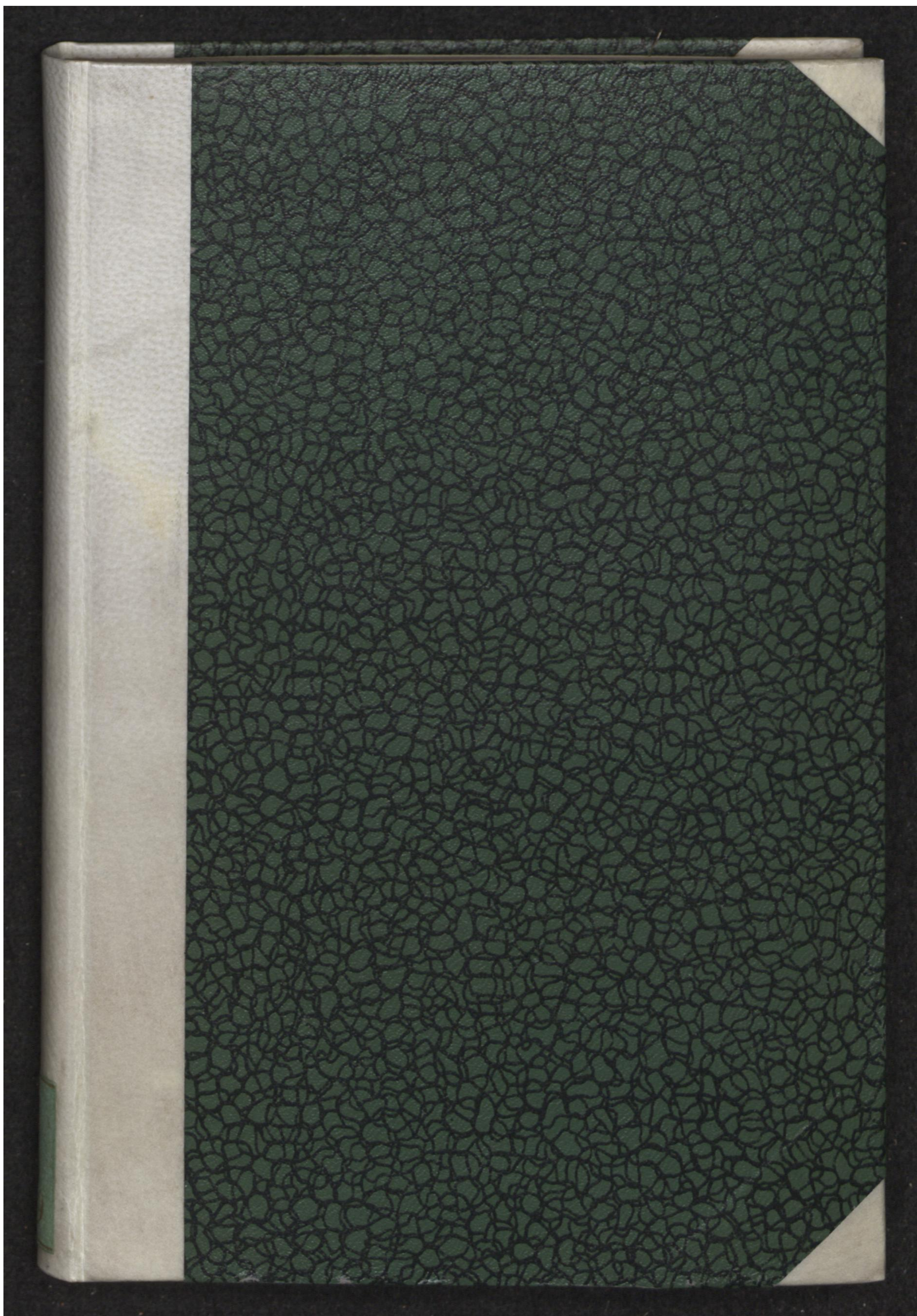
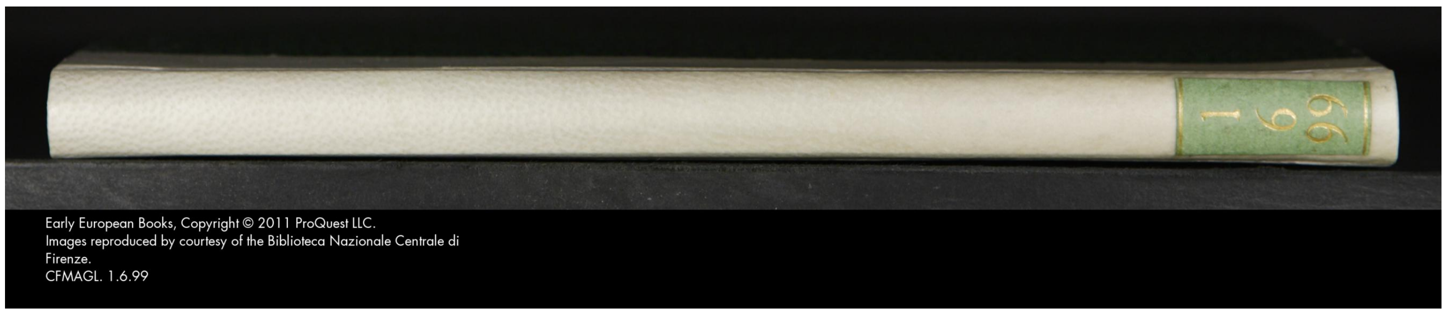
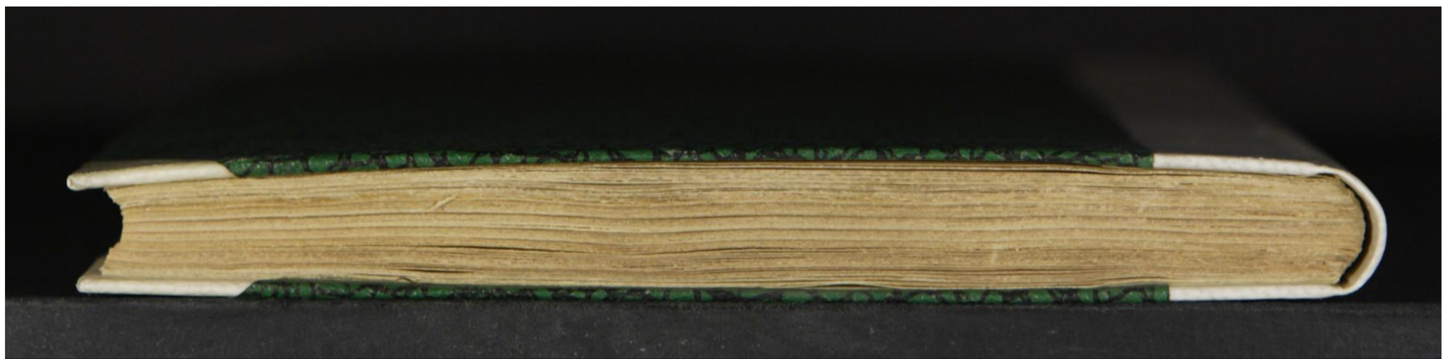
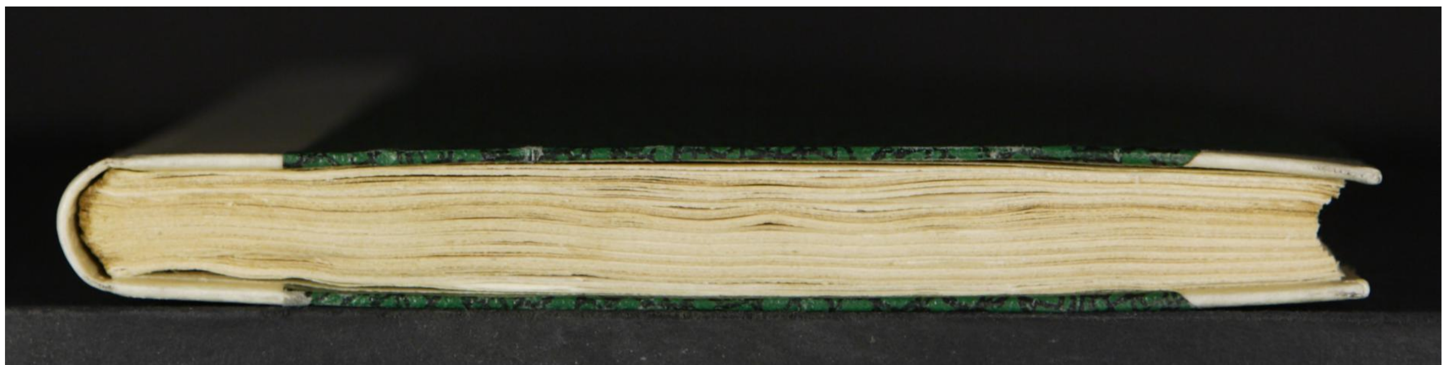
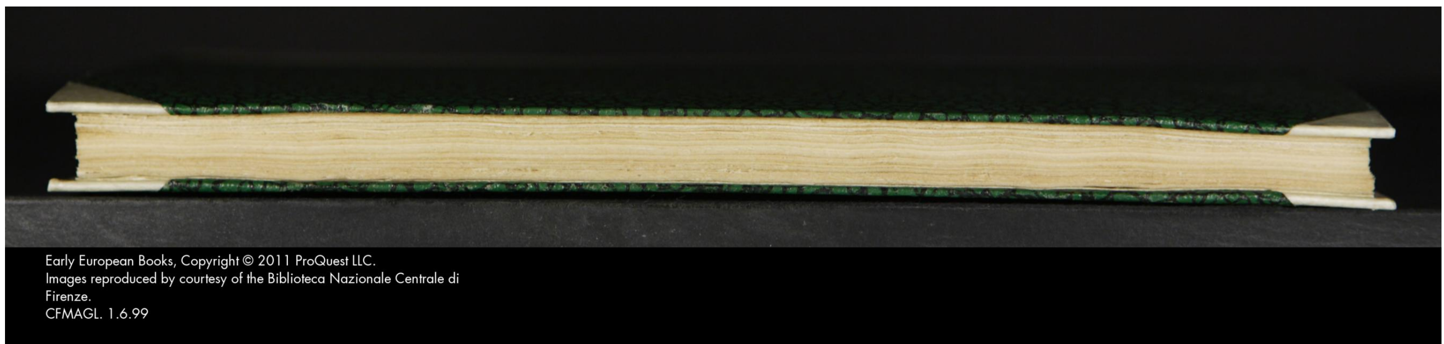

1
6
99

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΚΩΜΩΔΟΠΟΙΩΝ
ἀρίστου Πλοῦτος.

Aristophanis Poëtę COMICI PLVTVS, IAM NVNC per Carolum Girardum Bituricum & Latinus factus, & Commentariis insuper sanè quàm vtiliss. recèns illustratus.

EDITIO PRIMA.

Cum Priuilegio Regis.

PARISIIS,
Excudebat Christianus Wechelus, sub Pegaso, in vico Bellouacensi, Anno salutis humanæ, M. D. XLIX.

PAR le Priuilege du Roy dõné à Nogent le 13. d'Auril, l'an de grace 1548. & de ce Regne le deuxiesme, M. Iaques Mesnage maistre des Requestes de l'hostel present, signé de l'Aubespine, est ottroyé à M. Charles Girard Docteur regẽt en l'Vniuersité de Bourges, faire imprimer à qui bon luy semblera vn certain liure intitulé Aristophanis Poëtæ Comici Plutus, par luy traduict en Latin & cõmenté. Et est defendu à tous Imprimeurs & Libraires de ce Royaume, exceptés Chrestien Wechel, & Mathurin Dupuys, ausquelz a esté donné par le dict Autheur, de ne l'imprimer ny exposer en vente dãs le temps & terme de six ans, commenceans au iour & datte que dessus, sur peine de confiscatiõ desdicts liures, & d'amende arbitraire, comme plus amplement est cõtenu es lettres du Priuilege.

ILLVSTRISS. D. IANÆ NAVARrorum Principi Carolus Girardus Bituricus S.

Vo tempore Attica regio disciplinarum & armorum gloria florebat, Princeps sereniss. laudibus mirum quantis Athenienses Mineruam eueherent, vt Athenarum scilicet suarum præsidem, cuiq; vni ferendum putarent acceptum, quòd cæteris nationibus armis & literis anteponendos se existimarent. Nulla inuidia, per nos quidem, fruiti sint sua Minerua Athenienses, modò Bituriges meminerint de capite Iouis, id est, ab ipso Deo Opt. *Max. aliam Mineruam ipsis natam esse & factam, Atheniensium Mineruа tanto me Hercule præstantiorem, quanto ea certiora sunt quæ oculis conspiciuntur, quàm ea sint quæ animi quadam imaginatione concipiuntur. Mutum illi tantummodo & surdum idolum coluere. Nos nostrā Mineruam, præclarißimam videlicet tuam matrem Margaritam,* μαργαρίτην *verè incomparabilem,* πέπλῳ *illo candido, auroque interlucenti distincto: hoc est & simplicitatis, & prudentiæ summo splendore nitentem, viuam cernimus & videntem: quæ non* φανταςικῇ *& imaginaria opinione, sed ipsa re hancce Biturigum Academiam (vt de reliquis vrbis partibus taceam) in dies magis magisq; munificentißima liberalitate, prouidentia neque non singulari, pergit foue-*

re & exornare, ipsa interim diuinarum humanarũ-
que rerum peritissima, & illis vsque adeò ornata, vt
si de prisca illa gente Attica vnus aliquis superesse
posset, qui nostræ Mineruæ dicta, scripta, & facta æ-
quo animo expenderet, in ea haud dubiè multo plura,
& maiora experturus esset, quàm in sua cõminiscere-
tur, & confingeret. Neque verò Atticus ille idẽ no-
bis terrificam suæ Palladis obiectaret πανοπλίαν, si
secum reputaret nostrã Ἀθηνᾶν, opibus alioqui, & exi-
mijs viribus insignem sua ἐλαίᾳ coronatam, nõ minus
scitè & prudenter insanos belli tumultus sedare posse,
quàm consultò, & potẽter posset prouocata hosti acre
bellum mouere. Nam quod attinet ad perpetuam At-
ticæ Palladis virginitatem, si hinc nostram Palladẽ
cẽseret inferiorem, hoc illis demum persuadeatur qui-
bus sterilitas fœcunditate potior esse credatur. O nimis
fælicem matrem, quę nobis te alteram ædidit Palladẽ
tot, tantisq; & animi & corporis dotibus conspicuã.
Lubet hic externis præteritis, paucula tantùm, quæ ad
diuinum animi tui vigorem pertinent attingere. Ne-
mo hominum viuit, quin hoc tempore Gallicam lin-
guam cum quarumcunque gentium linguis iudicet cõ
ferendam, penè etiam ausim dicere præponẽdam. Tu
matrem tuam linguæ huius peritiss. proximè imitata,
vsque adeò cum illa iam videris æquanda, vt vel vno
hoc nomine non immeritò quis te Gallicum dixerit
παλλάδιον. Hoc primum specimen fuit, Princeps ge-
nerosissima, quod facilè cunctis de excelso tuo ani-
mo dedisti. Deinde verò immensa ingenij tui vis
Gallico

Gallico hocce ornamento non contenta, non prius conquieuit, quàm in Latium, N. Borbonio vsa duce & doctore eruditissimo, peruenerit: vbi velut expugnato, captoq; Capitolio, sic triũphas vt quis liquidò sit deieraturus, Latinorum linguam tibi genuinam esse ac peculiarem. Quid autem quod ne ista quidem animi tui satisfecerunt sublimitati? in Atticum vsque solum ductore eodẽ ac præmonstratore penetrasti: vbi prõptè, expeditéque, scripta tractas Attica. Quapropter dum ego in ἀκροπόλει illa ἀττικῇ positam te animo cõtemplarer, mentem meam ilicò subijt cogitatio mihi lõgè iucundissima, quæ me perpulit, vt te adirem, tibi Atticum offerrem munusculum. Plutum videlicet Aristophanicum, quem Atticè, & Latinè cum salibus atque facetijs res serias interim, & graues miscentem, non sine voluptate (ita spero quidem & opto) inaudies. Et quoniam sat scio non defuturos qui tuis auspicijs in Atticum agrum ire contendent, ne Plutus noster hic cæcus illis esset, quomodo Plutum Chremyli quondam fuisse ferũt, visum est in gratiam tyronum Commentariolis illum illustrare. Datum est memoriæ, clarissima Princeps, ab Acropoli Mineruę canes olim arceri consueuisse. Hoc symbolo intelligant maledici homines, suos dentes, & virulẽtiam linguæ prorsus hinc submouendam. Id quod si minus intelligent, & imprudentes tuum Plutum morsicare, temeraréque tentabunt, Aegidem tuam θυσσανόεσσαν, δεινὴν, ἣν περὶ μὲν πάντῃ φόβος ἐστεφάνωται, id est, scutum tuum, spectatæ virtutis, fimbrijs insignitum, formidabile, & de quo

horror prodit vndecunq;, obtrectatoribus illis obtende: certum est enim fore, vt eo conspecto, stupidi statim conticescant, atq; præ iracundia ringentes sua labra præmordeant. Tantum hoc mihi dicẽdum superest, Quo tu modis omnibus Palladem τῶν Ἀθηναίων *propiùs referre videaris,* δυσβουλίαν *nostram, id est, quę inconsultius à me hic dicta factáue fuerint, bene vortas. Quod si ita esse perspexero, tuam noctuam nobis volitasse fortunatissimus acclamabo. Salue & vale humanissima Princeps. Dominus Deus te nobis multa sæcula conseruet incolumem. Apud tuos Biturigas Nonis Aprilibus.*

1548.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.	COMOEDIAE huius Actores.
1. πλοῦτος.	Plutus.
2. χρεμύλος δεσπότης.	Chremylus dominus.
3. γυνὴ χρεμύλου.	Vxor Chremyli.
4. καρίων οἰκέτης χρεμύλου	Cariõ seru' Chremyli
5. χορὸς ἀγροίκων.	Chorus rusticorum.
6. βλεψίδημος.	Blepsidemus.
7. πενία.	Penia.
8. νεανίας.	Iuuenis.
9. γραῦς.	Anus.
10. δίκαιος ἀνήρ.	Vir iustus.
11. ἕτερος ἀνὴρ ἄδικος.	Alter vir iniustus.
12. συκοφάντης.	Sycophanta.
13. ἑρμῆς.	Mercurius.
14. ἱερεὺς διός.	Sacerdos Iouis.

LECTORI.

PRogrediundum nobis non prius duxi, Lector, quàm te præmonerẽ, in omnibus exemplaribus, quæ certè mihi uidere licuit, quatuordecim personas huic Comœdiæ tribui, quas ordine propono descriptas. Verùm aut ego fallor, aut ex ijs quæ undecima est falso inscribitur, Ετερος ἀνὴρ ἄδικος: Legendum potius Ετερος ἀνὴρ δίκαιος. Personæ huic locus est, si quidem alibi usquam est, in ea scena, cuius principium habet ita, Ἆρ' ὦ φίλοι γέροντες, &c. Omnino Δίκαιος ἀνὴρ est, non ἄδικος, qui anũ ludit. quod uel hinc scias, quòd facetus sit, & amicus Chremyli, quiq; de eius domo prodiens lætus aniculæ ait, Ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα. Tũ autem nemo gaudebat nemo beatus erat, qui idem Δίκαιος non esset. Amplius dico: undecimus ille actor ex hoc Catalogo prorsus est expungendus. Nam iustus qui illic anum ridet, ille ipse est qui sycophantæ misero paulò ante illuserat. In ea sententia ut sim, plurimùm facit, quod iustus ait, τί δ' ἐστίν, ἦ που καὶ σὺ συκοφάντρια ἐν ταῖς γυναιξὶν ἦσθα; Tu cùm eò uentum erit, utrum magis arrideat, dispicies. Illis, qui in locum Iusti Chremylum subrogarunt, quid in mentem uenisset, mirari satis nequeo. Leuius fortasse hoc fuerit, non tamen protinus mihi contemnendum. In hoc opusculo aliquot occurrerũt loca quæ alio, alióque modo accipi possunt, in his secutus ego sum, quæ tum mihi uisa sunt probabiliora. Nolim propterea quis meam interpretationem προκατάγνωσιν quendam esse putet, mecúmque censura agat seueriore.

ARGVMENTVM.

Hremylus vir ſenex, & idem pauper, auſterioris vitæ pertæſus, Apollinem conſuluit, num qua ratione duriorem vitam poſſet in mitiorem commutare. Roganti reſpondit Apollo, vt tẽplo egreſſus eum ſequeretur, in quem primùm incideret. Illi ergo exeunti obuius ſtatim factus eſt vir ſenio grauis, ſquallore horridus, præterea cæcitate egregiè calamitoſus. Is erat Plutus diuitiarum largitor, & Deus vulgò habitus. Chremylus Plutum ignorans, nihil, neque externam corporis eius imbecillitatem, neq; cultum contemptiſsimum, moratus, tantùm autem ſummo explendi oraculi ſtudio ductus, Plutum quãlibet cæcum ſubſequitur. Poſtea Plutus inter viam cognoſcitur. Tandem ad ædes Chremyli perueniunt, vbi agitur de reſtituendo viſu Pluti, multa bona pollicentis, inopibus, qui modò probi eſſent. Ad Aeſculapium deducitur, à quo cæcitate liberatus, Chremylũ imprimis, deinde optimos quoſque multis cumulat diuitiis. Contrà, ſceleratos diuites opibus ſuis deſtitutos, pauperes reddit et luctuoſos. Quod poſtremum eſt Pluti numen eò celebritatis euadit, vt, ſummo etiam Ioue illi cedente, in templo Athenienſium colatur ſacratiore. Carion Chremyli ſeruus primus loquitur, grauiſſimè commotus, quòd ipſe vnà cum hèro homũcionem cæcum ridiculè nimis, & abſurdè ſequi cogatur. Propterea ringẽs, & velut obtorto collo ſeſe agẽs, quæ proximè ſequuntur, ſecum vultuoſè ſubmurmurat.

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὦς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί,
Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου.
Ἢν γὰρ βέλτισθ' ὁ θεράπων λέξας τύχῃ,
Δόξῃ δὲ μὴ δρᾶν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ,
Μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.
Τοῦ σώματος γὰρ οὐκ ἐᾷ τὸν κύριον
Κρατεῖν ὁ Δαίμων, ἀλλὰ τὸν ἐωνημένον.
Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.

CARION.

Dii boni quàm graue est insano seruire domino, & desipienti! Famulo etenim si continget vt etiam optima quæq; loquatur, dominus autem ea secus quàm dicta fuerint accipiat, seruum ineptiarum domini cõsortem fieri omnino necesse est. Quandoquidem nescio qua Fortunæ inuidia comparatum videmus, vt is ius obtineat in corpus, non qui corporis est dominus, sed qui corporis emptor est. Et hęc, vt dixi, ita mediusfidius se habent.

Ὦς ἀργαλέον πρᾶγμα, *Quàm molesta res est. Ab* ἄλγος ἀργαλέος *deducitur,* τοῦ λ εἰς τὸ ρ, *Attica* τροπῇ *mutato: Quomodo illis* ποδαγρία *pro* ποδαλγία, *effertur.* ὦ Ζεῦ. *Iouem* κατ' ἐξοχὴν, *à reliquis Dijs separat, quòd non modò Deus sit, sed Deorum omnium longè maximus. Tale est illud Homericum,* Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε, *Troianos & Hectorem nauibus admouit.* παραφρονοῦντος. *Omnis seruitus suapte natura odiosa est, ea uerò demũ est odiosissima, qua qui sapit compellitur seruire insipienti.* βέλτισθ', βέλτιστα. *Post apostrophum articulus* ὁ *aspiratus præcedentem tenuem* τ, *in aspiratam* θ, *mutauit.* ἀργαλέος.

λέξας τύχῃ. *Ad uerbum sonant, dicens fuerit: periphrasis est pro* λέξῃ, *dixerit. Est* τύχῃ *indefinitum* β, *subiunctiui, quod dat* τυγχάνω *uerbum anorme. Eiusdem modi & temporis est* δόξῃ *à* δοκέω, *quod sub uoce actiua passiuè significat.* δρᾶν. δράω τύχῃ. δόξῃ. δρᾶν.

uerbum est ad facta & dicta commune. Hic de uerbis dici, & significare λέγειν, id est dicere, uerba illa λέξας τύχη apertè innuunt.

κεκτημένος. κεκτημένῳ. Non significat κεκτημένος qui possidetur, ut dictio præ se fert, sed qui possidet, ὁ κτησάμενος dominus. Scitum hoc satis, passiuas uoces Atticis subinde actiuè usurpari τῶν κακῶν.

Passiua pro actiuis.

Articulus. Articuli ea est natura, ut de rebus certis, & de quibus facta prius mentio fuerit, dicatur. Hic cum generaliter, & sub incerto de malis & incommodis agatur quæ seruis contingunt à dominis, meritò τῶν hic abundarit. Non dissimili forma nuper dixit τὰ βέλτισθ'. Hoc ait: Quemadmodum dominus meus demens cæcum sequitur deridiculè, ita & me seruum insano quodam modo cæcũ sequi oportet, & cum ridiculo domino me simul deridendum omnibus propinare. σώματος pendet à κρατεῖν. ἐᾷ autem sinit, permittit, est à themate ἐάω.

Seruitus. κύριον. Seruus quamlibet abiectus ab ipsa natura liber est, habetq; corporis sui dominium naturale Quod autem per seruitutem alij homini subijciatur, introductum hoc est de iure Gentium, quod iuri aduersatur naturali. Propterea seruum uocat κύριον, id est dominum corporis: dominum autem serui

ἐωνημένος. ἐωνημένον, emptorem, qui ius in seruum precio ab homine redemit, non autem, ut seruus, gratis à natura accepit. Perfectum Atticum est ἐωνημένον ab ὠνέομαι, sub uoce passiua actiuè, ut κεκτημένος, significans. Passiuum fuerit hoc modo: ἀνδράποδον ἐκ Σικελίας ἐωνημένον, mancipium è Sicilia emptum.

δαίμων. τύχη. εἱμαρμένη. Fortuna. Fatum. Genius. ὁ δαίμων. Apud Græcos δαίμων, τύχη εἱμαρμένη, sic ἐπαμφοτερίζουσι, id est, modò in bonam, modò in malam partem accipiuntur, ut apud Latinos Fortuna, fatum, genius: utro autem modo accipienda sint, uel ex compositione cognoscas, εὐδαίμων, ἀγαθοδαίμων, genius bonus, bona fortuna. Contrà κακοδαίμων, δυσδαίμων, genius malus, aduersa fortuna. uel ex orationis argumento colligas, ut hic: non dubium enim quin δαίμων, fortunam notet iniquam, quæ pro suo arbitrio, non autem Carionis merito, Carionem cordatum hominem

Articulus. imprudenti Chremylo subiecisse uideatur. Adiecit poëta articulum ὁ, quo excellentia & maiestas quædam significatur, ut sit ὁ δαίμων, fatum illud ineuitabile, Fortuna illa quæ in rebus humanis bonorum & malorum author censetur, ne quis Carioni seruitutem exprobret, Dijs imputandam & fatis, quibus impellentibus Carion in hoc uitæ genus incidit.

καὶ μὲν δή. καὶ ταῦτα μὲν δή. uoculæ hæ καὶ μὲν δή, significant, & certè quidem, si κατὰ λέξιν reddas. Atticus mos est multas particulas ornatus, non ne-

cessitatis

cesitatis gratia componere. ναὶ ταῦτα. ſ. ἐστὶ ταῦτα. Et hæc ſanè ſunt hæc, id eſt, prorſus qualia eſſe dixi. Confirmat Carion quod hactenus mußitauit, ſimul ad aliud pergit.

τῷ δὲ Λοξίᾳ,

ὃς θεσπιῳδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου,
μέμψιν δικαίαν μέμφομαι ταύτην, ὅτι
ἰατρὸς ὢν, καὶ μάντις, ὥς φασι, σοφός,
μελαγχολῶντ᾽ ἀπέπεμψέ μου τὸν δεσπότην,
ὅς τις ἀκολουθεῖ κατόπιν ἀνθρώπου τυφλοῦ,
τουναντίον δρῶν, ἢ προσῆκ᾽ αὐτῷ ποιεῖν·
οἱ γὰρ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα·
οὗτος δ᾽ ἀκολουθεῖ, κἀμὲ προσβιάζεται.
καὶ ταῦτ᾽ ἀποκρινομένου τοπαράπαν, οὐδὲ γρύ.

Iam verò de Apolline, qui aureo de tripode oracula reddit, querar non immeritò. Ille etenim cùm eximius ſit (ita certè aiunt) & medicus & vates, dominum tamen ab ſe meum adeò dimiſit inſanum, vt hominem oculis captum ſequatur, eiusque inſiſtat veſtigiis. Hac in re hallucinatus planè, atque longè aliter ſe gerens, quàm cum deceat. Qui enim ipſi videmus, cæcis præimus. Hic contrà, cæco vtitur duce: quod ipſum & me facere cogit. Cuius erroris cauſam roganti mihi reſpondet, ne gry quidem.

Λοξίας, Apollinis eſt eponymum, illi, ut nonnullis placet, propterea inditum, quòd Apollinis id eſt Solis uia ſit λοξὴ, id eſt, obliqua. Nam ab oriente per meridiem fertur in occidentē uia inflexa & curua. Sunt quib. uideatur probabilius ideo λοξίαν appellari, quòd eius reſponſa tortuoſa ferè eſſent, & obſcura. Quale illud fuit Lacedæmonijs datū, fore ſcilicet ut argenteo ararent uomere, ſi Pliſtonacta, λοξίας. Pliſtonax.

suum regem ex alieno solo in suum non reducerent. Significabat enim hoc uerborum inuolucro, inutilem agrorum cultum, frugum penuriam, & earum pretium intolerabile futurũ: non secus quam si in ipsa agricolatione argenteis uterentur instrumentis. Olim sanè quòd inuolutius & intellectu difficilius innuebant, de eo dicebant,

ταυτὶ λοξὸ, τί ἐστιν, οὐδ᾽ ἂν Ἀπόλλων μάθοι, id est,

Hæc quid sibi uelint, ne Apollo quidem intelligat.

θεσπιῳδεῖν. Θεσπιῳδεῖ, θέσπια ᾄδει res diuinas canit: oracula enim fermè omnia metro ædebantur. Proditum est memoriæ Daphnen Tiresiæ filiam apud Delphos carmine usqueadeo excellẽti uaticinatam, ut Homerus ipse multa ex illius carminibus in suum poëma transtulerit.
Daphne.

τρίποδος. Locus oraculorum spelunca erat profunda, obliquè ducta (unde Apollinem λοξίαν dici posse crediderunt) de qua, efflante numine, aura mittebatur in supernum os antri cui tripus imminebat. Erat tripus κρατὴρ μέγας ἐξ βάσεις καὶ πόδας ἔχων, id est, uastus crater, & uelut lebes tribus pedibus subnixus. In tripodem uirgo Apollini sacra conscendebat: illinc, hausto diuinationis spiritu, oracula scitantibus responsura. Virguncula ὅλμῳ, id est, sedi uaticinantis idcirco præficiebatur, ut puritatis, & innocentiæ symbolum esset. Cùm autem Echecrates Thessalus Phœbadẽ, id est, Phœbi sacerdotem formosam rapuisset, uiolassétq;, lege lata ex eo sancitum est, ut holmo præesset tantùm quæ quinquagenaria esset, quoniam mulieribus id ætatis oblatum uitium facilè cælatur. Demosthenes oraculorum uanitatem, simulq; sacerdotum libidinem apertè coarguebat, cùm diceret Pythiam φιλιππίζειν, id est, cum Philippo facere: à Philippo corruptam eam significans. χρυσηλάτου, compositum est hoc nomen à χρυσὸς & ἐλαύνω. ergo χρυσηλάτου, χρυσῷ ἐληλασμένου, qui ex auro ducebatur & conficiebatur. Fuerunt Apollinis oracula non solùm præstantissimorum artificum operibus celebratissima, sed & constructis ingentibus thesauris, in quos sacræ pecuniæ conferebantur, opulentissima. Illuc omnium gentium confluxus fiebat, illuc regum, principum & præpotentum dona mittebantur confertissima. Traditum est, cùm ex Camilli uoto ad Apollinem munus esset mittendum, implendo autem uoto Romæ non satis inueniretur auri, Romanas mulieres corporis ornamenta in hanc rem contulisse. μέμψιν μέμφομαι, Attica est locutio, Queror querelam hanc iustam, id est, iustè Apollinem hoc nomine accuso. ἰατρός. Apollinis tres sunt præcipuæ uirtutes, uaticinium, medicina & musica. Postremam, ut ad rem suam nihil pertinentem, Carion tacet: reliquarum sic meminit, ut

λοξίας. Tripus. ὅλμος. Echecrates Phœbas. φιλιππίζειν. χρυσηλάτης.

Chremylo eas magis obfuisse sentiat, quàm profuisse. Apollo enim Chremylum animi morbo non liberauit, quem ut insanum ab se misit. Quid enim stultius quàm cæcum subsequi? Vaticinium autē ita Chremylum turbauit, attonitúmq; reddidit, ut Carioni cum subinde interpellanti ne gry quidem respondere posse uideatur. ὥς φασι, ut aiunt, hoc modo ferè loquuntur, qui aliquid non satis credunt. μελαγχολῶντα. Melancholia ex humoribus coalescit frigidis & siccis: quæ aliquando in tantam euadit intemperiem, ut homines ea affecti, prorsum consternentur, atque à rationali abeant sensu. Quoniam itaque qui atra bile abundant, proximi sunt insaniæ, hinc fit ut μελαγχολᾷν pro insanire accipiatur. κατόπιν, à tergo, ponè, ὄπισθεν. sic uestigijs cæci hærens, ut appareat sine cæco progredi non posse. Alioqui cæcum procul sequi poterat, ut eius ducatu non uteretur. τοὐναντίον, τὸ ἐναντίον, contrarium, contra quàm eum deceat. προσῆκε pro προσῆκε, quod pro προσήκει sæpe accipitur. κἀμὲ, καὶ ἐμὲ προσβιάζεται. s. ἀκολουθεῖν τῷ τυφλῷ, et ita μετέχειν κακῶν.

ὥς φασι.

Melancholia.

μελαγχολᾷν.

κατόπιν.

τοὐναντίον

προσῆκε.

καὶ ταῦτα. idq; facit, & me sequi compellit, uel ταῦτα pluraliter effert pro singulari τοῦτο. Et omnino respondet mihi hoc. Quasi dicturus uidetur aliquid, quod responderit Chremylus, sed facetè & comicè παρ᾽ ὑπόνοιαν, subdit οὐδὲ γρῦ, quæ uerba ludunt aliquid certi expectantem. ἀποκρινομένου. undénam hic genitiuus? Respicit ne ἀνθρώπου τυφλοῦ? Hoc non patitur orationis ductus, & sensus: potius ad Chremylum refert. At cum dictum sit, οὗτος δ᾽ ἀκολουθεῖν κἀμὲ προσβιάζεται, syntaxis exigit, ut ἀποκρινόμενος dicatur. Erit itaque Genitiuus absolutus loco nominatiui positus. τοπαράπαν. Aduerbium est ex articulo, præpositione & nomine cōstitutum, παντελῶς. οὐδὲ γρῦ, unguium sordes γρῦ uocant. Ita uocatur & Atticorum numisma minutissimum. Denique suilla uox est, qualem ædunt, qui pleno sermone grauantur respondere. Quomodocunque accipias, significat quod est minimum. estq; οὐδὲ γρῦ ἀποκρίνεσθαι, ne tantillum quidem respondere.

παρ᾽ ὑπόνοιαν.

Genitiuus.

τοπαράπαν.

γρῦ.

ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως σιγήσομαι,
ἢν μὴ φράσῃς, ὅτι τῷδ᾽ ἀκολουθοῦμέν ποτε,
ὦ δέσποτ᾽, ἀλλά σοι παρέξω πράγματα·
οὐ γάρ με τυπτήσεις, στέφανον ἔχοντά γε.

Certum est itaque, here, non conquiescere, imò ve-

rò me tibi vsq; eò molestum fore, dum tu mihi dixeris, quorsum tandem huncce homunculum sequamur. Neque enim est cur abs te tantisper cædi verear, dum coronam capite gestabo.

Ἐγώ. Carion hactenus mutiuit, nunc incaluit, deq; Chremylo quisnam sit cæcus extorquere seriò contendit.

οὐκ ἔσθ' ὅπως.

οὐκ ἔσθ' ὅπως. Hîc ὅπως pro ὡς ponitur: ὡς autem idem est quod ὅτι, ut sit quasi οὐκ ἔστιν ὅτι. Attica periphrasis pro οὐδαμῶς, nullo modo, omnino non. Affine huic est quod Latini dicunt, non est quòd fleas, cum similibus.

ὅτι.

ποτέ.

ποτὲ cum ὅτι quod est διότι, quamobrem tandem. ποτὲ urget, magnumq; loquentis indicat affectum.

πράγματα.

πράγματα, molestiam. Hoc significato Latini etiam negotium usurpant: negocium facessere, molestiam ingerere. Sumptum à negotiatoribus, qui multis & grauibus implicati negotijs & curis, perpetuò distrahuntur. τυπτήσεις. Attici de uarytonis uerbis contracta formant, τύπτω τυπτέω. Ergo τυπτήσεις pro τύψεις. στέφανον. Mos fuit priscus, ut qui Apol-

Coronæ.

linem consulerent coronati incederent. Illa autem στεφανηφορία tantam seruis concedebat impunitatem, ut à cæde & uerberibus eorum, atque adeò ab atrocibus conuicijs dominos abstinere oporteret. Hinc

γε.

illa Carionis παῤῥησία, οὐ γάρ με τυπτήσεις. γε, saltem: restringit hoc uerbulo quod alioqui seruo impunè dicendum non erat.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἀφελὼν τὸν στέφανον, ἢν λυπῇς τί με,
ἵνα μᾶλλον ἀλγῇς. καρ. λῆρος. οὐ γὰρ παύσομαι
πρὶν ἂν φράσῃς μοι, τίς ποτ' ἐστὶν οὑτοσί·
εὔνους γὰρ ὢν σοι πυνθάνομαι πάνυ σφόδρα.
χρε. ἀλλ' οὔ σε κρύψω· τῶν ἐμῶν γὰρ οἰκετῶν
πιστότατον ἡγοῦμαί σε, καὶ κλεπτίστατον.

CHREMYLVS.

Non dubio procul, verùm si paulò molestior esse pergis, ego te decussa corona cędam, vt ex ea re sit, quod te peius etiam habeat. CAR. Nugæ. At ego non prius cessaro, quàm hic quisnam sit exposueris: nam quò tibi melius

bi melius

bi melius ex animo volo, eò isthuc abs te enixius contendo. CHR. Agè, iam te non celabo, quẽ vt inter omnes meos censeo fidelissimum, ita & furacissimum.

Μὰ Δία. supple, τύψω στέφανον ἔχοντα. Quod autem subdit, ἀλλ' ἀφελὼν &c. παρὰ προσδοκίαν apponitur. ἀλλά. s. τύψω. Τί. s. κατὰ, in aliquo uel dicto, uel facto. μᾶλλον. Seruus uim domini semper animo fert iniquo: at multo iniquiore ferre solet, si tum coërcetur, cùm quodam iure propositam sibi putat impunitatem. λῆρος. s. ὕθλον, nugæ, uerbum non est conuiciatorium, περιττολογίαν & inania uerba monstrat: friuolæ sunt, inquit, ac nullius momenti istæ minæ, ego improbitate & peruicacia te uincam. οὑτοσὶ pro οὗτος Atticum. ὢν γάρ. propterea quòd enim bono sum in te animo, diutius ineptire te non sustineo, proinde rogo te hoc πάνυ σφόδρα etiam atque etiam. Duæ uoces idem significantes ἐκ παραλλήλου componuntur, ut ex geminatis uerbis beneuolentiæ & amoris ὑπερβολὴ domino probetur. Aduerbia hæc duo per superlatiuum aduerbium reddas, uehementissimè, cupidissimè. ἀλλά. hoc aduerbio utimur, quando nos uictos, aut certè nos aliquid de nostro iure uelle remittere significamus, ita ferè sonat, Agè uicisti. κλεπτίστατον. Hoc admodum facetè dictum. Carion cùm dixisset se intimũ esse Chremyli amicum, sperauit ut post πιστότατον Chremylus diceret, τὸν εὐνούστατον, beneuolentissimum: sed παρ' ὑπόνοιαν subiunxit τὸν κλεπτίστατον, summum furem uel maximum impostorẽ. κλέπτω enim quandoque est παραλογίζομαι, illudo, decipio. Porrò quanquam κλέπτης nonnunquam idem est quod φρόνιμος, id est, prudens & tacitus, quiq; non quibuslibet sua consilia prodit, si hoc loco etiã ita accipias, iocus tamen ex ambiguo salibus non caruerit comicis.

παρὰ προσδοκίαν.
λῆρος.
οὑτοσί.
πάνυ σφόδρα.
παράλληλον.
ἀλλά.
παρ' ὑπόνοιαν.
κλεπτίστατος.
κλέπτειν.
κλέπτης.

ἐγὼ θεοσεβὴς καὶ δίκαιος ὢν ἀνήρ,
κακῶς ἔπραττον, καὶ πένης ἦν. καρ. οἶδά τοι.
χρε. ἕτεροι δ' ἐπλούτουν, ἱερόσυλοι, ῥήτορες,
καὶ συκοφάνται, καὶ πονηροί. καρ. πείθομαι.
χρε. ἐπερησόμενος οὖν ᾠχόμην ὡς τὸν θεόν,
τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν
ἤδη νομίζων ἐκτετοξεῦσθαι βίον.
τὸν δ' υἱὸν (ὅσπερ ὢν μόνος μοι τυγχάνει)

πευσό-

γνωσόμενος εἰ χρὴ μεταβαλόντα τοὺς τρόπους,
εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, ὑγιὲς μηδέν·
ὡς τῷ βίῳ τοῦτ' αὐτὸ νομίσας ξυμφέρειν.

Antehac dum ego & pius & iustus esse studui, semper miserè & duriter egi, inopsq; supramodū fui. CAR. Hoc me nō latuit herclè. CHR. Ex aduerso sacrilegos, rhetores, sycophantas, & alioqui sceleratos omne genus homines, prædiuites factos cognoui. CAR. Et isthuc facillimè credo. CHR. Consilio itaque apud me inito, scitari oracula visum est. Aerumnosam autem vitam meam cùm mecum reputarem iam accisam, et penè exhaustam, Apollinem adii, rogaturus num filio, qui mihi vnicus est, expediret, vt mutatis in diuersum moribus, versutus euaderet, improbus, & perditus. Nam facilè adducebar vt crederem, tale quiddam, ad vitam beatè degendam, momenti habere perplurimum.

θεοσεβής. δίκαιος. *θεοσεβὴς, τοὺς θεοὺς σεβόμενος, cui religio, & Deorum cultus curæ cum primis erat. δίκαιος qui ex legū præscripto sic inter homines uersabar, ut nemo ortam sibi ex me iniuriā conqueri posset. Ergo θεοσεβὴς καὶ δίκαιος, diuini iuris atque humani cultor, & sedulus obseruator.* κακῶς. *κακῶς. pro loco aduerbium hoc mutat significatum. Scortator & leno uiuunt κακῶς, id est libidinosè & impurè: auarus uiuit κακῶς, sordidè & præparcè: miles loco cedit κακῶς, ignauè: Chremylus inops agebat, id est, uiuebat κακῶς, exiliter, minimè lautè. πένης. sine fraude uix ingentes parantur opes: fere per fas & nefas congeruntur. Propterea Plato rectè scripsit: οὐκ εἰσὶν οἱ παμπλούσιοι ἀγαθοί, Admodum diuites boni nō sunt.*

τοι. *οἶδα noui, & magno meo malo expertus sum, quàm tenuiter ageres, nam mihi apud te esuriendum sæpe fuit. τοι, uel explet, uel* ἱερόσυλοι. *confirmat, ut pro δὴ accipiatur. ἱερόσυλοι, τῶν ἱερῶν συληταί, rerum sacrarum compilatores, & deprædatores, qui ne à sacris quidem manus abstinent, sed illis abutuntur, in quæstum, uoluptates, & fastum conuertentes. ῥήτορες. Cùm plerisque alijs urbibus, tum uerò Athenis sui quondam fuerunt rhetores, qui dicendo populum admonerent* Rhetores. *eorum, quæ ex usu reipub. putarent, quales fuere Aristides, Nicias, Miltiades,*

Miltiades, Pericles & aliquot alij uiri probi, in quos Aristophanes non inuehitur, sed in eos qui suū commodū curantes, publicum neglig ētes, populo plausibilia magis quā utilia suadebant. Eos Demosthenes, ῥητῶς ipse, perstringit his uerbis, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασι· οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι· ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται, id est, Quorum nonnulli ex mendicis diuites, alij ex obscuris et ignobilibus euaserunt præclari. Sunt & qui sibi ædes publicis quibuslibet augustiores extruxerunt. Quanto autem respub. facta est deterior, tanto horum bona facta sunt auctiora. συκοφάνται. ut glans primus cibus fuit Arcadum, ita ficus censetur fuisse Atheniensiū. In agro Attico cùm fici in pretio essent, lege lata, pœna constituta est ijs, qui ficos exportarent, præmium autem ijs qui exportatores obseruarent, et & deferrent. Hi ioco populari συκοφάνται dicti ἀπὸ τοῦ σῦκα φαίνειν, id est ex eo quòd ficos proderent. Transijt postea hoc conuiciū ad calumniatores, et eos qui de quamuis pusilla re litem mouerent, et ex aliorum dictis & factis quæstum aucuparentur. πονηροί. Enumeratis aliquot maleficorum hominum speciebus, iam de illis in genere loquens, subdit, καὶ πονηροί. Et ut semel, inquit, dicam, alij quouis modo flagitiosi. ἐπερησόμενος, ab ἐπερέομαι, interrogo. ὡς pro πρὸς Atticè ponitur. Animaduerte ad σύγχυσιν, et uerborum confusionem quæ in his uersibus est. eā sic expedias: οὖν itaque, quoniam scilicet uidebam probitati miseriam, improbitati uerò iunctam esse felicitatem, ᾠχόμην ὡς τὸν θεὸν, ἐπερησόμενος, cum interrogaturus. ibam autem non propter me, quoniam ἤδη νομίζων βίον τὸν ἐμὸν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν ἐκπετοξεῦσθαι· πευσόμενος δὲ, repete ᾠχόμην, ibam uerò sciscitaturus, εἰ χρὴ τὸν υἱὸν (ὃς τυγχάνει ὤν μοι μόνος) μεταβαλόντα τοὺς τρόπους εἶναι πανοῦργον, &c. ἐμὸν μὲν αὐτοῦ. Constructio Atticorum ad uerbum sonat, uitam meam ipsius luctuosi. Communis esset βίον ἐμοῦ αὐτοῦ, uitā meam ipsius calamitosi, quæ latinis auribus non est usquequaque inaudita, etiam si hæc nonnullis magis probetur, uitam meam qui sum miser. Omnium receptissima hæc est, uitam meam curis & laboribus cōfectam. ἐκπετοξεῦσθαι uiribus destitutam esse, & defectam. Metaphora est à sagittarijs sumpta. Dum uiget hominis ætas, hic magnos ambit honores ille diuitijs inhiat totus: alius summa ui incomparabilem affectat eruditionem. At homo cum senio fractum se agnoscit, animum despondet, nec est cur illa magis persequatur, quàm sagittarius,

Glans. Ficus. συκοφάνται. ὡς. σύγχυσις. Pronominis cōstructio. ἐκπετοξεῦσθαι.

rius in aliquid dirigere arcum cogitet, ubi uidet pharetram telis ex-
ὤν. haustam. ὤν. hoc unum est ex participijs, quæ in oratione Græca
πευσόμενος. quandoque inueniuntur abundare. πευσόμενος, participium est à
πυνθάνομαι, idipsum significat quod ἐπερησόμενος, itaque κατ'
ἐπανάληψις. ἐπανάληψιν repetitur. πανοῦργον. Conflata est hæc uox à πᾶν et
ἔργον, ut dicatur πανοῦργος qui nulla in re non sit uersatus, cuius-
πανοῦργος. modi qui est, quoniam astutus & uafer esse solet, fit hinc ut pro fal-
ὑγιὲς μηδέν. laci & fraudulento accipiatur. ὑγιὲς μηδὲν, nihil sani: ita uocant
Græci hominem qui deploratis sit moribus & corruptissimis. Sanus
id est sanæ mentis profectò non est, sed egregiè insanus, qui nullam
neque boni, neque honesti rationem habet, sed qui probrosum uitæ in-
stitutum, & uitijs subnixum, ad uitam traducendam putat idoneum.
μηδεέν. μηδεὲν per ἀνάλυσιν dictum est, pro μηδέν. Quomodo οὐδεὲν
legas pro οὐδέν. τοῦτ', τοῦτο αὐτὸ hoc ipsum, nempe scelestū esse:
ξών. ξυμφέρειν, συμφέρειν, ξὼν Atticum est pro σών.

ΚΑΡ. τί δῆθ' ὁ Φοῖβος ἔλακεν ἐκ τῶν στεμμάτων;
ΧΡΕ. πεύσει· σαφῶς γὰρ ὁ θεὸς εἶπέ μοι τοδί,
ὅτῳ ξυναντήσαιμι πρῶτον ἐξιών,
ἐκέλευσε τούτου μὴ μεθίεσθαί μ' ἔτι,
πείθειν δ' ἐμαυτῷ ξυνακολουθεῖν οἴκαδε. ΚΑΡ.
καὶ τῷ ξυναντᾷς δῆτα πρώτῳ; ΧΡΕ. τουτῳί.

CAR. Agè verò, quid respondit oraculum Phœbi? CHR. Scies. Phœbus enim ambagibus nullis vsus, hoc mihi dixit. Iussit, vt templo egressus, cum ego ne posteà desererem, in cuius congressum venirē primùm, quin in animum inducerem, cum domum vsque perse-qui. CAR. Et huic primo videlicet occurristi. CHR. Huic ipsi.

δῆθ. δῆθ, δῆτα. aduerbium cui παρακέλευσις inest. ἐκ τῶν στεμμά-
στέμματα. των, de coronis, id est, de tripode, nam & tripodis locus, & quæ re-
πεύσει. sponsa dabat sacerdos, laureis coronis insignes erant. πεύσει πυν-
θάνομαι, futurū facit πεύσομαι, cuius secunda persona est πεύ-
τοδί. σῃ & Atticè πεύσει. τοδί, hoc quod iam dicturus sum. Est τοδὶ
ὅτῳ. pro τόδε, quod ipsum est τοῦτο. ὅτῳ pro ᾧ, quod est, ᾧτινι, quomo-
do

do οὗτος pro οὗτος. ξυναντήσαιμι, ἀ ξυὼ pro σὺν & ἀντάω occurro, congredior. Indefinitum est α, optatiui. πρῶτον aduerbiascit. ἐξιὼν participium ab ἔξειμι, exeo, simul atque egressus essem. μεθίεσθαι. μεθίεμαι uerbum medium à μεθίημι, prætergredior, neglectui habeo. ἔτι postea quàm semel nactus essem. Arguunt hæc omnia Apollinem sciuisse, Plutum omnibus despicatui futurum, ac colloquio etiam uisum iri indignum: propterea, inquit, iußit ut egomet mihi persuaderem eum consequi. οἴκαδε, εἰς τὸν οἶκον, Atticum aduerbium. τῷ δὲ pro τῷ τούτῳ hoc profertur contemptim, isti tam uili & abiectitio homuncioni. ξυναντᾶς, præsens pro præterito ξυνήντηκας. δῆτα, subsannationem notat, quasi diceres, Si Dijs placet. τουτῳΐ, pro τούτῳ, Datiuus Atticus. Sunt qui loco huius legant τῷδέ γε δή, huic sanè. Sed hoc leuius. ὅτου. οἴκαδε. τῷδε. δῆτα. τουτῳΐ.

Καρ. εἶτ' οὐ ξυνίης τὴν ἐπίνοιαν τοῦ θεοῦ,
φράζουσαν, ὦ σκαιότατε, σοι σαφέστατα,
ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώριον τρόπον;
Χρε. τῷ τοῦτο κρίνεις; Καρ. δῆλον ὁτιὴ καὶ τυφλῷ
γνῶναι δοκεῖ τοῦθ', ὡς σφόδρ' ἐστὶ συμφέρον
τὸ, μηδὲν ἀσκεῖν ὑγιὲς ἐν τῷ νῦν χρόνῳ.

CAR. An tu, ô omnium hominum ineptißimè, mentem Apollinis assequi non potuisti? præsertim quũ adeò perspicuè ipse tibi responderit. Hoc voluit, vt nimirum patriis moribus filium exerceas tuum. CHR. Vndénam tu hoc conicctas? CAR. Cæcus etiam istud peruideat: quandoquidem pessima quæque nosse, hocce tempore confert vel maximè.

εἶτ', εἶτα, aduerbiũ quod obiurgãti cõuenit. ξυνίης ξυνίημι, intelligo à σὺν et ἵημι compositũ, facit imperfectũ ξυνίην, ης. loco cuius usitatius est imperfectũ primitiui ξυνίεον, ξυνίεες, et cõtractè ξυνίου, ξυνίεις, uel Atticè ει in η mutato ξυνίης. σκαιότατε. Quemadmodũ homines ingenio prompto, paratoq; cõsilio, et ad res scitè gerẽdas idoneos, uocãt δεξιοὺς dextros: ita stupidos et hebetes, animoq; rusticano uocãt σκαιοὺς. i. sinistros. Quod ab usu manuũ est desumptũ. σαφέστατα manifestißima, et cognitu facillima, uel aduerbiũ esto clarißimè, apertißimè. ἀσκεῖν post φράζουσαν. Quæ mens Apollinis tibi reuelata, εἶτα. ξυνίης. δέξιος. σκαιός. σαφέστατα.

iubet te ἀσκεῖν exercere. ἐπιχώριον. Si uereris, inquit, ne ideo tuus filius olim ditescat, quòd ingenio sit mansuetiore, & moribus simplicioribus, uis scire quî diues euadat? fac, quantum in te est, ut moribus assuescat uernaculis: nam nostratibus moribus alibi nusquam mores sunt corruptiores, quare & ad opes parandas aptiores. Tuum autem filium nostris moribus imbuendum, admonet Apollo, dum te ad hunc cæcum mittit, qui typum gerit nostratium hominum: hi enim diuitiarum, dignitatum & honorum cupiditate nimia excæcati, uirtuti-

τῷ. *bus relictis, in uitia feruntur præcipites.* τῷ. ſ. τρόπῳ, *quo pacto.*

δηλονοτή. δηλονοτὴ, *ut pro* ὅτι *legimus quandoque* ὀτή, *ita pro* δηλονότι, *hîc uides* δηλονοτή. καὶ τυφλῷ. *Non de cæco Pluto hæc dicuntur, sed respicit Aristophanes ad hyperbolen prouerbialem, qua uti sole-*

Cæcus. *mus, dum dicimus cuipiam qui ingenio sit obtusiore, Hoc uel cæco appareat. In qua dicendi formula quod corporis est transfertur ad animum. Oculis enim externa tantùm uidemus, mentis autem iudicio & ratione cognoscimus quæ interna sunt, & sensibus non obuia.* γνῶναι τοῦτο, *nosse hoc, duo hæc uerba loco nominatiui ponuntur ante uerbum* δοκεῖ. *idem enim est* γνῶναι τοῦτο *quod* γνῶσις τούτου, *huiusce rei cognitio perspicua est etiam cæco, id est, bardo & stupi-*

τό. *do.* τὸ τοῦτο, *id quod sequitur, nempe* ἀσκεῖν, *sectari, & in eo uersari quod sit* μηδὲν ὑγιὲς, *alienum à uirtute & honesto.* ἐν τῷ νῦν. *Articulo* τῷ *cùm aduerbio* νῦν, *loco adiectiui ponũtur* ἐν τῷ νῦν, *id est,* ἐν τῷ παρόντι.

ΧΡΕ. οὐκ ἔσθ' ὅπως ὁ χρησμὸς εἰς τουτὶ ῥέπει,
ἀλλ' εἰς ἕτερόν τι μεῖζον. ἢν δ' ἡμῖν φάσῃ
ὅς τίς ποτ' ἐστὶν οὑτοσὶ, καὶ τοῦ χάριν,
καὶ τοῦ δεόμενος ἦλθε μετὰ νῷν ἐνθαδὶ,
πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμὸν ἡμῶν, ὅ, τι νοεῖ. ΚΑΡ.
ἄγε δὴ σὺ πρῶτον σαυτὸν, ὅς τις εἶ, φάσον,
ἢ, τἀπὶ τούτοις δρῶ. ΧΡΕ. λέγειν χρὴ ταχὺ πάνυ.

CHR. Oraculum in hanc partem propendere, mihi nulla ratione fit verisimile, sed in aliud potius nescio quid maius. Quòd si hic tandẽ nobis retegat, quisnam ipse sit, quid quærat, aut cuius rei gratia huc nobiscum

venerit,

venerit, quod nobis est respõsum, assequemur fortasse. CAR. Fare agè heus tu, imprimis verò dic, quis tu, alioqui cessantem te verberibus dicere cogam. CHR. Dicto est opus, idq; quàm citissimè.

τουτί. Atticè pro τοῦδε, in hunc sensum. ῥέπει uergit, inclinat. Metaphora ab æquilibrio. τοῦ χάριν, τοῦ δεόμενος· τοῦ pro τινος accipe, & ante χάριν præpositionem κατὰ subintellige. δεόμενος, cuius rei indigus. Notatur hoc uerbo Pluti miseria & calamitas, quam ipse de exteriore cultu præ se ferebat. μετὰ νῷν, Dualis numerus Atticis amicus: communis lingua μεθ' ἡμῶν dixisset. ἐνθαδὶ ἐνθάδε, ut τοδὶ pro τόδε, huc. πυθοίμεθα. Indefinitum β modi optatiui à themate πυνθάνομαι, cum ἂν iuncta hæc uox in modum transit potentialem. τὸν χρησμόν. scriptoribus Atticis placet hæc casuum inuersio. Posteriori uerbo dant casum uerbi prioris. Dialectus communis dixisset, πυθοίμεθ' ἂν ὅ, τι ὁ χρησμὸς νοεῖ, Vbi Attica ait πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμόν, ὅ, τι νοεῖ. Non dissedit ab hoc genere, quod subest φράσον σαυτὸν ὅστις εἶ, pro φράσον ὅστις αὐτὸς εἶ. τἀπὶ pro τὰ ἐπὶ, τὰ ea quæ sunt, ἐπὶ τούτοις, post hæc. uerba illa, ἄγε δὴ σὺ πρῶτον &c. ἀπειλητικὰ sunt, & minarũ plena. Post minas autẽ et uerba, uerbera sequi solẽt. Ergo hoc ait: Dices quod abs te petimus, aut uerbis persuasus, aut uerberibus coactus. δρῶ, præsens est pro futuro δράσω. Quo tempore Pluto rẽ prodere neganti, paratius proponitur suppliciũ. Carion quo ægrius tulerat sequi Plutum, eo nunc in eum prior manus iniicit uiolentiores.

τουτί. ῥέπειν. τοῦ. χάριν. Numerus Dualis. ἐνθαδί. πυθοίμεθα. Cõstructio inuersa. τἀπί.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἐγὼ μὲν οἰμώζειν λέγω σοι. ΚΑΡ. μανθάνεις
ὅς φησιν εἶναι; ΧΡΕ. σοὶ λέγει τοῦτ', οὐκ ἐμοί·
σκαιῶς γὰρ αὐτοῦ καὶ χαλεπῶς ἐκπυνθάνει.
ἀλλ' (εἴ τι χαίρεις ἀνδρὸς εὐόρκου τρόποις)
ἐμοὶ φάσον. ΠΛ. κλάειν ἔγωγέ σοι λέγω.
ΚΑΡ. δέχου τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν ὄρνιν τοῦ θεοῦ.
ΧΡΕ. οὔτοι μὰ τὴν Δήμητρα χαιρήσεις ἔτι·
εἰ μὴ φάσῃς γάρ, ἀπό σ' ὀλῶ κακὸν κακῶς.

PLV. Ego te iubeo lugere. CA. Audis quem se dicat esse? CHR. Tibi aũt non mihi hoc dicit: nã inscitè simul & odiosè eũ interrogas. Agè verò (si quid tibi placent candidi & synceri hominis mores) mihi dicito. PL. Et tibi certè ego fletum denũtio. CA. Virum hũcce, & alitem Dei accipe. CH. Efficiã, ita me Ceres amet, ne posthac sit, cur gaudeas et ipse: qui sis enim si non dixeris, ego te malũ malè perdam.

οἰμώζειν. A Carione illata est iniuria Pluto, ut qui prior dixerit minaciter, ἢ τἀπὶ τούτοις δρῶ. Deinde à Chremylo Carionis insolentiæ assentiẽti, λέγειν χρὴ, dixit, ταχὺ πάνυ. Plutus itaq; illis pœnitudinẽ proponit, nã οἰμώζειν λέγω σοι significat prædico tibi fore ut hoc nomine lugeas: illatã mihi uim nõ impunè feres. ὅς φησιν. Attici iungũt nominatiuũ infinitiuo, ubi cõmunis lingua ponit accusatiuũ, sic, μανθάνεις ὃν τινά φησιν αὐτὸν εἶναι. σοὶ λέγει. Cæcitas Pluti fecit, ut ambigeretur, utri malè ominaretur. Propterea imprecationẽ illius & minas uterq; in alterũ reijcit. αὐτοῦ. genitiuus hic respicit præpositionẽ ἐκ, iunctã uerbo πυνθάνει, ut sit, πυνθάνει δὲ ἐξ αὐτοῦ, quæris ab eo quis sit. Dixit aũt ἐκπυνθάνει Atticè pro ἐκπυνθάνῃ, ut anteà πεύσει pro πεύσῃ. ἀλλ'. Demulcet Plutũ si fortè blanditijs eliciat, quod minis extorquere nõ potuerũt. εἴ τι, i. κατὰ antè τι, aliquo modo. εὐόρκου probè et fideliter iurãtis, peierare qui nõ nouit. Quomodo uitia cohærẽt uitijs, ita uirtutes uirtutibus. Quare dũ Chremylus uult se commendatũ ab una εὐορκίᾳ. i. à iusto iureiurando, simul cõmendandũ se à reliquis uirtutibus sentit. Pertinet huc quod legere est apud Atheniẽses, Fidei Deæ templũ fuisse cõstructũ, eamq; cũ primis numinibus cultã illic fuisse. Quapropter quod uerißimè dictũ uolebãt significare, Attica fide dictũ: & uirũ minimè periurũ, Atticã fidem: & probatißimũ testem, Atticũ testem dicebant, ut mirum iam nõ sit, cur huius uirtutis potius quàm aliarũ meminerit. κλάειν pro κλαίειν diphthongo propria in impropriam mutata. δέχου deridet Chremylum, qui tanti fecerit cæcum, à quo minæ, & inauspicata uerba proficiscantur in Chremylum ipsum. Habes, inquit, hospitem dignum qui beneuolè à te excipiatur. ὄρνιν. Priscorum superstitio credidit ex inspectis auibus Deorum uoluntatẽ sciri posse. hinc auem pro augurio, omine & symbolo accipiunt: uis, ait, nosse quid uelit consultus Apollo? te οἰμώζειν καὶ κλάειν, hic enim uelut ales eius, hoc ipsum tibi apertè canit. Δήμητρα. Ceres frugum & rei frumentariæ Dea, Græcis Δημήτηρ appellatur, quasi ἡ γῆ μήτηρ. i. terra mater, quòd omnia

Marginalia: οἰμώζειν. — Nominatiuus cum infinitiuo. — εὔορκος. — Fides. — Attica fides. — κλάειν. — Auis. — Ceres. — Δημήτηρ.

omnia nutriat. Chremylum cultorem terræ, per terram iurare nõ dedecet. χαιρήσεις. *nuper usus est cõmuni uerbo uarytono* τῷ χαίρω, χαιρέω.
ἀλλ' εἴ τι χαιρήσεις. *hic utitur Attico* τῷ χαιρέω. *Iracũdè hoc dicit: Faciã ut tu qui plorare alios iubes, habeas et tu quod ringaris ac doleas.* φράσεις. *i.* σαυτὸν ὅστις εἶ. ἀπό σ' ὀλῶ, *Tmesis pro* ἀπολῶ σε κακῶς.

ΠΛ. ὦ τᾶν ἀπαλλάχθητον ἀπ' ἐμοῦ. ΧΡ. πώμαλα.
ΚΑΡ. καὶ μὴν ὃ λέγω βέλτιστόν ἐστι δέσποτα,
ἀπολῶ τὸν ἄνθρωπον κάκιστα τουτονί·
ἀναθεὶς γὰρ ἐπὶ κρημνόν τιν' αὐτὸν, κᾆτα λιπὼν,
ἄπειμ', ἵν' ἐκεῖθεν ἐκτραχηλισθῇ πεσών.
ΧΡΕ. ἀλλ' αἶρε ταχέως. ΠΛ. μηδαμῶς. ΧΡ. οὐκοῦν ἐρεῖς;
ΠΛ. ἀλλ' ἢν πύθησθέ μ', ὅστις εἴμ', εὖ οἶδ' ὅτι
κακόν τι μ' ἐργάσεσθε, κοὐκ ἀφήσετε.
ΧΡΕ. νὴ τοὺς θεοὺς, ἡμεῖς γ', ἐὰν βούλῃ γε σύ.
ΠΛ. μέθεσθέ νύν μου πρῶτον. ΧΡΕ. ἢν μεθίεμεν.

PL. Me missũ, obsecro, facite. CH. Nequaquã id fiet. CA. Here, imò verò dicã iam quod maximè expedit. Teneo quî hominẽ istũ pessimè perdã. Ego in præcipitiũ aliquod cũ agã: mox, eo illic relicto, me subducã, vt illinc in caput delapsus, collũ frangat. CHR. Eia ocius rape. PL. Absit. CH. Quin loqueris itaq;. PL. At si qui sim ego vos semel intellexeritis, aliquid mali, sat scio, in me ingeretis, neq; abire sinetis. CH. Deos testor, sinemus si modò per teipsum non steterit. PL. Omnium ergo primum iam nunc me mittite. CHR. Ecce mittimus.

ὦ τᾶν. ἔτης, ἔτου, *uocatiuũ singularẽ et dualẽ facit* ἔτα *cui Atticè* ν *additur. Vnde fit* ἔταν, *pro* ὦ ἔτα ὦ τᾶν *contractè dicitur, ô amici: uox hæc blandientibus seruit, propterea per quæso, amabò, obsecrò, uel similibus reddi potest.* ἀπαλλάχθητον, *Indef.* α, *imperatiui à themate* ἀπαλλάττομαι, *quod est* ἀπέρχομαι. πώμαλα. *Aduerbio hoc negãdi Attici peculiariter utũtur. Quomodo et pro* τοῦτον τουτονὶ *dicũt.* ἀναθεὶς, *participiũ ab* ἀνατίθημι, *in ædito loco statuo. iunxit accusatiuo propter motũ sine quo in* κρημνὸν *pduci nõ potuit.* κᾆτα *pro* καὶ εἶτα. λιπὼν *participiũ indefiniti* β, *à* λείπω. ἄπειμι *præsens pro fu-*

ὦ τᾶν. πώμαλα. τουτονί. ἀναθεὶς. κᾆτα.

pro futuro, quod uix usus admittit. ἐκτραχηλισθῇ, indefinitum α sub-
ἐκτραχηλίζεσθ. iunctiui ab ἐκτραχηλίζομαι, quod est τὸν τράχηλον συγκλῶμαι,
ceruicem & collum frango. πεσὼν participium à πίπτω anormi.
πεσών. αἶρε sublimem rape, plus uehementiæ inest huic uerbo, quàm τῷ ἄγω·
αἶρειν. maiorq; mora esset, si Plutum agi, uel trahi oporteret, ideo iubet eum
tolli & absportari. πύθησθε. Indefinitum β, subiunctiui à πυν-
θάνομαι. μ' ὅστις εἰμί, pro ὅστις ἐγώ εἰμι, si cognoueritis me qui
οἶδα. sim, pro, si cognoueritis qui ego sim. οἶδα, medium perfectum ab
κοὐκ. εἴδομαι. κοὐκ καὶ οὐκ. ἀφήσετε futurum ab ἀφίημι. ἡμεῖς. s.
ἀφήσομεν. Quid est aũt, ἐὰν βούλῃ? Si uoles dicere qui sis, An ue-
rò si uis ut te abire à nobis sinamus? Alterũ pendet ab altero: si nolles
dicere, uideberis nolle abire, cùm certũ sit te non prius abiturũ quàm
μέθεσθε. dixeris qui sis. μέθεσθε, μεθίημι medium uerbum facit μεθίεμαι
unde fit indefinitum β μεθέμην, μέθεσο, hinc imperatiuum μέθεσο
μεθέσθω, μέθεσθον μεθέσθων, μέθεσθε &c. πρῶτον antè quàm
ἠνί. ordiar dicere. ἠνί, pro ἦν Attici proferunt ἠνί. Est aduerbium de-
monstrandi, unde apparet Latinorum aduerbium, en, deductum. με-
θίεμεν. Indefinitum β. medium. Iam dimisimus te, ut liberius dicas.

ΠΛΟΥ. Ἀκούσατον δή (δεῖ γάρ, ὡς ἔοικ', ἐμὲ
λέγειν, ἃ κρύπτειν ἦ παρεσκευασμένος)
ἐγὼ γάρ εἰμι Πλοῦτος. ΧΡΕ. ὦ μιαρώτατε
ἀνδρῶν ἁπάντων, εἶτ' ἐσίγας Πλοῦτος ὤν;
ΚΑΡ. Σὺ Πλοῦτος, οὕτως ἀθλίως διακείμενος;
ὦ Φοῖβ' Ἄπολλον, καὶ θεοί, καὶ δαίμονες,
καὶ Ζεῦ, τί φής; ἐκεῖνος ὄντως εἶ σύ; ΠΛΟΥ. Ναί.
ΧΡΕ. Ἐκεῖνος αὐτός; ΠΛ. Αὐτότατος. ΧΡΕ. πόθεν οὖν, φράσον,
αὐχμῶν βαδίζεις; ΠΛ. ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι,
ὃς οὐκ ἐλούσατ' ἐξ ὅτου περ ἐγένετο.

PLV. Audite igitur (nam, quantum apparet, eò res rediit, vt ea me expromere necessum sit, quæ tacitus in animo seruare statueram) Ego haud dubiè sum Plutus. CHR. O hominum quotquot sunt sordidissime, tú ne Plutum te esse celares? CAR. Tu sis Plutus, qui vsque-
adeò

adeò miserè habeas? Phœbe Apollo, Dii, Dæmones, ò Iupiter, quid ais! Illé ne reuerà es? PL. Ille sanè. CHR. Ille ipse? PL. Ipsissimus. CHR. Agedum dic, vnde ita squallidus prodis? PL. Venio à Patroclo, qui ab eo vsq; tempore quo natus est, balneum subiit nunquam.

ὡς ἔοικε. εἴκομαι uerbum medium facit perfectum οἶκα, Atticè augmento geminato ἔοικα, unde fluxit tertia hæc impersonaliter accepta persona. ἦ προεσκευασμένος eram meditatus, ἦ pro ἦν. Ab εἰμὶ imperfectum fuit εἶν, Iones ν expuncto εἶ in ἔα uerterũt, pòst Attici ἔα in ἦ contraxerunt, qui & ipsi ν adtexto ἦν formarunt. προεσκευασμένος sub specie paßiua actiuè significat. ἐγὼ γάρ. hoc γὰρ confirmationem dicti habet. Quoniam enim qui arcanum prodit coactus, studet se cogentem ludificari, & mendacio eludere, ea de re Plutus uult hoc seriò ab se dici, nec uanus à Chremylo censeri. μιαρώτατε. Chremylus audito nomine Pluti expalluit, quòd eum offenderit, cuius ope plurimùm indigeat. Crimen uerò admissum ita diluere parat: Falsum esse se, externo Pluti habitu, contemptiore nimirum, quàm pro tanto numine. Propterea Deum esse adhuc dißimulat, & quasi uilißimus quispiam sit, uocat eum omnium hominum fœdißimum. Subdit ueri non esse simile, tantum Deum tacendo ita se hominibus tractandum committere uoluisse. σὺ Πλοῦτος. Amor diuitiarum, & odium paupertatis faciunt ut Carion neq; planè affirmet, neque in totum neget Plutum esse. Causa cur à credendo poßit auocari, hæc est, quòd sit οὕτως ἀθλίως διακείμενος, id est tot modis malè affectus cultu contemptibilis, totus situ & squalore obductus, & quod omnium est indignißimum, oculis orbus. ὦ Φοῖβε. Hæc probant Carionẽ percupere, ut uerè is Plutus sit, qui in suas uenit manus, gaudio itaque gestiens, ad Deos exclamat, quos suæ lætitiæ testes facit, fautoresq́; sibi esse precatur. In primis Apollinem inuocat, qui Plutum Chremylo indicauit. Quare non simpliciter, sed honorificè, & specioso titulo illi addito, uocat eum φοῖβον, id est, clarum & lucis authorem. καὶ θεοί. Quicquid numinũ est & Deorum generaliter citat: per uerbum θεοί Deos accipe selectos, summos & præcipuos, cœlestes semper habitos, & immortales, Deos maiorum gentium, ut uocant. Per δαίμονας uerò Deos minorum gentiũ qui ex hominibus diuinos honores meruerunt, & in numerũ Deorum allecti sunt. Prioris generis fuerunt Iupiter, Apollo, Mars. Posterioris, Hercules, Aesculapius, Castor cum similibus. καὶ Ζεῦ. Honoris

ἔοικε. ἦ. γάρ. φοῖβος. θεοί. δαίμονες.

gratia seorsum meminit Iouis. Subit autem quod omnino fortasse non sit pœnitendum, Carionem audito nomine Pluti metu exanimatũ esse, expensoq;, quod in Plutum commiserat, facinore, Deorum opem implorare, & summissa uoce hæc dicere, ὦ φοῖβ' ἄπολλον, ὦ θεοὶ, ὦ δαίμονες, ὦ ζεῦ. Confusa sanè hæc Deorum inuocatio timorem arguit, & animum consternatum. Quod si est, τί φῄς quod sequitur, eadẽ uoce profertur qua illa præcedentia, σὺ πλοῦτος οὕτως ἀθλίως διακείμενος; habent hæc uerba, τί φῄς, admirationẽ magis quàm interrogationẽ. ἐκεῖνος ille omnibus notus, apud omnes decãtatißimus, nulli non notißimus. ὄντως omnino, non solùm nomine, sed et numine

Ναί. atq; potestate. ναί. Affirmatio Latinis etiam accepta, næ. αὐτότα-

αὐτότατος τος. Superlatiuũ de pronomine effictũ facetè, et comicè, quasi diceret: Si usquã ullus est Plutus, ego ille sum. οὖν, itaq;, nota est certitudinis.

Βαδίζω. βαδίζεις. Græcis et Latinis βαδίζω et uenio ancipitẽ habent. i. pro-

Patroclus. grediundi, uel redeũdi motũ. πατροκλέους. Patroclus uir Atheniensis prædiues quidem, sed auarus, oppidò quàm parcus et incultus. Quo nomine cũ à suis increparetur, aiebat se λακωνικὸν βίον ζηλοῦν. i.

Lacedæmonij. Lacedæmoniorum uitã imitari, quorum frugalitas, et uitæ integritas, præ cæteris Græciæ partibus, tanta fuit, ut qui syncerè et incultè uiuerent, Laconicè uiuere dicerentur. Patrocli tenacitatem poëta insectatur, dum ab eo Plutum aridum, pannosum, & situ obductum uenire fingit. ἐλούσατο. Lauit. Molles uiri & luxu diffluentes lauacris, calidis præsertim, subinde se committebant, nitoris & elegantiæ

Balnea. causa. Idem faciebant ualetudinarij, & laboribus defatigati: refocillandis enim uiribus balnea non parum conferunt. Aristophanes dum uult significare congeneam, & innatam Patroclo fuisse auaritiam, ait cum balneo non esse usum ex quo tempore natus est, quasi uerò etiam

ἐξ ὅτου. ipsi adhuc infanti ἀλουσία placuerit, et illuuies fœda. ἐξ ὅτουπερ. Solue, ἐξ ὅτου περ. ὅτου idem est quod οὗ, ut anteà uidimus ὅτῳ pro ᾧ.

περ. περ uocula est expletiua. Ergo ἐξ οὗ. s. χρόνου.

ΧΡΕ. τουτὶ δὲ τὸ κακὸν πῶς ἔπαθες; κάτειπέ μοι.

ΠΛ. ὁ ζεύς με ταῦτ' ἔδρασεν ἀνθρώποις φθονῶν.

ἐγὼ γὰρ ὢν μειράκιον ἠπείλησ', ὅτι

ὡς τοὺς δικαίους, καὶ σοφοὺς, καὶ κοσμίους

μόνους βαδιοίμην· ὁ δέ μ' ἐποίησε τυφλὸν,

ἵνα μὴ διαγιγνώσκοιμι τούτων μηδένα.

οὕτως

οὕτως ἐκεῖνος τοῖσι χρηστοῖσι φθονεῖ.

CHR. At unde tibi, amabò, hæc cæcitas? PL. Ab Ioue, cui inuisum nimis genus humanum. Olim pueri-li quadam iactãtia minatus sum, me ad probos tantùm doctos, & modestos diuersurũ. Ille protinus ea una de re me excæcauit, ut ea ratione scilicet nulla mihi post-hac hominum secretio foret: usqueadeo ille frugi homi-nibus inuidet.

τουτί, τοῦτο. hoc malum, hanc cæcitatem, & miseram uitæ condi- tionem. τουτί.
ἔπαθες, indefinitũ β, à πάσχω. πῶς ἔπαθες, quomodo pas- ἔπαθες.
sus es, quomodo contigit tibi. ταῦτ', his me affecit malis, hæc mihi mala inflixit. μειράκιον. Tuetur quantum potest suam innocẽtiam. Si quid, infit, petulantius olim à me dictum est, uel incautius, dignum uenia fuit: ignoscendum enim ætatulæ imbecilliori. Peccasse autem me non puto, Iouem uerò iniquius mecum egisse credo, ut qui nullo discri-mine inter homines me agere uelit, non etiam, uti exoptabam, solo bo-norum hominum commercio frui. ἠπείλησα, insolentius dixi in inui-diam sceleratorum, indoctorum, & ineptorum. ὡς τούς, πρὸς τούς. βαδιοίμην, βαδίζω, futurum habet commune βαδίσω, Atticũ βα-διῶ, unde est medium futurum βαδιοῦμαι, à quo fit optatiuũ βα- βαδιοίμην
διοίμην. ὁ δὲ ὁ articulus pro pronomine οὗτος. ἐποίησε τυφλόν, ὁ.
sine periphrasi uno uerbo dicas ἐτύφλωσε. ἵνα μή, μή abundat, μή.
cum sequatur altera negatio in μηδένα. οὕτως, ut suæ faueat cau-sæ, indignum facinus Iouis repetens, in impium ἐπιφώνημα erum-pit. neque enim ideo Plutũ excæcauit Iupiter, quòd bonis inuideret, sed hoc consilio uult uirtutem propter se amari, non ob aliud. Iam si illi demum diuites euaderent, qui studiosi essent, & uirtutem colerẽt, plerosq; uideres qui ideo uirtutem amplecterentur, quòd per eam di-tescerent. Quare uirtutem, non propter uirtutem, sed propter opu-lentiam amarent. τοῖσι χρηστοῖσι pro τοῖς χρηστοῖς.

ΧΡ. καὶ μὴν διὰ τοὺς χρηστούς γε τιμᾶται μόνους,
καὶ τοὺς δικαίους. ΠΛ. ὁμολογῶ σοι. ΧΡ. φέρε· τί οὖν
εἰ πάλιν ἀναβλέψειας ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ;
φεύγοις ἂν ἤδη τοὺς πονηρούς; ΠΛ. φήμ' ἐγώ.

ΧΡΕ. ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίζοις; ΠΛ. πάνυ μὲν οὖν·
πολλοῦ γὰρ αὐτοὺς οὐχ' ἑώρακα χρόνου.
ΧΡΕ. καὶ θαῦμά γ' οὐδέν, οὐδ' ἐγὼ γὰρ ὁ βλέπων.

CHR. Atqui nõ ab aliis quàm à bonis & iustis honos accedit Ioui. PL. Ita res habet. CHR. Rectè. Sed si visum recuperare dabitur, cedo, tũne etiamnum fugias consortia malorum? PL. Fugiam ego sanè. CHR. Et ad iustos diuertas? PL. Vel lubentissimè, vt quos à multo iam tempore non viderim. CH. Minimè profecto mirum, cùm neque id mihi, quanlibet etiam perspicaci, licuerit.

καὶ μὴν. Bonis bona deberi, non malis, & omnes sciunt, & senarius hic Græcorum testatur uersiculus:
ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ ἐσθλὰ καὶ διδοῖ θεός. *id est,*
Bono certè uiro bona etiam largitur Deus.

Quare Chremylus dum Pluto assentitur, & eius fauorem ambit, his uerbis illatum uult, non sine malo animo Iouis fieri, quod à probis Plutum arceat, eos contrà, paupertate premi, ac grauia permulta perpeti sinat. φέρε. Quoniam impium est, nec satis tutum de Ioue malè uel sentire, uel dicere, Chremylus occeptã interrumpit disputationem, aliò q; se conuertit. Transitioni cõmodissima est hæc uocula φέρε, quasi diceret agè, omissis hisce, aliud tractemus. ἀναβλέψειας, ἀνὰ quod cũ βλέπω hîc iungitur, aliud nihil est, quàm πάλιν, quod præcedit. Alterum itaque ἐκ παραλλήλου positum cẽseatur.

φέρε. παράλληλον. πρότου. φημί.

προτοῦ, uno uerbo aduerbialiter ponitur pro πρώην. Quod si uocibus diductis legas πρὸ τοῦ, subaudies χρόνου, ut cum dicimus πρὸ μικροῦ, paulò antè. φήμ'. φημί. Habet hoc uerbum non modò consensum, sed & asseuerationem. βαδίζοις. Ideo hoc addit, quod Plutus aspernari bonos potuisset, quorum gratia uisum amisisset. ἑώρακα. Atheniensium rempub. et τὸν ἐπιχώριον τρόπον, manifestè perstringit. Perfectum est Atticũ ἑώρακα ab ὁράω. οὐδ' ἐγώ. s. ἑώρακα.

ΠΛ. ἄφετόν με νῦν· ἴστον γὰρ ἤδη τἀπ' ἐμοῦ.
ΧΡΕ. μὰ Δί'· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἑξόμεσθά σου.

ΠΛ.

ΓΛ. οὐκ ἠγόρευον, ὅτι παρέξειν πράγματα
ἐμέλλετόν μοι; ΧΡΕ. καὶ σύ γ', ἀντιβολῶ, πιθοῦ,
καὶ μή μ' ἀπολίπῃς· οὐ γὰρ εὑρήσεις ἐμοῦ
ζητῶν ἔτ' ἄνδρα τοὺς τρόπους βελτίονα,
μὰ τὸν Δί'· οὐ γάρ ἐστιν ἄλλος, πλὴν ἐγώ.
ΡΛ. ταυτὶ λέγουσι πάντες· ἡνίκ' ἂν δέ μου
τύχωσ' ἀληθῶς, καὶ γένωνται πλούσιοι,
ἀτεχνῶς ὑπερβάλλουσι τῇ μοχθηρίᾳ.
ΧΡΕ. ἔχει μὲν οὕτως· εἰσὶ δ' οὐ πάντες κακοί.
ΠΛ. μὰ Δί', ἀλλ' ἁπαξάπαντες. ΚΑΡ. οἰμώξει μακρά.

PL. Iam ſinite abeam: quæ enim ex me ſcire vos oportuit, iam ſciſtis CHR. Non herclè ſinemus, quin multo etiã cupidius te retinebimus. PL. An non prædixi futurum, vt vos mihi ſemel cognito negotium faceretis? CH. Obſecro da te mihi, & ne me relinquas: quandoquidem alium virum qui me candore morum, et probitate vincat, etiam ſi quærere amplius inſtituas, nullum tamen inuenias, nullum, inquam, per Iouem. Nam præter me vnum, alius eſt nuſquam. PLV. Hoc ipſum nemo mihi non dicit: at eidem vbi pro voto licuit me frui, & ditari, multis partibus dubio procul ceteros exuperat improbitate. CH. Eſt ita certè vt dicis, verùm non omnes ſunt mali. PL. Bellè hoc ais ſcilicet, imò verò omnes in vniuerſum huiuſmodi ſunt. CAR. Faciam vt te impendiò huius pœniteat.

ἄφετον ἀφίημι facit indefinitum β imperatiui ἄφες, unde eſt ſecunda hæc dualis perſonæ. ἴσον pro ἴσατον per ſyncopen ab ἴσημι. τ' ἀπ' ἐμοῦ τὰ ἀπ' ἐμοῦ, rationem rerũ mearum, qui ſim, unde ueniam, & cæcitatis meæ cauſam. μὰ δία. μὰ negat, non per Iouem. ſ. ἀφήσομέν σε. ἑξόμεθα, futurum τοῦ ἔχομαι, quod eſt, ita alicui hæreo, ut ab eo reuelli nequeam. ἐμέλλετον. μέλλω, futurus ſum, amat futurum infinitiui: reddi ſolent per participium futurum & uerbum ſubſtãtiuum, hoc modo, μέλλω λέξειν lecturus ſum, μέλλω ἄφετον. ἴσον. μά. ἔχομαι. μέλλω.

ἀντιβολῶ. ἔξειν, habiturus sum, ἐμέλλετον πρήξειν, facturi eratis. ἀντιβολῶ, alicui me tota ui oppono, ut precibus uictum in meam sententiam traham. παρὰ τὸ ἀντίον πoδῶν βάλλειν, ut nonnullis placet, id est in genua procumbo, ad alicuius pedes me prouoluo. Quod si ἀντιβολέω simpliciter & sine casu ponatur, ut hic, in aduerbiū migrat: ut illa Latinorum, obsecrò, orò, cedò, amabò. πιθοῦ, thema πείθομαι habet indefinitum β ἐπιθόμην, unde est imperatiuū temporis eiusdem πίθου, & Atticè accentu mutato πιθοῦ, sine ut hoc tibi persuadeam. ἐμοῦ post anorme comparatiuū, βελτίονα. τοὺς τρόπους. s κατά. μὰ τὸν δία confirmatio est hominis urgentis. ἄλλος s ἀγαθὸς τοὺς τρόπους. Si Plutus statuit ad bonos ire, in agro autem Attico Chremylus solus sit bonus, debet unius Chremyli cōsuetudine, contentus esse. ταυτὶ Atticum est ἀντὶ ταυτά. τύχωσι, indefinitum β subiunctiui à themate τυγχάνω, consequor, adipiscor. ἀληθῶς, is non dicitur frui Pluto ἀληθῶς, idest, uerè & perfectè, qui eum tantummodo uidet, uel cum eo obiter agit, sed qui pro suo arbitratu multos dies cum eo uersatur. ἀτεχνῶς. τέχνη Atticis est dolus, hinc ἀτεχνῶς ἄνευ τῆς τέχνης sine dolo, ergo uerè, re uera, ut planè, & id quod res est dicam. ὑπερβάλλουσι. s τοὺς ἄλλους. Quondam inopes & boni, ubi semel animum ad diuitias appulerunt, fiunt omnium sceleratissimi. ἔχει s πρᾶγμα, ita res habet ut dicis, nempe ex diuitijs omnes fieri deteriores. Sed quomodo hæc constăt? Plutus dixit, ταυτὶ λέγουσι πάντες, Pluti confirmans dictum Chremylus dixit, ἔχει μὲν οὕτως. Mox uero subdit, quod utriq; aduersetur, εἰσὶ δ' οὐ πάντες κακοί. Attende, Chremylus cautè assentitur Pluto, dum ait, ἔχει μὲν οὕτως, uerετur enim ne quid dicat, quo offensus Plutus, statim abire paret. Propterea insinuans se in gratiam Pluti, uult uerbum πάντες mitius accipi, ut sit idem quod πάμπολλοι, plerique: ualde multi quidem sunt, inquit, in quos competat quod dixisti, non cōtinuò tamen in omnes confer as. μὰ δία. Profert hoc obliquè, & capite obliquato: per auctam syllabis dictionem, rei denotat incrementum, non sunt mali omnes, sed omnes simul, omnes ad unum. Sic dicunt, non est μέγας, sed μέγιστος, atq; adeò τρισμέγιστος. μακρά. Quod dominus blăditijs impetrare nequit, seruus ferocior (quoniam non immemor quantum antea ipse cum hero minis profecerit) minis extorquere tentat. Est μακρὰ adiectiuum neutrum plurale, ἀττικῶς pro aduerbio positum λίαν, πάνυ, multum, diu. hoc sensu: diŭ omnis improbitatis insimulas, facis quod olim etiam atque etiă te pœniteat. Vide ne hoc nomine pœnas aliquando des grauissimas.

Margin: τιθοῦ. — ταυτί. — τύχωσι. — τέχνη. — ἀτεχνῶς. — ἀντίφασις. — πάντες. — ἀπαξάπαντες.

XPE.

ΧΡΕ. Σὺ δ᾽ ὡς ἂν εἰδῇς, ὅσα, παρ᾽ ἡμῖν ἢν μένῃς,
γενήσετ᾽ ἀγαθὰ, πρόσεχε τὸν νοῦν, ἵνα πύθῃ.
οἶμαι γὰρ, οἶμαι (ξὺν θεῷ δ᾽ εἰρήσεται)
ταύτης ἀπαλλάξειν σε τῆς ὀφθαλμίας,
βλέψαι ποιήσας. ΠΛ. μηδαμῶς τοῦτ᾽ ἐργάσῃ·
οὐ βούλομαι γὰρ πάλιν ἀναβλέψαι. ΧΡ. τί φῄς;
ΚΑ. Ἄνθρωπος οὗτός ἐστιν ἄθλιος φύσει.

CHR. Tu verò vt intelligas, si apud nos permanseris, quibus, ac quantis cumulabere commodis, attentior paulò me audi, vt quod dicam in animum tibi inducas. Spes est certissima (Diis meos conatus adiuuantibus) fore, vt visu opera mea tibi restituto, ista libereris cæcitate. PL. Hoc minimè feceris, quoniam visum recuperare non lubet. CHR. Quid ais! CAR. Næ homo iste ingenio est ad miseriam egregiè nato.

γενήσεται, aderunt tibi bona. Vt intelligas ergo non continuò omnes malos esse, qui ditescunt, néque in eorum albo esse nõ debere, qui te præsente improbiores euadunt. τὸν νοῦν. non aurem solùm, sed & mentem dictis meis accommoda, quoniam quod dicturus sum ego, de nihilo non est. πύθῃ, Indefinitum β subiunctiui à themate πυνθάνομαι. πύθῃ. *οἶμαι, geminatum hoc uerbum asseuerationem habet maiorem. ξὺν θεῷ εἰρήσεται. Quod iam audies, dicetur cum Deo. i. fauente numine: næ sanus usqueadeò non sum, ut ausim polliceri planè in me situm esse, quod promittam, & me illud suscepturũ inuitis Dijs.* ξὺν θεῷ.
ὀφθαλμίας. Est hic μείωσις qua rẽ extenuat, ὀφθαλμία enim potius morbus est oculorum ad tempus: cum autem agatur de cæcitate quæ nullo tempore curatur, ὀφθαλμίαν pro πηρώσει vel τυφλώσει posuit. Quid autem si cæcitatem ideo uocat ὀφθαλμίαν, quòd eam existimet curabilem? ποιήσας. uerba, hoc modo disponantur, οἶμαι ποιήσας βλέψαι, arbitror, & spero ubi fecero ut uideas, ἐμὲ. s. ἀπαλλάξειν σε, me liberaturum te ταύτης τῆς ὀφθαλμίας. Animaduerte nominatiuũ ποιήσας cũ infinitiuo ἀπαλλάξειν Attica cõstructione iunctũ: nã cõmunis syntaxis exigeret οἶμαι ποιήσαντα ἀπαλλάξειν. ὀφθαλμία Nominatiuus.
φύσει. Nõ protinus miser natura is est cẽsendus, qui in periculũ cadit, sed qui prudẽs, sciẽs et uolẽs ipse sibi malũ accersit, aut qui in discrimẽ

lapsus,

lapsus, ab eo ut statim expediatur tota ui non adnititur, huiusmodi sa-ne qui est, dignißimus est, qui miser in miseria pereat miserrimè.

ΠΛ. ὁ ζεὺς μὲν οὖν εἰδὼς τὰ τούτων μῶρ', ἔμ', εἰ
πύθοιτ' ἂν, ἐπιτρίψειε. ΧΡΕ. Νῦν δ' οὐ τοῦτο δρᾷ;
ὅστις σε προσπταίοντα περινοστεῖν ἐᾷ;
ΠΛ. οὐκ οἶδ', ἐγὼ δ' ἐκεῖνον ὀρρωδῶ πάνυ.
ΧΡ. Ἄληθες; ὦ δειλότατε πάντων δαιμόνων·
οἴει γὰρ εἶναι τὴν Διὸς τυραννίδα,
καὶ τοὺς κεραυνοὺς, ἀξίους τριωβόλου,
ἐάν γ' ἀναβλέψῃς σὺ, κἂν μικρὸν χρόνον;
ΠΛ. ἆ, μὴ λέγ' ὦ πόνηρε ταῦτ'. ΧΡ. ἔχ' ἥσυχος·
ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺ
μείζω δυνάμενον. ΠΛ. ἐμέ; Σύ; ΧΡ. Νὴ τὸν οὐρανόν.

PL. Enimuero, Iupiter ille, quem horũ vesania non latet, ad hæc semel si attenderit, totum me comminuet. CH. Quasi verò iam hoc ipsum non faciat, cùm te scilicet passim impingentem ita oberrare sinit. PL. Ego quid obgannias nescio: hoc scio, illum nimis formidabilem mihi esse. CH. Itáne verò? ò Deorum omnium meticulosissimè! Si visum recuperaris, idq; per paucos tantùm dies, credas illam Iouis tyrannidem, & illa Iouis fulmina, vel tribus obolis digna? PL. Ah infelix, talia, obsecro, ne loquitor. CH. Otioso, & quietiore animo esto: nam tibi comprobaro argumentis non pœnitendis, neque leuibus, te ipso Ioue multò etiam potétiorem. PL. Tú ne? Mihi? CH. Probabo ego tibi, per cœlum.

ὁ ζεύς. *Plutus uerba hæc summißè, & auersa nonnihil facie, profert. Quare perinde ac si Chremylum & Carionem non alloqueretur, tertia persona utitur, non secunda,* τὰ τούτων μῶρα, *horũ, id est, uestram insipientiam. At Chremylus in Plutum ualde intentus,*

quæ

quæ dicuntur omnia exaudit, ad eaq; respondet. μωρά .s. ἔπη, sermones tam impios, & usqueadeo inconsulta consilia. Capit adiectiuũ genere neutro pro substantiuo, τὴν μωρίαν, τὴν μωρολογίαν. μωρά.
εἰ πύθοιτο, si intellexerit. Qui possunt, quæso, hæc constare? ὁ Ζεὺς εἰδὼς, εἰ πύθοιτο, Iupiter qui hæc nouit, si ea intellexerit. Iupiter omnia uidet, omnia audit, omnia intelligit, sed in multis conniuet: eaq; quasi nõ audire uidetur, quorum tamen ultionem in aliud tempus differt. Hoc adde flagitiosius esse, malè loqui, quàm malè sentire. ἐπιτρίψει fregerit, attriuerit, non eo contentus quòd me excæcarit. Iouem audire.
οὐ τοῦτο δρᾷ. οὔ σε ἐπιτρίβει; προσπταίοντα. Dum cæci in cespites, ligna, lapides offendunt, προσπταίουσι. Dum sic ingrediuntur, ut unde profecti sunt, eodem sæpe uideantur reuerti, περινοστοῦσι. προσπταίειν. περινοστεῖν.
οὐκ οἶδα, Auribus obturatis auertit se à Chremylo. Nec uolo, inquit, nec debeo, nec audeo huiuscemodi uerba in Iouẽ cogitare, uel dicere, imò ne audire quidem. ὀῤῥωδῶ. ὀῤῥος, os est unde cauda pendet, pro cauda ipsa capitur. δέω timeo, ὀῤῥωδῶ metuo, formido, propriè de animalibus dicitur caudam propter metum reducentibus. ἀληθες, Aduerbiascit adiectiuum neutrum. Atticè autem est proparoxytonum, communiter enim oxytonum est. δειλότατε. Quid faciat uehemens pecuniæ studium! Chremylus scit Deos minores subijci maioribus: propterea Vulcanum quondam ab Ioue de cœlo in terram præcipitatum tradunt, & Plutus ipse ab eodẽ se ait excæcatum, & tamen dum Plutum in suam sententiam pellicit, Iouem aspernari non dubitat. Plutumq; ut ignauum, accusat. πάντων omnium Deorum, quem puto etiam Dijs minoribus pauidiorem, cùm tamen inter maiores sis collocandus. γάρ, Interrogationi particula hæc seruit non inuenustè. τυραννίδα. Priscis seculis tyrannus rex erat, & tyrannis imperium significabat, ut hîc. Iouem Deorũ regem fuisse poëtica figmenta canunt: illius arma κέραυνον esse tradũt, unde κεραύνιον & τερπικέραυνον, id est, fulminatorem, fulmine gaudentem, quod in sontes contorquet. Quoniam ergo Chremylus sentit Plutum, metu Iouis illius tanti, à sua sententia alieniorem, Iouis ὑπεροχὴν despicienter tractat. τριωβόλου. Obolus æreum fuit numisma minutulum, inde dictum quòd obelisci imaginem præferret. Quoniam uerò huius nummi pretium est minimum, quod uolunt uideri uilissimum & contemptissimum, aiunt non esse dignum obolo, dyobolo, triobolo, tetrobolo &c. Compositio, o in ω mutat in secunda horum nominum syllaba. ἐάν γε. Non in totum aspernatur Iouis fulmen: ait, Iouem solere quidem eos fulmine tangere, qui grauiora ὀῤῥος. ὀῤῥωδῶ. ἀληθες. γάρ. Tyrannus. κεραύνιος. Obolus.

admittunt facinora, leuiora autem eum negligere, quale fuerit si Plutus per aliquot tantùm dies uiderit. ἆ *aduerbium* ἐπιτιμητικόν. *Auersatur, & increpat Chremylum, de quo audire quidquam in contemptum Iouis non sustinet.* πόνηρε. *Transtulit accentum Atticè, nã communiter* πονηρὸς *scribitur.* ἔχε, *gere te, esto* ἥσυχος, *id est quietus: uno uerbo dicas* ἡσύχαζε, *contice, de hac re loqui supersede.*

ἆ.

μείζω.

μείζω, maiora comparatiuum anorme plurale, contractum Atticè à communi μείζονα. ἐμέ; *Ex animo autem hoc profertur & distinctè. Méne tantillum Deum Ioui anteponas?* Σὺ *tu qui. homuncio tantùm es, & idem rusticus imperitissimus?* οὐρανόν. *Per Cœlum iurat, quoniam olim Solem, Lunam, Stellas, & Cœlum non modò animalia esse, uerùm etiam Deos existimarunt,* Θεοὺς *q;, id est Deos dixerunt,* ἀπὸ τοῦ θέω *curro, quòd perpetuo motu circumagerentur.*

Cœlum.

θεός.

αὐτίκα γὰρ ἄρχει διὰ τί ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν; ΚΑΡ.
διὰ τ' ἀργύριον, πλεῖστον γὰρ ἔστ' αὐτῷ. ΧΡ. φέρε·
τίς οὖν ὁ παρέχων ἐστὶν αὐτῷ τοῦθ'; ΚΑΡ. ὁδί.
ΧΡ. θύουσι δ' αὐτῷ διὰ τίν'; οὐ διὰ τουτονί;
ΚΑΡ. καὶ νὴ Δί'· εὔχονταί γε πλουτεῖν ἄντικρυς.
ΧΡ. οὔκουν ὅδ' ἐστὶν αἴτιος, καὶ ῥαδίως
παύσειεν, εἰ βούλοιτο, ταῦτ' ἄν. ΠΛ. ὅτι τί δή;
ΧΡ. ὅτ' οὐδ' ἂν εἷς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι,
οὐ βοῦν ἄν, οὐχὶ ψαιστὸν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν,
μὴ βουλομένου σοῦ. ΠΛ. πῶς; ΧΡ. ὅπως; οὐκ ἔσθ' ὅπως
ὠνήσεται δήπουθεν, ἢν σὺ μὴ παρὼν
αὐτὸς διδῷς τ' ἀργύριον· ὥστε τοῦ Διὸς
τὴν δύναμιν, ἢν λυπῇ τι, καταλύσεις μόνος.
ΠΛ. τί λέγεις; δι' ἐμὲ θύουσιν αὐτῷ; ΧΡ. φήμ' ἐγώ.

Ecce protinus demonstro. Tuus ille Iupiter vndenã habet, quod reliquis Diis imperet? CAR. Ab argento scilicet, quod ille habet, quantũ alius nemo. CHR. Agè porrò: illi quis argentum suppeditat? CA. Quis, si non hic? CHR. Ioui quod sacra fiant, quis alius, quàm hic, in causa? CAR. Nullus omnino: certum est enim omnia

sacri-

ſacrificantium vota huc redire, vt diteſcat qui precatur. CHR. Conſequitur ergo hunc vnum ſacrorum authorem eſſe: eaq́;, ſi huic vni ita viſum fuerit, facilè ceſſatura. PL. Quamobrem id tandem? CHR. Quoniam ex omnibus hominibus, nullus hercle poſthac futurus eſt, qui, te nolente, Deorum vlli vel bouem, vel pſæſtũ, vel aliud, quodcunq; illud ſit, offerat. PL. Quinam hoc aũt? CHR. Qui rogas? quia nulla ratione fiet, vt quis ſacrificandum quidpiam emat, cui comparando pecuniam ipſe non ſuffeceris, adeò ſanè vt Iouis ipſius vim illam ſummã ſi qua in re moleſtior tibi videatur, tu ſolus ſis oppreſſurus. PL. Siccine ais? Meóne vnius beneficio Ioui ſacrificatur? CH. Tuo vnius planè.

ἀυτίκα γάρ, ſtatim certè .ſ. ἀποδείξω. In promptu habeo unde tibi monſtrem te Ioue ipſo potentiorem: hoc nullo negotio probare poſſum. ἄρχει, præeſt, præficitur alijs Dijs: nam appellari conſueuit, πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε, hominum ſator, atq; Deorũ. διὰ τίνα. τίνα accuſatiuus ſingularis perſonæ rationẽ habet. Per quẽ habet imperiũ? cui debet acceptũ ferre ſuũ imperium? τἀργύριον, pro τὸ ἀργύριον. Rogauit Chremylus de perſona, Carion reſpõdet de re. Per pecuniã, nomine aũt pecuniæ omne diuitiarum genus intelligit. Ridet interim, & pro ueteris comœdiæ libertate Iouẽ inſectatur, qui cũ uiueret fortunatiſsimus, et hominũ longè ditiſsimus, honores diuinos ſibi aſſumpſit, templa ſibi ſacrari iuſsit, & poſteritatem ueſana religione adſtrinxit, nunquam hæc facturus, ſi diuitijs non præcelluiſſet. τίς ὁ παρέχων ἐστίν; periphraſis ſolius uerbi. τίς παρέχει; τουτὶ, τοῦτο ἀργύριον. ὁδί. Atticum pro ὅδε, hic, demonſtrato Pluto. Sic antea dixit τοδὶ pro τόδε. θύουσι ut in cœlis Iupiter regnat per Plutum, ita in terris per eundem colitur. Ergo nihil uſquã Iupiter habet, quod Pluto non debeat. εὔχονται πλουτεῖν· Iouem inuocant ut diuites fiant, ſcopus ſacrificantium, opes. Itaque non tam propter Iouem, quàm propter Plutum, & eius largitionem uota ſacrificantium uidentur ſuſcepta. ἄντικρυς, manifeſtè: huiuſmodi preces uulgò audiuntur, ut nemo ſit qui diffiteatur, aut id negare audeat. αἴτιος causa τῶν θυσιῶν, καὶ εὐχῶν ſacrificiorum & precum. ταῦτ᾽ ταῦτα, illa ſacrificia & uota. Cum παύσειεν iunge ἄν. ὅτι τί δή; Hactenus Chremylus & Carion de Ioue diſputarunt Pluto tacente, omnia tamen audiente, tandem uerò quadam honoris, & potentiæ

Pecunia.

ὁδί.

ἄντικρυς.

suæ titillatione tactus, quidnam sit quod illi de se asserant, altiori indagine scire cupit, ὅ τί τι δή; In ὅτι ο abundat: τί interrogat, alterum ἦ uacat, significat ποτε. Ergo ὅτί τι δή; nihil aliud est quàm τί δή ποτε. Quî tandem hæc constent quæ dicitis? Iam uerò ὁ πλεονάζειν uidere est in quamplurimis locis, ὅἵνα ἔργα, pro ἵνα solùm, & ὅἷσι pro τοῖς. Tale fuit ὅτῳ, quod antea legimus ὅτῳ ξυναυτήσαιμι πρῶτον ἐξιών. &c. ubi τῷ pro ᾧ uel ᾧτινι accipitur, τῷ ο præpositiuo, ocioso manente. Quid autem si ὅτι simpliciter & sine interrogatione accipias, pro quoniam, τι itidem abundante, ut cum ironia Plutus aliquid dicere incepisset, quod Chremylum & Carionem morderet, eorumq; dicta subsannaret? Quoniam scilicet, inquit, Vlterius autem dicendo ne progrederetur Chremylus impedit: uerbum eius interrumpit, aliò spectans, quàm quò euasurus erat Plutus. ὅτι οὐδ' εἷς pro οὐδεὶς θύσειεν ἄν, Quoniã nullus mortaliũ posthac Ioui oblaturus est, non bouẽ &c. Græcus interpres ὅτι pro πῶς accipit. πῶς ἄρα .i. διὰ τίνα τρόπον, quomodo isthæc dixisti? conuenit hæc interpretatio cum priore illa. βοῦν ἄν. Particula hæc ἂν apud Atticos subinde uacat, uel præcedentis uerbi rationem habet, οὐ βοῦν ἂν θύσειεν. ψαιστόν. Psæsta placentæ erant, & liba in sacrificijs adhiberi solita. uocantur & κάμματα, quæ sunt folia lauri: propterea autem κάμματα dicebantur, quòd psæsta folijs lauri tecta apponebantur comedenda. ὅπως. Ecce & ὅπως pro πῶς, τὸ ο, πλεονάζοντος. οὐκ ἔσθ' ὅπως ὠνήσεται, non est ut quis emat, nullo modo qui uolet sacrificare empturus est bouẽ.

ἥν σου μὴ pro ἢν μή σου, nisi. πρᾷον, præsens, id est, propitius & fauens. αὐτὸς, ipse, non alius tuas uices gerens. τι. s. κατά in aliquo, uel minimo etiam.

[Margin notes: ὅτί ἦ δή. — ὁ. — ὅἵνα. — ὅτῳ. — ἄν. — ψαιστόν. — κάμματα — ὅπως. — πρᾷον.]

καὶ νὴ Δί', εἴ τί γ' ἐστὶ λαμπρὸν καὶ καλὸν,
ἢ χαρίεν ἀνθρώποισι, διὰ σὲ γίγνεται.
ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γάρ ἐσθ' ὑπήκοα.
ΚΑΡ. ἔγωγέ τοι διὰ σμικρὸν γ' ἀργύριδιον
δοῦλος γεγένημαι, διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως.

Quin, vt verè dicam, si quid vspiam est quod hominibus sit splendidum, honestũ, aut alioqui gratiosum, te vno authore tale videtur. Nulla enim res est, quæ pe-

cuniæ

cuniæ non obediat. CAR. Ego hocce meo malo didici: qui, quoniam pauperior olim fui, nunc cogor pecunia emptus modica, miseram seruire seruitutem.

τῷ πλουτεῖν, uerbum pro nomine τῷ πλούτῳ diuitijs. In hanc rem extant non inuenusti, neque relatu indigni Græcorum uersiculi. Verbum pro nomine

τ' ἀργύριόν ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς·
ὅσις δὲ μὴ ἔχει τοῦτο, μηδὲ κτήσατο,
οὗτος μετὰ ζώντων τεθνηκὼς περιπατεῖ. *id est,*

Hominibus uelut sanguis & anima est argentum: eo qui destituitur, nec ipsum sibi parauit, is inter uiuos mortuus obambulat. ἔσθ' ὑπήκοα, pro ὑπακούουσι, subseruiunt. ἔγωγε idem quod ἐγώ, nisi quod ἔγωγε pronomen Atticum in principio amat poni, ἐγώ autem commune in principio iuxta & in medio. τοι uel expletiuum sit, uel pro γοῦ accipiatur. σμικρόν. Prostesis pro μικρόν. Superflua, uideri potest hæc dictio, cùm ἀργυρίδιον pecuniolam, id est, paruam pecuniam significet. Verùm uel poëtico iure diminutiuum pro primitiuo usurpat: uel per duo hæc ὑποκοριστικὰ, rei & pecuniæ exprimit tenuitatem. Ne quis autem putet hæc rusticè à seruo subijci, & leuia grauibus stultè immisceri. si etenim libertas inæstimabilis res est, an non est miranda uis pecuniæ, quæ, pusilla etiam, homini libertatem seruare, auferré ue queat? ἴσως. ἐπίσης τοῖς ἄλλοις, non æquè diues atque alij. Seruorum origo à bello est, in quo qui capiuntur, si redimere sese non possunt præ inopia, in seruitutem rediguntur.

ἔγωγε. τοι. σμικρόν. Diminutiua

ΧΡ. καὶ τάς γ' ἑταίρας φασὶ τὰς κορινθίας,
ὅταν μὲν αὐτάς τις πένης πειρῶν τύχῃ,
οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν· ἐὰν δὲ πλούσιος,
τὸν πρωκτὸν αὐτὰς εὐθὺς ὡς τοῦτον τρέπειν.

CHR. His amplius. De Corinthiis scortis hoc aiũt, Qui eas ambit, si pauper est, nulla eius habetur ratio: At si diues, protinus illa ruunt in amplexus, liberamq; sui copiam faciunt.

ἑταίρας. Non modo Iouem, sed & Venerem sine Pluto frigere ostendit: idq; non ex quibuslibet meretricibus, sed ex Corinthijs, ut

Corinthus. *nobilioribus. Corinthus urbs in Isthmo collocata fuit, duos habens portus, alterum qui Asiam, alterum qui Italiam spectaret. Corinthij ad polliciendos undecunque homines, et ut ex frequentiori hominum cõcursu suam urbem opulentiorem redderent, templum Veneri sacrarunt, quod puellas Veneri sacras plus mille capiebat, quæ prostando ac uulgò quæstum faciundo, tandem eò luxus & delitiarum peruenerunt, ut non nisi opulentißimos quosque admitterent: qui enim quod poscebant, nõ pendebat, probrosè eijciebatur. Nemo ferè est quin sciat*

Demosthenes. Lais. *Demosthenem Laidem, Corinthiacum celeberrimum scortum, adijsse, quæ posteaquam petiuisset μυρίας δραχμὰς. i. decem milia drachmarum, Demosthenes magnitudine pretij perculsus, non minus prudẽter quàm uerecundè illinc se subducens, ait, οὐκ ὠνοῦμαι μυρίων δραχμῶν μεταμέλειαν, id est, decies mille drachmis pœnitudinẽ non emo. πειρῶν τύχῃ, tentans fuerit, pro πειράσῃ tentarit, de stu-*

πειρῶ. *pro interpellarit. Atticè πειρῶν pro πειρῶν positum est. τὸν νοῦν. adeò aspernantur, adeò non dignantur alloquio, ut ne ad eos quidem animaduertant. Non modò autem Corinthiarum, sed & omnibus omnium meretricum ingeniis insitũ est, ut non gratia aut elegãtia amãtis moueantur, neq; rationibus ullis eas melius flectas, quã tinnulis. i. pecunia numerata. Proinde Plautinum illud scortillum dicebat: Oculatæ sunt nostræ manus, credunt quod uident. πλούσιος repete, πει-*

πρωκτός. *ρῶν τύχῃ. πρωκτὸν, podicem, τὰ αἰδοῖα intelligit, uidetur sumptum à canibus. αὐτὰς. s. φασὶ, & ὡς pro πρὸς ut anteà accipe.*

ΚΑΡ. Καὶ τούς γε παῖδάς φασι ταὐτὸ τοῦτο δρᾶν,
οὐ τῶν ἐραστῶν, ἀλλὰ τἀργυρίου χάριν.
ΧΡ. Οὐ τούς γε χρηστούς, ἀλλὰ τοὺς πόρνους· ἐπεὶ
αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί. ΚΑΡ. Τί δαί;
ΧΡ. Ὁ μὲν ἵππον ἀγαθὸν, ὁ δὲ κύνας θηρευτικάς.
ΚΑΡ. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀργύριον αἰτεῖν ἴσως,
ὀνόματι περιπέττουσι τὴν μοχθηρίαν.

CAR. Hoc ipsum & pueros, non amatorum, sed pecuniæ gratia, factitare ferunt. CHR. Id non de bonis, sed de cinædis dictum putes: quandoquidem qui boni sunt, argentum hoc nomine non exigunt. CA. Quidnam ergo? CH. Hic equũ quidem generosum, ille verò

venaticos canes. CA. Fit fortasse, vt, dū pecuniā poscere pudet, suum flagitiū, hoc prætextu tegant speciosiore.

καὶ τοὺς. Execratur infandos amores & spurcos παιδεραστῶν concubitus, de quibus, Platone referente, μυρία γέγονεν ἀνθρώποις ἰδίᾳ, καὶ ὅλαις πόλεσι κακά, id est, hominibus priuatim, urbibus uerò publicè innumera contigerūt mala. Quoniam libido hæc, ut idē Plato ait, ἐκ προνοίας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος κτείνει, id est, consultò, atque dedita opera genus humanum destruit. Ab hoc plus quàm prodigioso coitu, quoniā contra naturā est, bruta, et expertia rationis animalia abstinent. Authorē παιδικῶν Ouidius Orpheum scribit: παιδικά.

Orpheus.

Ille etiam Thracum populis fuit author, amorem
In teneros transferre mares &c.

Thalo.

Sunt qui Thalonem Cretensem faciant principem: Hic autem fuerit necne non satis certum. Hoc tamen ex Aristotele scitur, Masculam Venerem, lege etiam lata, permissam in Creta fuisse. ταυτό. τὸ αὐτὸ, id ipsum, nempe τὸν πρωκτὸν τρέπειν. τ' ἀργυρίου, τοῦ ἀργυρίου pecuniæ gratia. Propterea Latini scorta mascula uocant pueros meritorios à merendo .i. lucri & quæstus gratia aliquid faciendo. χρηστούς. οὐ φασὶ, inquam, τοὺς χρηστοὺς τοῦτο δρᾶν τοῦ ἀργυρίου χάριν, uocat per ironiam χρηστοὺς pueros faciliores & placidiores, quasi uerò ideo culpabiles non sint, quòd alijs contēti rebus, ære non mereant. τί δαί; δαὶ loco τοῦ ἤ productionis gratia διφθογγογραφεῖται. ὁ μὲν. s. αἰτεῖ. ὀνόματι, hoc nomine, huiusmodi petitione. Peterent quidem non illibenter argentum, sed honestiore titulo suam cœlant infamiam: homine enim liberali et ingenuo dignius est, equum, annulum, aut aliquid tale, quàm pecuniam petere. περιπέττουσι, inuoluunt, occultant. Sumptum à pistoribus fermentū in cōficiendo pane sic confundentibus, ut nusquam esse appareat. μοχθηρίαν, auaritiam & argenti cupiditatem: uel potius τὴν ἀσέλγειαν turpitudinem & obscœnam libidinem.

Meritorij pueri.

χρηστός.

Δαί.

περιπέττω.

ΧΡ. τέχναι δὲ πᾶσαι διὰ σὲ, καὶ σοφίσματα
ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισίν ἐσθ' ηὑρημένα.
ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν σκυτοτομεῖ καθήμενος,
ἕτερος δὲ χαλκεύει τις, ὁ δὲ τεκταίνεται,
ὁ δὲ χρυσοχοεῖ γε χρυσίον παρὰ σοῦ λαβών·
ὁ δὲ λωποδυτεῖ γε νὴ Δί', ὁ δὲ τοιχωρυχεῖ·

ὁ δὲ κναφεύει τις, ὁ δὲ πλύνει κώδια·
ὁ δὲ βυρσοδεψεῖ γ', ὁ δὲ πωλεῖ κρόμμυα·
ὁ δ' ἁλοὺς γε μοιχὸς διὰ σέ που παρατίλλεται.

CHR. Huc accedit, quòd omnes artes & ſophiſmata, quotquot homines norunt, propter te ſunt excogitata. Etenim ex hominum colluuie hic ſedendo ſutoriam, ille ærariam, alius verò exercet architectonicam. Eſt qui aurum de te acceptum conflet. Videas qui alios expolient, quiq; muros effringant. Aliis fullonia nō diſplicet. Reperias quos iuuet coria lauare et tingere. quid quod ſpe diuitiarum ſunt qui cepas etiam vendāt? cum interim prę inopia, alius adulterii dānatus, nimis ignominioſè depiletur.

τέχνη. σοφίσματα. σκυτοτομεῖν. Sutor. χαλκεύειν. τεκταίνεσθαι. τέκτων. Faber. χρυσοχοεῖν. λωποδυτεῖ.

τέχναι. Ex ijs quæ ſequuntur, intelligit artes quibus ineſt μεταχείρησις *καὶ* χειρεργία, *id eſt, quæ manibus peraguntur, ſordidas artes, & illiberales, quo in genere ſunt, quarū hic meminit.* Καὶ σοφίσματα, *impoſturæ, & fraudes compoſitæ, ſiue in artibus ſint, ſiue extra artes.* ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐστί, *Atticè pro* ἐν τοῖς ἀνθρώποις εἰσί. σκυτοτομεῖ. *Confictum uerbum à* σκύτος *corium, &* τέμνω *ſcindo. Eos generaliter notat qui ex corio opus faciunt. Latini à ſuendo ſutores appellant.* χαλκεύει. *Si uerbi huius genuinam reſpicis ſignificationem, is dicetur* χαλκεύειν *qui æs tractat, & ex eo aliquid facit. Laxius tamen accipi poteſt, pro eo nimirum qui æs, ferrum, plumbum, & alia metalla quæcunque parat. Sic* τεκταίνεσθαι *hîc eum notat qui ex ligno, lapidibus, aut alia materia conficit opus, quamuis* τέκτων *(unde ductum eſt hoc uerbum) à* τεύχω *facio, & paro deriuetur, ſuapteq; natura ſignificatio* τοῦ τέκτονος *tam latè pateat apud Græcos, quàm fabri apud Latinos.* χρυσοχοεῖ, τὸ χρυσίον χέει, *aurum fundit, ex auro fuſili opus aliquod facit: quod munus eſt aurificum.* παρὰ σοῦ. *Chremylus non tribuit ſpeciatim Pluto æs, lignum, nec lapides, ſed aurum: quoniam in auro diuitiarum pars uulgo cenſetur eſſe potiſsima & pulcherrima. Simul Chremylus indicat ſe non tam* ἐπὶ σκύτη, *quod aiunt, quàm* ἐπὶ χρυσίον βλέπειν, *id eſt, non tam ipſi animum eſſe in corijs, quàm in auro.* λωποδυτεῖ, *uox hæc, ſi non fallor, conſtituta eſt ex tribus,* λώπη *ueſtis,* ὁδὸς *uia, &*

uia, & δύω τὸ ἐκδύω exuo, ut sit in uia prætereuntes spoliare, uicos & uias obsidere, minor uis est in hoc quàm in eo qui τοιχωρυχεῖ i. qui ædium muris & parietibus effoßis ædes inuadit alienas. Duobus hisce uerbis furta & rapinas omnis generis poëta tangit. κναφεύει. à κνάω, quod est ξύω, id est, rado fit κναφεύω uerbum fullonũ, pannos & uestes carduis radendo, polientium. Atticum est κναφεύω pro communi γναφεύω. πλύνει. Pellium nullus est usus, antè quàm in uasis ligneis, lapideis, terreis, uel æneis probè macerentur, deinde lauentur. Aliud itaque agit qui πλύνει κώδια, aliud qui σκυτοτομεῖ. Ab utroque differt qui βυρσοδεψεῖ, hic enim neque coria scindit, neque lauat, sed tingit & pilo nudatis colorem addit: βύρσα corium est, δεψέω, tingo. κρόμμυα. Species pro genere ponitur. Per cepas itaque, olera & omne genus herbas edules intellige. ἁλούς, captus, deprehensus, ab ἁλίσκομαι uerbo anormi. παρατίλλεται. Olim mœchus adulterij conuictus, pœnam ob flagitium irrogandam si diues erat pecunia redimebat, pauper pœnas luebat, quæ παρατιλμὸς uocabatur, ἀπὸ τοῦ παρατίλλειν i. ab euellendo, quoniam mœchorum nates & pudenda publicè uellebantur. Haud scio utrum magis mirũ, inueniri potuisse qui studio pecuniæ rem exercerent adeò sordidam: rursum tam miseros fuisse, qui pecuniolæ penuria, tam probroso cunctis essent spectaculo.

τοιχωρυχεῖν. κναφεύω. πλύνειν. βυρσοδεψεῖν. ἁλοὺς. Mœchi. παρατιλμός.

ΓΛ. οἴμοι τάλας, ταυτί με ἐλάνθανε πάλαι.
ΧΡ. μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾷ;
ΚΑΡ. ἐκκλησία δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον γίγνεται;
ΧΡ. τί δέ, τὰς τριήρεις οὐ σὺ πληροῖς; εἰπέ μοι.
ΚΑΡ. τὸ δ' ἐν κορίνθῳ ξενικὸν οὐχ' οὗτος τρέφει;
ΧΡ. ὁ πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλαύσεται;
ΚΑΡ. ὁ βελονοπώλης δ' οὐχὶ μετὰ τοῦ παμφίλου;
ΧΡ. ἀγύρριος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον πέρδεται;
ΚΑΡ. φιλέψιος δ' οὐχ' ἕνεκά σου μύθους λέγει;
ΧΡ. ἡ ξυμμαχία δ' οὐχὶ διὰ σὲ τοῖς αἰγυπτίοις;
ΚΑΡ. ἐρᾷ δὲ λαῒς οὐ διὰ σὲ φιλωνίδου;
ΧΡ. ὁ τιμοθέου δὲ πύργος; ΚΑΡ. ἐμπέσοι γέ σοι.
ΧΡ. τὰ δὲ πράγματα οὐχὶ διὰ σὲ πάντα πράττεται;

μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος,
καὶ τῶν κακῶν, καὶ τῶν ἀγαθῶν, εὖ ἴσθ᾽ ὅτι.
Καρ. κρατοῦσι γοῦν κἀν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε,
ἐφ᾽ οἷς ἂν οὗτος ἐπικαθέζηται μόνος.

PLV. Me miserum qui hactenus isthæc ignoraui. CH. Magnus ille Persarũ rex cuiusnã, si non huius beneficio tantus est? CA. An non propter hunc conuentus celebrantur, & conciones? CH. Aliundè ne quàm ab hoc Pamphilus habet quod lugeat? CA. Belonopola nonne ab eodem habet, cur cũ Pamphilo ingemiscat? CH. Quis, præter hunc, in causa est, quòd insolẽter adeò pedat Argyrius? CA. Aliús ne quàm tu facit, vt Philepsius fabulas narret? CH. Est, obsecrò, qui neget auxilium Aegyptiis per te datum? CAR. Et per eundem te, Laidẽ Philonidis amore captã? CHR. Iam superba illa Timothei turris? CA. Eius ruina opprimaris. CH. Vbi est qui diffiteatur abs te fieri, quidquid vsquam est rerũ humanarũ? verè omniũ tum bonorũ, tum malorũ tu ipse author vnus es. Id quod tibi vt persuadeas, ego etiam atq; etiam velim. CAR. Fit hinc haud dubiè, vt semper & apud quoscũq; ea pars in bello vincat, in quam tu vnus inclinaris.

οἴμοι. *οἴμοι aduerbium est hominis aliquid indignè ferentis, propterea*
τάλας. *conuenientißimè illi adiungitur nominatiuus τάλας, quo significatur, qui miser est, et aliquid præter meritum passus est, παρὰ τὸ ταλάω, suffero, et perpetior. ταυτί, ταῦτα. hæc fugerunt me, nec sciui tantã uim inesse mihi. μέγας. Paucula dixit Plutus, sed eiusmodi fuerunt, quæ facilè Chremylo & Carioni animũ adderẽt. Propterea quò magis urgeant, orationibus utuntur & rationibus ut non paucis, ita nec*
Magnus rex. *simplicibus, sed interrogatiuis, et uehemẽtiæ maioris. Magnũ regem absolutè uocant regem Persarũ. Cùm enim Cyrus Assyriæ & Mediæ*
Cyrus. *regna in Persas transtulisset, Asiam debellasset (unde argenti quingenta millia talentorum reportauit, præter craterẽ Semiramidis, cuius pondus erat quindecim talentorũ) uocatus est μέγας βασιλεύς, à*
οὐχί. *quo postea Persarũ reges μεγάλους βασιλέας appellari se uoluerũt.*
κομᾷν. *οὐχί idẽ quod οὐκ. κομᾷ, effertur et superbit. Ductũ est ab ijs qui*

ab

ab elegantiore capillitio, & comptula coma sibi placent. ἐκκλησία. Et belli & pacis tempore comitia fiunt, & hominũ cœtus lucri gratia: nã uolunt uel sua tueri, & conseruare, uel aliena usurpare. Quòd aũt sic urbes & populi concitentur, ingens Pluti numẽ facit. τριήρης. Cùm bellum nauale gerendum erat, τριηράρχαι.i. classis & nauium præfecti eligebantur non pauperes, sed diuites, qui classem rebus bello gerendo necessarijs instruerent. εἰπέ μοι. Sic loquimur ubi rem significamus omnibus confessam. Dic mihi non tu sis qui naues communias? hoc innuit, non poßis negare. τὸ κορίνθῳ ξενικὸν quod est. ξενικὸν uocat τοὺς ξένους στρατιώτας peregrinos milites, et ascititios. si Atheniẽses diuitijs nõ abundarent, unde nunc apud Corinthũ conductitium alerent exercitum? Facit Plutus, inquit, ut nostra negotia discriminis plena, sine periculo et noxa geramus. Obiter Athenienses mordet ut timidos et ignauos, quo nomine etiam Demosthenes in eos subinde inuehitur, quòd cõtra morẽ maiorũ ipsi in bellũ non prodirẽt, sed metu periculi extraneos mercede conducerẽt. πάμφιλος. Pamphilus Atheniensis fœnerator insignis rempublicã administrauerat, qui cum ærariũ expilasset, peculatusq; conuictus esset, publicata sunt uniuersa eius bona. Pamphilo parasitabatur Belonopola, qui in gratiam Pamphili sic se insinuauerat, ut Pamphili bona utriusque uiderentur cõmunia. Si itaque ob irrogatam multam, et amissas opes habuit Pamphilus quod lugeret, non defuit itidem Belonopolæ quod angeretur. Vides Plutũ optabilem & hominibus desideratũ, ut propter quem amissum, indoleant qui amiserint. κλαύσεται, futurum medium à themate κλαίω. ἀργύριος. Argyrius Atheniensis uir fuit prædiues, sed ob eximias opes adeò immodestus, & inuerecũdus, ut in cõgressu hominum πέρδας & crepitus infames edere non puderet. Ferè fit, ut credam hinc inoleuisse, ut apud Græcos βδέειν & πέρδειν, accipiantur pro opulentiam ostentare, uel simulare. Quod confirmatur prouerbiolo: Νεκρὸς κεῖται βδέων. id est, Mortuus iacet pedens. Hoc uult poëta dictum: Diuitibus licet qualiacunque facere, pauperibus non item. φιλέψιος. Philepsium tradunt non modò pauperem fuisse, sed & monstrosum, prætereà linguacem & uerbosum: qui tamen fabellis ingeniosè recitandis, totam operam nauabat, ut uel hac ratione uitam facilius toleraret. Adeò natura etiam, & quæ nobis sunt congenea uitia, nos non queunt à studio & amore Pluti reuocare! αἰγύπτιος. Atheniensis ager parum fœcundus est, quo fit ut rei frumentariæ penuria laboret non rarò. Contrà autem Aegyptus est feracißima.

τριηράρχαι.
ξενικὸν.
Pamphilus.
Belonopola.
Argyrius.
βδέειν.
πέρδειν.
Philepsius.
Attica regio.
Aegyptus.

Contigit ut Athenienses σιτοδεία premente, mißis ad Aegyptios legatis, frumentum ab illis peterent, petitumq; abundè reportarent. Illo ipso tempore Persæ coniuratis animis de occupanda Aegypto consultarunt. Protinus rogati Athenienses Aegyptijs auxilium mittunt: cōiunctis ergo utriusq; gentis uiribus, Persa profligato, stetit Aegyptus. Ecce ut regiones etiam ab iniuria tutas Plutus uindicet. Φιλονίδου.

Philonides.

Philonidem & deformem, & rerum imperitum fuisse ex sequētibus constat. κάμηλος, inquit Phyllius, ἔτικε τὸν Φιλωνίδην· Camelus peperit Philonidem. Nicochares ἀπαιδευτότερος εἶ Φιλωνίδου· Indoctior es Philonide. Theopompus & asinum, & asina matre natum eum scripsit. ὄνος μὲν ὄγκαθ' ὁ μελίτου Φιλονίδης, ὄνῳ μιγείσης μητρὸς ἔβλαστε· Philonides Meliti filius more rudit asinino, matre cum asino consuescente genitus est. Illum quamlibet inelegantem, ineptum & stultum, Lais tamen diuitem amauit, aut saltem illum amare, se simulauit. En quanta uis pecuniarum, & Pluti. Hîc subit quod forsan indignum animaduersione non fuerit. Athenæus, ubi de Naide scorto uerba facit, ambigit nū hoc in loco pro Lais sit scribendum Nais. Verba illius sic habent: μνημονεύει αὐτῆς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γηρυτάδῃ. μήποτε δὲ κἀν τῷ πλούτῳ (ἐν ᾧ λέγει· Ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διὰ σὲ Φιλονίδου;) γραπτέον Ναῒς καὶ οὐ Λαΐς. id est, Meminit eius etiam Aristophanes in Gerytade. Ac nescio an in Pluto (ubi ait: Nonne propter te Lais amat Philonidem?) scribere oporteat Nais, non Lais. ὁ τιμοθέου. Timotheus Atheniensium dux fuit, qui uulgò εὐτυχὴς id est fortunatus est appellatus, propterea quòd ad quodcunque bellum missus esset, facilem inde ac certam uictoriam reportaret. Felicitatem eam qui illi inuidebant, uictorias Fortunæ magis fauore, quàm prudentia aut consilijs eius comparatas iactitabant. Quare in illius inuidiam pingebāt Fortunam uelut piscantem, & urbes ad rete cogentem, Timotheo interim propè dormiente. Inuidorum maledicentiam ipse sic eludebat: Si tantas urbes capio dormiens, quid putatis facturum me uigilantem? Extruxit hic mirandæ celsitudinis arcē: quam cum sua, nō Fortunæ opera iactaßet, constructā, Fortuna quæ prius in conspectū eius subinde uenisse credebatur, ab eo tempore nunquā est illi uisa. Licet per Timothei arcē, ædificia quæcunque magnifica intelligere, quæ nemo, citra fauorem Pluti, condat. ἐμπέσοι. Iocularitèr, prætérq; expectationē Chremyli Carion uerba hæc interijcit: cùm enim diceret Chremylus, ὁ τιμοθέου δὲ πύργος, quis non expectasset, aut hoc, aut tale quiddam esse addendum? οὐ διὰ πλοῦτον μέγας καὶ θαυμαστὸς ἐγένετο;

Melitus. Nais. Timotheus

Nonne

Nonne magna & mirabilis authore Pluto condita est? Carion uerò seruili quadam licentia, domino imprecatur, ut turris tanta suo casu eum opprimat. Quæ tam ominosa uerba Chremylus pro nihilo ducit, non solùm quòd ipsi non liceat coronatum, & ab oraculo unà secum redeuntem seruum ferire, sed quòd ea uerba, sic præter opinionẽ audientium enuntiata, gratia non uacent, sintq; eiusmodi quæ Plutum nõnihil faciliorem reddant. Omisso igitur sermone quem de turre Timothei dicere instituerat, ne in singulis referendis quæ à Pluto fiunt immoretur, omnia generaliter ab illo uno fieri contendit. μονώτατος. Contra naturam rei finxit hoc superlatiuũ, quo Pluti unius ope, arbitrio, & uoluntate, atque sine commercio numinis ullius cuiusuis ac quanticunque, omnia fieri apertius monstret. εὖ ἴσθ' ὅτι. Hoc bene scias, de eo quod dico, nullo prorsus modo hæsites, sed ipsum tibi sit persuasissimum. ἴσημι imperatiuum facit ἴσαθι ἰσάτω, quæ per syncopen efferuntur. ἴσθι, ἴστω. Quod ad ὅτι pertinet, sunt qui abundare credãt, quomodo & in ὅτι τί δή, de quo anteà diximus. κρατοῦσι, uel milites uel gentes. κἀν, ἐν ᾧ, etiam in bellis, quod Demosthenicum de bello dictum palam confirmat: δεῖ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων. id est, pecunijs opus est, neque enim sine illis quidquam facere licet eorũ quæ fieri oportet. ἐπικαθέλκει. μεταφορικῶς ab æquilibrio, in quo id dicitur ἐπικαθέλκεσθαι quod propendet, & grauius est.

μονώτατος.
εὖ ἴσθ' ὅτι.
ἴσθι.
ὅτι.
ὅτι τί δή.

ΠΛ. ἐγὼ τοσαῦτα δυνατός εἰμ' εἷς ὢν ποιεῖν;
ΧΡ. καὶ ναὶ μὰ Δία τούτων γε πολλῷ πλείονα.
ὥστ' οὐδὲ μεστὸς σοῦ γέγονεν οὐδεὶς πώποτε.
τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶ πάντων πλησμονή·
ἔρωτος. ΚΑΡ. ἄρτων. ΧΡ. μουσικῆς. ΚΑΡ. τραγημάτων.
ΧΡ. τιμῆς. ΚΑΡ. πλακούντων. ΧΡ. ἀνδραγαθίας. ΚΑΡ.
ἰσχάδων. ΧΡ. φιλοτιμίας. ΚΑΡ. μάζης. ΧΡ. στρατηγίας.
ΚΑΡ. φακῆς. ΧΡ. σοῦ δ' ἐγένετ' οὐδεὶς μεστὸς οὐδεπώποτε.
ἀλλ' ἢν τάλαντά τις λάβῃ τρία καὶ δέκα,
πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν ἑκκαίδεκα·
κἂν ταῦτ' ἀνύσῃ, τετταράκοντα βούλεται,
ἤ φησιν οὐκ εἶναι βιωτὸν αὑτῷ τὸν βίον.

PL. Egóne vnus tãta præstare possum? CH. Potes per Iouẽ, & iis etiã quæ diximus multo plura. Adeò sanè vt satietas tui nullũ ceperit vnquam, cùm tamẽ quarumcunq; aliarũ rerum satietas sit, & fastidiũ, puta amoris. CA. Panũ. CH. Musices. CA. Bellariorũ. CH. Honoris. CA. Placẽtarũ. CH. Fortitudinis. CA. Ficuũ. CH. Ambitionis. CA. Mazæ. CH. Imperii militaris. CA. Lẽtis. CH. Tędio aũt tui nunquã omnino quisquã affectus est: Quin si quis talẽta sibi tredecim pararit, sedecĩ parare multo cupidi⁹ cõtendet. Quòd si et hũc numerũ æquarit, quadragenariũ implere toto pectore incũbit. Id ꝙ si minus perfecerit, iã queritur vitã sibi nõ satis esse vitalẽ.

ὤν. μά. ναί. *δυνατός εἰμι. Periphrasis uerbi δύναμαι. εἷς ὤν. uacat ὤν, eo enim expuncto, nihilo secius constat oratio. καὶ ναί. iunge καὶ cum πλείονα, & μὰ, particulam per se negatiuam, hîc affirmatiuè cape: uim enim eius perdit ναὶ præcedens affirmatiua, nihilq; aliud est ναὶ μὰ δία quàm simplex ναί. Res ergo ita habet, ναὶ μὰ δία. s. δυνατὸς εἶ τριῶν καὶ πολλῷ πλείονα τούτων. ὥστε, itaq;: ut intelligas uerum esse quod de te dicimus, ecce & aliud quo tuam uirtutem uolumus confirmatam.*

γέγονε. *γέγον᾽ pro γέγονε fuit, medium præteritũ perfectũ à γίγνομαι. Iam οὐδεὶς post οὐδὲ pro simplici εἷς accipitur*

Negatio. πω. *οὐδεὶς μεστός, nisi quod maior est dicti affirmatio, quàm auget etiam πω ante ποτὲ, nulla omnino uel tantilla etiam satietas. ἔρωτος, conuenit cum hoc, quod Poëta cecinit: πάντων μὲν κόρος ἐστὶ καὶ ὕπνου καὶ φιλότητος. id est, Omnium satietas est, & soporis & amoris. Cum utroque autem parum conuenire uidetur senarius quem citat & probat Aristoteles: οὐδεὶς ἐραστὴς, ὅστις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ. id est, Qui non*

Amor. *perdurat amando, amicus non est. Certè amor cuius causa fuit uirtus, nunquam desinit, sicut nec uirtus. Aliunde qui coalescit, nempe uel ex emolumento, uel ex uoluptate, facilè cum pereuntibus causis perit & ipse. ἄρτων. Caput artis est, aiunt, decere quod quis uel dicat, uel faciat: propterea hîc poëta cõfingit ingeniosè alia dici à domino, alia à seruo. Quæ dominus refert, σπουδαῖα sunt, id est, seria & honesta quæq; à uirtute aliena non sunt. Seruus contrà, eorum tantùm meminit, quæ sint gulæ & uentri amica. Quapropter herus sic sua dicere pergit, ut rationem eorum non habeat, quæ seruus scurriliter, et gesticulatione quadam postica interijcit.*

Musica. *μουσικῆς. Nemo existimet Musicam hîc accipiendã pro ea parte artium liberaliũ quæ concentũ, &*

uocum

uocū harmoniam docet. Est enim musica à Musis deducta. Musæ aūt Deæ sunt bonarū artiū præsides. Musica itaq; generali significato literas humaniores et liberales disciplinas cōprehēdit. Propterea apud Comicos qui negant se literas didicisse, aiūt se nō didicisse Musicam. Quare ἄμουσοι uocabantur, et ineruditæ fabulæ, ἀμουσολογίαι. è diuerso quos dicebant politiorū literarū peritißimos, appellabāt μουσικοτάτους. τραγήματα sunt, inquit interpres Græcus, τὰ μετὰ τὴν εὐωχίαν τῇ τραπέζῃ τιθέμενα. i. quæ post conuiuiū mēsæ apponūtur. Antiquitus enim conuiuis, sua unicuiq; portio apponebatur, prius quàm cœnaculū ingrederētur. Postea quæ proponebantur, ut amygdala, poma, & id genus aliæ lautitiæ, uocabātur τραγήματα, ἐπιδορπίσματα, μεταδορπίσματα, ἐπιφορήματα, et ἐπίκλεια. Latini secūdas mēsas appellāt, et bellaria quòd sint πέμματα suauiora et dulciora. ἀνδραγαθία, studiū et uoluntas rerū honestarū uiriliter, strenueq; peragendarum, ut φιλοτιμία egregij sunt conatus, & feruēs cupiditas honorū, atq; dignitatū capeßendarū, uehemens contētio alicuius honorificè superādi. μάζης. Carion uidetur inter edulia delicatiora μάζαν reponere. Id quod si est, de ea mazæ specie intelligendū, quæ ex farina, sale, lacte, uel oleo conficiebatur quādoque etiā ex uino subigebatur. Fuit hæc species non solū humanis usibus dicata sed et Dijs ipsis sacra. Sed quid si de suo more. i. ridiculè et facetè, μάζαν et φακῆν inter lautitias collocet? ut dicat mazæ et lentis satietatē esse, perinde ac si diceret, homines esu raparum & fabarum quandoque satiari. Nā maza fuit quæ ex farina, sale & aqua tantùm fiebat. Propterea qui hoc cibo uictitabant, dicebantur ἀλφιτοσιτεῖν, quasi farina sola uesci, quomodo qui pane uescerētur, ἀρτοσιτεῖν. Panē aūt à maza seiūgi ipsemet indicauit, ut quē primo loco posuerit. pane uerò mazā fuisse deteriorē, Græcorū prouerbiolo probatur: ἀγαθὴ καὶ μάζα μετ᾽ ἄρτον. i. post panē maza etiā bona est. Memoriæ enim datū est in apparatu conuiuiorū mazam primū apponi consueuisse, postea panē. Pane aūt cōsumpto amplius esuriēti ad mazam erat recurrendū. Porrò mazam nō usquequaq; à pane alienā fuisse uel hinc credas, quòd nōnulli eam interpretētur στρυφνὸν ἄρτον, rigidū et austerum panem. Athenæus certè inamœnum cibum fuiße testatur his uerbis: πεινῶντι ἀνδρὶ μάζα τιμιωτέρα χρυσοῦ τε, καὶ ἐλέφαντος. i. Maza esurienti homini charior est auro & ebore. Quod ad Lentem attinet, quam mazæ subiungit, hoc scitur, legumen esse uilißimum, aciei oculorum graue, stomacho, intestinis, neruis, pulmoni & capiti ualde noxium, ut legumine tam insuaui et incommodo, minimè mirum

sit

Musæ.
ἄμουσος.
ἀμουσολογίαι.
μουσικός.
τραγήματα.
ἐπιδορπίσματα.
μεταδορπίσματα.
ἐπιφορήματα.
ἐπίκλεια.
Mensæ secundæ.
Bellaria.
ἀνδραγαθία.
φιλοτιμία
μάζα.
ἀλφιτοσιτεῖν.
ἀρτοσιτεῖν.
Lens.

sit aliquem posse satiari. οὐδεὶς μεστός. Quoniam crescit amor nūmi quantùm ipsa pecunia crescit. Cumq; rerum ferè omnium cupiditates in senectute remittantur, & languescant, locupletibus tamen cū æ-
Talentum. tate congerendarum opum magis ac magis crescit amor. τάλαντα. Ferunt duo fuisse talentorum genera, minus quod libras ualebat sexaginta, & maius, quod octoginta. Quanquam hoc nomen per se positum.i. sine distinctione maioris & minoris, maximam pecuniæ summā notat, ut cum Tantali, & Pelopis talenta dicimus, opes immensas si-
κἤν. gnificantes. κἤν pro καὶ ἤν. ταῦτ' ea sedecim talenta accumula-
ἤ. uerit. ἢ alioqui, si non poterit eam summam perficere. οὐ βιω-
βιωτός. τὸν, ἀβίωτον, non putat plenè se uiuere, sed languidè uictitare, ut uita illi uideatur & acerba, planéq; indigna nomine uitæ.

ΠΛ. εὖ τοι λέγειν ἔμοιγε φαίνεσθον πάνυ·
πλὴν ἓν μόνον δέδοικα. ΧΡ. φράζε τοῦ πέρι.
ΠΛ. ὅπως ἐγὼ τὴν δύναμιν, ἣν ὑμεῖς φατὲ
ἔχειν με, ταύτης δεσπότης γενήσομαι.
ΧΡ. νὴ τὸν Δί'. ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες ὡς
δειλότατόν ἐσθ' ὁ πλοῦτος. ΠΛ. ἥκιστ'· ἀλλά με
τοιχωρύχος τις διέβαλ', εἰσδὺς γάρ ποτε
οὐκ εἶχεν, εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδὲν λαβεῖν,
εὑρὼν ἁπαξάπαντα κατακεκλεισμένα·
εἶτ' ὠνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν, δειλίαν.
ΧΡ. μή νυν μελέτω σοι μηδὲν, ὡς, ἐὰν γένῃ
ἀνὴρ πρόθυμος αὐτὸς εἰς τὰ πράγματα,
βλέποντ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως.
ΠΛ. πῶς οὖν δυνήσει τοῦτο δρᾶσαι θνητὸς ὤν;
ΧΡ. ἔχω τιν' ἀγαθὴν ἐλπίδ', ἐξ ὧν εἶπέ μοι
ὁ Φοῖβος αὐτὸς, πυθικὴν σείσας δάφνην.
ΠΛ. κἀκεῖνος οὖν ξυνοῖδε ταῦτα; ΧΡ. φήμ' ἐγώ.
ΠΛ. ὁρᾶτε. ΧΡ. μὴ φρόντιζε μηδὲν ὦγαθέ·
ἐγὼ γὰρ, εὖ τοῦτ' ἴσθι, κἂν δέῃ μ' ἀποθανεῖν,

Αὐτὸς

Αὐτὸς διαπράξω ταῦτα. ΚΑ. κἂμ βούλῃ γ' ἐγώ.

PLV. Videmini profectò mihi non ingrata loqui. Verumtamen res vnica restat, quæ me adhuc solicitat. CHR. Agè ea quæ sit exprome. PL. Vereor ergo, tantæ potentiæ, quantam vos mihi esse dicitis, ne non cõpos fiam. CHR. Mehercule fies. Sed non ab re fortasse omnium est in ore, Plutum quiddam esse timidissimum. PL. Minimè sanè: verùm talem esse me calumniatus est quispiam parietum effractor, qui in locupletis nescio cuius ędes ingressus, et omnia illic admodum probè conclusa nactus, vt nihil inde quidquam secum asportare quiuerit, prouidentiam falsò interpretatus est formidinem. CHR. Ne iam ergo, quidquam sit tibi curæ. Nã si te prompto, paratoq; animo esse cognouero, ad ea quæ facturum te dixisti, faxo vt Lynceo etiã acutius cernas. PL. Hoc quî facias mortalis ipse cũ sis? CHR. Bonam spem ex eo concepi, quod mihi de oraculo Phœbus ipse respondit. PL. Est igitur & ille horum conscius? CHR. Est haud dubiè. PL. Vos videritis. CHR. Rogo te, ô præclare, nihil moucaris. Nam ego, vt ne quid hæreas, quod sum pollicitus præstabo, vel capitis periculo. CAR. Idipsum ego quoq;, si quidem est vt velis.

εὖ cum πάνυ iunge, admodum bene, & ex animi mei sententia: τοι expletiuum est. τὸ πέρι. Præpositio locum mutat: postponitur enim suo casui, idcirco accẽtus etiam locus mutatus est. Alloqui dictũ eßet, περὶ τοῦ, ubi τὸ pro αὐτοῦ capitur. τὴν δύναμιν. Mutata est constructio. Accusatiuus enim pro genitiuo ponitur. Ordo cõmunis syntaxeos hic esset, δέδοικα ὅπως γενήσομαι δεσπότης ταύτης τῆς δυνάμεως, ἣν ὑμεῖς &c. Hoc fecit uicinia relatiui & antecedentis, quæ non raró contra regulas communes, casus nanciscuntur eosdẽ. Quid est quod ait, uereri se ne non eam assequatur potentiam, quàm ipsi inesse dicunt? Nouit ex eorum rationibus quantùm poßit, sed uim suam, maxima ex parte, nullã fore credit, si cæcus esse pergit: Chremylo autem uisum pollicenti non satis fidit. Et quoniam suspectũ Iouem habet, non audet apertè dicere, uereor ne non per uos mihi uisus restituatur.

πέρι.

Accusatiuus.

Cõstructio

restituatur. Plutum autem hoc sentire, & Chremylum idem intelligere, quæ sequuntur manifestè probant. Transeunter hoc dicendū ὅπως hîc significare ὅπως μὴ, ut ne. Quod Latini planè imitantur, dum dicunt, uerba hæc, uereor, metuo, timeo & similia, idem efficere, uel cū negatione, uel sine negatione, ut uereor ne ueniat: et, uereor ut ueniat.

ὅπως.

νὴ τὸν δία. Verba hæc cū iureiurādo affirmationē habēt, hoc sensu: Eris per Iouē potētiæ tuæ compos, cui meliùs exercendæ uisus tibi nō desuerit. Post illa transit ad aliud. ἀλλὰ καί. Sed omnes hoc de te etiā dicunt quòd sis pauidissimus, ut nemo est quin tibi eas uirtutes tribuat, ita et ab omnibus hoc tibi uitio datur. Aliter alij accipiūt, ut nimirū hîc sit prima orationis pars imperfecta, quæ sequentia respiciat, unde sensum perficit, hoc modo: νὴ τὸν δία .s. σὺ μόνος λέγεις σαυτὸν δειλὸν, id est per Iouem tu non es solus, qui te formidolosum ais, ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες ὡς δειλότατόν ἐστιν ὁ πλοῦτος. i. sed per omnium etiam ora circumfertur, Plutum rem esse meticulosissimam. Plutum autem tum se timidum indicasse, cum dixit δέδοικα. Porrò quod ait πάντες λέγουσι, tritum notat prouerbium, δειλὸς ὁ πλοῦτος, timidus Plutus, quo per metonymiam Plutus diuites significat, qui perpetuò metuunt frumentis in agro, mercibus in mari. Rursum qui sibi semper timent à furibus, calumniatoribus, hostibus, quibus omnia circumspectius sunt & dicenda & facienda, cùm pauperes interim harum omnium rerum securi in utramque dormiant aurem. Aristophanes sine metonymia Plutum hîc capit. Verum est quod uulgò dici solet, Plutus est timidissimus, uel res timidissima: nam δειλότατον genere neutro eo modo dixit, quo Vergilius, Triste lupus stabulis. ἥκιστα, minimè sum timidus. διέβαλλε, hoc nomine, id est, timoris me insimulauit. εἰς τὴν οἰκίαν, subiunge participio εἰσδύς. ἅπαξάπαντα, omnia loca in quibus abditæ erant pecuniæ, thesaurū. Non enim satis est domū subijsse, nisi in capsas & scrinia penetres, καμπτριάρχιον q; expiles. εἶτα, deinde, postea quàm sensit se non posse in res pretiosiores manus rapaces inijcere. νῦν, nunc quoniam timidus non es. πρόνοιαν, prospicientiam quæ mihi à natura inest: caueo enim quàm possum diligentissimè ne in perditorum hominum manus deueniam. γένῃ, indefinitum β coniunctiui, à γίγνομαι. εἰς τὰ πράγματα, in facta: si facere uis ex animo quod facturum te illic prædixisti. Rogatus à me antea φέρε, τί οὖν εἰ πάλιν ἀναβλέψειας, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ, φεύγοις ἂν ἤδη τοὺς πονηρούς; Respondisti, φημ' ἐγώ. Amplius roganti mihi, ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίζοις; Dixisti asseuerantissimè,

πάνυ μὲν οὖν. Si illa ergo facere stat sententia, de tollēda cæcitate tua nihil dubites. λυγκέως, Lynceus uir fuit quem auri, argenti, æris aliorumq; metallorum fodinas in uisceribus terræ abstrusas, exquisiuisse ferunt. Unde poëticum illud, & fabulosum figmentum, Lynceum adeò perspicaci oculorum acie fuisse, ut uisu terram penetraret, quæq; apud inferos essent peruideret. οὖν. transitio est. fieri posse credit, qui fiat autem non intelligit. δυνήσει Atticum futurum pro δυνήσῃ. θνητὸς ὤν. Excæcato oculos restituere planè diuinū est, uiresq; omnes excedit humanas. Quare intempestiua non est percontatio. ἐξ ὧν. Attica constructio, pro ἐξ ἐκείνων ἃ εἰπέ μοι. αὐτὸς, emphasim habet. Quis enim Apollini ipsi non credat? πυθικὴν σείσας δάφνην, dum Pythicam excuteret laurum, id est, dum oraculū redderet. Latona à Ioue compressa Apollinem peperit & Dianam. Quod ubi Iuno Iouis uxor resciuit, Latonam persequitur, ut matrem cum liberis pessimè perdat. Latona Iunonis iram fugiens, partum ab Chalcide Delphos transferre studet. Fortè dum in uia iuxta antrum prætereunt, ingens draco, qui illic delitescebat, exiluit uim illaturus, nisi Apollo arcu statim correpto, immissoq; telo serpentem confecisset. Serpenti nomen erat Pytho, unde Apollo Pythius dictus, et eius sacerdos Pythia, & adiectiuum hinc Pythicus. Pythicam igitur Laurum accipe Lauream Pythiæ coronam, quam Pythius Apollo responsa daturus concutiebat, spiritu ex antro, & quod antea dixit, τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου, erumpente. κἀκεῖνος καὶ ἐκεῖνος, ille etiam Phœbus tecum hoc scit, quòd iterum sim per te uisurus. Optaret Plutus, Iouem reformidans, sibi, Chremylo, & Carioni tantùm hoc cognitū. ὁρᾶτε. Trepidè hoc, uidete: dicturus erat nescio quid amplius, puta, ne frustra hoc susceperitis, & hinc Ioue mihi infestiorem reddideritis. Sed orationem eius Chremylus interrumpit. ὦ 'γαθέ. Synæresis Attica, pro ὦ ἀγαθέ, blandimentum est in hac uoce. κἂν βούλῃ γ' ἐγώ. Sic dispone, καὶ ἐγὼ διαπράξω ταῦτα, ἂν βούλῃ γε. repete πρόθυμος εἶναι εἰς τὰ πράγματα. Ego etiam hoc spondeo uitæ meæ periculo. Ridicula cautio, quasi plus fidei sit in seruo quàm in domino.

Lynceus. αὐτός. Latona. Apollo. Diana. Iuno. Pytho. Pythius. Pythia. Pythicus. ὦ 'γαθέ.

ΧΡ. πολλοὶ δ' ἔσονται χ' ἅτεροι νῷν ξύμμαχοι,
ὅσοις δικαίοις οὖσιν οὐκ ἦν ἄλφιτα.
ΠΛ. παπαῖ, πονηρούς γ' εἶπας ἡμῖν ξυμμάχους.
ΧΡ. οὔκ, ἤν γε πλουτήσωσιν ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

ἀλλ' ἴθι σὺ μὲν ταχέως δραμών. καρ. τί δρῶ, λέγε.
χρ. τοὺς ξυγγεώργους κάλεσον (εὑρήσεις δ' ἴσως
ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοὺς ταλαιπωρουμένους)
ὅπως ἂν ἴσον ἕκαστος ἐνταυθοῖ παρὼν,
ἡμῖν μετάσχῃ τοῦδε τοῦ πλούτου μέρος.
καρ. καὶ δὴ βαδίζω· τουτὶ δὲ τὸ κρεάδιον,
τῶν ἔνδοθέν τις εἰσενεγκάτω λαβών.
χρ. ἐμοὶ μελήσει τοῦτό γ'· ἀλλ' ἀνύσας τρέχε.
σὺ δ' ὦ κράτιστε πλοῦτε πάντων δαιμόνων
εἴσω μετ' ἐμοῦ δεῦρ' εἴσιθ'· ἡ γὰρ οἰκία
αὕτη 'στὶν, ἣν δεῖ χρημάτων σε τήμερον
μεστὴν ποιῆσαι, καὶ δικαίως κἀδίκως.

CHR. In hanc rem aderunt non pauci, qui nobis opem ferant. Quibus nimirum non fuit vnde vitā tolerarent, ex quo probè viuere instituerunt. PL. Hei, imbellia narras auxilia. CH. Aliud videas, si de integro ditescere illis dabitur. Eia agè, tu quidem festinātcr percurre. CAR. Dic quid facto mihi sit opus. CHR. Vicinos agricolas accersito. (Mirū ni eos in agris toto pectore intentos operi deprehendas) vt posteà quàm huc accesserint, eorum vnusquisque nobiscum ex ęquo partem bonorum huiusce Pluti sibi auferat. CAR. Ecce vado: quas autem carnes gesto, vnus aliquis eorum qui domi sunt, ex me captas, intrò ferat. CHR. Fuerit hoc mihi curæ: agè verò, festinus curre. Tu intereà Plute Deorum omnium multò potentissime, huc intrò mecum ingredere: hæc enim domus est, quam te oportet hodie quo iure, quaq́; iniuria diuitiis implere.

χ' ἅτεροι. *χ' ἅτεροι pro οἱ ἕτεροι. κ tenuis mutatur in χ aspiratam consonantem, propterea quòd sequitur ε aspiratum.* Differentia *quæ da-*
ἕτερος. *tur inter ἕτερος & ἄλλος, ut illud de duobus, hoc de pluribus*
ἄλλος. *intelligatur, aliquando, ut hîc, confunditur.* ὅσοις *pro* οἷς *quibus,*

quòd boni ſint & iuſti, οὐκ ἦν, non ſunt, farinæ. uolũt enim ἦν pro ὄσι ὄσος.
accipi. ἄλφιτα ſignificat τὸ ἑπόμενον ἀπὸ τοῦ προηγουμένου. id ἦν.
eſt, quod ſequitur ab eo quod præcedit, ut per farinam panis ſignifi- ἄλφιτα.
cetur. uel generaliter ad quemcunque uictum porrigitur: quibus nõ eſt
quod eſitent. Receptum etiam eſt, nec multum à ſuperiore differt, ut
pars pro toto hac dictione ſignificetur, ſintq́; ἄλφιτα idem quod
περιουσία καὶ χρήματα, res familiaris, facultates & bona. Tale eſt
eſt quod Græci dicunt, οὐδὲν πρὸς τὰ ἄλφιτα, nihil ad farinas, id eſt,
ad opes parandas. παπαί Aduerbium hoc capite agitato profe- παπαί.
rendum, quo modo rem nobis non ſatis probari innuimus. πονήρους.
Notant Grammatici uerbum πονηρὸς, ſi de homine miſero & afflicto πονηρός.
dicatur, primam acuere πόνηρος. Propterea putant hic legendum πόνηρος.
πονήρους γ' εἶπας. Si autem de improbo & malo, πονηρός. Inuenies
tamen quandoq; πονηρὸς pro ἀσθενὴς, ut tam latè pateat πονηρὸς
quàm κακὸς, & quàm malus apud Latinos. De κακὸς dictum eſt ſu- Malus.
prà. Deinde certum eſt Atticos communem accentuum formam faſti- Accentus.
dire, cum pro λαβὲ dicunt λάβε, & anteà in uerbo ἄληθες obſcurũ
non fuit. οὐκ ſ. ἔσοντι πόνηροι. πάλιν ἐξ ἀρχῆς, rurſus à prin-
cipio, id eſt, ut prius. ob probitatem pauperiores factos notat. ἀλλ'.
excitandi uim habet ἀλλά. ἴθι, imperatiuum ab εἶμι τὸ πορεύομαι. ἀλλά.
Mirum autem cur cum dixerit ἴθι ταχέως, adiecerit δραμὼν, ut Ca- ἴθι.
rionẽ admoneret diligentiæ maioris. I citò currẽs, id eſt, quàm ocyſ-
ſimè, curſu perniciſsimo. Eſt δραμὼν participium ab anormi uerbo δραμών.
τρέχω. In alijs exemplaribus legas μολὼν, ſignificatu non diſsimili.

δρῶ, facio. præſenti utitur pro futuro δράσω, hac re commonſtrãs Tempus.
ad imperata facienda animum ipſi eſſe promptum & uehementem.
ξυγγεώργους, mei ordinis homines, qui mihi in colẽdis agris ſocij &
æquales fuerunt. ἴσως. Etiam ſi uix uſquam alibi quàm in agris re-
periuntur, tamen ideo ἴσως addit quod illinc quandoque, uel inuiti, a-
uocentur, ut cùm ſæuit aëris intemperies, premit aduerſa ualetudo,
uel præſentiam requirunt domeſtica negotia. ἶσον pertinet ad μέ-
ρος, æquam portionem. ἡμῖν nobis, pronomen eſt primitiuũ pro de- Primitiuum
riuatiuo τῷ ἡμετέρῳ μέρει, partem ſimilem, & æqualem noſtræ. pro deri-
Sic Homerus: οὐ μέν σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας. Nunquam donum uatiuo.
habeo ſimile tibi, id eſt, tuo, τῷ σῷ. μετάσχῃ. Indefinitum ß
ſubiunctiui, à μετέχω. πλούτου, huius Pluti, id eſt, diuitiarum quas
largiturus eſt nobis hic Plutus. κρεάδιον diminutiuum eſt à κρέας,
ſonat carunculam, paruam carnis portionem. Moris erat, ut peracto κρεάδιον.
ſacrificio, qui ex eo redibant, portiũculam aliquam uictimæ referrent

ad domesticos. τῶν eorum qui sunt ἔνδοθεν, intus, nam adhuc foris erant. εἰσενεγκάτω, imperatiuum ab εἰσφέρω anormi. ἀνύσας τρέχε, perficiens curre, pro τρέχων ἄνυσον, curres perfice, cursu expedi quod iuberis. uel ἀνύσας participium pro nomine ἀνύσιμος expeditus ponatur, ut illi, post ademptas carnes, Chremylus dicat, Agè expeditus curre. σὺ δέ. uide quò spectet σὺ δέ. Chremylus antea dixit Carioni, ἀλλ' ἴθι σὺ μετὰ ταχέως δραμών. Nunc postea quàm satisfecit Carioni, ad Plutum conuersus ait, σὺ δὲ Πλοῦτε, &c. κράτιστε πάντων δαιμόνων. Deorũ omniũ potentißimũ uocat, ut Ioue etiã ipso superiorẽ faciat, cuius nomẽ prudenter subticet: si enim illius meminisset, Plutus metu correptus exhorruisset, uixq; impetratũ esset, ut Chremyli ædes ingrederetur. αὐτηὶ 'στιν. Atticorũ elisio pro αὐτηὶ ἐστίν. Quorũ est et τήμερον pro σήμερον. καὶ δικαίως κἀδίκως. Quid? conueniũt ne hæc Chremylo? qui suã probitatẽ Pluto probaturus, antea dicebat, οὐ γὰρ εὑρήσεις ἐμοῦ ζητῶν ἔτ' ἄνδρα τοὺς τρόπους βελτίονα. simpliciter hæc dicta sunt, neq; tam ex animo, quàm ex uulgato dicẽdi modo. Significãt ergo uerba hæc καὶ δικαίως κἀδίκως πάντῃ τρόπῳ, quacunq; ratione, quomodocumq; eam implere uisum fuerit.

Partiũ mutatio.

τήμερον.

καὶ δικαίως κἀδίκως.

ΠΛ. Ἀλλ' ἄχθομαι μὲν εἰσιὼν, νὴ τοὺς θεούς,
ἐς οἰκίαν ἑκάστοτ' ἀλλοτρίαν πάνυ·
ἀγαθὸν γὰρ ἀπέλαυσ' οὐδὲν αὐτοῦ πώποτε.
ἢν μὲν γὰρ εἰς φειδωλὸν εἰσελθὼν τύχω,
εὐθὺς κατώρυξέ με κατὰ τῆς γῆς κάτω·
κἄν τις προσέλθῃ χρηστὸς ἄνθρωπος φίλος,
αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον,
ἔξαρνός ἐστι μηδ' ἰδεῖν με πώποτε.
ἢν δ' εἰς παραπλῆγ' ἄνθρωπον εἰσελθὼν τύχω,
πόρναισι, καὶ κύβοισι παραβεβλημένος
γυμνὸς θύραζ' ἐξέπεσον ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ.

PL. At enim Deos testor, semper mihi perquã molestũ fuit, domũ subire alienã: nã illic nihil quidquã boni reperi vnquã. Si ad sordidũ ingredi cõtigerit, protinus abdit me in terra penitus effossa. Post ad eũ si accesserit probus aliquis vir, et amicus, pauxillũ pecuniæ supplex petitu-

petiturus, tũ pernegat se ne vidisse quidem me vnquã: è diuerso si ad prodigũ hominẽ diuertero, scortis & aleis obiect⁹, tẽporis momento illinc foras nudus eiicior.

ἑκάστοτε, perpetuò, ut nunquã omnino mihi hæc res bene cesserit, nec solum mihi semper, sed et πάνυ. i. grauiter doluit. ἀπέλαυσα, uoluptatẽ cepi, commodũ sensi. thema est ἀπολαύω. αὐτοῦ illic, aduerbiũ est τοπικόν. φειδωλὸν cõposita uox est à φείδομαι parco, fugio, recuso, et δοῦναι dare, quasi φειδωδὸς mutato, δ, in λ, parcus in donãdo, tenax, et auarus. εἰσελθὼν ab εἰσέρχομαι participiũ. τύχω, indefinitũ β subiunctiui à τυγχάνω. εὐθύς. modis omnibus exprimit animũ cupidũ, statim, uix exceptũ humo defodit. κατὰ cũ uerbo ponit, mox cũ nomine repetit, nec hoc contẽtus, κάτω subiũgit, hoc modo animũ altè fodiẽdi indefessũ notans. Deniq; præterito tẽpore κατώρυξε utitur, quo diligẽtia recondẽdi mõstratur, quasi dictũ uelit, se simul accipi, et abstrudi. Græci huiusmodi opes uocãt, πλοῦτον ἄπλουτον quasi opes inopes, quòd earũ nullus sit usus, ut meritò cũ pictura cõferantur reposita. χρυσὸς, φίλος, τὸ μικρὸν, et ἀργυρίδιον, summã tenacitatẽ apertissimè docẽt. Quibus enim potius dandũ, quã bonis, et amicis? quòd si nõ ita multũ, saltẽ modicũ, et quantũ licet. ἔξαρνος. Si uerbale nomẽ fingere lubet, est negator, nisi quòd ἐξ additũ auget negãtis affectũ. Ipso uerbo uno dicas ἐξαρνεῖται, fortiter. i. et mẽdacio, et iureiurãdo suas sordes, atq; auaritiã tegẽs, inficiatur. ἰδεῖν, tantum abest ut dicat se κατορύξαι. παραπλῆγα. παραπλήττω significat perperã et inscitè percutio. Competit hoc uerbũ propriè in eos, qui fides nulla nec arte, nec iudicio ullo pulsant, proptereaq; discordes edũt sonos et obstreperos. Dicitur μεταφορικῶς de ijs qui discinctè et profusè. i. nõ personarũ, non tẽporis, nõ loci adhibita ratione rem suam dilapidãt et abliguriũt. Horũ certè mentẽ παραπεπληγμένην εἶναι, nemo sanus negarit: nã in Lyra quod fides et chordæ sunt, hoc sunt in animo, iudiciũ et ratio. πόρναισι καὶ κύβοισι, πόρναις καὶ κύβοις. Scorta corpus primũ exuccũ et debile, deinde loculos inanes reddunt. Alea rem quandoque uniuersam iactui uni, & fortunæ solius temerariæ committit arbitrio. παραβεβλημένος temerè et inconsideratè expositus. παραβεβλημένος est à παραβάλλομαι. γυμνός. Plutus sibi assumit, quod prodigis, libidinosis, & aleatoribus contingit. ἐξέπεσον, præterito utitur loco præsentis, ut quàm citò foras emittatur, ostendat. Ab auaro uix exceptus reconditur, à prodigo uix exceptus eijcitur. Mediũ hac in re laudabile.

αὐτοῦ.
φειδωλός.
ἄπλουτος πλοῦτος.
ἔξαρνος.
παραπλήττειν.

ἀκαρής. laudabile. ἀπὸ ἀκαρῆ. ἀκαρὲς breue dicitur, uoluntq; propriè id nominis dici de capillis διὰ βραχύτητα μὴ δυναμένοις καρῆναι, qui breues usqueadeo sint, ut tonderi nequeant. Ergo ἄτμητον, id est, indiuisibile & minimum tempus, ἀκαρὲς uocat. ἐλάχιστον.

ΧΡ. Μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πώποτε.
ἐγὼ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πώς εἰμ' ἀεί.
χαίρω τε γὰρ φειδόμενος, ὡς οὐδεὶς ἀνὴρ
πάλιν τ' ἀναλῶν, ἡνίκ' ἂν τούτου δέῃ.
ἀλλ' εἰσίωμεν· ὡς ἰδεῖν σε βούλομαι
καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὸν υἱὸν τὸν μόνον,
ὃν ἐγὼ φιλῶ μάλιστα μετὰ σέ. ΠΛ. πείθομαι.
ΧΡ. τί γὰρ ἄν τις οὐχὶ πρὸς σὲ τἀληθῆ λέγοι;

CHR. In virum modestum, quantum quidem cõiicio, nũquam hactenus incidisti. Ad me quod attinet, mirè hoc ingenio sum prędítus. Lubens, vt si quis alius, parco. Rursus, si modò res postulabit, sumptus facio. Sed introeamus, quandoquidem videri te percupio, & ab vxore, & à filio, qui mihi vnicus est, quemq; ego, secundum te tamẽ, maximè amo. PL. Facilè credo. CH. Quamobrem id quod res est, quis tibi non dicat?

μετρίου. Liberalem antehac non adijsti, qui in re familiari administranda modum teneat. Auarus nimis parcit, prodigus non satis: qui inter utrunque medius est μέτριος est. ἐπέτυχες, indefinitum β ab ἐπιτυγχάνω. τούτου τοῦ τρόπου, his sum moribus, non pro modico tempore autem, sed ἀεί. quoniam oportet uirtutem esse constantem: nec liberalis est, qui semel & iterum se præstitit liberalem. πῶς, aduerbium θαυμαστικὸν, nescio quo modo, sibi ipsi placet, seipsum, suosq; mores usque adeò συμμετρίους, demiratur. τούτου δέῃ. dictum est hoc ἀπὸ κοινοῦ, nam ad utrumque, quo de agitur pertinet. Quando id facto opus est, uel parcere scilicet, uel expendere. ἰδεῖν σέ, uolo te uideant, ut de tuo ad nos aduentu gratulabundi, benignè te excipiant. τὸν υἱὸν τὸν μόνον. Geminatur articulus Atticè, alioqui alter suffecisset. μετὰ σέ. Indigna pio patre uerba, si non secus sentit

Marginal notes: μέτριος. πῶς. ἀπὸ κοινοῦ. Articulus.

sentit atque dicat, ut cum Pluto gratiam ineat maiorem, faciliusq; in suas ædes pelliciat. Quod intelligens Plutus, ironicè ait πείθομαι, credo scilicet. Si seriò enim hæc dicerentur à Chremylo, ab eo statim, ut ab iniquißimo, Plutus abiret infensus. πρὸς σέ. tibi Deo tam beneuolo, & de me, meisq; omnibus bene mereri paratißimo. Et hæc uerba assentationem Chremyli produnt. Dissertationis quæ hactenus fuit inter Plutum, Chremylum & Carionem hæc summa periodus. Plutus ergo Chremyli domum, præeunte Chremylo, ingreditur. Carion rusticos adit, qui totus præ gaudio gestiens, aliquantum procul etiam uisos eos, sequentibus compellat uerbis.

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ ταὐτὸν θύμον φαγόντες,
Ἄνδρες φίλοι, καὶ δημόται, καὶ τοῦ πονεῖν ἐρασταί,
Ἴτ', ἐγκονεῖτε, σπεύδεθ', ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν·
Ἀλλ' ἔστ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκμῆς, ᾗ δεῖ παρόντας ἀμύνειν.

CAR. Heus viri amici, populares & colendorum agrorum studiosissimi, qui vnà cũ meo hero cepas toties edistis, venite, concurrite, huc ad me festini adproperate: neque enim vllus est vobis relictus cunctãdi locus. Rei bene gerẽdæ maxima sese offert occasio, quam vt protinus arripiatis, tota vi iam vos adniti oportet.

πολλά. s. κατὰ, sæpe, πολλάκις. τῷ δεσπότῃ. s. ξύν. ταυτὸν eandem cepam. i. similem & æquè uilem, uulgò ferunt θύμον generis esse masculini, cui sententiæ Græcus interpres manifestè refragatur his uerbis: οὐδετέρως δὲ τὸ θύμον λέγεται, καὶ βραχυπαραλήκτως, καὶ βαρυτόνως· ἐκτεινόμενον γὰρ καὶ ὀξυτονούμενον, καὶ ἀρσενικῶς κλινόμενον δηλοῖ τὴν ψυχήν. id est, Neutro genere τὸ θύμον dicitur, penultima correpta, & uarytonè: nam cum hoc nomen priorem producit, est oxytonum & masculinum, significatq; animum. Erroris causam dedisse putes ταυτὸν, quod Atticè pro ταυτὸ scriptũ est, quomodo ἔτυπτον, ἔβλαψον, pro ἔτυπτε, ἔβλαψε. Interpretantur θύμον cepam, quam esu non ita commendabilem, atq; uisu, medici tradunt: ea tamen agrestes uitam utcunque sustinent: quoniam etenim

ξὺν subauditum.

θύμον.

θυμός.

ταυτόν.

illi acrimonia inest, ad irritandam ὄρεξιν, et edendi appetitionẽ plurimum ualet. Apud *Comicũ qui cepe comedit, tenuiter et illotè uiuit.*

Cepa. *Et candẽ cepã comederunt, qui pariter inopes fuerũt, qui eiusdẽ paupertatis socij et participes uixerũt.* φίλοι. *Rectè hoc, quandoquidẽ* ἰσότης *ut aiunt,* φιλότητα ἀπεργάζεται. *i. æqualitas amicitiæ est author.* Aequales *aũt à Carione notãtur, qui ut Chremylus, exiliter & iustè uiuere maluerũt, quàm opiparè & iniustè.* δημόται, *tribules, ciues, quare quibuscum magna intercessit familiaritas, uicinitas enim in propinqua parte amicitiæ putatur.* τοῦ πόνου ἐρασταί. *Periphrasis est.* φιλόπονοι, φίλεργοι, *quos iuuat labore opus facere, nõ domi desides et ignauos manere, otij et inertiæ osores.* τοῦ πόνου *pro* τοῦ πόνου.

δημότης.

ἴτε *tria uerba ponit progreßionẽ et accelerationẽ significãtia, ut ea re cursum in illis citatiorẽ desiderare se mõstret.* ἐγκονεῖτε. *Pertinet propriè hoc uerbũ ad eos qui currendo κόνεως πληρεῦνται .i. puluere implentur.* καιρὸς οὐχί. *s.* ἐστί. *Tempus nõ est procrastinãdi, & in aliud tempus aduentũ uestrum proferendi, sed tempus rei peragendæ est, & (ut ad uerbum reddam) in ipso flore, ac gradu summo, ut commodior opportunitas & maior uobis sit futura nunquam.* ᾗ *cum qua occasione oportet uos* ἁμάσειν, *congredi, confligari, arripienda uobis est & premenda.* παρόντας. *oportet uosipsos occasionem oblatam captare, non alios qui eam uobis captent, mittere.*

ἐγκονεῖν.

ΧΟΡΟΣ.

οὐκοῦν ὁρᾷς ὁρμωμένους ἡμᾶς πάλαι προθύμως,
ὡς εἰκός ἐστιν ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἤδη.
σὺ δ' ἀξιοῖς ἴσως με θεῖν, πρὶν ταῦτα καὶ φράσαι μοι
ὅτου χάριν γ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκεν ἡμᾶς.
καρ. οὐκοῦν πάλαι δήπου λέγω, σὺ δ' αὐτὸς οὐκ ἀκούεις.
ὁ δεσπότης γάρ φησιν ἡμᾶς ἡδέως ἅπαντας
ψυχροῦ βίου καὶ δυσκόλου ζήσειν ἀπαλλαγέντας.

CHORVS. Atqui vides nos propensis animis dudũ ad te recta contẽdere, quantùm videlicet à nobis id fieri potest, viris & labore fessis, & natu iam grandioribus. Sed vis me æquè citò atq; te currere, idq; pri⁹ quàm cuius rei gratia de tuo domino vocemur, exposueris.

CAR.

CAR. Atqui ego illud pfectò dudũ dico, tu verò ipse nõ audis. Ergo iubet vos omnes herus meus, contemptibili isto & austero vitæ genere relicto, vitam in posterum agere suauiorem.

ὁρμωμένους, poßis uertere hoc participium in uerbũ infinitũ ὁρμᾶσθαι, gestire, & promptè facere uelle quod ais, nempe ire ad te, & properare. Verbi huius significatio, et senũ affectus maior, demonstrãtur ex duobus aduerbijs πάλαι et προθύμως. Quãuis enim πάλαι aliquando tarditatẽ innuat, hîc tamen celeritatis nota est, significatq; nulla mora, statim ubi sumus abs te acciti. ἡμᾶς. Chorus multos capit: ex eis autem unus omniũ nomine loquitur, propterea modò ut una persona, modò ut plures uerba facit. εἰκὸς, ut par est. s. ὁρμᾶσθαι. ἴσως ex æquo, cursu æquè pernici, ac si robusti essemus & iuuenes, qualis tu es. ταῦτα καὶ. Anastrophe, pro καὶ ταῦτα. ὅτου pro οὗ τινος, qua de re, κέκληκεν, à καλέω anormi uerbo manauit.

ὁρμᾶσθαι.
πάλαι.
ταῦτα καὶ.
κέκληκεν.

οὐκοῦν. Seruus nebulo irrisurus senes ab eodem uerbo incipit, quo & illi, simul de suo & seruili more mentitur, dum dudum se id dicere ait, cum de ea re antea ne γοῦν quidem. ἡδέως, iunge infinitiuo ζῆσαι.

ψυχροῦ. Græcis pariter & Latinis frigidum dicitur quod despicabile est, odiosum, & miserum, quo in genere senilis uita est, præsertim quæ opibus destituitur. ἀπαλλαγέντας, liberatos, respicit ἡμᾶς. Participium est ab ἀπαλλάττομαι.

ψυχρόν.
Frigidum.

χορ. ἔστιν δὲ δὴ τί, καὶ πόθεν τὸ πρᾶγμα τοῦθ᾽ ὅ φησιν;
καρ. ἔχων ἀφῖκται δεῦρο πρεσβύτην τιν᾽, ὦ πόνηροι,
ῥυπῶντα, κυφὸν, ἄθλιον, ῥυσὸν, μαδῶντα, νωδόν·
οἶμαι δὲ, νὴ τὸν οὐρανὸν, καὶ ψωλὸν αὐτὸν εἶναι.

CHO. Quod hic ait, quid tandem rei est, aut vndenã esse potest? CA. Viri agricolæ, meus herus cũ domum rediit, sené, haud scio qué, secũ adduxit, squallidũ, gibbosum, ęrumnosum, rugosum, glabrũ, edentulum: et Cœlũ testor, qué ego mentula etiã destitutum arbitror.

ἔστιν. Qui nomine totius chori loquitur, admirabũdus hæc ait reliquis agricolis. Quid sibi uult illa uitæ metamorphosis? unde est. i. quid mouit Chremylum, ut hæc nobis per Carionem suum significaret? non enim temere hoc ab eo est factum. ἀφῖκται, perfectum ab anormi ἀφικνέομαι. δεῦρο pro ἐκεῖσε, illuc demonstratis ædibus

Δεῦρο.

Chremyli. τινα, non quòd neſciat quis ſit: audiuerat enim ab ipſo Pluto, ἐγὼ γάρ εἰμι πλοῦτος. & de numine Pluti diu cum Chremylo diſputauerat, ſed contemptim hoc dicit, ut ex inſperato gaudio, ubi diu ſuſpenſos tenuerit, uoluptate eos afficiat maiore. κυφὸν, ἀ κύπτω deducunt, ſignificat eum qui decrepitus adeò eſt, ut rectus ingredi non poßit, curuus & in terram propenſus, Comicus Latinus, ut quibuſdam placet, ſilicernium appellat. ψωλόν. hoc ab alijs uitijs ſeparat, ut riſum excitet. Præ ſenio non ſolùm pilos & dentes amiſit, ſed & ψωλώ.

κυφός.

Silicerniũ.

ΧΟ. ὦ χρυσὸν ἀγγείλας ἐπῶν, πῶς φής! φράσον μοι.
Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα.
ΚΑΡ. πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρόν.
ΧΟ. μῶν ἀξιοῖς φενακίσας ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι
ἀζήμιος, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ βακτηρίαν ἔχοντος;

CHO. O nuntium verè aureum, mirum profectò quòd narras: de hac re, obſecro, perge amplius mecum agere. Nam tu nobis eum exprimis, qui ad vos profectus, aceruum ſecum attulerit pecuniarum. CAR. Imò verò qui cumulum ſeniliũ malorum. CHO. Sperás ne deluſis nobis, impunè te abiturum? cum præſertim baculus mihi præſto ſit?

ὦ χρυσόν. Si uerbum uerbo hæc reddes, dicas, ô aurum qui nunciaſti uerborum. Attica conſtructio eſt, qua pro adiectiuo ſubſtantiuum ponunt: nam, aurum uerborum, uocat aurea uerba, ὦ ἄγγελε τῶν χρυσῶν ἐπῶν, O nuntium uerborum aureorum. πῶς φής! Sermo demirantis. Quam tu nobis rem narras, oppidò quàm læta eſt. σωρὸν ruſtica hyperbole, σωρὸς cumulus eſt, et ingens multitudo ſeminum nullo numero aggregatorum. uolens ergo ſenex ſignificare conſertißimam rerum opulentiam, dixit ſenem adductum à Chremylo, ſecum apportaſſe diuitias, quæ neque numero conſtarent, neque pondere, ſed aceruatim, & uelut ipſo cumulo congeſtas. ἔχοντα. unde nouit ſenem illum tam miſerum σωρὸν habere χρημάτων? Non aliũde coniectauit quàm ex eo quod dixit πρεσβύτην eſſe. Ille enim eſt ſenum genius, ut dum parta non ſolùm tueri uolunt, ſed magis ac magis

Subſtantiuũ pro adiectiuo.

σωρός.

gis augere, sacculosq; inanes implere, fabas arrodant famelici, & quod à Persio dictum est, cepe tunicatum cum sale mordeant, quoniam inexplebili eorum φιλοπλουτίᾳ nihil potest esse satis. πρεσβυτικῶν. ut ludit senes Carion. Illi sperabant σωρὸν χρημάτων, hic cōtrà proponit σωρὸν κακῶν, nec quorumlibet malorum, sed senilium. i. maximorum, cuiusmodi esse, senarij Græcorum indicant: Senes.

φοβοῦ τὸ γῆρας, οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον. id est,

Senectutem time, quandoquidem non sola uenit.

Senectutis comitatum ita exprimunt,

τὸ γῆρας ὥσπερ βωμός ἐστι τῶν κακῶν,

πάντ' ἐς' ἰδεῖν εἰς τοῦτο καταπεφευγότα. id est,

Senectus est uelut malorum ara & refugium, nam ad eam nullum non genus malorum uidere est concurrere. ἔγωγε. s. δηλῶ. φενακίσας, postea quàm nobis imposueris, & nos uana spe lactaris: sumptū à nomine φενάκη suppositititia coma, quæ caluos falsò refert crinitos & crispulos. βακτηρίαν. scipionem & baculum significat, quo pedum supplebat imbecillitatem: propterea dixit paulò antè, chorum senum, ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας esse, uel si non habuit, simul cum dicto de proximo loco arripuit. φενακίζειν.

καρ. πάντως γὰρ ἀνθρώπων φύσει τοιοῦτον εἰς τὰ πάντα

ἡγεῖσθέ μ' εἶναι, κοὐδὲν ἂν νομίζεθ' ὑγιὲς εἰπεῖν;

χορ. ὡς σεμνὸς οὑπίτριπτος. αἱ κνῆμαι δέ σου βοῶσιν

ἰού, ἰού, τὰς χοίνικας, καὶ τὰς πέδας ποθοῦσαι.

καρ. ἐν τῇ σορῷ νυνὶ λαχὸν τὸ γράμμα σου δικάζειν,

σὺ δ' οὐ βαδίζεις, ὁ δὲ χάρων τὸ ξύμβολον δίδωσιν.

CAR. Vos'ne me sic ad omnia prorsus à natura effictum putatis, vt nihil sani loqui me posse credatis? CHO. O grauitatem verberonis! tua verò crura clamant heu, heu, chœnicibusq; constringi desiderant, & compedibus. CAR. Iuris dicundi potestatem cùm iam sis in tumulo sortitus, eò tamen non vadis, atqui signo dato Charon te illuc euocat.

πάντως, omnino, irreuocabili sententia, ut nemo poßit diuersum πάντως.

ab eo quod de me nunc sentitis, persuadere? φύσει, naturali quodam instinctu. Quod consilio fit, potest homini non esse congeneum, propterea ad tempus est. pro loco, tempore, persona, & alijs rebus occurrentibus mutatur. Quod natura fit, congeneum est, & ipsum aut ægerrime aut nunquam mutatur. Proinde Naturam, inquit poëta, expellas furca, tamen usque recurret. τοῦτον nempe φένακα, impostorem naturalem, propterea subdit, εἰς τὰ πάντα, ad omnia, sine ullo discrimine, rerum, locorum, temporum, & personarum. κοὐδὲν pro καὶ οὐδὲν, & nihil νομίζετε εἰπεῖν ἄν. Propter ἂν potentialē particulam, expone εἰπεῖν posse loqui. ὡς σεμνός. Qui hoc pronūciat faciem auertit à Carione, simul digito eum contemptim ostendit, hoc sensu: uidetis quantam innocentiam & probitatem flagitiosus iste nebulo præ se ferat? οὐπίτριπτος pro ὁ ἐπίτριπτος, ἐπιτριβῆναι ἄξιος comminuendus & perdendus: subauditur uerbū ἐστὶ κνῆμαι. Conuertitur nunc ad Carionem cui non ingrata προσωποποιΐα, hoc dicit. Tibias tuas baculo hoc sic feriam, ut post ictum clamaturus sis, heu heu. Est ἰοὺ aduerbiū σχετλιαστικὸν, quod geminatū, notat maiorem cruciatum. χοίνικας. Chœnix lignum erat rotundū, & crassum, quale est quod summum axem currus capit, eo coërcebantur sontium & maleficorum hominū pedes. Nomini huic speciali, poëta subijcit nomen generale τὰς πέδας. Sunt enim πέδαι genus omne uinculorum, quibus pedes constringuntur. Sit ergo in posteriore ἐπεξήγησις, id est, expositio prioris: nam chœnicis non una est significatio. ἐν τῇ σορῷ. Apud Athenienses olim duæ curiæ fuerunt. Altera περὶ τῶν φονικῶν, id est de capitalibus causis pronuntiabat. Sedes huius ἀρεοπάγος. iudices eius qui perpetuum gerebant magistratum, ἀρεοπαγῖται dicebantur. Altera curia iudices habuit annuos, qui τὰ δημοτικὰ tractabant, id est, publicas causas. Erat à principio quinquaginta numero. Vnde ea curia ἡ τῶν πεντακοσίων βουλὴ, id est, quinquagenaria curia uocabatur. Cum autem sensissent Athenienses iurisdictionem in tanto numero iudicum esse impeditiorem, uisum est ex quinquaginta illis decem tantum quotannis eligere. Rursus, unum ex decemuiris illis creandum, qui reliquis nouem præesset, hic ἄρχων appellabatur, alij πρόεδροι. Electio fiebat ad hunc modum Decem litteræ ab α usq; ad κ sigillatim in tabellis expressæ in καδίσκον. i. sitellam uel urnam confuse inijciebantur, unde ordine eductæ in singulos distribuebantur. Cui contigisset α, ἄρχων erat: reliquis ordo literarum in iudicando ordinem designabat locorum. Ductis sortibus præco uirgam dabat iurisdictionem sortitis, quo gesta-

mine

Marginalia: Natura. | κοὐδέν. | ἄν. | οὐπίτρι-πτος. | ἰού. | χοῖνιξ. | πέδαι. | ἀρεοπάγος | ἀρεοπα-γῖται. | ἄρχων. | πρόεδροι. | καδίσκος.

mine insigniti, & in curiã proficiscebantur, & de curia abibant, symbolum ac iurisdictionis præmium accepturi. Carion ergo ad priscam illam iuris dicendi formulam spectans, grauiter commotus, quòd à sene illo uocatus esset ἐπίτριπτος duobus hisce uersibus senem insectatur. Fuerit itaq; hæc horũ uersuum lucidior explanatio, τὸ γράμμα σου λαχὸν νυνὶ δικάζειν, cum tua litera paulò antè sortita sit iurisdictionem (confert senem cũ senibus illis iudicibus, quoniam ut illi ῥάβδον, id est, uirgam gestabant, ita hic βακτηρίαν. id est, scipionem & baculum, quo intentato nuper minatus est Carioni, ἐν ταυτῇ ἐμοῦ βακτηρίαν ἔχοντος) ἐν τῇ σορῷ. Sine scommate dixisset ἐν τῷ δικαστηρίῳ, sed quoniam pauper, & ideo diuitiarum cupidior senex dixerat Carioni, Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα. nunc dedita opera uolens significare senem esse capularem, & morti proximum, syllabam illius uocis uariat, proq; σωρὸς qui est aceruus, reponit σορὸν tumulum sepulchralem, uerbis inter se tam affinibus, quàm duo hæc Latina sunt cumulus & tumulus. Σὺ δὲ οὐ βαδίζεις. Tu uerò non uadis. s. δικάζειν, uel εἰς τὸ δικαστήριον, in forum, qui hîc hæres, & in loco minus tibi iudici congruo, mendacij me damnas, uel illusoriè εἰς σορὸν in sepulchrũ. ὁ δὲ Χάρων facetè κατὰ ἀναγραμματισμὸν, id est, per inuersionem literarum pro ἄρχων dicit Χάρων ut hoc uerbo clarum sui scommatis prodat intellectum. Charon, inquit, inferorum portitor, & qui per Cocytũ & Stygem mortuorum animas ad inferos Deos transuehit, iam multos dies te uocat, quò te unà cum alijs uita functis transmittat. Quamuis ergo symbolum, id est signum illuc properandi det tibi, σὺ δ' οὐ βαδίζεις. λαχὸν participium ab anormi uerbo λαγχάνω. Constructio est Attica, nam nominatiuus absolutè ponitur pro genitiuo, λαχόντος τοῦ γράμματός σου. δικάζειν, uel subaudi σε, uel uerbum loco nominis δίκην positum putato.

Symbolum.
σορός.
σωρός.
Charon.
Symbolum.
Nominatiuus absolutus.

χορ. Διαῤῥαγείης, ὡς μόθων εἶ, καὶ φύσει κόβαλος,
ὅστις φενακίζεις· φράσαι δ' οὔπω τέτληκας ἡμῖν
ὅτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο.
οἳ πολλὰ μοχθήσαντες, οὐκ οὔσης σχολῆς, προθύμως
δεῦρ' ἤλθομεν, πολλῶν θύμων ῥίζας διεκπερῶντες.
καρ. Ἀλλ' οὐκ ἔτ' ἂν κρύψαιμι· τὸν Πλοῦτον γὰρ, ὦνδρες, ἥκει

ἄγρμ ὁ δεσπότης, ὅς ἡμᾶς πλουσίους ποιήσει.
χορ. ὄντως γὰρ ἐστὶ πλουσίοις ἅπασιν ἡμῖν εἶναι;
καρ. νὴ τοὺς θεοὺς, μίδας μὲν οὖν, ἣν ὦτ᾽ ὄνου λάβητε.

CHO. Diſrumparis, vſque adeò moleſtus es, & verſuto ingenio, vt qui nos ita ludere pergas, dicere autem cuiuſnam rei gratia tuus dominus nos huc vocet, tibi hactenus non viſum ſit, cùm multis laboribus defatigati, & alioqui occupatiſsimi, feſtinantes tamen, quò vocas, acceſſerimus, idq́; ſpretis multarum ceparū radicibus. CAR. Agè verò vos iam poſthac non celaro. Plutum, ô viri, meus herus omnino adduxit, qui nos diuites omneis reddet. CHO. Reuerá ne omnes nos ditabimur? CAR. Per Deos: atque adeò vos Midæ efficiemini, ſi capitibus veſtris aſininas aures attexueritis.

διαῤῥαγείης, dolore & inuidia crepes medius: compoſita, uox eſt à διὰ, & anormi uerbo ῥηγνύω, ſiue ῥήγνυμι. μόθων homo
μόθων. *fuit garrulus, qui in compotationibus inſcitiſsimè ſaltitabat. Lacedæmonij pro uerna & ſeruili ingenio accipiunt, quiq́; ingenuis liberis, comitatus, uel doctrinæ gratia adhibebatur, qualem Terentius fingit Dauum Pamphilo datum. Pro nugone, & ruſticæ cuiuſdam ac odioſæ*
κόβαλος. *loquacitatis uiro uſurpatur. κόβαλος, uafer & ueterator. κόβαλα, inquit Suidas, ἐστὶ τὰ κακά. Pro κακότεχνος ponitur, id eſt eo qui arte ſua in pernitiem alterius, & damnum utitur, unde & κοβαλία dicitur ἡ προσποίητος μετ᾽ ἀπάτης παιδιά i. ars ad decipiendum efficta. Carioni hoc nomen uidetur ideo obiectare, quòd cùm ſeruus ſit, tamen rei politicæ, & doctrinæ politioris ſe quodammodo peritum eſſe oſtentauit: cum Athenienſium iudicum & Charontis meminit, Chorumq́; illis uerbis tectè momordit. τέτληκας, ſuſtinuiſti, uoluiſti, noſtra gratia tantū laboris ſumere, à τλῆμι. ἥμιν. Ariſtophanes uidetur de induſtria feciſſe, ut chorus ruſticus accentu*
ἥμιν. *ruſtico & inepto ἥμιν proferret. Alioqui enim uel ἡμῖν communiter uel ἧμιν. Atticè enuntiaſſet. μ᾽, με pro ἡμᾶς, pronomen eſt*
Numerus. *συλληπτικὸν, unus enim omnium nomine loquitur, propterea uerſu*
πολλά. *proximo numerum mutat, οἱ πολλὰ &c. πολλὰ, πολύ. poſteaquàm*

quàm multum laborauimus. οὐκ οὔσης, deest coniunctio, καί. ἤλθομεν ab ἐλεύθω παρανόμως. θύμων. Dictum antea est Atheniensem agrum frugibus serendis ineptum fuisse, propterea alia semina terræ mandabant, quæ commoda, uidebantur, allia, cepas et huiusmodi alia pro genio soli. Conqueritur ergo chorus pauperum quòd cum colligendis cepis intentus esset, statim ut uocatus est à Carione, festinus adcurrerit, relictis etiam in agro cepis quàm plurimis. Ideo autem ῥίζας quia præcipua pars separũ est caput, quod ipsis radicibus hæret. διεκπερῶντες, prætereuntes, occeptum opus prætermittentes.

ὦ 'νδρες, pro ὦ ἄνδρες. Attica Synæresis, qualis est & hæc constructio ἥκει ἄγων, uenit adducens, pro ἄγει, adducit. ἐξὸν pro ἔξεστι, licet, datur, in nobis situm est. μίδας, Phrygiæ rex fuit, cui inter egregiè diuites primus locus dari solet. Proditum est literis huic adhuc puero dormienti formicas grana tritici in os congesisse, de ea re rogatos augures respondisse, eum olim ditißimum futurum, quod et contigit. tandem uerò cum opum desiderio inexplebili flagraret, petijt à Dijs ut quicquid corpore contigisset, statim in aurum uerteretur, quod illi à Dijs concessum est, sed summo eius malo, nam cibus & potus inter fauces aurum fiebat, quo quoniam ali non potuit, fame interijt miserrima. Fabulantur eundem prætulisse Pana canentẽ Phœbo, propter quod iudicium tam stolidum Phœbus indignatus, capiti eius asininas affixit aures. μὴ οὖν, correctio est. Quid dixi uos fore πλουσίους, imò uerò dico uos futuros Midas, id est, πλουσιωτάτους, opulentißimos.

ὦ 'νδρες.
ἐξεστί.
Midas.

χορ. ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορεῦσαι
ὑφ' ἡδονῆς, εἴπερ λέγεις ὄντως σὺ ταῦτ' ἀληθῆ.
καρ. καὶ μὴν ἐγὼ βουλήσομαι, θρεττανελό, τὸν κύκλωπα
μιμούμενος, καὶ τοῖν ποδοῖν ὡδὶ παρενσαλεύων,
ὑμᾶς ἄγειν. ἀλλ' εἶα τέκνα θαμίν' ἐπαναβοῶντες
βληχώμενοί τε προβατίων
αἰγῶν τε κιναβρώντων μέλη,
ἕπεσθ' ἀπεψωλημένοι, τράγοι δ' ἀκρατιεῖσθε.

CHO. Dii boni, quanto gaudio, quanta voluptate totus afficior! Lubet saltatu etiam atq; tripudio palàm

meum testari gaudium, si modò quidem vera sunt quæ tu prædicas. CA. At volo ego, Threttanelo, vos Cyclopis exemplo agere, pedibus interim meis ad hunc modum subsultantibus. Quare agite filii, balantium ouiũ, caprarumq; fœtentium melos continua exprimite voce. Lasciuientes, & de more hircorum intemperanter agentes, subsequimini.

καί. *καὶ βȣ́λομαι. Præpone τὸ καὶ uerbo χορεῦσαι, incrementum enim habet, uolo non modò apud me, & in animo gaudere, sed et tripudiare.* Polyphemus. *ἐπαμὼ. Sunt hæc nobis altius paulò repetenda. Polyphemus Neptuni filius, immanis uir fuit & proceritatis, fortitudinisq; prodigiosæ, huic in media fronte unicus erat oculus, & idem orbicularis ac rotundus, unde* κύκλωψ. *κύκλωψ est appellatus (κύκλος enim circulus est, ὤψ uisus)* Galatea. *Amicam habuit hic Galateam, cum qua in Sicilia greges pascebat. Homerus scribit in Odyssea Vlyssem naui egressum cum aliquot ex suis, ad antrum Polyphemi fortè diuertisse, uixq; cum hominis feritatem euasisse.* Dionysius. *Multis pòst seculis Dionysius Siciliæ tyrannus pellicem amauit Galateam, quàm cum* Philoxenus. *Philoxenus poëta Siculus deperiret, Dionysius riualem cum odiosum in lapicidinas exulem egit. Illinc Philoxenus cũ aufugisset, carmen edidit, in quo fingit Dionysium cum Galatea pecudes pascere, & inter pascendum citharam pulsare. Dionysium autem Cyclopẽ uocat, non solùm quòd in amanda Galatea cum Cyclope conueniret Homerico, sed & eum ridet, quòd uisu esset hebetiore. Aristophanes Philoxeni poësim taxans, facit ut Carion pastorem agat, senes uerò gregem Carionis esse fingit, quem præiens Carion, ac citharam imitans, post se ridiculè ducit.* θρεττανελό. *θρεττανελό. Vox hæc factitia est, indeclinabilis, per se posita, & præter rationem constructionis, quæ utcunq; refert extremum lyræ sonum. Hoc ait Carion: Dum ad Chremylum pergemus, ego ero uelut alter Cyclops, uos meum pecus, ego citharam illius imitabor, uos in numerum quasi saltantes, me alacriter sectabimini.* ὡδί. *ὡδὶ, pro ὧδε. Hoc dum dicit terram pedibus quatit, saltandi formulam illis præscribens, aut, quod probabilius, nates senum tardiorum pede ferit: nã ea parte cessantes oues pastor impellere solet, ea de re cunctantioribus illis ait: ἀλλ᾽ εἶα, quæ uerba Philoxeni sunt, nam Aristophanes Atticè potius dicturus erat cõtractè τέκȣ, quàm distinctè τέκεα.* θαμινά. *θαμινὰ, assiduè, iugiter, & sine intermissione. βληχώμενοι, balatu referentes μέλη*

λη, *uocem ouium, & caprarum* κιναβρώντων, *fœtidè olentium. per capras, hircos accipe, quibus* κιναβρᾶ, *id est, uirus & graueolentia maior est. Rursus uide ut rationem habet sensus non uerborum, quando post neutrum* τέκεα *subdit* ἐπαναβοῶντες, βληχώμενοι *&* ἀπεψωλημένοι. *Salaciora sunt hæc, quibus hircorum cum capris coëuntium libidinem explicat. nam, si uerba aures non offendunt, reddas* ἀπεψωλημένοι *genitali renudato &* ἀκρατίσασθε, *intemperantius uos gerite, id est, ut Græcus interpres sentit,* μετὰ τὴν συνουσίαν τὸ ἄκρον τοῦ αἰδοίου λείχετε, *qui hircorum mos est.* τράγοι. *s.* ὡς. κιναβρᾶ. ἀπεψωλῆσθε. ἀκρατίσασθε ὡς.

χορ. Ἡμεῖς δέ γ' αὖ ζητήσομεν, θρεττανελό, τὸν κύκλωπα
βληχώμενοι σὲ τουτονὶ πεινῶντα καταλαβόντες,
πήραν ἔχοντα, λάχανά τ' ἄγρια, δροσερὰ, καὶ κραιπαλῶντα
ἡγούμενον τοῖς προβατίοις,
εἰκῆ δὲ καταδαρθέντα που,
μέγαν λαβόντες ἡμμένον σφηκίσκον ἐκτυφλῶσαι.

CHO. Nos vicissim, Threttanelo, Cyclopē illum (te hunc ipsum videlicet) quæremus, quem vbi balantes famelicum, peram vnà cum agrestibus & rorulentis herbis gestantem, temulētum item ouicularum ducem, temerè alicubi somno obrutum, deprehenderimus, illic assumpto ingenti palo præusto, te excæcabimus.

ἡμεῖς δέ. *Intricatior hæc uerborū structura, sapit suā rusticitatem. Singula ordine digerātur.* αὖ, *cōtrà, ut par pari referamus. Chorus indignè fert imperiū Carionis, qui se cū Cyclope, chorū uerò cū ouibus, capris, & fœtidis hircis uoluit collatū. Quare cōuitium regerit, perniciēq; illi promittit, si tale imperiū susceperit.* θρεττανελὸ τὸν κύκλωπα. *Moris est, ut eorū uerba ridiculè repetamus, quibus illudere paramus. Quod à choro hic factitatū uidemus. Post* ἐκτυφλῶσαι, *quod ultimo loco est, statue,* τὸν κύκλωπα, *hoc modo,* ἡμεῖς δὲ βληχώμενοι ζητήσομεν ἐκτυφλῶσαι τὸν κύκλωπα, *nos post multū balatū quæremus, et operā dabimus ut exoculemus cyclopem. Quādo aūt id fiet?* καταλαβόντες σὲ τουτονὶ *etc. Est* καταλαβόντες *participiū à cōposito uerbo anormi* καταλαμβάνω. πήραν. *Ridet Aristophanes Philoxenū, q Polyphemū introduxerit pera et herbis grauatū* αὖ.

cum apud Homerum non herbulis, sed carnibus uixisse feratur. Quid enim tantæ moli cum herbis? Chorus ergo mendicitatem obijcit seruulo, & ingentem famem, per quam uesci cogatur non cultis & satiuis herbis, sed agrestibus, ijsdemq; adhuc rore aspersis, quasi ingens fames rorem à sole desiccari non patiatur. Simul alludit ad id quod Homerus scribit de Cyclopibus:

Οὔτε φυτεύουσι χερσὶ φυτὸν, οὔτ' ἀρόωσιν,
Ἀλλὰ τάγ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται. *id est,*

Qui neq; manibus quidquam plantant, neq; agros colunt, sed quibus omnia nullo semine, nulloq; aratu producuntur. καὶ κραιπαλῶντα, *resume* καταλαβόντες. *Ebrium fingit futurum Carionem, alludens ad Polyphemum, cuius antrum cum subijsset Vlysses, ut feroces eius animos uitaret (iam enim aliquot è socijs suis miserè dissectos à Polyphemo, & excesos uiderat) potum illi propinauit,* ἀκηράσιον, μελιηδέα, θεῖον ποτὸν, *id est, merum, melleum, & dignum Dijs poculum, cuiq; diluendo aqua opus erat uigecupla. Polyphemum hoc uino grauatum, supinè iacentem, atque altè stertentem Vlysses excæcauit.*

εἰκῇ. ἡγούμενον τοῖς προβατίοις, *periphrasis,* ποιμένα. εἰκῇ, *nulla ratione habita loci, commodi, uel incommodi, siue in uia, siue extra uiam, siue sub tecto, siue sub dio.* καταδαρθέντα *A composito, & heteroclito uerbo* καταδαρθάνω *participium.* μέγαν. *ecce quomodo sint Carioni oculos effossuri.*

ἠμμένος. ἠμμένον *ab* ἅπτω *themate,* τὸ δαίω *comburo, accendo* πεπυρωμένον, *accensum, igni induratum.* σφηκίσκον. *Græcis* σφὴξ, *uespa est, quæ quoniam acuminata habet posteriora, & quæ sensim gracilescunt, hinc fit ut*

σφηκίσκος. σφηκίσκος *pro sude, & ligno acuto ponatur. Homerus uocat* μόχλον ὀξὺν ἐπ' ἄκρῳ, *repagulum in summo acutum.*

ΚΑΡ. Ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν,
Ἣ τοὺς ἑταίρους τοῦ φιλωνίδου πότ' ἐν Κορίνθῳ
Ἔπεισεν, ὡς ὄντας κάπρους,
Μεμαγμένον σκῶρ ἐσθίειν, αὐτὴ δ' ἔματτεν αὐτοῖς,
Μιμήσομαι πάντας τρόπους.
Ὑμεῖς δὲ γρυλλίζοντες ὑπὸ φιληδίας,
Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.

CAR. At ego modis omnibus Circen imitabor,
quæ

quæ apud Corinthum per potionem ex arte confectam & sociis Philonidæ porrectam, illos eò dementiæ adduxit, vt se porcos esse persuasum haberent, adeò vt quod illa stercus subigeret, ipsi ederent. Vos itaq; ea voluptate illecti, grunnientes, sequimini matrem porci.

κίρκην. Post uitatum Polyphemum Vlysses ad Læstrygonas deflexit, ubi nauibus egressus, agit cum suis de inuisenda regione, ut quæ gentes ea loca tenerent, quiq; essent regionis mores, & ritus, noscerent. Dum regionem lustrant aliquot socij Eurylocho duce ad Circen mulierem ueneficam, & incantatricem celeberrimam fortè diuertērūt, quos blanditijs introductos, & mollibus lectis exceptos, Circe, pharmaco in eam rem mixto, & ab illis cupidè exhausto, in sues mutauit, sic mutatos in haram baculo coëgit, glandemq; illis proposuit edendam. Carion ergo senes suos nouo scommate aggreditur, quò tædium itineris iocando excutiat. Circen, inquit, imitatus, uos in sues commutabo, qui stercoribus pasti, ac illius cibi suauitate capti, præeuntem me, quasi scropham aliquam, grunnientes sequemini, ut qui cum ouibus & capris conferri non sustinuistis, cum porcis multò spurcioribus hic conferamini. Φιλωνίδου. Dixisset uel εὐρυλόχου, uel ὀδυσσέως, sed mordaciter hoc, & dentata, quod aiunt, charta agitur. Redit enim ad Philonidem, de quo antea dictum: ἐρᾷ δὲ Λαΐς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου; nam diues hic agebat Corinthi, cum turba hominum parasitorum, heluonum, & insana libidine infamium, quos cum porcis comparat, quomodo Corinthum & Philonidem pro Circe, & Circes ædibus accipit. Sanè poëticum illud de Circe figmentum, aliud nihil quàm meretrices notat, quæ iuuentutem rebus nequiter dißipatis, moribus et fama contaminatis ac deploratis, apud bonos uiros reddūt probrosam & procul fugiendam. ἐπίστων. Facit Philonidem Circe deteriorem, ut qui suorum assectatorum mentem, formamq; mutarit internam, cum Circe exteriorem formam tantum mutare potuisse cantet Homerus:

Eurylochus

Circe.

οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς, φωνήν τε, δέμας τε,
καὶ τρίχας, αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὡς τὸ πάρος περ. id est,
Illi capite quidem, uoce, corpore, piloq; sues referebant, at quæ prius mens fuerat, illis constanter permansit. σκῶρ Circe dicitur transformatis abs se tantùm obiectasse ἄκυλον βάλανον, καρπόν τε κρανείης, id est quernas glandes, & corna: Carion autem quò senibus maiorē inurat dolorem, σκῶρ apposuisse ait, ut intelligant non aliud ge-

nus cibi ipsis à Carione parandum. μιμήσομαι, *reduc ad illa,* ἐγὼ δὲ τὴν κίρκην. πάντας. *s.* κατά. *Ferè singulariter effertur,* πάντα τρόπον. γρυλλίζοντες, *uerbum est effictum, à uoce* γρῦ, *de qua prius egimus.* ἕπεσθε. *Olim* ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι *prouerbiali tropo de ijs dicebatur, qui indocti ipsi indoctos sequebantur, propterea quòd sus Mineruæ opponitur. Hîc simpliciter, & nulla figura Carion senibus uelut in porcellos transfiguratis, hoc deridiculè ingerit.*

ΧΟΡ. οὐκοῦν σε τὴν κίρκην γε τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν
καὶ μαγγανεύουσαν, μολύνουσάν τε τοὺς ἑταίρους
λαβόντες ὑπὸ φιλίας,
τὸν λαέρτου μιμούμενοι, τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν,
μινθώσομέν θ', ὥσπερ τράγου,
τὴν ῥῖνα· σὺ δ' ἀρίστυλλος ὑποχάσκων ἐρεῖς,
ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.

CHO. Nos verò non sine incredibili voluptate, postea quàm te Circen corripuerimus pharmaca miscentem, socios præstigiis ludificantem, & conspurcantem, sumpto ab Vlysse exemplo, de testiculis te suspendem⁹, tuas nares, haud aliter quàm si nares hirci essent, stercore deliniemus: tum, vt Aristyllus, tu rictu modicè diducto, dices, sequimini matrem porci.

σὲ τὴν κίρκην, *te qui Circen esse uelle dixisti.* μολύνουσαν, *uoles enim nos cogere* μεμαγμένον σκῶρ ἐσθίειν. λαέρτου. *s.* υἱόν. *Laërtis filium, Vlyssem, cuius socios nos esse fingis.* τῶν ὄρχεων. *Aristophanes respicit ad supplicium Melanthij quod scribit Homerus Odyss. χ. Penelopen Vlyßis uxorem (absente Vlysse, & mortuo à plerisq; omnibus credito) proci admodum multi ambiuerunt, donis et precibus solicitarunt, cuius constantiam dum expugnare nequeunt, bonis interim et rei familiari eius, multa, eadémque grauia attulerunt incommoda. Procis gratificabatur in primis Melanthius caprarius, qui de suis gregibus quàm poterat plurima & maxima illis diripienda suppeditabat. Omnium uerò malorum quæ Melanthius admisit, hoc fuit grauißimū. Vlysses domum reuersus, mendicum agens, ut quid domi suæ ageretur, dißimulanter exploraret, incidit in Melanthium, qui postea quàm cō-*

Penelope.

Melanthius

tumelijs Vlyssem inceßisset, calce etiam in eum adacta, uiolenter percußit. Tantam eam iniuriam Vlysses postea sic ultus est.

Ἐκ δὲ Μελάνθιον ἦγον ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλήν·
τοῦ δ' ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ,
τάμνον, μήδεά τ' ἐξέρυσαν κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.
χεῖράς τ' ἠδὲ πόδας κόπτον. *id est,*

Melanthium autem per uestibulum & aulam tractum, foras egerunt, nares illi & aures ferro præsciderunt, genitalia ui auulserunt, quæ cruda canibus obijcerentur deuoranda, manus deinde & pedes amputarunt. Quod Chorus simpliciter dicturus erat, nos te in crucem agemus, comicè & facetè dixit, nos te de testiculis suspendemus. μινθώσομεν, τουτέστι μίνθῳ χρίσομεν, *mintho inungemus. Febris, caprarum morbus est familiaris, quo dum tabescere caprarijs uidentur, protinus nares earum deliniūt* μίνθῳ, *id est stercore caprino, uel hircino, huius enim stercoris graueolentia facilè capris sternutationem elicit, quare maximè suo* ψυγμοῦ *& horrore liberantur.* ἀρίστυλλος. ἴσως, *ut Aristyllus, fuit is poëta obscœnior, quapropter Aristophanes illi rem applicat immūdam. Præter animi uitia illi inerat & hoc corporis uitium, inter loquendum* ὑπέχασκε, *id est, ore non satis aperto loquebatur, sed subhiabat, adeò ut ferè tota uox eius per nares prodiens stridula esset, qualis est grunnitus porcorum. Ait itaq; Chorus Carioni, tu ita suspensus & oblitus, suilla uelut uoce inclamans, nobis porcellis tuis dices,* ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι. μίνθος. ἴσως. *Aristyllus.*

καρ. Ἀλλ' εἶα νῦν τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες ἤδη
ὑμεῖς, ἐπ' ἄλλ' εἶδος τρέπε-
σθ'. ἐγὼ δ' ἰὼν ἤδη λάθρα
βουλήσομαι, τοῦ δεσπότου
λαβών τιν' ἄρτον καὶ κρέας
μασώμενος τὸ λοιπὸν, οὕτω τῷ κόπῳ ξυνεῖναι.

CAR. Sed agite heus vos, nunc tandem, salibus omissis, pristinam induite formam. Ad me quod attinet certum est fore, vt hinc profectus, vbi pane & carnibus ab hero surreptis probè me satiaro, strenuas in posterū manus occœpto sim admoliturus negotio.

νῦν, *nunc, confecta demum uia, quandoquidem eò uentum est*

quò tendebamus, ad ædes ſcilicet Chremyli. εἶδος. *in aliam formam conuertimini: nam antea oues, capras, nautas, et ſues finxerat.* τρέπεσθ', τρέπεσθε. ἰών. *Præit Carion, ut hero Chremylo ſenes aduentare, & iam haud procul eſſe nuntiet.* λάθρᾳ, *clam, & inſcio hero, bellè exprimit ingenium ſeruorum, qui ut lurcones ſunt ita & furaces, poſt* λαβὼν *ponendũ* λάθρᾳ. μασώμενος, *à themate* μασάομαι, *mando. Dum hoc dicit, guloſè aliquid ſe mandere fingit.* οὕτω *ſic, nempe ſatiatus, & uentre cibis diſtento.* κόπῳ, *labori mihi futuro. Plutus enim & Chremylus poſthac multa mihi præſcribent facienda, quæ uentre expleto alacrius obibo, promptiusq; exequar. His dictis Carion ſtatim ſenes deſerit, ad Chremylum præcurrit, ad quem ubi peruenit, & aduentum chori appetere ſignificauit, Chremylus, relicto in ſuis ædibus Pluto, obuiam choro ire contẽdit, quem exporrecta fronte, ambitioſaq; excipit ſalutatione.*

ΧΡΕΜΎΛΟΣ.

ΧΑΙΡΕΙΝ μὲν ὑμᾶς, ἐστὶν, ὦνδρες δημόται,
ἀρχαῖον ἤδη προσαγορεύειν, καὶ σαπρόν.
ἀσπάζομαι δ', ὁτιὴ προθύμως ἥκετε,
καὶ συντεταγμένως, κοὐ καταβεβλακευμένως.
ὅπως δέ μοι καὶ τἄλλα συμπαραστάται
ἔσεσθε, καὶ σωτῆρες ὄντως τοῦ θεοῦ.

CHREMYLVS.

Si vos ſaluere iubebo, viri populares, obſoleta illa mihi, & macra quædam ſalutatio nũc videatur. Lubet verò magis, vt ſalutando, ſimul vos amplectar, & oſculer: vt qui ſcilicet alacribus animis, & acie velut inſtructa, graduq; minimè torpẽti, huc ad me accedatis. Iam veſtrum fuerit videre, vt qui antea mihi ſemper adfuiſtis, ne mihi itidem poſthac deſitis, at Plutum ſeriò mecum cuſtodiatis.

χαίρειν μὲν ὑμᾶς, *id eſt, uos quidẽ ſaluere. Comprehenſim poſita hæc uerba uicem nominatiui gerunt, hoc ſenſu: Si in ſalutandis uobis*

ego

ego tantùm dixero χαίρειν (qui antea inopi mihi mos erat salutandi) existimabo nunc ditior factus, me non satis pro mea dignitate facere, leuioriq; uos excipere salutatione. ἀρχαῖον. Quod à multo tempore innotuit, & iam usitatius est, ut ineptum, nec satis plausibile reijcitur, quomodo & ingratum dicitur quod est ξηρὸν, id est, aridũ exuccum, & insipidum Sentit Chremylus mutato uitæ genere, & forte, mutandam quoq; salutandi formulam. προσαγορεύειν, infinitiuũ loco nominis προσηγορία. ἀσπάζομαι. Per hoc uerbum salutatio notatur officiosior quàm per προσαγορεύω, uel per προσείπω. Nam qui ἀσπάζεται, obuijs ulnis in illius complexum properat, quem summo excipit desiderio. ὅτιή, pro ὅτι, τὸ ἡ abundante, ut in δηλονότι, quo de prius dictum. συντεταγμένως, pleno gradu, conspiranter, uerbum militare, sumptum enim est ab acie ordinata quæ magno impetu fertur in hostem, huic aduerbio contrarium est καταβεβλακευμένως remissè, lento incessu, quomodo ingrediuntur οἱ βλακεύοντες homines in obeundis negotijs cunctabundi & molles, quos lutum, lapillus, uel modicus cespes in uia remoratur. ὅπως. Subaudire imperatiuum uerbum, Atticorum est, ὁρᾶτε uidete, ποιεῖτε, efficite, uel aliud quoddam simile. τἄλλα, s. κατά. uidete ut in cæteris ac sequentibus alijs rebus, quomodo & fuistis in præcedentibus olim. συμπαραστάτει Militaris est hæc dictio. est συμπαραστάτης, auxiliarius miles, & qui opis gratia alicui adstat. ἔσεσθε. Modus indicatiuus pro optatiuo εἴητε, uel ἔσοισθε. ὄντως, re uera: ne falso nomine putent se uocatos & de re uulgari. Exemplaria nonnulla legunt ὄντες, quod si probatur, dices esse dictionẽ παρέλκον, id est, otiosam, & ornatus non necessitatis gratia adhibitam. τοῦ, illius Dei, de quo facta est uobis, à Carione uos accersente, mentio.

ἀρχαῖον. ξηρός. Infinitiuũ. ἀσπάζομαι. ὅτιή. συντεταγμένως. Imperatiuũ τἄλλα. συμπαραστάτης. Modus.

ΧΟΡ. Θάρρει· βλέπειν γὰρ αὐτίκρυς δόξεις μ' Ἄρη.
Δεινὸν γὰρ εἰ τριωβόλου μὲν εἵνεκα
ὠστιζόμεσθ' ἑκάστοτ' ἐν τῇ 'κκλησίᾳ,
αὐτὸν δὲ τὸν πλοῦτον παρείην τῳ λαβεῖν.
ΧΡΕ. Καὶ μὴν ὁρῶ καὶ Βλεψίδημον τουτονὶ
προσιόντα, δῆλος δ' ἐστὶν ὅτι τοῦ πράγματος
ἀκήκοέ τι τῇ βαδίσει καὶ τῷ τάχει.

CHO. Bono animo esto, nam, vt alterum Martem,

me tibi opitulatorem adesse indubitanter credes. Si in concione de re nihili subinde conflictamur, an nō grauiter ferendum mihi esset, vlli mortalium permittere, vt Plutū ipsum nobis præriperet? CH. At enim ecce video & Blepsidemū huc accedere. Mirum ni de citatiore vestro gradu, & festinatione hāc rē est subodoratus.

θάῤῥει. *Θάῤῥει, imperatiuum à θαῤῥέω, confido, audacior fio. Quoniam Chremylus choro indicauerat se nonnihil dubitare cùm dixit ὅπως δέ μοι &c. idcirco chorus eum confirmans hoc uerbo, iubet ut animo sit hac in re otioso, in seruando enim Pluto auxiliatorem strenuū se futurum, & acerrimum tutatorem.* βλέπειν γάρ. *Si* κατὰ λέξιν

Martē uidere. *hoc reddere lubet, dices: Palam existimabis me Martem uidere, id est, dices me illis præditum oculis quales Marti tribuuntur, tetro uultu meo & minaci, animi ardorem, truculentiam, tumultum & bellum præ me feram, ut sola specie, & ipso uultu quem repræsentabo, quoscunq; abs te facilè sim propulsaturus. legunt nonnulli pro* δόξεις ἄρη, δόξῃς ἄρην, *quæ Attica sunt, nam pro* ει *Attici ponunt* η, *proq;* ἄρης ἄρεος, *dicunt* ἄρης, ἄρου. δεινὸν. *s.* εἴη *graue fuerit, & non ferendum.*

τριώβολον. τριωβόλου, *ob rem nullius pretij, pro re uilißima & uix triobolo digna.* ὠστιζόμεσθα, *pro* ὠστιζόμεθα. *hoc modo primam personam pluralem uerborum in* μαι *prisci Attici proferebāt, qui mos Ionibus*

ὠστίζεσθαι. *postea fuit familiarißimus.* ὠστίζεσθαι *autem, siue* ὠθίζεσθαι, *plebs dicebatur, quando in concilium & conuentum uocata discrepabat, altercatione turbulenta conflictabatur: huiusmodi porrò, id est uulgi &*

ἐκκλησία. διάκλησις σύγκλησις *plebis miscellaneæ* ἐκκλησία, *concio & congregatio,* διάκλησις *uocabatur, quomodo consulū cœtus* σύγκλησις. *Per aphæresin* 'κκλησία *pro* ἐκκλησία *effertur.* αὐτὸν, *ipsum Plutum, id est, solidas opes quales Plutus suis largitur.* παρεῖναι ἀπὸ παρίημι *sino et permitto, cōcedo.*

τῳ. τῳ, τινὶ, *alicui.* καὶ Βλεψίδημον, καὶ *præterea, præter uos à me uocatos ecce qui ultro etiam ad nos uenit. In hac comœdia tria sunt ab Aristophane conficta nomina* βλεψίδημος, χρεμύλος *&*

Blepsidemus. καρίων. *Blepsidemus quasi* ὁ βλέπων εἰς τὸν δῆμον, *uir pauper qui oculos conuertit et iactat in populum unde auxilium sperat: pro-*

Chremylus *inde ad Chremylum quondam æqualem suum, nunc diuitem factum inuocatus etiam uenit* χρεμύλος ἀπὸ τοῦ χρέος *debitum, &* αἱμύλλω τὸ ἀπατῶ *decipio, quasi qui præ inopia cogatur suos creditores*

Carion. Cares. *fallere nō soluēdo quod debet. Quod ad Carionē attinet, nulli dubiū quin à Caribus nomē ductū sit, qui seruili fuisse ingenio dicūtur, parati*

quiduis

quiduis malorum pati mercede proposita. Propterea Aristophanes alibi ait, εἰ δὲ δοῦλός ἐστι, καὶ κάρ. id est, Quod si seruus est, & Car. δῆλός ἐστι manifestus est, id est, apparet: uel neutro genere δῆλόν ἐστι, constat, certum est. τοῦ πράγματος, de hoc nostro negotio, nẽpe de Pluto, & de cõmutata mea sorte. ἀκήκοε, perfectũ Atticũ ab ἀκούω audiuit pro intellexit, cõiecturis collegit, quod corporis est aĩo tribuit. ᾔσθηται, resciuit, deprehẽdit. τῇ βαδίσει καὶ τῷ τάχει, pro τῇ βαδίσει ταχινῇ, incessu propero. Tale est, Pateris libamus et auro. pro pateris aureis. et, Chalybẽ frenosq́; momordit. i. Chalybeos frenos. Δῆλός ἐστι.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

τί ἂν οὖν τὸ πρᾶγμ' εἴη, πόθεν, καὶ τίνι τρόπῳ
Χρεμύλος πεπλούτηκ' ἐξαπίνης; οὐ πείθομαι·
καίτοι λόγος γ' ἦν, νὴ τὸν Ἡρακλέα, πολὺς
ἐπὶ τοῖσιν κουρείοισι τῶν καθημένων,
ὡς ἐξαπίνης ἀνὴρ γεγένηται πλούσιος.
ἔστιν δέ μοι τοῦτ' αὐτὸ θαυμαστὸν· χ' ὅπως
χρηστόν τι πράττων, τοὺς φίλους μεταπέμπεται.
οὔκουν ἐπιχώριόν τι πρᾶγμ' ἐργάζεται.

BLEPSIDEMVS.

Quidnam, obsecrò, rei hoc fuerit? vnde, aut quanam ratione Chremylus ita repentè sibi diuitias parauit? ego isthuc nullo pacto assequor. Et tamen frequens hic sermo est, ac nulli eorum qui in tõstrinis desidét, ignotus, quòd nimirũ vir ille paucos ab hinc dies, rẽ supramodũ auxerit suã. Aliud aũt subit, quod magis mirer: Quî fieri posit, vt cùm illi secũdæ res sint, velit veteres amicos iam in consortiũ admittere. Nę ille mihi hac in re facere videtur, quod à moribus patriis est alienissimũ.

τί ἂρ οὖν. Blepsidemus hæc secum loquitur. Rationẽ inire nõ potest, quomodo ille uitæ conditionẽ mutarit, ipse uerò in pristina calamitate permanserit, præsertim quum amplius ditescẽdi causa in neutro maior uideatur. τὸ πρᾶγμα. hæ diuitiæ quid sibi uolunt? ἐπὶ τοῖσιν, ἐν τοῖς κουρείοις, in officinis tonsorũ in quas loquacißimi quiq; conueniũt,

ubi deſidentes otioſi ſ fabulis tempus fallunt. Propterea Theophraſtus dicebat τὰ κουρεῖα.i.tonſtrinas, eſſe ἄοινα συμπόσια, id eſt, ſymposia & compotationes ſine uino: quòd illic homines loquacitate uelut temulenti reddantur. ἔστιν δέ. *Prudenter facere creduntur diuites, qui ſuas fortunas celant, propterea quod delatoribus & furibus obnoxij eſſe ſoleãt, unde fit ut ne amicorũ quidẽ commercio fruiamẽt. Chremylus contrà facit: Plutum nactus, ſtatim amicos accerſit, ſuæ felicitatis & fortunarum ſocios ac participes futuros. Hanc rem ut inſolentem, & cum Athenienſium moribus non conuenientem Blepſidemus demiratur.* χ' *pro* καί. χρηστόν τι. *Græcis* χρηστὸν πράττει *cui res ex animi ſententia cedũt,* εὐτυχῶν, ὁ εὖ καὶ καλῶς πράττων. *Contrà cui res infeliciter cedit,* κακὸν *ſiue* κακῶς πράττει *&* κακοτυχεῖ. οὔκουν *nequaquam,* οὐκ. *nam* οὖν *explet, accentumq; in præcedentem dictionem reijcit.*

Tonſtrinæ.

χ'. πράττειν. οὔκουν.

χρε. Ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρύψας, ὀμῶ μὰ τοὺς θεούς,
ὦ Βλεψίδημ', ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν.
ὥστε μετέχειν ἔξεστιν· εἶ δὲ τῶν φίλων.
βλεψ. γέγονας δ' ἀληθῶς, ὡς λέγουσι, πλούσιος;
χρε. ἔσομαι μὲν οὖν αὐτίκα μάλ', ἢν θεὸς θέλῃ.
ἔνι γάρ τις ἔνι κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.
βλεψ. ποῖός τις; χρε. οἷος. βλεψ. λέγ' ἀνύσας ὅ,τι φῂς ποτε.
χρε. ἢν μὲν κατορθώσωμεν, εὖ πράττειν ἀεί·
ἢν δὲ σφαλῶμεν, ἐπιτετρῖφθαι τὸ παράπαν.

CHR. Agè Blepſideme, ego, per Deos immortales, id quod res eſt, ſic tibi dicam, vt nihil quidquã ſim diſsimulaturus. Præclarius nobiſcum hodie agitur quã heri. Cuius rei te conſciũ propterea eſſe volo, quòd mihi vſque fueris amicus. BLEPS. Itáne habet quod vulgò de te dici audio? te ſcilicet omnino diuitem nuper eſſe factum? CHR. Ero dubio procul, idq; propediem, ſi Deus ita volet. Ineſt autem huic rei, ineſt inquã, haud mediocre periculum. BLEPS. Qualenã quæſo? CH. Quale. BLEPS. Quod ſentis, hoc tandẽ perge dicere.

CHR.

CHR. Si rectè, atque vt factũ oportet, nos fecerimus, perpetuò fortunati erimus: sin spe frustrati ab incœpto exciderimus, funditùs interiimus.

ἀλλά. agè, ut de statu meo certior fias, nec rerum mearum ignarus à me discedas. ἐγῶ, præsens pro futuro: iam tibi dico. hoc modo cognoscitur ad dicendum propensa Chremyli uoluntas. μά. *Si hunc locũ* μὰ τοὺς θεοὺς, *cũ illo, de quo antè* μὰ δί', ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐζόμεθά σε, *cõferas, uidebis particulã,* μά, *modò negãdi, modò nõ negãdi uim habere, idq; ex seipsa, nã postposita affirmationi ut* ναὶ μα, *uel negationi, ut* οὐ μά, *si uel affirmabit, uel negabit, nihil fuerit miri.* ἄμεινον, *his uerbis significatur fortuna in melius commutata,* χθὲς *autem non tam heri, quàm quodcunque tempus præteritum notat: ut sit idẽ quod anteà. Qua ratione* αὔριον *cras, pro posthac leges.* αὔριον ἔσεται ἄμεινον, *Postea nobis melius erit.* ὥστε *quia ex uoto res cesserunt.* τῶν φίλων. *s.* εἷς, *unus, uel præpositionem,* ἐκ, *quia unus es meorum amicorum, unus ex meis amicis, non autem ex eorum genere, quorum* οὐδὲ λόγος, οὐδ' ἀριθμός, *id est, nec ratio ulla habetur, nec numerus ullus.* ἀληθῶς. *re uera, nõ falso rumore, qualis ferè est qui in tonstrinis exceptus in uulgus dißipatur.* ἔσομαι. *quamuis dixerit* ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν, *non tamen continuò effutit rationem suarum diuitiarũ, sed perplexa oratione diu eum ludit,* ἔσομαι, *nondum ergo sum, deinde* ἢν θεὸς θέλῃ *necdum ergo uoluit. Postremò si quid habeo diuitiarum, non sine magno periculo retinere possum. Quibus uerbis Blepsidemo cogitandum relinquit, opes quas habet, furto, sacrilegio, aut malis artibus partas esse.* ἔνι *pro* ἔνεστι, *quod agitato capite profertur, & repetitur, quo certior res, & magis serta monstratur.* τις, *hic magnitudinem notat: post* ποῖος, *abundat.* οἷος. *hæsitanter & cogitabũdè hoc effertur, quale: additurus quidpiam uidebatur, quale non tibi credatur, uel nulli unquam est auditũ, uel aliquid huiusmodi. Quoniam aũt cunctantior est Chremylus, propterea Blepsidemus eum urget,* ὅ, τι φῄς, *inquit, quod dicis, id est, dicere instituisti,* λέγε ἀνύσας, *dic perficiens, id est, perfice occœptum sermonem.* εὖ πράττειν, *bene agere. uerba hæc loco substantiui accipiuntur:* εὐπραγία, *uel* εὐτυχία *felicitas & rerum successus scilicet erit mihi semper. Sic* ἀπολέσθαι *perdi, loco nominis* ἐπίτριψις, καὶ δυσπραγία, *infelicitas, & miseria summa. Hæc eo dicuntur à Chremylo, quòd ueretur ne si quod sperat de Pluto, non consequetur, ab irato Ioue, ipse unà cum*

μά.
χθές.
αὔριον.
Genitiuus.
Nomẽ subauditum.
ἔνι.
τις.
Infinitiuũ.

choro & reliquis consortibus peßimè perdatur.

βλεψ. τουτὶ πονηρὸν φαίνεται τὸ φορτίον,
καί μ' οὐκ ἀρέσκει. τό, τε γὰρ ἐξαίφνης ἄγαν
οὕτως ὑπερπλουτεῖν· τό, τε αὖ δεδοικέναι,
πρὸς ἀνδρὸς οὐδὲν ὑγιές ἐστ' εἰργασμένου.
χρε. πῶς δ' οὐδὲν ὑγιές; βλεψ. εἴ τι κεκλοφὼς νὴ δία
ἐκεῖθεν ἥκεις, ἀργύριον, ἢ χρυσίον
παρὰ τοῦ θεοῦ, κἄπειτ' ἴσως μεταμέλει.
χρε. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε· μὰ δί', ἐγὼ μὲν οὔ.

BLEPS. Isthuc profectò miserum onus esse apparet, neq; me vllatenus iuuat. Ad hunc modum enim quàm citissimè ditissimū euadere: deinde verò ob huiusmodi opes exhorrescere, et trepidare, hominis est qui nihil admisit boni. CHR. Quomodo autē nihil boni? BLEPS. Puta si illinc alicundè è sacro loco argentū, aurúmue tu suffuratus fueris, & nunc fortasse te sceleris pœniteat admissi. CHR. Absit ô Apollo. Ego per Iouem nihil quidquam tale commisi.

τουτί, hoc. hæc tua solicitudo, & anxietas quæ præpedit quo minus mecum tutò loquaris, quæ peccanti tibi grande periculum proponit: hoc, inquam, non diuitiæ sunt, ut uulgus existimat, sed onus miserum, & quo tu miserè cruciaris. καὶ μ'. με *accusatiuus est pro datiuo* μοι *Atticè positus.* τό, τε. τὸ, τοῦτο. *hoc nempe admodum breui tempore ita ditescere.* τό, τε αὖ *hoc item, nempe* δεδοικέναι, *iugiter expauescere. hoc ergo utrunque,* ἐστὶ πρὸς ἀνδρὸς, *in hominem cadit qui nihil boni operatus sit. Est* δεδοικέναι *ab anormi* δείδομαι *εἰργασμένου ab* ἐργάζομαι, *qui fecit, faciundum suscepit.* πῶς, *quo sensu ais, repente qui diues factus est, & postea pauitat, fecit* οὐδὲν ὑγιές; *Interpretare nobis tuam mentem, & aliquo modo proba.* κεκλοφὼς *participium Atticum à* κλέπτω. ἐκεῖθεν *illinc. propinquū aliquod templū ostēdit.* παρὰ τοῦ θεοῦ. *i.* θεὸν ἀργύριον. *Verbi gratia, inquit, si sacras ædes spoliasti, & sacrilegio ditatus es. Cui rei peragendæ nox unica tibi satis fuit.* κἄπειτα, καὶ ἔπειτα. ἴσως.

Accusatiuus.

δεδοικέναι.

quoniam

quoniam non asseuerat rem ita habere, tantùm exempli causa meminit sacrilegij. ἄπολλον. *Sacrilegiū detestatur, cuius criminis ne quādo reus fiat, Apollinē implorat, quem* ἀποτρόπαιον *appellat, quo nomine Dij appellantur, qui ab hominibus diras, mala, & nocumenta,* ἀποτρέπουσι. *i. auertunt & amoliūtur,* ἀλεξίκακοι *etiam ea de re uocantur. Quibus opponuntur Dij* προστρόπαιοι *nocui & infesti, et* παλαμναῖοι. ἐγὼ μὲν οὐ. *s.* ἥκω κεκλοφώς, *seu* οὐ κέκλοφα. ἀποτρόπαιος. ἀλεξίκακος. προστρόπαιος. παλαμναῖος.

ΒΛΕΨ. παῦσαι φλυαρῶν ὦ 'γαθ', οἶδα γὰρ σαφῶς.
ΧΡΕ. σὺ μηδὲν εἰς ἔμ' ὑπονόει τοιοῦτο. ΒΛΕΨ. φεῦ.
ὡς οὐδὲν ἀτεχνῶς ὑγιές ἐστιν οὐδενός·
ἀλλ' εἰσὶ τοῦ κέρδους ἅπαντες ἥττονες.
ΧΡΕ. οὔτοι, μὰ τὴν Δήμητρ', ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.
ΒΛΕΨ. ὡς πολὺ μεθέστηχ', ὧν πρότερον εἶχε, τρόπων.
ΧΡΕ. μελαγχολᾷς ὦ 'νθρωπε, νὴ τὸν οὐρανόν.
ΒΛΕΨ. ἀλλ' οὐδὲ τὸ βλέμμ' αὐτὸ κατὰ χώραν ἔχει,
ἀλλ' ἐστὶν ἐπίδηλόν τι πεπανουργηκότι.

BLEPS. Desine nugari, ô bone vir: noui ego hæc omnia satis. CHR. Opinionē istam velim à me prorsus amotā. BLEPS. Deus bone, vt nihil vsquā vsquequaque est perfectum! Omnes ad vnum, vt video, quæstui seruiunt & lucro. CHR. Tu, per Cererem, non satis mihi sanus videre. BLEPS. Quàm longè à pristinis excessit moribus! CHR. Per cœlum, mi homo, insanis. BLEPS. Quin aspectus etiam ipse irrequietus & inconstans, maleficium huius palàm arguit.

παῦσαι, *imperatiuum à* παύομαι, *cui participium* φλυαρῶν *additū per infinitiuū* φλυαρεῖν *cōmodè redditur.* ὦ 'γαθέ. ὦ ἀγαθέ. *Ironiam habet simulat enim se scire, unde Chremylo sint opes, ut ipsi, ceu conscio, Chremylus rem omnem promptius retegat.* ὑπονόει, *suspiceris, excogites.* τοιοῦτο, *rem meis moribus usqueadeo contrariam ut est sacrilegium, quod in me ingeris.* φεῦ, *uox hæc subsannationem quandam habet cum admiratione.* οὐδενός. *abundare uidetur* Participiū. φεῦ. οὐδὲν οὐδενός.

uidetur hic genitiuus, sed non caret sua ui, sonat quasi dicas, ut nihil cuiusquam rei, id est, nulla omnino res, ut nihil quidquam. Postea quam hic, quem ego semper hactenus probum uirum esse putaui, fallax est, & uersutus, meritò credam nullum amplius uirtuti & probitati relictum locum. Criminibus falsis Blepsidemus conatur eruere rationem qua diues factus sit Chremylus, nam uidet quo animo ille hæc obijciat, propterea æquanimitatem seruat, & probra patienter refellit obiecta. ἥττονες τοῦ κέρδους lucro inferiores, quales sunt qui per auaritiam usum pecuniarum nesciunt. Qui pecunijs commodè, et ut oportet utitur, illis imperat, illis est superior. Qui uti nescit, illis seruit, et inferior est. μεθέστηχ' pro μεθέστηκε, perfectum medium à μεθίστημαι, recedo ab aliqua re. ut antiquos mores procul ablegauit qui nunc tam ueterator est, quàm olim candidus fuit. ὧν pro οὓς relatiuum sequitur casum antecedentis Attica constructione. ἐπὶ χώρας, in uno loco. ut uultus est imago animi, ita oculi sunt indices. Propterea dicunt animum in oculis habitare, in illisq; peculiarem animi sedem esse, ex oculis enim, mentis uel leuitatem, uel constantiam, iram, fastum, mansuetudinem, in summa sicne an sic afficiamur posse colligi. Obijcit ergo Blepsidemus Chremylo, quod nunc uersutior factus quàm olim fuisset, non ita ut quondam placidis sit oculis, sed mobilibus, & huc illuc circunspectantibus, quo uult probatum, mentem Chremyli sic ad alios fallendos uersatilem esse & ad omne genus imposturæ excogitandum accommodam. ἐπίδηλος. oculus est persimilis ueteratori, id est prorsus qualis solet esse ueteratori: te improbum manifestè notat tuus aspectus, præ se fert nescio quid, quo te perperam aliquid fecisse liquidò constat.

ἥττων. Casus. Oculus.

χρε. σὺ μὲν οἶδ' ὃ κρώζεις· ὡς ἐμοῦ τι κεκλοφότος
ζητεῖς μεταλαβεῖν. βλεψ. μεταλαβεῖν ζητῶ; τίνος;
χρε. τὸ δ' ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ἑτέρως ἔχον.
βλεψ. μῶν οὐ κέκλοφας, ἀλλ' ἥρπακας; χρ. κακοδαιμονᾷς.
βλεψ. ἀλλ' οὐδὲ μὴν ἀπεστέρηκας γ' οὐδένα;
χρε. οὐ δῆτ' ἔγωγ'. βλεψ. ὦ Ἡράκλεις, φέρε, ποῖ τις ἂν
τράποιτο; τἀληθὲς γὰρ οὐκ ἐθέλεις φράσαι.
χρε. κατηγορεῖς γὰρ πρὶν μαθεῖν τὸ πρᾶγμά μου.

CHR. Quid tu crocites intelligo: vis ergo vt si quid furto

furto inuolarim, tu partem feras. BLEPS. Ego vt partem feram? cuiusnam rei? CHR. Quod ago huiusmodi non est, longè verò aliter habet. BLEPS. An nõ es furatus, sed rapuisti? CHR. Genius quispiam malus, credo, te agit. BLEPS. Neque quemquam sua re fraudasti? CH. Nõ ego certè. BLE. O Dii superi, age age, quò enim quis se tandẽ vertat, quando te ita obfirmasti, vt verum fateri non lubeat? CHR. Tu me anteà sanè damnas, quàm pernoris, quî se res habeat mea.

κρώζεις. uerbum κρώζειν, significat κράζειν ὡς κορώνη, ἢ κόραξ, id est, uocem ædere, qualis est cornicum, uel coruorum. ubi ad cornices refertur, significat ineptè garrire: cornicari Latini dicunt. Ad coruos si referas, est prædæ inhiare, Latini crocitare à uoce coruorum cro, cro, cro, ut Græci κρώζειν effinxerunt. Chremylus Blepsidemum cum coruo confert qui in partem prædæ uenire laborat. κρώζειν. Cornicari. Crocitare.

ὡς ἐμοῦ. quasi ego sim furatus aliquid. τινός. Genitiuus hic pendet à μεταλαμβάνω, quod genitiuo iungitur, ut ferè fit ubi nõ totum, sed pars tantùm significatur. τόδ'. hoc, hæ opes quas audisti mihi esse, non sunt ut dicis, non sunt scilicet sacrilegio paratæ. Genitiuus.

ἔχον. s. ἐστί. est habẽs, id est, ἔχει. alia ratione diues fiam quàm dicas. ἥρπακας. Hoc nimis festiuè dictum. Dum obiectum uitiũ fingit se corrigere, alterum subijcit, & ingerit quod est priori deterius: raptor enim qui rem alienam tollit ui, nocentior est fure, qui clam aufert. Non abludit hinc quod uulgò dicitur in edaciores: Non edis, sed deuoras. κακοδαιμονᾷς. ut Blepsidemus uitia maiora intendere studet, ita & Chremylus eum grauioribus conuitijs insectatur. Leue non est conuitium, οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς. Peius autẽ est, μελαγχολᾷς. Omnium autem teterrimum est κακοδαιμονᾷς, id est, cacodæmone agitaris. Dixerunt cocodæmones esse spiritus malos, ab iusticia & æquitate alienos, nocere paratos, et qui impias hominũ mẽtes transuersas agere unicè affectent. ἀλλ' οὐδ' ἐμοῦ. sed an non γ'. γε, saltem, id est si neq; sacrilegio, neque furto, neque rapina opes tibi parasti, an non saltem fraude aliqua & dolo cuiuspiam bona tibi quæsisti? ὦ Ἡράκλεις. Exclamat præ indignatione, quòd mentem Chremyli non assequatur, mox quasi despondérit animũ, subdit φέρε, quod est, ipse dic si lubet: posthac certum est nihil diuinare. ποῖ. quò, in quam partẽ quis uertatur, id est, quis alias uias promptè ditescẽdi Raptor. Fur. Cacodæmones. φέρε.

comminiscatur? ipse enim sibi in animum inducere nequit, bona Chremyli ex hæreditate aliqua, donatione, aut arte quapiam lucrosa, tantillo tempore facta fuisse auctiora. ξάπιτο ἀ τρέπομαι *est*: & τἀληθὲς *pro* τὸ ἀληθὲς *ponitur.*

ΒΛΕΨ. ὦ τᾶν, ἐγώ σοι τοῦτ' ἀπὸ σμικροῦ πάνυ
ἐθέλω διαπρᾶξαι πρὶν πυθέσθαι τὴν πόλιν,
τὸ στόμ' ἐπιβύσας κέρμασι τῶν ῥητόρων.
ΧΡΕ. καὶ μὴν φίλος γ' ἄν μοι δοκῆς νὴ τοὺς θεοὺς,
τρεῖς μνᾶς ἀναλώσας γε λογίσασθαι δώδεκα.

BLEPS. Negotium hoc, ô præclare, sumptu perexiguo tibi effectum dabo, prius quàm ciuibus innotescat, ore scilicet rhetorum pecunia obturato. CHR. Atqui tu hercle is mihi videris amicus, qui si tres minas exposueris, repetiturus sis duodecim.

τοῦτο, *hoc tuum crimen diluam, qualecunque, ac quantũcunq; fuerit, ob hocq; non traduceris, neque malè audies apud ciues.* Rhetores. *Ad rhetorem enim illum ueniam, qui contrà te dicturus est, & uerborum lenocinio tuum flagitium exaggeraturus: is, ubi pusillum pecuniæ numeraro, non modò scelus tuum extenuabit, sed ubi te innocentißimũ probarit, aduersario tuo, atque adeò cunctis ciuibus, æternum imponet silentium. Celebre est, neque extra rem, quod de* Demosthenes. *Demosthene traditur. Is cùm in concione acriter Milesiorum legatis restitißet, ac in posterũ diem causa reiecta esset, per noctẽ legati eum adiere, magnopere rogantes ne postridie contra se diceret, quod impetrarunt, tradita illi pecunia, quantam petiuerat. Prostridie ergo uenit Demosthenes in concionem, collo multa lana circumducto,* συνάγχην, *id est, anginam se pati fingens, propterea spiritibus coartatis, dicere se non posse innuens. Aderat tum non inscitus uir, quem simulatio non fefellerat, qui* συνάγχη. ἀργυράγχη. πυθέσθαι. *exclamauit Demosthenem non* συνάγχην *sed* ἀργυράγχην, *id est non anginam, sed argentanginam pati, silentium eius argento redemptũ significans.* πυθέσθαι ἀ πυνθάνομαι. *prius quàm rescìscat urbs, id est, ciues: ita enim rhetor sciet crimen arte dißimulare, ut nemo ciuium crediturus sit, te illius reum esse.* φίλος. *Quoniam dictum erat* ὦ τᾶν. *Sentio hanc tuam amicltiam fictã. Si enim mea causa tres*

libras

libras insumpseris, in libris rationum duodecim computabis.

ΒΛΕΨ. ὁρῶ τιν᾽ ἐπὶ τοῦ βήματος καθεδούμενον,
ἱκετηρίαν ἔχοντα μετὰ τῶν παιδίων,
καὶ τῆς γυναικὸς, κοὐ διοίσοντ᾽ ἄντικρυς
τῶν Ἡρακλειδῶν οὐδ᾽ ὁτιοῦν τῶν Παμφίλου.

BLEPS. Virum ego mihi videre videor, qui ad tribunal cum liberis & vxore sedebit supplex, quique à Pamphilianis Heraclidis, si inter se conferentur, ne tantillum quidem differat.

ὁρῶ. Deterret Chremylum à minis iudiciorum, à calamitate quæ
ipsi, liberis eius & uxori impendeat: si in ius uocatus ab eo, cuius rem
occupat, cogetur ob delictũ pœnas dare, ὁρῶ, ita certus sum de eo
quod tibi imminet, ut non dubitem affirmare illud iã me uidere. τινα.
Eurystheus Herculi uiuo infestus semper fuit, & inimicus summus. Eurysthe-
Mortuo Hercule Heraclidas, id est, liberos Herculis, & qui à parti- us.
bus illius steterunt, pertinacißimè est insectatus: cuius sæuitiam cum Heraclidæ.
neque ferre, neque repellere posse se agnoscerent, tandem ad Athe-
nienses opis gratia supplices uenerunt. Chærephon tragicus poëta Chærephõ
horum miseriam postea carmine descripsit. Deinde Pamphilus insignis Pamphilus.
pictor in Stoa, porticu Atheniensium, mirè expreßit. Ait ergo Blepsi- Stoa.
demus se propediem simile quiddam uisurum in Chremylo, uxore, &
liberis eius: fore enim breui, ut hi omnes ob surreptas opes in ius per-
trahantur, coramq; senatu tam calamitosi uideantur, quàm Heracli-
dæ quondam fuere. τινα, unum aliquem: non nominat, quoniam putat
Chremylum satis intellecturum, hoc de se, & de suis dici. καθεδού- καθεδού-
μενον, participium futuri posterioris à καθέζομαι. Etiamnum ob- μενος.
seruatur, ut rei coram senatu sedeant nudato capite. ἱκετηρίαν, ἱκετηρία.
hiceteria, quæ & hicteria per syncopen dicitur, ramus est oliuæ, quem Oliua.
gestabant supplices, unde oliua arbor supplex appellari solet: ducta
uox est ab ἱκετεύω, supplico. διοίσονται, futurum est à διαφέ-
ρομαι, quod genitiuum poscit. ὁτιοῦν, quodlibet, quantumuis mo- ὁτιοῦν.
dicum. τῶν Παμφίλου, qui fuerunt Pamphili, id est, quorum hi-
storiam Pamphilus depinxit. τῶν ὑπὸ Παμφίλου γεγραμμένων.

χρε. οὐκ ὦ κακόδαιμον, ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς μόνους
Ἔγωγε, καὶ τοὺς δεξίους, καὶ σώφρονας
Ἀπαρτὶ πλουτῆσαι ποιήσω. βλεψ. τί σὺ λέγεις;
οὕτω πάνυ πολλὰ κέκλοφας; χρε. οἴμοι τῶν κακῶν·
Ἀπολεῖς. βλεψ. σὺ μὲν οὖν σεαυτὸν, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.
χρε. οὐ δῆτ'. ἐπεὶ τὸν πλοῦτον, ὦ μοχθηρὲ σὺ,
Ἔχω. βλ. σὺ πλοῦτον; ὁποῖον; χρ. αὐτὸν τὸν θεόν. βλ. καὶ ποῦ 'στιν;
χρε. ἔνδον. βλεψ. ποῦ; χρε. παρ' ἐμοί. βλ. παρὰ σοί; χρε. πάνυ.
βλε. οὐκ ἐς κόρακας; πλοῦτος παρὰ σοί; χρ. νὴ τοὺς θεούς.
βλεψ. λέγεις ἀληθῆ; χρ φημί. βλεψ. πρὸς τῆς ἑστίας;
χρε. νὴ τὸν ποσειδῶ. βλεψ. τὸν θαλάσσιον λέγεις;
χρε. εἰ δ' ἔστιν ἕτερός τις ποσειδῶν, τὸν ἕτερον.

CHR. Nihil huiuſcemodi, vir impuriſsime, continget mihi. At ego is ſum, qui bonos tantùm, induſtrios, & modeſtos affatim ditabo. BLE. Quid tu ais? Adeóne multa es furatus. CHR. Proh nefas. Tu me enecas. BLE. Imò tu teipſum, quantum quidem mihi videre licet. CHR. Rem non rectè accipis. Ego, heus tu ſcelerate, Plutum habeo. BLE. Tu Plutum? quemnam obſecro? CHR. Ipſum Deum. BLE. Vbinam ille? CHR. Intus. BLE. Vbi intus? CHR. Apud me. BLE. Apud te autem? CHR. Omnino. BLE. Abi in malam rem. Plutus apud te? CHR. Superos omnes teſtor. BLE. Vera narres haud ſatis ſcio. CHR. Narro ergo. BL. Per Veſtam? CH. Per Neptunum. BL. Marinum dicis? CHR. Siquidem alter eſt, per alterum illum.

κακοδαί-μων.

κακόδαιμον. Vir diris, & intemperijs uexate, in cuius animũ id demum cadit, quod abominandum eſt, & uiris bono genio præditis auerſandum. ἀλλά. *Tantum abeſt, aliena rapiam, ut alijs etiam ego bona ſim largiturus.* μόνους, *ſolos bonos (ne putes mihi commercium ullum cum malis fuiſſe) & rebus gerendis idoneos, non ignauos: & mode-*

& modestos, ac cordatos, non stupidos, et qui nullo iudicio sua profundunt: homines frugi, studiosos, & uirtutis amantes. οἴμοι τῶν κακῶν, ὁ scelera. abhorret à furto. Obtundis me, nec est ut te, uerba de flagitijs tantis tam præposterè facientē diutius sustineā. σεαυτόν. non ego te perdo flagitia tua commemorans, sed tu teipsum destruis, qui ea committis: furem enim esse te credam oportet, cui cū paulò antè pauperrimus esses, nunc ita suppetant opes, ut alios efficere poßis diuites. ὦ μοχθηρὲ σύ. Obseruent pueri σὺ pronomen uocatiuum habere ὦ σὺ, aduersus Grammaticorū regulam. καθολικῶς, inquiunt, αἱ πρωτότυποι ἀντωνυμίαι οὐκ ἔχουσι, id est, Pronomina primitiua uocatiuos non habeat. ὁτιοῦν. Indefinita est hæc dictio suapte natura, hîc autem o abundat, estq; ὁτιοῦν, τιοῦν, ὁτιοῦν. αὐτὸν, notat excellentiam, & certitudinem, illum ipsum magnum Deum nomine Plutum. ποῦ 'στιν. synæresis Attica pro ποῦ ἐστιν. οὐκ ἐς κόρακας; an non ad coruos, subaudi uerbum πορεύσῃ, ἀπελεύσῃ, πέμψῃ, perges, ibis, mitteris, aut aliud quod conueniat. Quibus Græci precantur exitium, iubent eos ad coruos abire, ut sit, uade ad coruos, facesse hinc inauspicatò, malè pereas. φθείρου. Huius rei alij aliam adferunt causam. Locum fuisse apud Aeoles Arnam incolentes, nomine κόρακες, id est, corui, in quem locum maleficos relegabant. Alij locum huius nominis in Thessalia fuisse contendunt, in quem nocentes dabātur præcipites. Sunt qui hoc referant ad uolatum coruorum: quoniam enim in desertis uolitare consueuerunt, uolunt ad coruos illi esse eundum, quem intelligunt in extremas solitudines publicitus deportandum. Quid si coruos pro cruce & patibulo nos accipiamus? nam cum minamur cuipiam, futurum, ut uitam suspendio finiat, dicere solemus, Tu coruos in cruce pasces. Quò respiciebat Diogenes Cynicus cum diceret, κρεῖττον εἶναι ἐς κόρακας ἀπελθεῖν, ἢ ἐς κόλακας, id est, Satius esse ad coruos deuenire, quàm ad assentatores, propterea quòd corui improbos homines tantùm, & eosdem mortuos insectantur, adulatores uerò bonos deuorant, uiuos etiam. ἀληθοῦ. post insigne iusiurandum, incipit nonnihil fidei habere. ἑστίας. Quoniam Chremylus in genere iurauit, νὴ τοὺς θεοὺς, ne de obscurioribus Dijs tantummodo iurasse putetur, Blepsidemus in specie eum iurare uult iureiurādo sanctiore proposito. adstringi ergo eum uult per Vestam, Deam apud priscos in tanta ueneratione habitam, ut qui ei sacra non faceret, ἀνέστιος, quē pro impio & iniusto accipiebant, diceretur. Græci omnia sua sacrificia ab hac auspicati, in eandem desinebant. Tantum fuit hoc numen, ut Pausanias dixerit, θύουσι δὲ ἑστίᾳ μὲν πρώτῃ, δευτέρῳ δὲ ὀλυμ-

ὦ σύ.
ὁτιοῦν.
αὐτός.
ποῦ 'στιν.
Ad coruos.
κόρακες.
Vesta.
ἀνέστιος.

πίῳ Διί, id est, Sacrificant Vestæ quidem primùm, Ioui deinde Olympio. Per Vestam nonnulli Terram & Cererē accipiendam putāt, per quam antè iurauerat Chremylus οὔτοι μὰ τὴν Δήμητρα, propterea ad imaginem terræ templū Vestæ forma cōstruebatur rotūda. Quapropter Chremylo non satis fuit per Vestā iurare, sed per Neptunū iurare uisum est, numen tanto potentius Vesta, quāto mare latius est et maius terra. Olim cùm è terra mugitus, & terribilia audirentur tonitrua, horrorem metuendum mortalibus incutientia, rursus cū per terræ motus prærupti montes in planum uiderentur deuolui, adde & subito terræ hiatu totas urbes & uastas terræ partes a'sorberi, Neptuno sacra obibant, quem & ἀσφάλιον, id est, terræ confirmatorem, & hominum protectorem: rursus γεοῦχον, id est, τὴν γῆν ἔχοντα, id est, qui terram continebat, appellabant. θαλάσσιον, hoc addit, ne similitudine uocis fallatur. τὸν ἔτζον, repete νή.

Neptunus. ἀσφάλιος. γεοῦχος.

ΒΛΕΨ. εἶτ' οὐ διαπέμπεις καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς φίλους;
ΧΡΕ. οὐκ ἔστι πω τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. ΒΛΕΨ. τί φής;
οὐ τοῦ μεταδοῦναι; ΧΡΕ. μὰ Δί'· δεῖ γὰρ πρῶτα. ΒΛΕΨ. τί;
ΧΡΕ. βλέψαι ποιῆσαι νώ. ΒΛΕ. τίνα βλέψαι; φράσον.
ΧΡΕ. τὸν πλοῦτον, ὥσπερ πρότερον ἑνί γε τῷ τρόπῳ.
ΒΛΕΨ. τυφλὸς γὰρ ὄντως ἐστί; ΧΡΕ. νὴ τὸν οὐρανόν.
ΒΛΕΨ. οὐκ ἐτὸς ἄρ' ὡς ἔμ' ἦλθεν οὐδεπώποτε.
ΧΡΕ. ἀλλ', ἢν θεοὶ θέλωσι, νῦν ἀφίξεται.

BLE. An non postea etiam ad nos tuos amicos Plutum transmittes? CHR. Res nondum eò rediit. BLE. Quid ais? Plutum ad nos nondum traducendum? CH. Non sanè: prius enim oportet. BLE. Quid? CH. Visum restituere. BLE. Cuinam restituere? fare agè. CH. Pluto, & prorsus qualem habuit olim. BLE. Re vera est cæcus Plutus? CHR. Est per Cœlum. BL. Itaq; temerè non est, quòd ad me nunquam venerit. CH. At Diis bene iuuantibus, propediem veniet.

οὐκ ἔστι. res nondum in hoc sunt. De transmittendo Pluto non est cur iam soliciti esse debeamus. οὐ τοῦ. s. τὰ πράγματα οὐκ ἔστι ἐν τῷ.

ῶν τοῦ μεταστῆναι; *An nondum res postulat ut aliò transferatur Plutus?* τί; *Præ studio exequendi id quod prius factum oportet, quàm Plutus traducatur, interrumpit sermonem Chremyli: nam uno tenore dicturus erat Chremylus,* δεῖ γὰρ πρῶτα βλέψαι ποιῆσαι νώ. *Oportet enim anteà nos efficere ut uideat.* νώ *autem dualis accusatiuus pro plurali* ἡμᾶς *Atticè ponitur.* ἑνί γε τῷ τρόπῳ, *uno ac persimili modo ita neque lippus, neque luscus, neque lusciosus, in summa ut omni oculorum uitio sublato, non hebetius uideat, quàm olim puer uidebat.* ἐτός *Aduerbium est, sine causa, ab re,* ἀλόγως. οὐκ ἐτός. *ergo* δικαίως, *optimo iure.* ὡς ἐμέ, πρός με, *quod ad me non uenerit, quare quòd diues non antehac fuerim.* νώ. ἐτός.

ΒΛΕ. οὐκοῦν ἰατρὸν εἰσαγαγεῖν ἐχρῆν τινα.
ΧΡΕ. τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει;
οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδέν ἐστ' οὔθ' ἡ τέχνη.
ΒΛ. σκοπῶμεν. ΧΡ. ἀλλ' οὐκ ἔστιν. ΒΛ. οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.
ΧΡ. μὰ Δί'. ἀλλ' ὅπερ πάλαι παρεσκευαζόμην
ἐγώ, κατακλίνειν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ,
κράτιστόν ἐστι. ΒΛ. πολὺ μὲν οὖν νὴ τοὺς θεούς.
μή νυν διάτριβ', ἀλλ' ἄνυε πράττων ἕν γέ τι.
ΧΡ. καὶ δὴ βαδίζω. ΒΛ. σπεῦδέ νυν. ΧΡ. τοῦτ' αὐτὸ δρῶ.

BLE. Ergo accersendus illi medicus. CHR. Rectè sanè, verùm vrbs hæc quem nunc alit medicũ? medicis hoc tempore nec præmium est vllum, nec hili fit ars medendi. BLE. Rogo te dispiciamus. CH. Quid vis dispiciamus, cùm nullus sit? BL. Ita certè mihi videtur. CH. Certissimum hoc per Iouem. Sed me vide, heus tu: quod ego dudum apud me in hanc rem pensitaui, iudicio quidem meo, fuerit optimũ: hoc illud est, Si in templum Aesculapii Plutum ducamus. BL. Fuerit hoc, per Deos, longè optimũ. Proinde ne quid cunctere, fac verò vt in hoc aliquid efficias. CH. Illuc iam nũc contendo. BL. Agè igitur festina. CH. Hoc ipsum ago.

εἰσαγαγεῖν. *Aoristus est posterior infinitiui. thema* εἰσάγω *anorme.* εἰσαγαγεῖν.

ἐχρῆν.

anorme uerbum. ἐχρῆν imperfectum ἀ χρῆμι, quod ipsum etiam inter παράνομα uerba collocant. Attico autem proschematismo ἐχρῆν pro ἔχρη dictum. Sonant ἐχρῆν εἰσαγαγεῖν, adductum iam oportuit. ἰατρός. In urbe tanta quantæ fuerunt Athenæ, medicū non fuisse ueri non est simile: sed pro nullo censetur, qui alius est, quàm esse debet. Duos hîc simul taxat: medicos Athenienses, ut qui per imperitiam & inscitiam digni sint, qui nullo numeroq; locoq; habeantur. Rursus ciues Athenienses, ut disciplinarum, & doctorum hominū contemptores. Nam cùm ita sint homines, ut premijs & honoribus ad conatus inuitentur egregios, proptereaq; uulgò receptum sit ut honos artes alere dicatur, quî fieri potest, ut illic artes uigeāt, ubi nullus arti honos? δοκεῖ s. ἰατρὸν τινα εἶναι. πάλαι, antequàm etiam huc ad me uenires.

κατακλίνειν.

κατακλίνειν, ut collocemus, & reclinare faciamus. Cæcis progredi non audentibus, & ualetudinarijs nequeuntibus, hoc uerbum est proprium.

Nomē subauditum.

Quoniam autem duci nō potuit sine motu, subdit εἰς quæ accusatiuo iungi debet. Accusatiuus de more Attico supplendus, εἰς ναὸν, in templum, in ædem Aesculapij deductū, illic sedere faciemus.

Aesculapius.

ἀσκληπιοῦ. Aesculapius Apollinis, qui idem Sol est, fuit filius, ab Apolline artis medicæ inuentore medicinam sic doctus, ut non modò languidos sanitati restitueret, sed & mortuos ab inferis reuocaret, id quod Virbio Hippolyto, uel ut alij malunt Glauco Minois filio contigisse aiunt.

Virbius. Glaucus.

Strabo scribit in Epidauro templum Aesculapij fuisse ingenti ægrotantium multitudine refertum, tabellis hinc inde propendentibus, quibus constaret, qui, quoq; morborum genere curati essent.

νυν: νῦν.

νυν encliticum est, & pro δὴ accipitur: nam νῦν circunflexum temporale est aduerbium. Διάτριβε. s. τὸν χρόνον, ne tempus teras. ἄνυε πράττων, perfice faciens pro perfice. Tale fuit λέγ' ἀνύσας, paulò antè. ἕν τι, rem unam aliquam, uel medicū huc uocato, uel ad Aesculapium ducito. τοῦτ' αὐτό. De curando Pluto summè angor: hoc unum meditor. Chremylus uix ea fatus, subsequēte Blepsidemo, domum suam ingreditur. Vbi dum de ducendo ad Aesculapium Pluto inter se agunt, ecce Penia, paupertatis Dea, Pluto & diuitibus hostis maxima, in medium prodit, facie arida, & macilēta, sordido cultu & neglectissimo, oculis toruè, atque præ uehementi iracundia sursum, deorsum sese circumagentibus Chremylus, Blepsidemus, & chorus unà cum Pluto iam itineri accincti, in eam incidunt: quos simul atque Penia uidit, in hæc uerba stomachosior erupit.

Penia.

PENIA

ΠΕΝΙΆ.

Ὦ θερμὸν ἔργον, κἀνόσιον, καὶ παράνομον·
τολμῶντε δρᾶν ἀνθρωπαρίω κακοδαίμονε.
ποῖ, ποῖ; τί φεύγετον; οὐ μενεῖτον; Χρ. Ἡράκλεις.
Πε. Ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἐξολῶ κακοὺς κακῶς·
τόλμημα γὰρ τολμᾶτον οὐκ ἀνασχετὸν,
ἀλλ' οἷον οὐδεὶς ἄλλος οὐδεπώποτε,
οὔτε θεὸς, οὔτ' ἄνθρωπος, ὥστ' ἀπολώλατον.

PENIA.

O Facinus audax, impium & nefarium, quod vos homunciones pessimo instituto patrare audetis! Quò, quonam? Quid fugitis? Non restitabitis? CH. Bone Hercules. PEN. Haud dubium quin ego vos malos perdam malè: vt qui rem ausi sitis nulla omnino ratione ferendam, atque adeò qualem nullus vnquam alius, non Deus, non mortalium vllus est ausus. Quamobrem actum iam de vobis.

ὦ cum uocatiuo ἀνθρωπαρίω uim habet uocandi: at primo loco ab irata Penia positum, indignationem præterea notat. θερμόν. Quod Græcis est θερμὸν, hoc Latinis est calidum. Vtrobiq; præceps significat, & inconsultum, quodq́; iunctum sibi habet incommodum. Illi enim parum feliciter succedit, qui incogitãter rem tractat calidiorem. Taxat itaque Penia Chremylum & Blepsidemum, quòd non satis deliberatè, sed præcipitantiore consilio, ac animo adhuc uelut efferuescente, rem nouam moliantur, id est, quòd spreta se (cũ qua semper antea magna illis consuetudo intercesserat) Plutum iam sequi malint. κἀνόσιον, καὶ ἀνόσιον. Duobus his uerbis ἀνόσιον, & παράνομον, diuina simul & humana comprehenduntur: facinus Dijs, hominibusq́; inuisum. τολμῶντε participium duale à τολμάω. κακοδαίμονε inconsultißimi, furijs & genio malo perciti, furiata mente homunculi.

φεύγετον. quid ita properatis? ut fugere quàm ire magis uideamini. ἡράκλεις. inter Deos quos ἀποτροπαίους appellari diximus, Hercules numeratur: fuit enim monstrorũ domitor. Peniæ cõspectu, ut

[Margin: ὦ. — θερμόν. — Calidum. — Hercules.]

ostento aliquo perterrefactus, Herculis opem implorat. Possit etiam hoc uerbum simpliciter capi, ut aduerbium sit mirantis. τόλμημα τολμᾶτον. *Atticè. Quomodo antea dixit,* μέμψιν μέμφομαι. οὐδ᾽ εἷς. s. τετόλμηκε. *Quod sequitur* οὔτε θεὸς, οὔτ᾽ ἄνθρωπος. *exponit quid sit* ἀνόσιον καὶ παράνομον. ἀπολώλαμεν. *Perfectum medium Atticum, à themate* ἀπόλλω, *futuri loco ponitur propter certitudinem rei quam illis minatur.*

Χρ. Σὺ δ᾽ εἶ τίς; ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναί μοι δοκεῖς.
Βλ. Ἴσως ἐρινύς ἐστιν ἐκ τραγῳδίας·
βλέπει γέ τοι μανικόν τι, καὶ τραγῳδικόν.
Χρ. Ἀλλ᾽ οὐκ ἔχει γὰρ δᾷδας. Βλ. οὐκοῦν κλαύσεται.
Γε. Οἴεσθε δ᾽ εἶναι τίνα με; Χρ. πανδοκεύτριαν,
ἢ λεκιθόπωλιν· οὐ γὰρ ἂν τοσουτονὶ
ἐνέκραγες ἡμῖν οὐδὲν ἠδικημένη.

CHR. Quis autem tu, quæ adeò mihi pallida videris? BL. Erinnys fortasse quępiam est tragica, n- furiale nescio quid, ac tragicum præ se fert. CHR. Atqui faces non gestat. BL. Haud impunè feret. PEN. Vos autem quam me esse putatis? CHR. Pandoceutriam aliquam, aut lecithopolin, alioqui certè non ita fueras in nos debacchatura, cùm præsertim à nobis nulla tibi esset orta iniuria.

ὠχρά. *Pallent qui fame tabescunt, qui typus in aniculam hanc Peniam macie confectam pulchrè competit. Chremylus autem ideo pallere eam putat, quòd bile commota sit, ut quæ exclamarit,* ὦ θερμὸν
Tragœdia ἔργον *&c.* ἐρινύς. *Tragœdia cædibus, luctu, & omni miseriarum*
Furiæ. *genere plena est, exitumq́; habet miserabilem. Illic furiæ, tartarea mō-*
ἐρινύς. *stra uisuntur. Græci* ἐριννύας ἀπὸ τοῦ ἐρίδος, *id est, à contentione & rixis, uocant. De illis sic uarij poëtæ Latini:*

His tristia bella
Iræq́;, insidiæq́;, & crimina noxia cordi.
Possunt unanimes armare in prælia fratres.
Atque odijs uersare domos.
Possunt uerbera tectis,

Funereasq́;

Funereásque inferre faces.

Has luctus comitatur euntes.

Et pauor, & terror, trepidóque insania uultu.
Has penes insani fremitus, animusqúe profanus:
Error, & undantes spumis furialibus iræ. &c.

Cum tam fœdo, támque horrendo monstro Blepsidemus Peniam confert quæ uidetur omnia sursum, deorsum miscere uelle, adeò statim à principio exclamauit, & minacibus in eos usa est uerbis. μανικόν. Qui in Tragœdijs furiosè debacchantur, excandescunt, uulnera inferunt uel recipiunt, oculis intuentur usqueadeo acribus ut solo aspectu terrorem spectatori incutiant. Hinc μανικὸν βλέπειν, & τραγῳδικὸν est toruè & truculenter oculos conijcere. Tale est quod antea dixit, βλέπειν ἄρι. δᾷδας, contractum à δαΐδας. Furiarum est terrificum hoc gestamen: γὰρ autem quod præcedit iunge cum ἀλλ' ut sit ἀλλὰ γὰρ, atenim. οὐκοῦν, itaque quoniã non est Erinnys, sed tantùm falsa hæc imagine nos ludere & territare conatur, κλαύσεται plorabit, malè multabitur, suæqúe imposturæ graues pœnas dabit. Post hæc uerba Chremylus & Blepsidemus ad Peniam securi accedunt. πανδοκεύτριαν. Mulier quæ cauponariam exercet, πανδοκεύτρια uocatur παρὰ τὸ πάντας δέχεσθαι quòd in tabernam suam diuersoriam omneis recipiat. Mulierum autem id genus clamosum est, austerum, & difficile, ut quod oporteat, modò cum suis, & domesticis, modò cum extraneis rixari & contendere. Idcirco Chremylus Peniam πανδοκεύτριαν quendam eam interpretatur. λεκιθόπωλιν. λέκιθος, uitellũ oui significat, pro ouo quandoq; accipitur, hinc λεκιθόπωλις mulier dicitur, quæ τοὺς λεκίθους πωλεῖ, quæ oua publicè uendit, ᾠόπωλις. Aliàs pisum significat, et legumen quodcũq;. Pro ea igitur muliere λεκιθόπωλις ponatur quæ legumina & uilissima quæq; distrahit, ὀσπριόπωλις. Est & hoc mulierum genus audax ac uerbosum, cuius ordinis Peniam esse Chremylus suspicatur. τοσουτονὶ pro τοσοῦτον, quod & ipsum Atticè ν in finem capit pro τοσοῦτο. Non dissimile illi ταυτὸν θύμον φαγόντες. ἐνέκραγες indefinitum β. thema ἐγκράζω. οὐδὲν. s. κατ' in nullo, nulla in re.

μανικὸν βλέπειν. τραγῳδικὸν βλέπειν. δᾷδες.

πανδοκεύτρια.

λεκιθόπωλις. ᾠόπωλις. ὀσπριόπωλις.

τοσουτονί.

ΠΕΝ. Ἀληθὲς; οὐ δ', δεινότατα δεδρακότε,
Ζητοῦντες ἐκ πάσης με χώρας ἐκβαλεῖν;
ΧΡΕ. Οὐκοῦν ὑπόλοιπον σοι τὸ βάραθρον γίνεται.

ἀλλ', ὦ περιεῖ, λέγειν ἔχω αὐτίκα μάλα.
ΠΕ. Ἦ σφὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην
ἀνθ' ὧν ἐμὲ ζητεῖτον ἐνθένδ' ἀφανίσαι.
ΒΛ. Ἆρ' οὖν ἡ καπηλὶς ἡ 'κ τῶν γειτόνων,
ἡ ταῖς κοτύλαις ἀεί με διαλυμαίνεται;

PE. Itáne verò? An non grauiſsima me afficitis iniuria, dum modis omnibus vultis, ne vſquã gentium vllus ſit mihi relictus locus? CH. Imò tibi per nos barathrum eſt relictum. Sed age, tu quę ſis actutum nobis dicito. PE. Sum ea quæ hocce die efficiam, vt quoniam me de medio tollendam cenſetis, vos hoc nomine pœnas perſoluatis. BL. Quid ſi hæc vna foret è mulierculis illis, quæ hîc in vicinia dum cauponãtur, ſuis me vſque fraudant heminis?

δεδράκατον ἀ δράω perfectum. Iam grauißima in me feciſtis.

βάραθρον. Athenienſium mos fuit, rerum atrocitatem & triſti- δεσμωτήριον. *tiam, molliore nomine lenire, ut cùm Δεσμωτήριον, quo nomine ſignificatur locus uinctorum, id eſt, carcer, οἴκημα .i. domum uocabant.* οἴκημα. *Ab ea urbanitate Chremylus in Peniam malè affectus adeò abeſt, ut* βάραθρον. *non ſolùm uelit δεσμωτήριον Peniæ relictum, ſed βάραθρον, qui locus erat Athenis, in mirandam depreßus altitudinẽ, in quem deturbabãtur, qui immanibus flagitijs, & omni uitæ turpitudine infames erãt.*

ἀνθ' ὧν. *σφὼ pro ὑμᾶς. ἀνθ' ὧν. Supprimitur antecedens ἐκείνων, cuius caſum uſurpat relatiuum Attico more. Plena & communis oratio fuiſſet ἀντὶ ἐκείνων, δι' ὧν. Si ad uerbum reddes ſonant ἀνθ' ὧν, pro quibus. Latini per coniunctionem reddũt. ὅτι, διότι, eò quòd, pro-* κάπηλος *pterea quòd. καπηλίς. κάπηλος ferè dicitur, qui aliquid emit,* Propola. *quod reuendat. Propola uocatur Latinis. Strictius hîc accipitur, ut de eo tantùm dicatur qui uinum uendit: οἰνοπώλης. In Græcorum commentarijs dictum reperimus παρὰ τὸ κακοῦν τὸν πηλόν, id eſt â corrumpendo uino, quoniam ſolent caupones bona uina cum deterioribus mixta pauperibus uenundare. Quæ mulier hoc facit, καπη-* κάπηλις. *λὶς appellatur. Interpres Græcus nos huius rei admonet, κάπηλις* καπηλίς. *paroxytona dictio eam ſignificat quæ uinum uendit: καπηλίς autem dictio oxytona uel diminutiui formam quandam habet, uel eius quæ*

uinum uenale habet ancilla eſt. Quomodocunque accipias, ſcitum eſt, huius generis mulieres, uiragines ferè quaſdam eſſe, quæ ut ornatu ſunt inculto, ita moribus ſunt agreſtibus, & ſeueris. ἠ ʼκ *pro* ἢ ἐκ. *Sic dixit haud multò antè* ἐν τῇ ʼκκλησία. κοτύλαις. *Menſuræ genus eſt* κοτύλη, *alio nomine uocant* ἡμίξεσον. *i. dimidium ſextarium Latinis hemina nuncupatur. Rhennius Fannius apud Priſcianum:*

At cotylas quas (ſi placeat) dixiſſe licebit
Heminas, recipit geminas ſextarius unus.

Conqueritur Blepſidemus, uel quod minore menſura, uel quòd uino corrupto, puta diluto, euaneſcente, uel aceſcēte deceptus ſit. Poſterius uidetur probabilius. Vina enim corrupta homines διαλυμαίνονται. *i. perdūt & eorum ualetudinem grauiter lædunt.*

ΠΕ. πενία μὲν οὖν, ἥ σφῷν ξυνοικῶ πολλ᾽ ἔτη.
ΒΛ. ἄναξ Ἄπολλον, καὶ θεοί, ποῖ τις φύγοι;
ΧΡ. οὗτος, τί δρᾷς; ὦ δειλότατον σὺ θηρίον
οὐ παραμενεῖς; ΒΛ. ἥκιστα πάντων. ΧΡ. οὐ μενεῖς;
ἀλλ᾽ ἄνδρε δύο γυναῖκα φεύγομεν μίαν;
ΒΛ. πενία γάρ ἐστιν ὦ πόνηρ᾽· ἧς οὐδαμοῦ
οὐδὲν πέφυκε ζῶον ἐξωλέστερον.
ΧΡ. στῆθ᾽, ἀντιβολῶ σε, στῆθι. ΒΛ. μὰ Δί᾽, ἐγὼ μὲν οὔ.
ΧΡ. καὶ μὴν λέγω δεινότατον ἔργον παρὰ πολὺ
ἔργων ἁπάντων ἐργασόμεθ᾽, εἰ τὸν θεὸν
ἔρημον ἀπολιπόντε ποι φευξούμεθα,
τηνδὶ δεδιότε· μηδὲ διαμαχούμεθα.
ΒΛ. ποίοισιν ὅπλοις, ἢ δυνάμει πεποιθότες;
ποῖον γὰρ οὐ θώρακα, ποίαν ἀσπίδα
οὐκ ἐνέχυρον τίθησιν ἡ μιαρωτάτη;
ΧΡ. θάρρει· μόνος γὰρ οὗτος, οἶδ᾽, ὁ θεός, ὅτι
τροπαῖον ἀναστήσαιτο τῶν ταύτης τρόπων.

PE. Non ſum quod dicitis: ſum Penia, quæ vobiſcum multos annos viuo. BL. Apollo potentiſsime,

ô Dii quò nunc profugiam? CH. Heus tu, quid agis, ô homo fera quauis fugacior ac meticulosior, non sistes gradum? BL. Minimè omnium. CH. Non restitabis inquam? Quid hoc? duósne viros mulierculam vnam fugitare? BL. Miser, Penia est, qua non aliud vsquam animal exitialius. CH. Mane obsecrò mane. BL. Omnino certum est non manere. CH. At ego tibi hoc dico, atque confirmo, nos rem omnium multò perniciosissimam facturos, si mulieris huius metu, quoquam effugerimus, cumq́; hac dimicare detrectauerimus. BL. Quibus armis, aut qua virtute fretus hoc suscipias? vbi nobis thorax, vbi scutũ? Omnia nostra pignori opponere cogit nos isthęc impurissima. CH. Animum recipe, optima spes est, Plutum hunc vnum hoc nobis effecturum, vt de hisce moribus perditissimis victoriã referamus egregiã.

σφῷν pro ὑμῖν, pendet hic datiuus à præpositione ξὺν, quæ cum οἰκέω iuncta est. ἤ οἰκῶ ξὺν ὑμῖν, cuius familiaritate utimini à multis annis. Cessabit tamen Peniæ consuetudo, ubi hi à Pluto diuitias fuerint
ἄναξ. — *consecuti.* ἄναξ. *Hoc nomen non minus competit in Deos, quàm*
βασιλεύς. — *in homines, quamquam sunt qui putent Iouem potius* βασιλέα, *cæteros Deos* ἄνακτας *debere dici. Dignitatis & potentiæ nomina sunt.*
Apollo. — *In auertendis monstris, quale hoc uidetur Blepsidemo, Apollini primũ dignatio & uirtus datur, propterea solum eum cum titulo honorifico nominat, & ab alijs Dijs seponit.* ὡς φύγοι, *quò quis se pro-*
Persona. — *ripiat, & occultet, qui tam abominandum monstrum uideat? Tertiam personam capit pro sua .i. prima, quoniam hinc uult significatum, nullum omnium hominum esse tam constantem & fortem, qui Peniam non sit execraturus.* οὗτος. .ſ. ὦ. τί δρᾷς, *uel quid fugis signi-*
δράω. — *ficat, uel quid agis. Nam* δρᾷν *pro* φεύγειν *capi, compositum* ἀποδράω *manifestè docet.* θηρίον. *Feræ hominum conspectum refugiunt, quo autem sunt iuniores, eo sunt & formidolosiores. Timidissimũ itaque uolens eum significare, diminutiuo eum compellat nomine.*
ἥκιστα πάντων. — πάντων. *Additamentum hoc,* πάντων, *negationẽ auget. Maiore enim negatione utitur, qui ait* ἥκιστα πάντων, *quàm si solùm diceret* ἥκιστα. *Quemadmodum affirmatius dicitur,* μάλιστα πάντων, *quàm* μάλι-
Pleonasmos — *στα tantùm. Latini sic dicunt ubique gentium, locorum, terrarum, uel contrà, nusquam gentium &c. Ad quam dicendi formam pertinet hæc*

Iandudum

Iandudum ætatem. πέφυκε natum est, & à natura æditum, quæ
alioqui solet nocentissima animalia, & uenenatissima gignere. ζῷον. ζῷον.
Vbi de nomine loquētes dicimus. Quod animal hec? figura dicēdi est
non inelegans, qua quod bestiarum est, homini tribuitur. Quò pertinet
hæc oratio. πενίας οὐδαμοῦ πέφυκε ζῷον ἐξωλέστερον. Sic legas.
Pater huius bipedum nequissimus. Huc accedunt & illa: ὁ τόκος τί
θηρίον; Vsura quænam belua est? Est in scriptis illius nullum agno-
scas docti hominis uestigium. ἐγὼ μὲν οὐ. ſ. στήσω. παράπολυ.
In compositis his uocibus παράπολυ & ἁπάντων inest nescio quid
uehementiæ maioris, quàm in simplicibus πολὺ & πάντων. ἀπε-
λιπόντε participium duale. Si postea quàm nos deseruerimus. φευ- φευξούμε-
ξούμεθα ἀ φεύγομαι, futurum est anorme pro φευξόμεθα. μεθα.
τηνδὶ pro τήνδε. Et δεδιότε participium ἀ δείδω, per syncopē τηνδὶ.
pro δεδιακότε. μαχούμεθα, futurū medium à μάχομαι quod δεδιώς.
inter anormia uerba reponitur. πεποιθότες ἀ πείθομαι credo, μαχούμε-
innitor & fido. γὰρ οὖ, γὰρ interrogat, οὖ abundat. τίθησιν θα.
Oratio est ἀπροσδόκητος cum enim de bello gerendo agatur, ap- ἀπροσδό-
paret Blepsidemum fuisse dicturum, ποῖον θώρακα, ποίαν ἀσπίδα κητον.
οὐ τιτρώσκει; quem thoracem quod scutum non frangit, ac retundit?
ridiculè autem, & præter expectationem dixit, οὐκ ἐνέχυρον τίθησι;
non dat in pignus. i. nos dare facit, mutata uerbi significatione, & ab
aliquo translata actione. Homerus ita dixit ἀναβήσωμεν Χρυσηίδα Significatio
conscendamus. i. conscendere faciamus Chryseidem. Simul præsenti u- uerbi.
titur τίθησι potius quàm præterito τέθεικε, ut monstret pauperibus
esse continuam oppignerandi necessitatem. οἶδα cum οὖν, hoc ordi-
ne uerborum οἶδα γὰρ ὅτι ὁ οὗτος μόνος &c. τροπαῖον, uel
ut recentiores scribunt τρόπαιον, trophæum est, quod ita dicitur, τροπαῖον.
διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς τροπῆς τῶν ἐχθρῶν γεγενῆσθαι. i. quod fieret ob ho-
stium conuersionem & fugam. Erat trophæum murus, uel columna Trophæum
lapidea, lignéaue illic erecta, ubi aduersariorum copiæ debellatæ, ac-
cisæq; fuissent. In trophæis scriptum erat quo tempore & die, quo itē
duce parta fuisset uictoria. ut rei feliciter gestæ perpetuum seruaretur
posteritati monumentū. ἀναστήσαιτο, erexerit, ab ἀνίσαμαι. τρό-
πων, de moribus huius. mores, et ingeniū pro persona quandoq; ac- Mores.
cipiuntur, ut uxorē his moribus nemo dabit. i. homini his morib. præ- Ingenium.
dito. Quid agas cū his moribus? i. cū homine cui sint hi mores? &
Qui cū ingenijs conflictatur eiusmodi. i. cum uiris ingenio eiusmodi.
Plutus efficiet repressis Peniæ moribus, ut de ea triumphemus, nec co-
acti inopiam res nostras posthac pignori demus,

Γεν. Γρύζειν δὲ καὶ τολμᾶτον, ὦ καθάρματε,
ἐπ' αὐτοφώρῳ δεινὰ δρῶντ' εἰλημμένω;
Χρ. Σὺ δ', ὦ κάκιστ' ἀπολουμένη, τί λοιδορεῖς
ἡμῖν προσελθοῦσ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικουμένη;
Πε. Οὐδὲν γ', ὦ πρὸς τῶν θεῶν, νομίζετε
ἀδικεῖν με, τὸν Πλοῦτον ποιεῖν πειρωμένω
βλέψαι πάλιν; Χρ. Τί οὖν ἀδικοῦμεν τοῦτό σε,
εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις πορίζομεν ἀγαθόν.
Πε. Τί δ' ἂν γ' ὑμεῖς ἀγαθὸν ἐξεύροιθ'; Χρ. ὅ,τι;
Σὲ πρῶτον ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος.
Γε. ἔμ' ἐκβαλόντες; καὶ τί ἂν νομίζετον
κακὸν ἐργάσασθαι μεῖζον ἀνθρώποις; Χρ. ὅ,τι;
Εἰ τοῦτο δρᾶν μέλλοντες, ἐπιλαθοίμεθα.

PE. Vos hiſcere etiam audetis homunculi execrabiles, cum in ipſo flagitio peſsimè peragendo ſitis deprehenſi? CH. At tu peſsimè perdenda, quid erat, quod de nobis nullam prorſus iniuriam paſſa, tu indignis nos ita aggrederere improperiis? PE. O Dii ſuperi, nullàne me affectam iniuria putatis, dum tantoperè conamini, vt Pluto viſus reſtituatur? CH. Si quod vniuerſo hominum generi conferat, nos comparare ſtudemus, an ob hoc te offendimus? PE. Quid, cedò eſt, quod vos in rem hominum excogitetis? CH. Quid? omnium primum, ſimul atque te à Græcia profligauerimus. PE. Me profligaueritis? At quid eſt quod vos conficiatis, æquè atque hoc, hominibus perniciosum? CH. Quid rogas? hoc ergo ſi videlicet id quod facere iam inſtituimus, ſegnius perfecerimus.

γρύζειν. *γρύζειν, uerbum eſt deductum à γρῦ de quo abundè ſuprá. Eſt, uel minimum, os loquendi gratia aperire, mutire.* καθάρματε. *Priſci moris fuit, homines quoſdam ignobiles & reip. inutiles, publicè alere, qui graſſante peſte, aut alio quopiam morbo grauiore, ad expiationem*

piationem urbis, & placanda numina irata, in excelsum locum ducebantur, unde, in modum uictimarum redimiti, in mare præcipites iaciebantur, inter deijciendum autem, solennia hæc ædebantur uerba, περίψημα ἡμῶν γενοῦ, id est, Sis pro nobis peripsema, quod est piaculum, & urbis nostræ uictima seruatrix: existimabant enim, si quid in urbe esset, quod Deos offenderet, in capita sacrorum & detestandorum horum hominum recidere. Hoc adijciendum, κάθαρμα substantiuum esse, significareq; expiationem, & purgationem, poni autẽ pro adiectiuo καθαρτήριος, ἤδη φαρμακὸς, deuotus in lustrationem, piacularis. Latini sic scelus & perniciem pro scelesto & pernicioso accipiunt. ἐπ' αὐτοφώρῳ. A uerbo φέρω antiqui fecerunt nomen φὼρ, fur. Rursus à nomine φὼρ uerbum duxerunt, φωράω, quod deprehendo significat, propriè autem in furto, unde est compositũ αὐτόφωρος, & κατάφωρος fur manifestus, atque in furto ipso deprehensus. Hæc tamen ad alia transferuntur, ut sit αὐτόφωρος, qui in aliquo maleficio deprehenditur, sit in adulterio, homicidio, alióue quouis flagitio. Propterea furem manifestariũ uocãt nõ solùm αὐτόφωρον, sed κλέπτην αὐτόφωρον. Hinc non est aliud αὐτόφωρος quàm καταληφθεὶς, εὑρεθεὶς, deprehensus, inuentus & interceptus. Ab hoc nomine fit aduerbium ἐπαυτοφώρῳ idem significans quod φανερῶς manifestè. Legas etiã, ut hîc, ἐπ' αὐτοφώρῳ diductis dictionibus, cuius generis illa sunt Latinorum, è diuerso, in primis, ad postremum, quæ sonant, diuersè, primùm, postremò. δεινὰ, iniusta, non toleranda. δρῶντε, facientes, pro infinitiuo δρᾷν, admittere, designare, patrare. εἰλημμένω. Duale participium: λαμβάνω præter cõmune perfectum λέληφα, Atticum facit εἴληφα. Qua de re in nostris Hebdomadibus. Penia non putat Chremylum & Blepsidemum dignos qui loquantur, ut qui deprehensi sint Plutum eò ducere ad Aesculapiũ, quò Plutus sua cæcitate liberetur, quod facinus Penia pro odiosißimo habet, & sceleratißimo. λοιδορεῖς. Incertum an datiuus ἡμῖν ad λοιδορεῖς, an ad προσελθοῦσα referatur. Græcus interpres, ad λοιδορεῖς (uel ut ipse Atticè legit, ad λοιδορεῖ, quod est à λοιδορέομαι) putat referendũ. Id quod si probandũ, προσελθοῦσα participiũ uacabit, aut certè constructio est, quàm Latini imitantur hoc modo: Siccine me uenis iniuria affectum? Cur me uenis cæsum? pro solis uerbis, siccine afficis? cur cædis? οὐδὲν .s. κατὰ, in nullo, nulla in re. ὦ hîc uim habet exclamandi. παρωμένω, participiũ ἀπὸ παράομαι. τί οὖν; Ante τί, & antè τοῦτο, præpositio κατὰ intelligenda, κατὰ τί; in quo, κατὰ τοῦτο, in hac re .i. in reddendo uisu Pluti.

περίψημα. κάθαρμα. Scelus. Pernicies. φώρ. φωρῶ. αὐτόφωρος κατάφωρος. ἐπαυτοφώρω. Infinitiuum εἰλημμένος. προσελθών. Venire cæsum. ὦ;

εἰ πᾶσιν, *si communi omnium bono, uidentur non modo excuſatione, ſed & fauore digni, qui aliquid non ſuo tantùm, ſed publico commodo moliuntur.* ἐξεύροιθ᾽ *pro* ἐξεύροιτε, *quod iunctum cum* ἂν *uim habet potentialem: quid excogitetis. i. excogitare & comminiſci poſſetis?* ὅ,τι, *pro ſimplici*, τί; *Suſpẽſum habet auditorem, quòd ſubiuncturus ſit aliquid præter expectationem.* Ἑλλάδος. *Ab Hellene Deucalionis filio, Græcia eſt Hellas appellata, & Hellenes, Græci.*

ὅ,τι. Ἑλλάς.

ἔμ᾽. *Intercipit ſtomachoſè uerba Chremyli: cum enim dixit,* πρῶτον, *de Penia uidebatur mala dicturus quàm plurima.* ὅ,τι, *& hic proferet* παράδοξον *aliquid.* μέλλοντες. *Si nos qui facturi ſumus* τοῦτο *hoc, id eſt, qui eiecturi te hinc ſumus,* ἐπιλαθοίμεθα, *obliti ſuerimus noſtri incœpti:* ἐπιλαθοίμεθα *ſ.* δρᾶν τοῦτο. *Eſt* ἐπιλαθοίμεθα *optatiui indefinitum* β. *ab* ἐπιλανθάνομαι *uerbo* παρανόμῳ.

ἐπιλαθοίμεθα.

Πε. καὶ μὴν περὶ τούτου σφῷν ἐθέλω δοῦναι λόγον
τὸ πρῶτον αὐτῆς. κἂν μὲν ἀποφήνω μόνην
Ἀγαθῶν ἁπάντων οὖσαν αἰτίαν ἐμὲ
ὑμῖν, δι᾽ ἐμέ τε ζῶντας ὑμᾶς· εἰ δὲ μή,
ποιεῖτον ἤδη τοῦθ᾽ ὅ,τι γ᾽ ἂν ὑμῖν δοκῇ.
Χρ. ταυτὶ σὺ τολμᾷς ὦ μιαρωτάτη λέγειν;
Πε. καὶ σύ γε διδάσκου· πάνυ γὰρ οἶμαι ῥᾳδίως
Ἅπανθ᾽ ἁμαρτάνοντά σ᾽ ἀποδείξειν ἐγώ,
Εἰ τοὺς δικαίους φῂς ποιήσειν πλουσίους.
Βλ. Ὦ τύμπανα, καὶ κύφωνες οὐκ ἀρήξετε;
Πε. οὐ δεῖ σχετλιάζειν, καὶ βοᾶν πρὶν ἂν μάθῃς.
Βλ. καὶ τίς δύναιτ᾽ ἂν μὴ βοᾶν, ἰού, ἰού,
τοιαῦτ᾽ ἀκούων; Πε. ὅστις ἐστὶν εὖ φρονῶν.

PE. Enimuero antè quàm id perficiatis, cupiam de hac re hîc vobiſcum diſſerere: & rationib. certis demõſtrare, me ſolam vobis quorumcunque bonorum cauſam eſſe, nec alius, quàm meo vnius beneficio, vos vitã hanc degere. Quod ſi minus fecero, tum de me pro animi veſtri libidine ſtatuite. CH. Tu audes iſthuc effutire

futire

futire spurcissima? PE. Quęso, sine docearis: spero enim perfacilè mihi futurum, vt commonstrem te tota aberrare via, si credis Plutum bonos aliquãdo viros ditaturum. BL.* O tympana, ô cyphones, iam mihi non aderitis? PE. Absurdum tantopere indignari, & eiulare, priusquam res quomodo se habeat intelligas. BL. Quis, isthæc si audiat, non etiam atq; etiam exclamet? PE. Huddubiè fuerit quietior, qui mentis fuerit sanioris.

*περὶ τούτου, de hac re, dignáne sim quæ expellar, & an ex uestro, atque aliorũ usu fuerit, oculos Pluto restitui. τὸ πρῶτον, pro πρῶτον, abundante articulo, primùm antè quàm me proscribendã esse uobis persuadeatis. αὐτοῦ, pronomen esse potest quod cum τούτου iungatur, sic, περὶ τούτου αὐτοῦ. Sed præstat sit aduerbium loci: hìc antè quàm hinc digrediar, ne putetis me multum laborasse in exquirendis rationibus, quibus uestra dicta refellam. κἄν ἢν ἐὰν, & si. ἀποφήνω, subiunctiuum ab ἀποφαίνω. οὖσαν εἶναι, ut ζῶντας, ζῆν. εἰ δὲ μή. Schema est, quod uocant ἀνταπόδοτον: suspenditur enim & imperfecta relinquitur quæ præcedit oratio. Et si, inquit, apertè indicaro me solam esse causam bonorum quæ uobis sunt, uosq; per me uiuere. s. ἐάσατέ με, sinite me, ne ita desæuiatis. εἰ δὲ μή, alioqui &c. ἅπαντα s. κατὰ in omnibus ijs quæ nunc sentis, & dicis. ἐγὼ, uel ad οἶμαι reducitur, uel antè ἀποδείξειν pro ἐμὲ Atticè ponitur. τύμπανα, à τύπτω hoc nomen fit, sunt ligna quibus sontes olim cædebantur, unde est τυμπανίζω, fortiter & ualidè percutio. κύφωνες à κύπτω, inclino manauit: uincula erant lignea quibus colla maleficorum sic constringebantur, ut caput surrigere non possent. Pœna hæc κυφωνισμὸς appellatur. Ait Blepsidemus Peniam dignã esse quæ tympanis & cyphonibus coërceatur. ἀρήξετε. Prosopopœia, non opem feretis? in cruciatum Peniæ non adhibebimini? μάθῃς, subiunctiuum à μανθάνω. ἰού. oxytonum, aduerbium est indignantis, οἴμοι, heu cum exclamatione effertur. Circumflexum ἰοῦ huic est cõtrarium, exultantis enim est.

Articulus. αὐτοῦ. κἄν. ἀνταπόδοτον. τύμπανα. κύφων. μάθῃς. ἰού. ἰοῦ.

ΧΡ. τί δῆτά σοι τίμημ᾽ ἐπιγράψω τῇ δίκῃ,
ἐὰν γ᾽ ἁλῷς; ΠΕ. ὅ,τι σοὶ δοκεῖ. ΒΛ. καλῶς λέγεις.
ΠΕ. τὸ γὰρ αὐτό γ᾽ ἐὰν ἡττᾶσθε καὶ σφῷ δεῖ παθεῖν.

ΒΛ. ἱκανοὺς νομίζεις δῆτα θανάτους εἴκοσιν;

ΧΡ. ταύτῃ γε· νῷν δὲ, δύ' ἀποχρήσουσιν μόνω.

ΠΕ. οὐκ ἂν φθάνοιτον τοῦτο πράττοντ'. ἢ τί γ' ἂν

ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι.

ΧΟΡ. ἀλλ' ἤδη χρῆν τι λέγειν ὑμᾶς σοφὸν, ᾧ νικήσετε τηνδὶ

ἐν τοῖσι λόγοις ἀντιλέγοντες, μαλακὸν δ' ἐνδώσετε μηδέν.

CH. Posteaquam igitur rationibus nobiscum disceptare lubet, si tu conuicta fueris, dic, quanti vis litem æstimari? PE. Quanti vis. BL. Rectè sanè. PE. Nam & vos si vincemini, pœnam subiueritis cõstitutam. BL. Vicies mori, pœnam censes idoneã? CH. Huic erit satis toties mori, nobis autem bis tantummodo. PE. Nunquam dum sic nugabimini, causam obtinebitis: quod enim iuris est, quis posit huiusmodi næniis perpetuò ludificari. CHO. Heus vos agite, vt hanc peruincatis, serius vos loqui par est, veris rationibus illi obsistite, iocosum nihil interiicite.

ἐπιγράφειν. τίμημα. ἁλίσκω.

ἐπιγράψω. Præter pœnam quæ in sententia iudicis erat aduersus damnatum, erat quandoque & altera, quæ à litigantibus statuebatur, quam qui statuebat, dicebatur τίμημα ἐπιγράφειν, ἢ τιθέναι, *mulctam irrogare, pœnam inscribere, & statuere.* ἁλῷς. ἁλίσκω, *uerbum actiuæ uocis paßiuam habet significationem: quasi ab* ἅλωμι *format indefinitum* β, ἥλων ἧλως, *unde fit subiunctiuum temporis eiusdem* ἁλῶ, ἁλῷς, *quemadmodum fit à* δίδωμι δῶ, δῷς.

ἁλῷς.

τὸ γὰρ αὐτὸ. s. τίμημα, τὴν αὐτὴν προστιμίαν. ἡττᾶσθε *ab* ἡττάομαι *subiunctiuum.* ταύτῃ, *huic Peniæ. s.* εἴκοσι θάνατοι ἔσονται ἱκανοί. νῷν, *dualis datiuus,* ἡμῖν, δύ' δύο μόνω, *duæ solæ mortes.* ἀποχρήσουσι *Ab* ἀπὸ *&* χρῆμι *fit compositum* ἀπόχρημι, *cuius futurum est* ἀποχρήσω, *à themate* ἀποχράω. τοῦτο πράττοντε, *hoc agentes, tam friuola & inania dictitantes.* ἢ τί γ'. *Ambigua est hæc lectio, cum interrogatione constabit hoc sensu: Alioqui enim quid iuris, aut causæ quis posthac aduersus uos dicat? Sine interrogatione sic: Alioqui sanè posset quis posthac semper mihi huiusmodi nescio quod ius obiectare. Vtrouis modo accipias alterum* ἂν *quod cum* ἔχοι *iungetur, erit* διωτικὸν *Alterum uerò* παραπληρωματικόν

ἀποχρήσουσι. ἄν.

ματικόν. ἀλλ' ἤδη, ut tandem modus sit ridiculis & insolentibus Chremyli, ac Blepsidemi dictis, simul ut certò sciatur, illi ne, an Penia rectius sentiat, Chorus uiris suadet, ut nugis relictis, conentur rationibus Peniam refutare. Quod ideo factum uult Comicus, ut interim demonstret Peniæ suam esse uirtutem, quomodo antea Pluto suã esse patefecerat. χρῶν pro χρὴ.ν, Atticè asciscitur. σοφόν. Innuit hoc uerbo, quod præcesßit fuisse μωρόν. μαλακόν, molle, & muliebre, sed quod uirile sit, quod rationibus adeò ualidis subnitatur, ut refelli non poßit, & ne turpiter à muliere uicti, causa excidatis. Incipiunt ergo quàm possunt scitißimè causam aduersus Peniam dicere. χρῶν.

Χρ. φανερὸν μὲν ἔγωγ' οἶμαι γνῶναι τοῦτ' εἶναι πᾶσιν ὁμοίως,
ὅτι τοὺς χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων εὖ πράττειν ἐστὶ δίκαιον·
τοὺς δὲ πονηροὺς, καὶ τοὺς ἀθέους τούτων τἀναντία δήπου.
τοῦτ' οὖν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες, μόλις εὕρομεν, ὥστε γενέσθαι,
βούλημα καλὸν, καὶ γενναῖον, καὶ χρήσιμον εἰς ἅπαν ἔργον.
ἢν γὰρ ὁ πλοῦτος νυνὶ βλέψῃ, καὶ μὴ, τυφλὸς ὢν περινοστῇ,
ὡς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων βαδιεῖται, κοὐκ ἀπολείψει·
τοὺς δὲ πονηροὺς, καὶ τοὺς ἀθέους φευξεῖται. κᾆτα ποιήσει
πάντας χρηστοὺς, καὶ πλουτοῦντας δήπου, τά τε θεῖα σέβοντας.
καίτοι τούτου τοῖς ἀνθρώποις τίς ἂν ἐξεύροι ποτ' ἄμεινον;
Βλ. οὔτις· ἐγώ σοι τούτου μάρτυς, μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα.
Χρ. ὡς μὲν γὰρ νῦν, ἡμῖν ὁ βίος τοῖς ἀνθρώποις διάκειται,
τίς ἂν οὐχ ἡγοῖτ' εἶναι μανίαν, κακοδαιμονίαν τ' ἔτι μᾶλλον;
πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροὶ
ἀδίκως αὐτὰ ξυλλεξάμενοι· πολλοὶ δ' ὄντες πάνυ χρηστοὶ,
πράττουσι κακῶς, καὶ πεινῶσι, μετὰ σοῦ τε τὰ πλεῖστα σύνεισιν.
οὔκουν εἶναί φημ', εἰ παύσει ταῦτ', ἢν βλέψῃ ποθ' ὁ πλοῦτος
ὁδὸν, ἥντιν' ἰὼν, τοῖς ἀνθρώποις ἀγάθ' ἂν μείζω πορίσειεν.

CHR. Hoc ego omnibus ex æquo perspicuum, & cognitu facile esse arbitror, consentaneum nimis esse, vt hominibus bonis res cedant bene, malis autẽ & im-

piis vt cedant malè. Dum nos anxiè cupimus vt id aliquando contingat, vix tandem rationē inuimus, meo quidem iudicio expeditam, minimè ſtupidam, et ad ſuſceptum opus perficiundum longè commodiſsimā. Ea eſt huiuſmodi. Si Plutus viſum recuperarit, & poſita cæcitate oberrare deſierit, ad homines probos diuertet, nec ab eis vnquam deficiet. Prauos contrà & impios aueꝛſabitur, qua ratione fiet, vt homines Plutus olim bonos, diuites & pios ſit redditurus omnes. Cedò quis cōſilium melius quàm hoc hominibus comminiſcatur? BL. Nemo profectò, hoc ego tibi confirmo & teſtor: iſtud de Penia deſine percontari. CHR. Etenim ſi hominum vitam, vt nunc eſt, quis ſecum expenderit, an non inſaniam quandam, vel, vt verius dicam, miſeriam ſummam eſſe reputabit, & extremam infelicitatem? Quandoquidem bona hominum pars, quæ ſceleratiſsima eſt, opibus iniquè comparatis, hoc tempore diues ſpectatur. Interea optimi etiam quique inopia & fame oppreſsi, tecum ferè nullo non tempore verſantur. Viā qua iſthæc corrigantur, hanc ego eſſe cenſeo: Si Plutus viſum receperit. Ille enim hac via homines bonis cumulabit multò maximis.

γνῶναι. *γνῶναι τοῦτο, hoc noſſe, id eſt, τὴν τούτου γνῶσιν φανερὰν εἶναι. Simili formula loquendi uſus eſt antea Carion, cum diceret, Δηλονότι καὶ τυφλῷ γνῶναι δοκεῖ τοῦθ' &c.* ὁμοίως, *æquè iuuenibus pariter ac ſenibus, pauperibus iuxta & diuitibus.* τοὺς χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων,

Genitiuus. *genitiuus pro accuſatiuo* τοὺς ἀνθρώπους. *Latini hoc imitati dicunt, albi piſcium, pro piſces.*

ἄθεος. ἀθέους. *uocant* ἀθέους *qui nulla religione tenentur, Deorum contemptores. Cur autem ſeorſim meminit* ἀθέων, *cùm uerbo generali,* τοὺς πονηροὺς, *comprehenderentur?*

Socrates. *hoc fortaſſe propter Socratem, quem fuiſſe inuiſum Ariſtophani ſequens comœdia quæ* Νεφέλαι *inſcribitur, palam arguit. Peßimè enim apud Athenienſes audiuit, quòd Priſcos, & ciuitatis Deos non colere iuuentutemq; docere non colendos, cenſeretur. Falſißimum tamen hoc fuiſſe Xenophon ait, qui uirum fuiſſe iuſtißimum, & ſapientißimum conſtanter aſſerit. Adeò periculoſum eſt uiros quamlibet doctos, cordatos & bonos inſano uulgo ſua conſilia retegere, ut quod ſtatim & peruicaciter*

peruicaciter damnet, quod non assequitur. τούτων, repete τῶν ἀνθρώπων, ex hominibus autem qui mali essent, eos. s. ἐστι δίκαιον τἀναντία πράττειν, contrario se habere modo, nempe κακῶς πράττειν. τἀναντία aduerbium pro τὰ ἐναντία, lingua communi effertur singulariter τοὐναντίον. δήπου particula βεβαιωτική. τοῦ δ᾽ post ὥστε, hac serie uerborũ, ἡμεῖς οὖν ἐπιθυμοῦντες ὥστε τοῦτο γνῶναι. Nam ὡς & ὥστε, iuncta infinitiuo paßim inueniuntur. Quanquam nihil prohibet post ἐπιθυμοῦντες posse locari. μόλις. Disputauit enim diu Chremylus cum Blepsidemo de curando Pluto, & Chremylus ipse apud se prius de ducendo eo ad Aesculapium cogitauerat. Ne quis putet hoc temerè & incogitanter ab ipsis esse susceptum. νῷν, Atticum pro νῷ. τυφλὸς ὤν. Cum dixit ἦν βλέψῃ, cæcum significauit. cum itaque subdit, καὶ μὴ τυφλὸς ὢν πρῶτος ἦ, idem ἐκ παραλλήλου repetiuit. τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ἀνθρώπους, ut paulò antè χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων. βαδιεῖται, futurum Atticum: à βαδίζω enim commune futurum est βαδίσω, Atticum βαδιῶ, hinc medium βαδιοῦμαι. φεύξεται, anorme futurum à φεύγομαι. πάντας. Si bonos tantum adibit, quoniam hominibus innata est lucri, & diuitiarũ cupiditas, non alia ratione autem ditescere liceat, quàm ut quis melior fiat, meritò mali, mutatis in diuersum moribus malis, boni fient, quare & diuites. θεοὺς σέβοντας, numina colentes, pios, & religiosos: opponit hos τοῖς ἀθέοις. ἐξεύροι. Optatiuum ab ἐξ & εὑρίσκω uerbo anormi. οὐδείς. Alibi legas, οὐδείς. Dum uidit Blepsidemus Chremylum in Peniam intentum, uelleq́ suum consilium de Penia probari (ut quã roget, sitne consilium ullum hoc suo salubrius) statim præoccupat loqui, & suo testimonio confirmare dictum Chremyli. μηδὲν, in nullo. s. κατά. ἀνερωτᾷ, pro simplice ἐρωτᾷ, aut ἀνὰ iterum, rursus, posthac. ὡς. Rara est huius uoculæ hæc significatio. ὡς βίος διάκειται, ut uita nobis hominibus iam est constituta, ut nunc uiuunt homines. Si quis considerabit, quæ sit inter homines uiuendi ratio & conditio. ἡγοῖτο ab ἡγέομαι est. κακοδαιμονίαν. Promptum hinc est nosse κακοδαιμονίαν peius aliquid esse, quàm sit μανία, fortasse μανίαν uocat insaniam, quæ hominibus quãdoque accidit ex uitiato corpore, & humoribus corruptis: malum est humanum. At κακοδαιμονίαν intelligit, quòd à malo genio homini infertur. Quasi diceret, adeo præposterè res agi humanas, ut non tam malorum hominum consilio, quàm cacodæmonibus authoribus, & humanas res sursum deorsum uersantibus, putet gubernari. Vsqueadeo uidere est humana omnia in statu esse peruersißimo, ut hominum uitam

cum

τἀναντία.
τοὐναντίον
δήπου.
ὡς.
ὥστε.
νῷν.
παράλληλον.
βαδιεῖται.
φεύξεται.
ὡς.
κακοδαιμονία.
μανία.

Nomē subauditum. cum cacodæmonum uita, non abs re quis conferat. πολλοί. Ecce in quo humanam constituit δυσδαιμονίαν. αὐτά.s. τὰ ἀγαθά, ea quæ ipsis sunt bona. ξυλλεξάμενοι, à ξὺν pro σὺν, & λέγομαι fit συλλέγομαι colligo, congero. μετὰ σοῦ. Qui cum Penia uiuit, sic pauper est & inops, ut diues, qui cum Pluto agit. *τὰ πλεῖστα.* τὰ πλεῖστα.s. κατὰ, ut plurimum, ferè semper. Quàm paucißimos uideas bonos, & eosdem diuites. *σύνειμι.* σύνεισι à σὺν & εἰμὶ, fit σύνειμι, uersor, conuiuo, familiaritate alicuius, & consuetudine utor. φημί, ita οὐκοῦν φημὶ ὁδὸν εἶναι ἣ παύσει ταῦτα. Quæsita igitur nobis est uia, quæ iniquam hanc rerum distributionem corrigat et emendet, ἥν τινα ἰών, quàm ingressus Plutus aliquando, si uidere illi dabitur, multo maiora tum hominibus erunt bona, quàm ea quæ nunc sunt. Ex ea re etenim fiet, ut qui sunt mali, tum sint boni, & qui pauperes, tum euadãt diuites. Quare omnes erunt & boni & diuites. *ἰών.* ἰών, participium ab εἶμι, uado. Subauditur præpositio διά. Per quam uiam cum incesserit, id est, postquam oculos receperit. πορίσειεν. Optatiuum Atticum à πορίζω.

ΠΕ. Ἀλλ' ὦ πάντων ῥᾷστ' ἀνθρώπων ἀναπεισθέντ' οὐχ ὑγιαίνειν
Δύο πρεσβύτα ξυνθιασώτα τοῦ ληρεῖν καὶ παραπαίειν.
Εἰ τοῦτο γένοιθ', ὃ ποθεῖθ' ὑμεῖς, οὔ φημ' ἂν λυσιτελεῖν σφῷν.
Εἰ γὰρ ὁ Πλοῦτος βλέψειε πάλιν, διανείμειέ τ' ἴσον ἑαυτόν,
Οὔτε τέχνην ἂν τῶν ἀνθρώπων, οὔτε σοφίαν μελετῴη
Οὐδείς, ἀμφοῖν δ' ὑμῖν τούτοιν ἀφανισθέντοιν ἐθελήσει
Τίς χαλκεύειν, ἢ ναυπηγεῖν, ἢ ῥάπτειν, ἢ τροχοποιεῖν,
Ἢ σκυτοτομεῖν, ἢ πλινθουργεῖν, ἢ πλύνειν, ἢ σκυλοδεψεῖν.
Ἢ γῆς ἀρότροις ῥήξας δάπεδον, καρπὸν Δηοῦς θερίσασθαι,
Ἢν ἐξῇ ζῆν ἀργοῖς ὑμῖν, τούτων πάντων ἀμελοῦσιν;

PE. O senes, vt si qui hominum vspiam tales sunt, in consilia præpostera, & nocentissima facta illectos, viros nugarũ, & hallucinationis insanæ socios insanos. Si quod vos summa vi cupitis continget, id in rem vestram quî cessurum sit, nõ video. Pluto si visus restituetur, deinde is omnium communem se esse voluerit, neq;

artes

artes, neque disciplinæ vllæ cuiquam ex vniuersis mortalibus curæ sunt futurę, vobis nimirum authoribus exterminatæ, & de medio sublatæ. Quis amabo, ærarius faber, naupegus, vestiarius, trochopœus, quis calceolarius, plinthurgus, fullo, aut pellium tinctor esse volet? quis item arator, quis messor erit, si ociosis, & horum omnium securis vobis, viuere licebit?

ῥᾶστα, aduerbium superlatiuum poscit genitiuum ἀνθρώπων, omnium facilimè persuasi, & præcipitatis consilijs eò adducti, ut rem damni & incommodi plenam moliremini. οὐχ ὑγιαίνειν, non sanos esse, οὐδὲν ὑγιὲς ποιεῖν, nihil utile, neque frugis bonæ facere. ξυνθιασῶτα. θίασος congregatio est hominum rei diuinæ, maximè uerò Bacchi gratia coëuntium. Vergil. ῥᾶστα. θίασος. Thiasus.

Instituit Daphnis thiasos inducere Baccho.

Hinc ξυνθιασώτης rei diuinæ socius & particeps. Pro socio simpliciter accipitur. τοῦ ληρεῖν, pro substantiuo τῶν λήρων, nugarum & uesaniæ: falsidicos notat esse, & deliros senes. Est enim παραπαίω, aberro, aliud pro alio capio, hallucinor, sumptum ab ijs qui perperā fides pulsant. Qui nihil commeritos lædit, meritis malum parcit, uerè παραπαίει. διανείμαιτε, Atticum optatiuum à διανέμω. ἴσον. s. μέρος, æqualiter, nullo discrimine. οὔτε τέχνην. Quæ Chremylus Pluto tribuerat, cum illi diceret, τέχναι πᾶσαι διὰ σὲ καὶ σοφίσματα ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισίν ἔσθ' εὑρημένα, pugnant prorsus cū ijs quæ Penia sibi uendicat. μελετῴη. à μελετάω fit optatiuum commune μελετάοιμι, contractè μελετῷμι. Atticè μι, in ην uerso μελετῴην, ης, η. ἀμφοῖν, & ὑμῖν datiui sunt, alter dualis, alter pluralis, deest aūt præpositio ὑπὸ, sub ambobus uobis. i. authoritate et arbitratu uestro. δὴ, quod est δή, sanè. s. τούτοιν ἀφανισθέντοιν, genitiui duales quos per ablatiuum absolutum reddas, his artibus & disciplinis aboletis. ναυπηγεῖν, naues cōpingere & conficere, hinc ναυπηγὸς construendarū nauiū peritus. sub hoc uerbo comprehende quidquid est in re nautica: ut per ῥάπτειν quæ cōstāt sutura. τροχοποιεῖν est τρόχους. i. rotas facere: à parte totū significat, currus, et uehicula quæcūq; rotis agūtur. πλινθουργεῖν lateres et tegulas facere. Sub hoc cōtinetur figlinū quodcūq; opus. ἀρόσεις, aut aratris duros terræ cāpos ubi fregerit, est hæc γεωργίας. i. agriculturæ periphrasis, per quam arādi notatur difficultas. Quomodo et θερίσασθαι καρπὸν Δηοῦς pro solo θερίσασθαι. uocat segetes, fructum Cereris: nam homines quondam ἴσον. δέ. ναυπηγεῖν. ῥάπτειν. τροχοποιεῖν πλινθουργεῖν.

O glande

Ceres. *glande uictitantes, Ceres docuit arare, & fruges esitare.* Ouid.
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro:
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris.
δηώ. *Et à Græcis* δηὼ *appellari uidetur* παρὰ τὸ δήω, *quod est* εὑρίσκω, *inuenio, quoniam* αὕτη ἔφευρε τὸν σῖτον. *Variatur* δηὼ *ut* λητώ.
ἔξῃ. ἔξῃ *impersonale uerbũ* ἔξεστι, *licet, habet subiunctiuũ hoc,* ἔξῃ, *licuerit.*

Χρ. λῆρον ληρεῖς· ταῦτα γὰρ ἡμῖν πάντ' ὅσα νυνὶ κατέλεξας
οἱ θεράποντες μοχθήσουσι. Πε. πόθεν οὖν ἕξεις θεράποντας;
Χρ. ὠνησόμεθ' ἀργυρίου δήπου. Π. τίς δ' ἔσται πρῶτον ὁ πωλῶν.
ὅταν ἀργύριον κἀκεῖνος ἔχῃ; Χρ. κερδαίνειν βουλόμενός τις
ἔμπορος ἥκων ἐκ Θετταλίας παρὰ πλείστων ἀνδραποδιστῶν.
Πε. ἀλλ' οὐδ' ἔσται πρῶτον ἁπάντων οὐδεὶς οὐδ' ἀνδραποδιστὴς·
κατὰ τὸν λόγον ὃν σὺ λέγεις δήπου· τίς γὰρ πλουτῶν ἐθελήσει,
κινδυνεύων περὶ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ, τοῦτο ποιῆσαι;
ὥστ' αὐτὸς ἀροῦν ἐπαναγκασθεὶς, καὶ σκάπτειν, τἄλλά τε μοχθεῖν
ὀδυνηρότερον τρίψεις βίοτον πολὺ τοῦ νῦν. Χ. ἐς κεφαλὴν σοι.
Πε. ἔτι δ' οὐχ ἕξεις οὔτ' ἐν κλίνῃ καταδαρθεῖν· οὐ γὰρ ἔσονται.
οὔτε τάπησιν· τίς γὰρ ὑφαίνειν ἐθελήσει, χρυσίου ὄντος;
οὔτε μύροισι μυρίσαι στακτοῖς, ὁπόταν νύμφην ἀγάγησθον,
οὔθ' ἱματίων βαπτῶν δαπάναις κοσμῆσαι ποικιλομόρφων.
καίτοι, τί πλέον πλουτεῖν ἐστι πάντων τούτων ἀποροῦντας;
παρ' ἐμοῦ δ' ἐστὶν ταῦτ' εὔπορα πάνθ' ὑμῖν ὧν δεῖσθον· ἐγὼ γὰρ
τὸν χειροτέχνην ὥσπερ δέσποιν' ἐπαναγκάζουσα κάθημαι
διὰ τὴν χρείαν, καὶ τὴν πενίαν ζητεῖν ὁπόθεν βίον ἕξει.

CHR. Hæ sunt meræ nugæ, nã quæ tu nobis longo recensuisti catalogo, ea nostri serui labore conficient suo. PE. Vnde autem tibi serui? CH. Comparabimus certè pecunia. PE. Vbi verò inuenias qui primus seruos vendat huiusmodi, cum nulli desit argẽtum? CHR. Venales producet auarus quispiam mercator Thessalus: nunquã enim illic vlla est seruorũ

inopia

inopia. PE. At siquidem id futurum est quod dicis, nemo andrapodista esse volet. Quæso, quis (qui ipse modò diues sit) volet certo vitæ discrimine, vilium mancipiorum negotiator vilis haberi? Propterea tum cogêris ipse, multo miserior quàm nunc, arare, fodere, cæteraq; huius generis munia obire. CHR. In tuum ipsi⁹ caput recidat hoc infortunium. PE. Huc accedit, quod neque in lectis (neque enim lecti erunt vlli) neque in tapetibus sis dormiturus: nam qui in loculis aurum habebit, texere dignabitur scilicet. Jam si erit ducenda vxor, neque stillatitia olebitis vnguenta, nec picturatis, ac sumptuosè tinctis vestibus comptuli eritis Hisce omnibus qui carent, non est cur in numero diuitũ censeantur. Omnia autem hæc, si quando vobis est illis opus, meo vnius munere, & cura, statim vobis sunt ad manũ. Ego enim haud aliter quàm imperiosa quædam domina, opificibus harum rerum adstãs, rerum vsu ita postulante, & inopia premente, eos viam aliquam tolerandæ vitæ quæsitare compello.

λῆρον ληρεῖς. Atticum pro ληρεῖς solùm: tale fuit τόλμημα τολμᾶτον. πωλῶν uendens, pro πωλητής, τίς πρῶτον πωλήσει; quis lubens careat seruis, quorum opera rem facit? Quod enim quandoque uendantur, compellit inopia, cui tum nullus erit locus. Θετταλίας, Thessala gens non solùm malè audiuit olim, quòd perfida, quod mollis & uenefica, sed & quòd plagiaria esset. Seruos enim alienos dolis circunductos, & à suis dominis subductos, pro suis uendebat. Sunt qui dicant eos non modò seruos, sed & liberos homines pro seruis in peregrinis & remotioribus locis uendere consueuisse. Propterea poëta obiter eos mordet. παραλαβὼν, uel ὠνημένος quos ipse acceperit ab andrapodistis, qui illic sunt frequẽtes & permulti. ἀνδραποδιστής. Nomen est ductum παρὰ τοὺς ἄνδρας ἀποδίδοσθαι, à uendendis hominibus: uel ut alij, παρὰ τὸ ἀνδράποδον & δίδωμι, à tradẽdis seruis. ἀνδράποδον uero dicitur ὁ ποὺς ὁ ὢν ἀνδράσιν pes hominum, quòd quemadmodum pes corpori subijcitur, ita & seruus domino. οὐδὲ ἔσαι πρῶτον. Tres ponit negationes pro duabus, nullus erit primus, ne andrapodista quidem Thessalus. Si enim uerum est quod antea dixit Chremylus, τὸν πλοῦτον ποιήσειν πάντας

Thessali.

Participiũ subauditum ἀνδραποδιστής. ἀνδράποδον. Negatio.

χρυσοῦς καὶ πλουτοῦντας. Vbi sentiant omnes se diuites, cessabit quantumlibet auarus homo ἀνδραποδιστὴς esse, neque huc ueniet κέρδαινειν βουλόμενος, quoniam non solùm diues non est, qui amplius lucrari cupit, sed multò etiam minus talis est, qui κινδυνεύων περὶ τῆς ψυχῆς τῆς αὑτοῦ, hoc facere audet. τ' ἄλλα reliquosq; uitæ humanæ labores exhaurire coactus. τρίψεις βίοτον, terit uitam potius quàm uita fruatur, qui calamitosè & acerbè uiuit. τοῦ νῦν, quàm nunc, quàm hoc tempore & in eo statu rerum qui nunc est, ut non sit cur rerum nouarum ita studiosus esse debeas. Articulus τοῦ cum νῦν pro adiectiuo præsenti, ponuntur: uitam degis multò miseriorem, præsenti i. quàm ea est quam nunc degis. ἐς κεφαλήν. Chremylus bene memor, laborum quos hactenus perpessus erat, eos abominatur, & in Peniæ caput retorquet. Verba hæc, ἐς κεφαλήν σοι olim apud rusticos prouerbium fuisse, quo imprecabantur ut malum in authorem mali recideret, ex Platone intelligi potest. εἰ μὴ, inquit, ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἄν, σοὶ εἰς κεφαλήν, id est, si rusticius dictu nō esset dicere, dicerem, Tibi in caput. s. recidat: σοι autem pro εἰς τὴν σὴν accipe. Parum est hoc alienum, ab eo quod antea Carion de turre Timothei dixit Chremylo ἐμπέσοι γέ σοι. οὐχ ἕξεις, οὐ δυνήσῃ, non licebit tibi καταδαρθεῖν, à κατὰ & δαρθάνω uerbo anormi. ἐς ὄνητῆ s. κλίναι. ἐν τάπησι. Lecti tapetibus sternuntur, uel ad ornatum lecti & domus, uel ad frigus arcendum. frigori depellendo aptiores erant qui ἀμφιτάπητες & ἀμφίμαλλοι dicebantur, id est, utrinque hirsuti: calorem enim minus fouent ἑτερόμαλλοι .i. altera tantùm facie uillosi. ὑφαίνειν, non solùm est texere, sed carminare, & quæcunque quomodocunque artem iuuant textrinam. στακτοῖς liquidis, & stillatim collectis. Sunt enim & ξηρὰ unguenta, id est, fixa & sicca. Moris fuit uetusti ut cum bellarijs & corollis unguenta in secundas mensas uenirent, quibus pectus ungeretur & caput: nam præter quàm quod fragrantia & odore grato oblectabant, corpori etiam utilia erant. Alia autem alijs rebus, alio tempore commodiora. Quæ ex rosa & uiola conficiebantur, quoniam meatus restringunt, uapores repercutiunt ascendentes, propterea, καρηβαρίαν, & capitis grauamina largius potis sedabant. Quæ ex ligustro & baccare, suauem inducebant soporem. Sic aliorum erat alius usus. Legimus Solonem & unguenta & unguentarios esse execratum. Et Spartam neque hos, neque infectores admittere uoluisse: mollitiem enim in his esse, quæ uiros, præsertim bellicosos (quales semper habiti Spartani) minimè

Marginalia: τρίψειν βίοτον. — τοῦ νῦν. — ἐς κεφαλήν — Verbū subauditum. — Pronomen primitiuum pro deriuatiuo. — Tapetes. — ἀμφιτάπητες. — ἀμφίμαλλοι. — ἑτερόμαλλοι. — ὑφαίνειν. — στακτός. — ξηρός. — Vnguenta. — Sparta. — Infectores.

minimè deceat. ἀγάγηϑορ. ἄγω *indefinitum & habet* ἤγορ, *Atticum* ἤγαγορ, *unde est medium* ἠγαγόμλω, *quod facit subiunctiuum* ἀγάγωμαι, *à quo hæc dualis persona.* δαπάναις, *neque poteritis uos ornare sumptibus uestium, pro sumptuosis uestibus,* τοῖς ἱματίοις δαπανοῖς, καὶ πολυτελέσι. καὶ τοί. *Iam quod si ita res habet:* τί, ἐςι. ἰ. ἀνθρώπους πλουτεῖν πλέορ, *quid est quod dicamus homines amplius ditescere solito, ubi omnia hæc illis defuerint. Quasi diceret pauperiores multo futuros, quare non modò uanum esse consiliū horum senum, sed & hominibus longe deterrimum futurum.* δεῖϑορ *contractum à* Δέεϑορ, *thema* δέομαι. κάϑημαι *sedeo, authoritatem hinc sibi parat: ipsa nihil ago, sedendo tantùm impero, nec est ineffi cax meum imperium, ut quod uel nolentes cogat.* ἀγάγηϑορ.

Χρ. σὺ γὰρ ἂν πορίσαι τί δύναι' ἀγαθὸν, πλὴν φώδων ἐκ βαλανείου, καὶ παιδαρίων ὑποπεινώντων καὶ γρᾳδίων κολοσυρτόν; (λαιεὶους
φθειρῶν τ' ἀριθμὸν, καὶ κωνώπων, ἢ ψυλλῶν; οὐδὲ λέγω σοι
ὑπὸ τοῦ πλήθους, αἳ βομβοῦσαι περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνιῶσιν,
ἐπεγείρουσαι, λέγουσαι, πεινήσεις· ἀλλ' ἐπανίστω.
πρὸς δέ γε τούτοις, ἀνθ' ἱματίου μὲν ἔχειν ῥάκος; ἀντὶ δὲ κλίνης,
στιβάδα σχοίνων κόρεων μεστὴν; ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.
ἢ φορμὸν ἔχειν ἀντὶ τάπητος σαπρὸν; ἀντὶ δὲ προσκεφαλαίου
λίθον εὐμεγέθη πρὸς τῇ κεφαλῇ; σιτεῖσθαι δ' ἀντὶ μὲν ἄρτων,
μαλάχης πτόρθους; ἀντὶ δὲ μάζης, φυλλ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων;
ἀντὶ δὲ θράνους, στάμνου κεφαλὴν κατεαγότος; ἀντὶ δὲ μάκτρας
πιθάκνης πλευρὰν, ἐρρωγυῖαν ἢ ταύτην; ἆρά γε πολλῶν
ἀγαθῶν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀποφαίνω σ' αἰτίαν οὖσαν;

CHR. Túne hominibus aliud bonum suppedites, quàm phodes balnearias? quàm esurientum puerulorū, & vetularum gementium querulas voces? quàm numerum, quantum prę multitudine nemo exprimere queat, pediculorum, culicum & pulicum? quæ odioso bombo suo nos vsque excitant, auribus nostris hoc occinentes: Properè surge miser, instat fames. Ad hæc facis vt pro

veste, detritis operiamur pannis. Pro lecto, vtamur grabato cimicibus pleno: ob idque in quo nullus, quantūlibet graui somno captus, dormiat. Pro tapete, storea putris est. Pro puluinari, nostro capiti lapis ingēs substernitur. Pro pane & maza, maluæ ramusculis & exilium raphanorum foliis vesci cogimur. Defessis, cadus effractus sedem præbet. Mactræ loco, vtimur dolioli latere, conscisso & ipso. Num, obsecro, omnibus hominibus te causam esse multorum bonorum hinc liquidò constat?

φῷδες. δώδιο, optatiuum est à δώαμαι. φώδων. Sūt φῷδες rubentes maculæ cruribus inductæ ex nimia ignis propinquitate, quæ pauperibus maximè insunt: dum enim ferè nudi horrent frigore, ad ignem accedunt, quàm possunt proximè, unde eas sibi contrahunt. ἐκ βαλανείου s. participium γιγνομένων, uel aliud simile, quæ accedunt, à balneo. Hybernis enim temporibus quibus balneum intrare per pecuniam non licebat, saltem hoc precibus impetrabant, ut ad ignem balneo subiectum quandoque accederent, uel prunas inde in suas ædes referrent: nam qui in balneo sunt, huiusmodi ἐρυθρήματα non ita sibi contrahunt.
κολοσυρτός. κολοσυρτόν. Propriè uolunt hoc nomē significare sonū qui fit ex aridis lignis detractis: ὁ κτύπος ἀπὸ κόλων συρομένων: uocant enim κόλα τὰ φρύγανα, ligna exiccata. Per metaphorā notat sonum quemcunque molestum, & auribus ingratum, qualis est uel puerorum fame tabescentium, uel muliercularum senio confectarū, eæ enim nunquam non gemere, & plangere audiuntur.
κόλα.
φρύγανα.
φθειρῶν enumerat aliquot animalcula inopibus familiaria: illic enim nascuntur, ubi sordes, situs, & squallor. λέγω. s. ἀριθμὸν, numerum tibi non dico quantum. Innumera ergo esse ait.
βομβεῖν. βομβοῦσαι sonum edentes, βομ, βομ, est enim βομβεῖν factitium uerbum, quod neque ad φθειροὺς, neque ad ψύλλας est referendum, ut pote ἀφώνους, sed ad κώνωπας. quo nomine non modo culices notat, sed muscas, & fucos, aliaq; eius generis, quæ quoniam lacte & fructibus gaudent, idcirco in casis & domunculis agrestium agminatim uolitant βομβοῦντα. Quò autem pertinent hæc, αἱ βομβοῦσαι, cum de pullicibus βόμβος nō dicatur, neque de pediculis? Habuit rationem uocis proximæ, ψυλλῶν, quod ad syntaxin pertinebat uerborum non ad sensum orationis.
κώνωπες.
Genus.
ἀλλά. φράζουσαι. Prsopopœia. ἀλλὰ, dictio hæc παρακελευσματικὴ est, quare age.
ἐπανίσω. ἐπανίσω, Imperatiuum ab ἐπανίσαμαι. Communis persona est ἐπανίσασο, Ionica ἐπανίσαο, Attica cōtracta, ἐπανίσω.

ἱματίου

ἱματίῳ. Contra id quod Penia dixit, οὐδ᾽ ἱματίων βαπτῶν etc. Tantum abest ut uestimentis induamur preciosè infectis, ut uix etiam centonibus tegamur. σιβάδα. Thorus humi iacens, ex lignis & ramis confectus uel paleis & folijs, Græcis uocatur σιβὰς uel σιβάδιον, nonnulli ἀνακλιντήριον appellant. Stibadis tenuitatem uoluit expressam, cum σχοινῶν addidit. i. iuncorum, ex iuncis confectam, siue iunceam culcitram, quæ dormientem magis frangat, quàm reficiat. σιβάς. ἀνακλιντήριον.

κόρεων. Cimex odore fœtidus est, in lectis ferè nascitur, ex corrupto ligno, uel paleis. Opponit hoc μύροις σακτοῖς quorum meminerat Penia. Addidit autem μεστὴν ὑπερβολικῶς. εὕδοντας, nõ modò dormiturientes, sed & iam dormientes, & alto sopore destertentes. φορμὸν, nos tegetem aut stoream uocamus, stramineum tegmen. εὐμεγέθη. Durities, non uastitas lapidis, obstat dormienti, sed rustico more duritiem à magnitudine metitur. μαλάχης, malua est hortensis & satiua quæ quàm agrestis, sapidior multo est & esui aptior, quanquam utraque parum admodum sapida. Inter multas commoditates, præcipuum hoc habet incommodum, quod stomacho aduersetur. Eius autem rationem habet magis ex sapore, quàm ex occultiore utilitate. ἰσχνῶν, tenuium, gracilium. Atqui hoc nomine uidentur folia commendabiliora, quo enim magis sunt tenuia, eo sunt teneriora: sed innuit propter egestatem ipsi non licere expectare dum folia in iustam excreuerint magnitudinem. ῥαφανίδων. Interpres Græcus ait per quintam declinationem ῥαφανίδων, Atticè dici pro ῥαφάνων. Olim autem ῥάφανον fuisse, quod nunc κράμβην. i. brassicam appellamus. στάμνου. στάμνος uel στάμνιον dicitur ἀμφορεὺς ἐν ᾧ ὁ οἶνος βάλλεται. i. amphora in qua uinum fertur, duo habet latera, uinum hinc inde continentia, ut sedeat super stannum, oportet alterum latus deprimi, alterum leuari, quod sursum spectat κεφαλὴν appellat, quòd autem addit caput illud fractum esse, notat hinc molestiam quam sentit sedendo, apertum enim uas podex ingreditur, quare non quiescit: nates uerò à circunferentia cui insident, grauiter læduntur, ea enim nonnihil acuta est, aut certe non satis obtusa, quo fit, ut qui ita sedeat, illic diu non consistat, nisi ægerrimè. κατεαγότος. Participium est medium à κατάγνυμαι. Vide ἄγω in catalogo τῶν περαινόμων. μάκτρα παρὰ τὸ μάσσω. i. pinso dicitur, arca est in qua panis pinsitur. Ridiculè ait se pro mactra uti latere dolioli, quod rimosum sit, & diductum. Si enim rimas agit, uix est ut farinam & aquam subigendo pani contineat. ἐρρωγυῖαν. ῥήσσω, findo, scindo, medium facit ῥήσσομαι, cuius perfectum ἔρρηγα, mutat η in ω, unde

κόρεις. Cimex. φορμός. Malua. ῥαφανίς. στάμνος. κατεαγώς μάκτρα.

ἐῤῥωγώς. ἔῤῥωγα, *quod creat participium* ἐῤῥωγὼς ἐῤῥωγυῖα.

πε. Σὺ μὲν οὐ τὸν ἐμὸν βίον εἴρηκας, τὸν τῶν πτωχῶν δ' ὑπεκρούσω.
χρ. Οὐκοῦν δήπου τῆς πτωχείας πενίαν φαμὲν εἶναι ἀδελφήν.
πε. Ὑμεῖς γ', οἵπερ καὶ Θρασυβούλῳ Διονύσιον εἶναι ὅμοιον.
Ἀλλ' οὐχ ὁ ὑμὸς τοῦτο πέπονθε βίος· οὐ μὰ Δί', οὐδέ γε μέλλει.
Πτωχοῦ μὲν γὰρ βίος, ὃν σὺ λέγεις, ζῆν ἐστὶ μηδὲν ἔχοντα·
τοῦ δὲ πένητος, ζῆν φειδόμενον, καὶ τοῖς ἔργοις προσέχοντα.
περιγίγνεσθαι δ' αὐτῷ μηδὲν, μὴ μέντοι μηδ' ἐπιλείπειν.
χρ. Ὡς μακαρίτην, ὦ Δάματερ, τὸν βίον αὐτοῦ κατέλεξας·
εἰ φεισάμενος καὶ μοχθήσας, καταλείψει μηδὲ ταφῆναι.

PE. Quę dixisti, non in meos, sed in mendicorum competunt mores. CHR. Atenim nos paupertatem mendicitatis sororem esse censemus. PE. Credo censetis vos, qui Dionysium Thrasybulo similem esse existimatis. Hactenus nunquam tale quidquam vitæ meæ accidit, neque porrò continget. Mendici, de quib⁹ agis, sic viuunt, vt viuendo nihil habeant. Pauperes viuendo suis parcunt, & aliquid rerum gerunt: vt nihil est quod pauperi abundet, ita nihil est, quod ipsi desit. CH. O Ceres, quàm beatam, quàm felicem pauperis vitam nobis narras! qui parcendo, qui laborando, ita demum agit, vt moriens ne relinquat quidem vnde sepeliatur.

ὑπεκρούσω. πτωχῶν. *s.* βίον. ὑπεκρούσω, *secunda persona indefiniti prioris medij, ab* ὑποκρούομαι, *quod propriè est, fides pulso.* ἀδελφήν, *sororem, coniunctißimam, & similimam.* οἵπερ. *s.* φατέ. *Exemplaria quædam ita habent,* Διονύσιον φάθ' ὁμοῖον. *Vbi* εἶναι *subaudiendum, & ὁμοῖον Atticè, pro* ὅμοιον, *effertur.* Θρασυβούλῳ. *Thrasybulus Atheniensis uir fuit supramodum,* φιλόπολις, *& democratiæ Atheniẽsis studiosus, qui quinquaginta tyrannos, quos Lacedæmonij uictores Atheniensibus uictis constituerant, de Tyrannide fortiter expulit. Dionysius contrà, in Sicilia uixit Tyrannus pestilentißimus. Sicq; uixit, ut tandem exutus imperio, coactus sit Corinthi ludum aperire, & pueros literas docere. Quoniam itaque hi fuerunt inter se studijs multo diuersißimis, factum est, ut qui res longo interuallo inter se dissidentes*

Thrasybulus.

Dionysius.

ſidentes componerent, Dionyſium Thraſybulo ſimilem exiſtimare dicerentur. ὁ ὑμός pro ὁ ἐμός. nam ο & ε in ου contrahuntur. ὁ ὑμός.

τοῦτο, hoc: eas incommoditates quas pauperibus eſſe dixiſti, mea uita non paſſa eſt. i. ego dum uixi nunquam ea mala ſuſtinui. πέπονθε, perfectum medium ab anormi πάσχω, patior. Latinè non infeliciter per contingit, redditur. πέπονθα. οὐ μὰ Δί'. Tribus negationibus, & iureiurando interpoſito, rem aſſeuerantius negat. Negatio. μέλλει. ſ. πείσεσθαι, paſſura eſt. πτωχοῦ. Statuit diſcrimen inter πένητα καὶ πτωχόν. Mendicus uiuit cùm nihil ipſe habeat, ſed ex alijs mendicatim accipiat. Propterea dictum uolunt πτωχὸν ὡς ἐκπεπτωκότα καὶ καταλθόντα ἀπὸ τοῦ πλούτου εἰς ἔνδειαν, id eſt, qui à diuitijs excidit, & lapſus eſt in rerum carẽtiam, & penuriam. πτωχός. At πένης παρὰ τὸ πένεσθαι, quod eſt ἐνεργεῖν, laboribus & ſudore bona ſibi parare. πένης. Mendicus in neceſſitate, peram habet confugium unicum: Pauper, laborem & induſtriã.

ἔχοντα. ſ. πτωχόν. Vita mendici eſt, eum nihil habentem uiuere. i. ut uiuat de alieno tantùm. τοῦ δὲ πένητος. ſ. βίος ἐστί, contrà pauperis uita ſic eſt, ut uiuat parcendo, habet itaque aliquid pauper: præterea προσέχοντα. ſ. τὸν νοῦν, animum adiungẽtem ut uelit rebus gerendis animum applicare, Laborem non detrectare. μηδέν. Medius eſt pauper inter diuitem & mendicum: diuiti res familiaris abũdat, mendico deficit, pauperi neque abundat, neque deeſt, tantûm habet quod ad uitam ſatis eſt. Diues. Pauper. Mendicus. μακαρίτης propriè dici uolunt, de eo qui iam ſit mortuus, & ideo beatus, quòd à miſerijs quæ in uita ſunt, liber ſit. μακαρίτης Tectè igitur ſignificat uitam mendici, quandam eſſe mortis ſpeciem, & non aliud eſſe, quàm βίον νεκρόβιον, mortuam uitam. Alioqui dixiſſet, μακάριον βίον. δάματερ. Doricè & ruſticè, pro Δήμητερ. Vrbanius dictum eſſet, ὦ Ζεῦ. δάματερ. μηδὲ ταφῆναι, ne ſepeliri quidem. i. μηδὲ τὰ εἰς τὴν ταφὴν ἀναγκαῖα, id eſt, quæ exequijs & ſepulturæ ſufficiant.

Πε. Σκώπτειν πειρᾷ, καὶ κωμῳδεῖν τοῦ σπουδάζειν ἀμελήσας·
οὐ γινώσκων, ὅτι τοῦ Πλούτου παρέχω βελτίονας ἄνδρας
καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὴν ἰδέαν. παρὰ τῷ μὲν γὰρ ποδαγρῶντες,
καὶ γαστρώδεις, καὶ παχύκνημοι, καὶ πίονές εἰσιν ἀσελγῶς·
παρ' ἐμοὶ δ' ἰσχνοὶ, καὶ σφηκώδεις, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί.
Χρ. ὑπὸ τοῦ λιμοῦ γὰρ ἴσως αὐτοῖς τὸ σφηκῶδες σὺ πορίζεις.
Πε. περὶ σωφροσύνης ἤδη τοίνυν περανῶ σφῷν, κἀναδιδάξω

ὅτι κοσμιότης οἰκεῖ μετ' ἐμοῦ, τοῦ πλούτου δ' ἐστὶν ὑβρίζειν.
ΧΡ. πάνυ γοῦν κλέπτειν κόσμιόν ἐστι, καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν.
ΒΛ. νὴ τὸν Δί', εἴγε δεῖ λαθεῖν αὐτόν, πῶς οὐχὶ κόσμιόν ἐστι;

PE. Totus in hoc eſſe pergis, vt ſpretis rebus ſeriis, & grauibus, ſcommatis me protrahas, & iocis. Quin tu tecũ expende, viros per me quã per Plutũ euadere præſtantiores, idque ſiue animi, ſiue corporis ſpectaris modum, videas apud Plutum podagroſos, ventroſos, ſurarum onere grauatos, prodigioſè obeſos. E diuerſo, qui conſuetudine mea & familiaritate vtuntur, agiles ſunt, graciles, hoſtibus etiam ipſis permoleſti & formidabiles. CHR. Tuis fortaſſe ex inedia, & multo ieiunio gracilitas ea paratur. PE. Imò verò lubet etiam de meorum modeſtia paucis vobiſcum agere, vosque apertè docere, quomodo mihi, & meis amica ſit honeſtas, Pluto autem iniuria. CHR. Admodum certè pulchrum eſt furari, & alienos effodere muros. BL. Vtique ſanè. Rogo, ſi eum qui talia admittit, latitare oportet, quomodo tibi hæc non honeſta videantur?

κωμῳδεῖν — *πειρᾷ, conaris, ſecunda perſona à πειράομαι. κωμῳδεῖν. Vt Tragici eſt luctum ſpectatoribus excitare, ita comici, riſum. Hinc frõs comica pro exporrecta & hilari accipitur, & comici ſales & riſus, pro ſuauibus feſtiuis & iucundis. Præter facetias autem recipit comœdia etiam ſcommata, & mordacia dicteria. Hoc poſterius per uerbum*

σκώπτειν. — *σκώπτειν notatur, ſignificat enim ὑβρίζειν. Alterum uerò, nẽpe iocari per κωμῳδεῖν. i. παίζειν. tametſi κωμῳδεῖν utramque habere ſignificationem non me fugit. τοῦ σπουδάζειν τῶν σπουδαίων. πλούτου. dicimus βελτίονας τοῦ πλούτου, non meliores Pluto ſed meliores quàm Plutus præbeat. τὴν γνώμην .ſ. κατά. per*

ἰδέα. — *ἰδέαν, formam accipe, & corporis habitum. τοῦ pro τούτῳ.*

Podagra. — *ποδαγρῶντες. Podagra morbus ferè eſt φιλοδείπνων, & gulonum. Lectum eſt, uiros articulari morbo & podagra laborantes, cum ad menſam reducti fuiſſent frugaliorem, ſuo morbo eſſe liberatos. γαστρώδεις, & uentroſi, & ſura ſaginata homines tardi, & πίονες, id eſt, corpulenti, & craßi, ſuam adipem nulli, quàm*

crapulæ

crapulæ debent, ubi autem si nõ apud diuites, ἀδδηφαγίαν expleas?

ἀσελγῶς, σελγοὶ ut scribunt, ἔθνος σωφρονέστατόν ἐστι, ἐντεῦθεν ἀσελγεῖς μὴ σώφρονες, id est, Selgi, gens est temperatißima, hinc aselges dicti, intemperati. Ergo ἀσελγῶς immoderatè, supramodum. Nam ἀσελγὲς uocãt prægrande, & ἄνεμον ἀσελγῆ, magnum uentum. σφηκώδεις, ὡς σφῆκες λέπτοι, quibus, ut uespis, corpus est gracilè. Ne quis autem putet eos ideo uiribus destitutos, & imbelles, quòd macie sint confecti, Penia statim subijcit, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί, & hostibus infesti. Primùm consilio, cùm præpingues illi nihil aut parum prospiciant: uenter enim eorum oppletus, & exæstuans animum obruit. Deinde corpore, nam bello gerendo, & hosti debellando sunt aptiores, uictum hostem persequuntur alacrius, à uictore fugiunt expeditius. Proinde Epaminondas Thebanorum dux, cùm unum aliquem ex suis uentrem gestare uideret prominentiorem, ab exercitu iußit submouendum, propterea quòd (hæc enim fuit honesta submouendi illius causa) uix tres, quatuorue clypei uentrem eius tegerent, qui impedimento fuisset, quo minus ille sua pudenda, uideret unquàm. τὸ σφηκῶδες, τὴν κουφότητα, exilitatem. Est in his uerbis, σκῶμμα, sed ad quod Penia non uidetur aduertere, nam neglecto eo, persequitur institutum. Itaque postquàm compendiose de ijs dixit, quæ ad corpus pertinent, transit ad ea quæ animi sunt. περανῶ futurum à περαίνω, absoluam paucis, ne uerbosior uidear, & ne loquacitatem nimiam prætendẽtes, meam causam audire nolitis. ἀναδιδάξω. Propriè hoc: est enim ἀναδιδάσκω contrà quàm quis credat, aliquid doceo & demonstro. ὑβρίζειν, ἡ ὕβρις. πάνυ γοῦν. Ironia est, quam Blepsidemus alia excipit ironia dum subdit, νὴ τὸν Δία. αὐτὸν ς. κλέπτειν ἢ τοιχωρύχον.

σελγοί.

ἀσελγῶς.

σφηκώδεις

Epaminõdas.

ἀναδιδάσκω.

Nomen tacitum.

ΠΕ. Σκέψαι τοίνυν γ' ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς ῥήτορας, ὡς ὁπόταν μὲν
ὦσι πένητες, περὶ τὸν δῆμον, καὶ τὴν πόλιν εἰσὶ δίκαιοι·
πλουτήσαντες δ' ἀπὸ τῶν κοινῶν, παραχρῆμα ἄδικοι γεγένηνται.
ἐπιβουλεύουσί τε τῷ πλήθει, καὶ τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν. (οὖσα.
ΧΡ. Ἀλλ' οὐ ψεύδει τούτων γ' οὐδὲν, καίπερ σφόδρα βάσκανος
ἀτὰρ οὐχ ἧττον γ' οὐδὲν κλαύσει, μηδὲν ταύτῃ γε κομήσῃς,
ὅτι γε ζητεῖς τοῦτ' ἀναπείσειν ἡμᾶς, ὡς ἐστὶν ἄμεινον

πενία πλούτου. πε. καὶ σύ γ' ἐλέγξαι μ' οὔπω δύνασαι περὶ τούτου,
ἀλλὰ φλυαρεῖς, καὶ πτερυγίζεις. χ. καὶ πῶς φεύγουσί σ' ἅπαντες;
πε. ὅτι βελτίους αὐτοὺς ποιῶ. σκέψασθαι δ' ἔστι μάλιστα
ἀπὸ τῶν παίδων· τοὺς γὰρ πατέρας φεύγουσι φρονοῦντας ἄριστα
αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμ' ἐστὶ δίκαιον!

PE. Si verba mea fidem apud te non accipiunt, vide in vrbibus quid rhetores faciant: hi certè tantisper dũ pauperes sunt, mirum quàm & in ciues, & in rempub. iustos se præbeãt. De publico autem ditati, protinus iniusti fiunt, plebeculæ insidiantur, quin aduersus populũ etiam bellum suscipiunt. CH. Etiam si cum primis es vana, et improba, in hoc tamen nihil quidquã es mẽtita, sed nihilosecius isthuc haud inultũ feres: vt ne propterea efferaris, quòd hac ratione nobis persuadere coneris, paupertatem diuitiis esse potiorem. PE. Hac in re tamen tu nondum me conuincere potuisti: tantũ nugaris, & verbis deblateras inanibus. CH. Dic ergo quî fiat vt te fugiant omnes? PE. Quòd per me fiant meliores. Id de pueris, si quidem aliunde vsquam, promptum est nosse: hi etenim patrum suorum, optima quæque etiam ipsis consulentium, auersantur conspectum. Vsqueadeò quid iustum vel iniustum sit statuere, hominibus res est operosa!

Rhetores. *τοὺς ῥήτορας. Ecce ut suum in rethores odium nescit dissimulare! Iam anteà insectatus eos erat illic apertissimè:* ἕτεροι δ' ἐπλούτουν, ἱερόσυλοι, ῥήτορες, καὶ συκοφάνται. *Et illic,* τὸ στόμ' ἐπιβύσας κέρμασι τῶν ῥητόρων. περὶ τὸν δῆμον, *in causis priuatis* περὶ τὴν πόλιν, *in communi & publica causa.* τῶν κοινῶν. *s.* χρημάτων. ἐπιβουλεύουσι, *popellum circumueniunt, & bona eius insidiosa oratione ad se trahunt.* πολεμοῦσιν· *non armis, & aperto Marte dimicant, sed orationibus, quibus reipublicæ statum perturbant, & urbem factionibus proscindũt: tũc.n. ad dicendũ maximè prodeunt, ex cõmunibusq; incõmodis uberrima sibi & amplissima cõparant commoda.* ψεύδει, *Atticũ, pro* ψεύδῃ *&* τούτων *pro* ἐν τούτοις, οὐκ *&* οὐδὲν

κλαύσει. *pro solo* οὐδὲν, κατ' οὐδέν. *nulla in parte in negotio rhetorũ.* κλαύσει *itidem*

itidem pro κλαύσει ἀ κλαίομαι, quāquam κλαίω usitatius. Scilicet Attici uoces paßiuas pro actiuis amant capere. ταύτῃ. s. αἰτίᾳ uel ὁδῷ, hac uia, ratione & causa, quoniā scilicet aliquid dixeris de rhetoribus, quod uolentes credidimus, neque ullo modo tibi in ea re cōtradiximus. οὐ respicit uerbum κλαύσει. τοῦτο, hoc quod sequitur ὡς ἐστὶν ἄμεινον &c. περὶ τούτου, in hac disputatione, utrum præstet diuitiæ ne an paupertas. πτερυγίζεις. uerbum hoc ad auiculas pertinet, uolitare gestientes, per ætatem uerò adhuc inuolucres: per metaphoram significat frustra conari, ματαιοπονεῖν καὶ οὐδὲν ἀνύειν. Multa quidem dicis, uerum nihil efficis. φρονοῦντας, animo & secum illis quærentes optima, & saluberrima, optimè illis uolentes. Quomodo, inquit, filij patres suos fugiunt, non ob id quòd sint patres (hoc nomine enim eos potius amplectuntur) sed quòd patres de filijs exigant, quod ipsis bonum est. Sic & homines me fugiunt, non odio mei, sed uirtutis & honesti quod in me est. οὕτω. Exclamat Penia dum perpendit quàm sit hominibus difficile uirtutem sequi, et amare, cùm filij, propter uirtutem, etiam suos oderint patres.

Paßiua.
Substātiuū
Subauditū.
πτερυγίζειν

ΧΡ. τὸν Δία φήσεις ἆρ' οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκειν τὸ κράτιστον;
κἀκεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει, ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει.
ΠΕ. ἀλλ' ὦ κρονικαῖς γνώμαις ὄντως λημῶντες τὰς φρένας ἄμ-
ὁ Ζεὺς δήπου πένεται. καὶ τοῦτ' ἤδη φανερῶς σε διδάξω. (φω.
εἰ γὰρ ἐπλούτει, πῶς ποιῶν αὐτὸς τὸν ὀλυμπικὸν ἀγῶνα,
ἵνα τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἀεὶ δι' ἔτους πέμπτου ξυναγείρει,
ἀνεκήρυττε τῶν ἀθλητῶν τοὺς νικῶντας, στεφανώσας
κοτίνου στεφάνῳ; καίτοι χρυσῷ μᾶλλον ἐχρῆν, εἴπερ ἐπλούτει.
ΧΡ. οὐκοῦν τούτῳ δήπου δηλοῖ τιμῶν τὸν πλοῦτον ἐκεῖνος.
φειδόμενος γὰρ καὶ βουλόμενος τούτου μηδὲν δαπανᾶσθαι
λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας, τὸν πλοῦτον ἐᾷ παρ' ἑαυτῷ.
Π. πολὺ τῆς πενίας πρᾶγμ' αἴσχιον ζητεῖς αὐτῷ περιάψαι
εἰ πλούσιος ὢν, ἀνελεύθερος ἐσθ' οὑτωσί, καὶ φιλοκερδής.
Χ. ἀλλά γε σ' ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε, κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας.

CH. Tu, credo, ipsum quoque Iouem, in eo quod

optimum est rectè iudicando, falli dices, diuitias quandoquidem & ille habet. PE. O re vera hebetes, & iudicio plus quàm stupido ac cæcutiente, senes. Ego verò inopem esse Iouem aio, cuius rei haud dubiam fidẽ tibi iam facio. Cùm certamen institueret Olympicum (in quo Græcos vniuersos quinto quoque anno volebat congregatos) si, vti ais, diues erat, quid eum, obsecrò, mouebat, vt præconio iuberet athletas victores oleastro coronari? Si opulentus erat, aurea certè corona magis conueniebat. CHR. Erras, quoniam ipse quanti diuitias faceret, alia ratione quàm hac, clarius non potuit demonstrare. Sic enim illis parcebat, vt vel tantillũ earum absumi non sineret. Olympionicen rebus nihili coronabat, interea diuitias sibi reconditas seruabat. PE. Si, vt dicis, ita est, Ioui quàm cuiuis paupertati, crimen multò fœdiùs appingis, vt qui diues cũ sit, sordidus tantoperè sit, & auarus. CH. Facesse hinc, oleastri corona coronatam te Iupiter perdat malé.

φήσεις. Verbum hoc non solùm ad Peniam referri potest, sed & ad Blepsidemum, ut non sit interrogatio, sed ironia: Si mulierculæ, inquit, huic credis insanæ, dices Iouem etiam, quid uerum & æquum sit ignorare. Nam eidem Blepsidemo dicuntur, ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει. Vbi ταύτην magno contemptu profertur, istam pauperiei & omnium calamitatum authorem, ad nos miseros homines transmittit. τὸν πλοῦτον Hoc ipsum prædixerat, ἄρχει διὰ τίν' ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν; Cui respondit Carion, διὰ τἀργύριον, πλεῖστον γὰρ ἔστ' αὐτῷ. κρονικαῖς. O uiri saturnijs mentibus. Κρόνος temporum Deus poëtis fingitur. Vnde κρόνιον Saturnium, id est, multorum annorum aliquid dicimus. Iam notius fuerit, antiqua pro stultis capi. Plato, ἀρχαιότερος εἶ τοῦ δέοντος, id est, antiquior es, id est, stultior quàm oporteat. Cicero, Negligimus ista, & nimis antiqua, & stulta dicimus. Quin hominem uecordem uocant κρόνον, Saturnum, quemadmodum nugas & deliramenta κρόνους. Nec hinc abest quod Plutarchus homines ætate desipientes uocat κρονολήρους, quasi Saturni more hebescentes. λημῶντες. O uiri animo cæcutientes, iudicio corrupto, inscitia, & ignorantia falsi. Græcis, λήμη humor est in oculis crassus, qualis est hominibus ætate affectis. Vnde spißiores lachrimæ genitæ

κρόνος. κρόνιον. Antiqua. κρόνοι. κρονόληρος λήμη.

genitæ, sic oculorum aciem occupant, ut senes λημᾷν, id est, cæcutire, & de rebus uisis male iudicare cogant. Ad animum non ineleganter transfertur. ὀλυμπιακὸν. Certamen Olympicum ab Hercule institutum ferunt: nomen habet ab urbe Olympia in quam nobilissimi quique Græcorum confluebant, alij tantùm ut uariorum certaminum genera uiderent, alij ut suæ uirtutis specimen ederent. Ludi illi & spectacula numero multitudinis Olympia dicta: suntq; ab Hercule Ioui patri consecrata. πέμπτου. Olympia & quinquennalia fuerunt, & per quinque dies celebrari consueuerũt, quòd quinque fratres essent, Hercules, Peonæus, Epimedes, Iasius, & Ida. κοτίνου. Brabeum & præmium τῶν ὀλυμπιονικῶν corona erat oleagina. Propterea olea illa dicebatur ἐλαία καλλιστέφανος. Aristoteles de olea uerba faciens, scripsit, ἀπὸ ταύτης λαβὼν ἡρακλῆς ἐφύτευσεν ὀλυμπιάσιν, ἀφ' ἧς οἱ στέφανοι τοῖς ἀθλητᾶις δίδονται, id est, Hercules acceptam hanc ad Olympiam plantauit, de qua coronæ Athletis contexuntur. Pindarus κόσμον ἐλαίας, id est, ornamentum & coronam oleæ, uocat μνῆμα τῶν ὀλυμπίᾳ κάλλιστον ἀθλῶν. idest, pulcherrimum monumentum olympicorum certaminum. Penia autem ut coronam huiusmodi eleuaret, inuidiosè uocat στέφανον κοτίνου, quo nomine significant non ἐλαίαν, sed ἀγριέλαιον .i. oleastrum, & syluestrem oleam. τούτῳ τῷ τρόπῳ hoc modo, hac ratione. δηλοῖ τιμῶν, ad uerbum, ipse significat honorans, pro ipse manifestum facit se charas habere opes, ut subaudias αὐτὴν, & τιμῶν pro τιμᾷν accipias, participium scilicet pro infinitiuo, quã constructionem aliquoties antea uidimus. Quanquam nihil prohibet δηλοῖ, pro δηλοῦται poni, cùm scitum sit, apud Atticos actiua loco paßiuorum, & contrà usurpari. λήροις, nugis, id est, rebus friuolis, & inanibus. ἀναδῶν, ab ἀναδέω, redimio, circundo. τοὺς νικῶντας, uincentes, capita uincentium, totum pro parte. ἐᾷ, sinit, seruat intactum. πρᾶγμα αἴσχιον, turpius facinus. s. τοῦ πράγματος quàm sit facinus paupertatis. ἀλλά γε. Cum uidit Chremylus se amplius nihil habere, quo Peniam uinceret, ad maledicentiam, et imprecationes conuertit orationem. Ridiculè repetit uerba Peniæ, κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας. Mos sanè familiaris est comicorum, risus gratia, διττολογεῖν.

λημᾷν.
Olympicũ certamen.
Olympia.
Hercules.
Peonæus.
Epimedes.
Iasius.
Ida.
ἐλαία.
κότινος.
Nomẽ tacitum.
Pronomen subauditũ.
Participiũ pro infinitiuo.
Actiuũ pro paßiuo.
Totum pro parte.
διττολογία.

Π. τὸ δ' αὐχμεῖν λέγεις καὶ λημᾷν ὑμᾶς, ὡς οὐ πάντ' ἐς ἀγάθ' ὑμῖν
Διὰ τὴν πενίαν; Χ. παρὰ τῆς Ἑκάτης ἔξεστιν τοῦτο πυθέσθαι,

εἴτε τὸ πλουτεῖν, εἴτε τὸ πεινῆν βέλτιον. φησὶ γὰρ αὐτὴ,
τοὺς μὲν ἔχοντας, καὶ πλουτοῦντας, δεῖπνον κατὰ μῆνα προσάγειν·
τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἁρπάζειν πρὶν καταθεῖναι.
ἀλλὰ φθείρου, καὶ μὴ γρύξῃς
ἔτι μηδ᾽ ὁτιοῦν·
οὐ γὰρ πείσεις, οὐδ᾽ ἢν πείσῃς.

PE. Itáne verò, bona vobis omnia de paupertate esse inficiari tam impudenter audebitis? CH. Diuitem, an pauperem esse vtrum satius sit, isthuc ab Hecate scire licet. Illa enim dicere solet, singulis mensibus diuites ipsi conuiuium instruere opiparum, cibos aũt vix dum appositos, auidius diripi ab inopibus. Sed quid in his hęreo. Abi in malam rem: & mihi de hac re posthac verbum facias, ne vnum quidem: non enim mihi persuadebis, etiam si persuaseris.

τὸ γάρ. Vbi uidet Penia senes usqueadeo peruicaces sui esse cõtemptores, excandescit, propterea oratione utitur ἐλλειπτικῇ: hoc.n. genus orationis maximè conuenit iratis. τὸ pro τοῦτο accipitur, & γὰρ interrogationem notat. Sic perficias orationem, τίς γὰρ ἂν ἀκούων τοῦτο, ἀνάσχοιτο; Quis se contineat, qui hæc audiat? uel πῶς δ᾽ ἂν τὸ φορτικὸν οὐκ εἴη; Cuinam hoc non uideatur graue & permolestum? τὸ demonstrat quod subsequitur, nempe ὑμᾶς τολμᾶν ἀντιλέγειν &c. ἑκάτης. Moris fuit peruetusti, ut Luna in triuijs coleretur, illicq; potius quàm in biuijs, uel in quadriuijs, quòd tribus uocaretur nominibus: σελήνη, ἄρτεμις, ἑκάτη. Et quoniam menses ad cursum Lunæ prisci metiebãtur, κατὰ νουμηνίαν .i. nouilunio (qui primus dies mensis erat) in triuijs pro sacrificio, cœnã diuites Lunæ apparabant, in quem locum irruentes pauperes protinus illatos cibos deuorabant, quos Lunam comedisse dictitabant. Porrò quamuis scitum sit cœnam illam perparcam fuisse, cibiq; non ita multi (nam Hecatæ cœnam uocant eam, quæ admodum est frugalis) tamen Chremylus uult ut Penia intelligat eam lautam fuisse, ut quæ à diuitibus pararetur. Nã eo iure hanc cœnam Chremylus magni facit, quo iure Penia, coronam oleaginam depreßit, dum κόττινον & λύρους appellauit. πεινῆν, pro πεινᾶν

Elliptica oratio.

σελήνη. ἄρτεμις. ἑκάτη.

Hecatæ cœna.

πεινῆν.

πεινᾶν Atticè, ut ζῆν pro ζᾶν. Iam uerò πεινῆν est pauperem esse, sumpto eo quod sequitur, pro eo quod præcedit: pauper enim qui est, sæpe esurit. ἔχοντας. s. πλοῦτον uel χρήματα, eos quibus res est, & facultates suppetunt. φθείρου, abi in exitium, malè pereas. Id ipsum quod ἐς κόρακας, de quo suprà. uulgò qui indignantur, solent eos in quos inuehuntur, ad satellitium Orci ablegare. μὴ cum ἔτι μηκέτι. πείσεις. Egregia hyperbole, qua significat rem nullo modo ipsi uideri posse credibilem, aut probabilem. Non persuadebis ut relicto Pluto te sequamur: etiã si persuaseris, id est, omnia dixeris quæ ad persuadendum habent momenti uel plurimum. Ita dici solet: Non credam, etiam si ipse uidero.

πεινῆν. Nomen tacitum. φθείρου.

Πε. ὦ πόλις Ἄργους, κλύεθ᾽ οἷα λέγει;
Χρ. Παύσωνα κάλει τὸν ξύσιτον.
Πε. τί πάθω τλήμων;
Χρ. ἔρρ᾽ ἐς κόρακας θᾶττον ἀφ᾽ ἡμῶν.
Πε. εἶμι δὲ ποῖ γῆς;
Χρ. ἐς τὴν κύφων᾽· ἀλλ᾽ οὐ μέλλειν
χρή σ᾽, ἀλλ᾽ ἀνύειν.
Πε. ἦ μὴν ὑμεῖς γ᾽ ἔτι μ᾽ ἐνταυθοῖ
μεταπέμψεσθον.
Χρ. τότε νοστήσεις, νῦν δὲ φθείρου·
κρεῖττον γάρ μοι πλουτεῖν ἐστὶν,
σὲ δ᾽ ἐᾶν κλάειν μακρὰ τὴν κεφαλήν.
Βλ. νὴ Δί᾽ ἔγωγ᾽ οὖν ἐθέλω πλουτῶν
εὐωχεῖσθαι μετὰ τῶν παίδων
τῆς τε γυναικός· καὶ λουσάμενος
λιπαρὸς χωρῶν ἐκ βαλανείου,
τῶν χειροτεχνῶν,
καὶ τῆς πενίας καταπαρδεῖν.

PE. Ciues Argiui, quàm impia & nefaria dicat, audite. CH. Pausonem vocat sodalem. PE. Misera

ſera, quid me tandem futurum eſt? CH. Inauſpicatò hinc ocius abi. PE. Quonam terrarum proficiſcar potiſsimum? CH. In Cyphonem ſcilicet. Atq; audin tu? hîc tibi nihil ceſſandum. Sed, quod iuberis, tibi nulla mora præſtandum. PE. Erit peræcaſtor, cum me iterum huc accerſatis. CH. Tum ergo ad nos reuerteris: ſed hocce tempore pereas peſsimè. Iam mihi multo potius eſt diteſcere, teque ſinere largo fletu ſortem tuam deplorare. BL. Multo ſatius hoc tempore per Iouem: ea de re volo ego quoque pulchrè ditatus, genio, vnà cum liberis & vxore, indulgere. Lotus item & vnctus de balneo prodire, artificibus interim, & Peniæ ipſi oppedere.

πόλις. ἄργος. Argiui. Pauſon. ξύσσιτος. πάθω. ἔρρω. εἶμι. ποῖ γῆς.

πόλις, ὦ urbs Argos: urbem pro ciuibus capit, fidem & opem Argiuorum implorat. Scilicet cum Athenis hæc facta ſint, Argos autem in Peloponneſo fuerit, (quæ ab Attico agro longe diſsita eſt) cur potius Argiuos, quàm Athenienſes inuocat? Argiuos pauperes, & Peniæ familiares tectè ſignificat. κλύετε *Indicatiuum uel Imperatiuum eſſe poteſt. Ideo autem pluraliter extulit, quòd* πόλις *collectiuum nomen ſit.* παύσωνα. *Pauſon pictor Athenienſis fuit extremæ inopiæ, quem propterea fingit auxilij gratia, ut commenſalem à Penia uocari. Nota uſqueadeo fuit huius, non dicam paupertas, ſed mendicitas, ut prouerbio dederit locum,* παύσωνος πτωχότερος, *Pauſone mendicior.* καλεῖ: *Etiam ſi poteſt imperatiuũ eſſe, ut* κλύετε, *tamen meo iudicio indicatiuum eſt, dicuntur enim hæc à Chremylo non Peniæ, ſed Blepſidemo. Iam, eius quem alloquimur, per tertiã quã per ſecundam perſonam, maior eſt deriſio.* ξύσσιτον *idem quod* σύσσιτος *eſt, niſi quod illud Atticum, hoc commune.* πάθω *à* πάσχω *eſt ſubiunctiuum. Quid patiar? quis tandem futurus eſt rerum mearum exitus? Quò me uertam?* ἔῤῥε, ἔῤῥω *&* φθείρομαι *idem ſignificant. Expreſsior fit uerbi ſignificatio cum dicitur* ἔῤῥ' ἐς κόρακας. *Propterea cum anteà ſine uerbo dixit,* οὐκ ἐς κόρακας, *hoc uerbum ſubaudiendum fuit.* εἶμι. *Penia non habet rationem eorum quæ à Chremylo dicuntur, ſolùm intenta eſt in gemitum. Quare poſt illa,* τί πάθω τλήμων *ſubdit,* εἶμι δὲ ποῖ γῆς. εἶμι *præſens eſt uerbum, quod quoniam futurum non habet ſatis uſitatum, idcirco futuri loco ponitur.* ποῖ γῆς. *Perinde fuiſſet, ſi genitiuum*

γῆς

γῆς omisisset, nisi quod inest in hoc dicendi genere affectus quidam maior. Antea Blepsidemus sic dixit Chremylo, ἥκιστα πάντων. μέλλειν, cunctari, βραδύνειν. Cum hæc dicuntur, Chremylus Peniam aliqua corporis parte prehensam, propellit, & urget. ἀνύειν. Magis placet alijs. ἁνύτειν, uel Atticè geminato τ ἀνύττειν, ire properè & festinanter quò instituisti. ἁνύττειν.

μεταπέμψεσθον. post hæc uerba Penia sensim ab his discedit. Quo autem longius abit, eò altius illi uerba faciunt abeunti. μακρά. adiectiuum neutrum plurale pro aduerbio diu, μακρά. εἰς μακρὰν ἡμέραν, in multos dies. τὴν κεφαλήν. Subaudiunt τύπτουσαν, ferientem præ dolore. Poßis subaudire ξύουσαν scalpentem & fricantem. Ii quos pœnitet, quiq; de mutando instituto secum agitant, solent caput scabere, cogitabundi. A uerò fortasse non abest si τὴν κεφαλὴν per synecdochen ponas, plorare tuum caput, id est, te, & miseram tuam conditionem. τὴν κεφαλήν. νὴ Δία .s. κρεῖττον ἐστὶ πλουτεῖν. confirmat sententiam Chremyli. λουσάμενος. De more Priscorum ante mensam & conuiuium balnea ingredientium. Post lotionem autem oleo ungebantur, nam balneorum æstus poros aperit, in quos ne penetret externus, & frigidior aër, oleum adhibebant, quo non solum pori occupabantur, sed & nerui refocillabantur. χειροτεχνῶν. Meminit eorum quæ Penia elatior uisa est illic dicere, ἐγὼ δὲ τὸν χειροτέχνην, ὥσπερ δέσποινα, &c. ubi arroganter dixit homines multùm sibi & artificibus, quibus imperitabat debere. καταπέρδειν, πέρδειν κατὰ τῶν χειροτεχνῶν, oppedere, & uentris crepitus ædere in opifices, & Peniam, quo non aliud est maius signum contemptus.

Χρ. Αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ 'πίτριπτος οἴχεται.
Ἐγὼ δὲ καὶ σύ γ' ὡς τάχιστα τὸν θεὸν
Ἐγκατακλινοῦντ', ἄγωμεν εἰς Ἀσκληπιοῦ.
Βλ. Καὶ μὴ διατείβωμέν γε, μὴ πάλιν τις αὖ
Ἐλθὼν διακωλύσῃ τι τῶν προὔργου ποιεῖν.
Χ. Ὦ παῖ Καρίων τὰ στρώματ' ἐκφέρειν ἐχρῆν.
Αὐτόν τ' ἄγειν τὸν Πλοῦτον, ὡς νομίζεται.
Καὶ τἄλλ' ὅσ' ἐστὶν ἔνδον ηὐτρεπισμένα.

CH. Scelerata illa recedit à nobis: proinde ego, & tu Blepsideme Plutum quàm citissimè ad Aesculapiũ deducamus, atque illic vt decumbat curemus. BL. Tempus ergo diutius hîc non teramus, ne quis rursum interueniens, quod bene est occeptum impediat. CH. Heus Carion stragula illuc sunt tibi exportanda. Plutus nobis illuc deducendus, quo ritu & moribus est constitutum. Neque quicquam eorum negligendum est, quæ domi sunt in hanc rem parata.

Datiuus. ἡμῖν pro ἀφ' ἡμῶν, uel ἡμῖν nobis, pro uoto nostro, uti exoptabamus.

ὑπίτριπτ. ὁ 'πίτριπτ@, contractio est, pro ὁ ἐπίτριπτ@. Eodem modo antea Carion dictus est ὁ ὑπίτριπτ@. ἐγκατακλινοῦντε, participium futurum, inclinaturi, ut inclinemus, in lectulo collocemus. In tēplo Aesculapij decumbere oportebat, qui opem illius expectabat.

Substãtiuũ tacitum. εἰς. s. ναόν. Sic post διατρίβωμεν. s. χρόνον. πάλιν & ἂν ponuntur ἐκ παραλλήλου. Διακωλύσῃ. s. ἡμᾶς περὶ τί τῶν aliquid eorum quæ sunt *προὔργου.* προὔργου, uel solutis uocibus πρὸ ἔργου. Id porrò dicitur πρὸ ἔργου, quod ad rem peragendam utile est & necessarium. Puta, hic τὸ ἔργον est, ἡ τοῦ πλούτου ἀνάβλεψις. i. uisum Pluto restitui. τὰ δὲ πρὸ ἔργου sunt, τὰ εἰς ἀνάβλεψιν ἀναγκαῖα, ea quæ ad reponendum uisum prius facta sunt necessaria, ut templum adire Aesculapij, uota illic nuncupare, Pluto locum illic parare, & id genus alia, citra quæ uisum Plutus non recipiat. *ὥς νομίζεται.* ὡς νομίζεται, ut moris est, ut moribus est receptum, solennia enim quædam erant, & legitima obseruanda, ea Chremylo & Blepsidemo potius quàm Carioni seruo sunt perficienda. Quomodo contrà, seruum magis decet in templum humeris ea portare, quæ suscepto operi erant necessaria. Ne quid autem Carion prætermittat, subdit, καὶ τἆλλ'. ηὐτρεπισμένα. Augmentum Atticum, pro εὐτρεπισμένα. Igitur deducto ad Aesculapium Pluto, & rebus omnibus necessarijs in templũ à Carione perlatis, actoribus in templo expectantibus dum Plutus uisum receperit, proscenium remansisset uacuũ, nisi chorus è scena statim prodijsset, qui iocosis quibusdam carminibus & facetijs spectatores tantisper retinuisset, dum quispiam exiret, qui Plutum uisu pristino donatum nunciaret. Carion ergo de templo egressus, ubi Chorum uidet, gaudio gestiens ingenti, illi uerba hæc, ædita uoce, acclamat.

ΚΑΡΙΩΝ

ΚΑΡΙΩΝ.

ὦ πλεῖστα Θησείοις μεμυσυλημένοι
γέροντες ἄνδρες, ἐπ' ὀλιγίστοις ἀλφίτοις·
ὡς εὐτυχεῖθ', ὡς μακαρίως πεπράγατε·
ἄλλοι θ' ὅσοις μέτεστι τοῦ χρηστοῦ τρόπου.
Χορ. τί δ' ἐστὶν, ὦ βέλτιστε τῶν σαυτοῦ φίλων;
φαίνει γὰρ ἥκειν ἄγγελος χρηστοῦ τινος.

CAR. O fortunatos, ô beatos vos ſenes, quos quã ſæpiſsimè oportuit Theſeorum tempore, in ſumma rerum inopia, iuſculo & atro pane victitare! Nec illi minus poſthac felices futuri, quotquot ſunt, quibus ſyncera vita, & candidi mores cordi antehac fuere. CHO. O æqualium tuorum optime, quidnam rei nouæ eſt? Certè boni neſcio quid nobis nuntiaturus videris.

πλεῖστα *aduerbium. Mala & incommoda quo ſæpius ad nos recurrunt, eo nobis ſunt inuiſiora. Propterea fit, ut ſi qua poſtea continget felicitas, ea ſit multo gratior futura.* θησείοις. ſ. ἱερ. *Theſeus* Theſeus. θησεῖα. *Athenienſes diſperſos, & uicatim habitantes nactus, in unam urbem coëgit, ſtatum urbis conſtituit, mores & leges ciuitati dedit, cuius rei gratia, poſteri eum uita functum, amplis cumularunt honoribus. Nam quo in loco tumulus eius erat, templum ſacrarunt, templo illi* ἀσυλίαν ἀσυλία. *conceſſerunt, id eſt tantum iuris, ut ex eo nemo ſupplex auelleretur. Amplius, in eius honorem octauus cuiuſque menſis dies celebrabatur. Diebus illis feſtis (quæ Theſea dicebantur)* διανομή *i. largitio fiebat populo, ut eo die non ſolùm diuites, ſed & cuiuſcunque generis homines conuiuia agitarent, ſolitoq; ſplendidius uiuerẽt. Carion hîc gratulatur choro, & reliquæ plebi, quæ ſimpliciter & probè uixit, aſſerens futurum poſthac, ut à Pluto ditati, uitam agant liberaliorem.* μεμισυλημένοι. *Panis ſorbitionis gratia excauatus,* μισύλη *ap-* μισύλη. *pellatur. Ab hoc fit* μισυλάω, *quod eſt de cauato pane ius exhaurio: præterea panis portiunculas alicui do. Et* μισυλάδης *is dicitur, cui particulæ panis & fruſta dantur. Itaque* μεμισυλημένοι *duriter educati, et qui parcè ac tenuiter uixiſtis, puta, pultè, iure, aqua, & uili legumine, quæ uocat* ὀλίγιστα ἄλφιτα, *minimas farinas, id eſt, uictũ anguſtiſsimum. Propterea quod, inquit, minimum uobis eſſet, quo uiue-*

ὀλίγιστον. retis. Dictum est ὀλίγιστον ut κάκιστον, forma irregulari, ab ὀλίγος.
πεπράγατε medium perfectum à πράττομαι. ἄλλοι τε. s.
μέτεστι. ὡς ἄλλοι εὐτυχοῦσι, καὶ μακαρίως πράττουσι. μέτεστι, cum datiuo & genitiuo significat copiam alicuius rei cuipiam esse, aut certè participem & socium esse. Qui, quomodo uos, sine cuiusquam iniuria uixerunt. ὦ βέλτιστε. Ironia est, ô sociorum & amicorum tuorum optime. i. ὦ τῶν ὁμοίων σοι μαστιγιῶν κάκιστε, optime eorum qui sunt tui generis & ordinis, uerberonũ scilicet, ac nebulonũ. Quomodo aũt oiptmus latro, summus est latro: ita optimus uerbero, est perditissimus & nequissimus. φαίνει, Atticè pro φαίνῃ.

Καρ. ὁ δεσπότης πέπραγεν εὐτυχέστατα,
μᾶλλον δ' ὁ Πλοῦτος αὐτός· ἀντὶ γὰρ τυφλοῦ
ἐξωμμάτωται, καὶ λελάμπρυνται κόρας,
Ἀσκληπιοῦ παιῶνος εὐμενοῦς τυχών.
Χορ. λέγεις μοι χαρὰν, λέγεις μοι βοάν.
Καρ. πάρεστι χαίρειν, ἤν τε βούλησθ' ἤν τε μή.
Χορ. ἀναβοάσομαι τὸν εὔπαιδα, καὶ
μέγα βροτοῖσι φαῖος Ἀσκληπιόν.

CAR. Optatius agi cum meo hero nõ potuit, vel potius dicam, cum ipso Pluto: qui cum antea cæcus esset, receptis iam nitentibus, atque perspicacissimis oculis, acerrimè intuetur: medico hac in re propitio vsus Aesculapio. CHO. Voluptatem magnam nuncias: id narras, quod me gaudio exclamare compellit. CAR. Est profectò, cur velis, nolis, solidum gaudeas gaudiũ. CHO. Aesculapiũ egregiæ prolis parentẽ, & insigne mortalib. iubar, laudibus & cãtu ad astra feram.

αὐτός. αὐτὸς, emphasin habet, ipse, qui alloqui Deus est, quare qui ipse ex seipso debet felicissimus esse. Hominibus qui dicit, rem feliciter cedere, mirum non dicit, at Deo ita contingere si dicetur, mirum uideatur, cùm illi aliter non soleat euenire. ἐξωμμάτωται. Ea ferè est natura & uis huius particulæ ἐκ uel ἐξ, ut ἐπιστέρησιν, id est, priuationem, significet, propterea quis prima fronte credat ἐξωμμάτωται

Marginal notes: ἐκ. ἐξ. ἐξωμματῶσαι.

μάτωται significare ἐκκέκοπται δύο ὀφθαλμοὺς· oculis orbatus est: & quod simillima cõpositione Latini dicũt, exoculatus est. Sed comico ioco uult hoc uerbũ ἐπαμφοτερίζειν, & hic δὴ, ἐπίτασιν, i. intensionẽ notare, significareq; ἐπιπεταμένως ualde, supramodum oculatus factus est, ut cum dicimus nos aliquẽ amare ἐκ θυμοῦ, ex animo, ut sit idem δὴ ὠμματωται, quod ὀξύτατα ἀνέβλεψε, uisum recuperauit acutissimum. Non dissimile est λελάμπρωται, quamuis enim significare possit λεύκωμα ἐν ὀφθαλμοῖς ἔσχηκε, albugine illi caligauerunt oculi, intelligit tamẽ hoc sensu, λαμπροὺς καὶ καθαροὺς ἔσχε ὀφθαλμοὺς, claros, & ab omni macula puros recepit oculos. Dictum est λελάμπρωται pro λελάμπρυνται solent .n. tertiam personam singularem efferre similẽ tertiæ plurali. Sic dicunt δὴ ἤρωνται, κατήσχωνται, pro δὴ ἤρανται κατήσχυνται. Iam κόρας .i. palpebras pro oculis ponit partẽ nimirum pro toto. παιῶνος. uolunt παίω uerbum significare θεραπεύω, curo, unde sit παίων καὶ παιάων, uel contractè παιῶν, medicus. ἰατρὸς καὶ θεραπευτὴς τῶν νοσημάτων, qui morbos & corporis uitia curat. Haud scio tamẽ nũ ab Apolline medicorum præside hoc nomen manarit. Dictus est enim Apollo Παιὼν παρὰ τὸ παίειν. i. à feriẽdo, quòd sagittis Pythonẽ serpentem confoderit. Vnde & hymnus in Apollinem decantatus παιὰν appellatus. τυχὼν, nactus, posteaquàm incidit: à τυγχάνω. χαράν. τί χαρᾶς ἄξιον, aliquid gaudio dignũ. Sic βοὰν dignũ clamore nunciũ. Sapit hic uersus tragœdiã magis quàm comœdiam: neq; enim uociferationes comœdia poscit. Id nõ omnino est dissimile ueri, cũ βοὰν pro βοὴν, & postmodũ ἀναβοάσομαι pro ἀναβοήσομαι, positũ sit, τὸ η ideo in α mutato, quòd altè uociferãti α quã η magis cõueniat, clamorémq; magis exprimat. χαίρειν, gaudere. i. χαρὰ, gaudium. βούλησθε subiunctiuũ à βούλομαι. ἦν τι μὴ, f. βούλησθε. Etiã si per totã uitã uix unquam licuit uobis ridere, sed potius frontẽ caperare, & tristari, adeo ut uix ridere possitis, etiam si ridendi causæ fuerit uel plurimum, tamẽ quod narro, iã uobis ridendi imponet necessitatem.

εὔπαιδα. Mirè ambigua est hæc uox: exponas .n. εὔπαιδα, τὸν καλὸν παῖδα, pulchrũ filium Apollinis Aesculapium, uel καλοῦ πατρὸς παῖδα, filiũ pulchri patris, uel καλοὺς παῖδας ἔχοντα, fortunatũ in pulchris liberis suscipiendis. Fuit enim Aesculapio proles hæc non incelebris, Podalirius, Machaon, Iaso, Panacea, & Hygia. φαωός potius uidebatur legendum φαωὸν splendorem, & claritatem, propterea legunt nonnulli φέγγος. Quid autem si φάος legatur? impediat fortasse Atticis parum amica diæresis. Appositiuè dixit Aesculapium

λαμπρύνεσθαι.

Tertia psona pluralis pro singulari.

παίων.

παιάν.

τυχών.

εὔπαις.

Aesculapius

Podalirius.

Machaon.

Iaso.

Panacea.

Hygia.

Aesculapium esse hominibus lumen & ornamentum insigne, ut cuius dono & beneficio erit posthac hominibus, quo spectatiores fient, uirtutibus & diuitijs quàm olim facti illustriores. Hæc cum diceret Chorus, uxor Chremyli (cui Carion indicaturus est, qua ratione Plutus ab Aesculapio cæcitate est liberatus) domo sua egreditur, excitata uoce Carionis exultantis, & quondam pauperum, & proborum omniũ instantem felicitatem prædicantis. Manserat illa apud se, Plutum, Chremylum & reliquos opperiẽs, qui inde ad Aesculapium profecti erãt. Itaque in ipso limine domus quæ sequuntur, ipsa sibi ipsi, audientibus tamen cunctis, loquitur.

ΓΥΝΗ' ΧΡΕΜΥ'ΛΟΥ.

Τίς ἡ βοή ποτ' ἐστίν; ἆρ' ἀγγελεῖ
χρηστόν τι; τοῦτο γὰρ ποθοῦσ' ἐγὼ πάλαι,
ἔνδον κάθημαι περιμένουσα τουτονί.
Χαρ. ταχέως, ταχέως φέρ' οἶνον, ὦ δέσποιν', ἵνα
καὐτὴ πίῃς· φιλεῖς δὲ δρῶσ' αὐτὸ σφόδρα.
ὡς ἀγαθὰ συλλήβδην ἅπαντά σοι φέρω.
Γυ. καὶ ποῦ 'στιν; Κα. ἐν τοῖς λεγομένοις εἴσει τάχα.
Γυ. πέραινε τοίνυν ὅ, τι λέγεις ἀνύσας ποτέ.
Κα. ἄκουε τοίνυν, ὡς ἐγὼ τὰ πράγματα
ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλήν σοι πάντ' ἐρῶ.
Γυ. μὴ δῆτ' ἔμοιγ' ἐς τὴν κεφαλήν. Κα. μὴ τἀγαθὰ
ἃ νῦν γεγένηται; Γυ. μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα.

VXOR CHREMYLI.

Quidnam sibi vult ille clamor? an non rei cuiuspiã bonæ nuntius redit? certè iam satis dudũ domi desideo, quiddam tale desiderans, Carionemque hunc expectans. CAR. Citò, citò, heus domnina, profer vinum, vt bibas & ipsa: scio enim isthuc tibi tã gratum esse, quàm quod maximè. Dii boni, quantum quorumuis

rumuis bonorum tibi adfero cumulum! VX. Vbi autem illa? CAR. Ex eo quod iam: dicam probè ſcies. VX. Quod dicturus es, tandem perge dicere. CA. Auſculta igitur: nam certum eſt tibi negotia iſthæc omnia, à pedibus ad caput percenſere. VX. Aedepol in meum caput nolim. CA. An non ea quæ nuper contigerunt bona? VX. Nolo, inquã, negotia.

ταχέως. geminata hæc dictio animi læti, & rei bene geſtæ habet ſignificationem. φέρε οἶνον. nuntijs uinum proponi ſolet, ut eo recreati, ſiquid eſt dicendum, melius exponant. κἀυτή, etiam ipſa, ut tibi æquè ac mihi pares. Bibacem heram ſuam apertè notat. πίῃς. Subiunctiuum ab anormi πίνω. δρῶσα à δράω, participium, pro infinitiuo δρᾶν, hoc facere. i. πίνειν. συλλήβδην, comprehenſim, in unum aceruum collecta omnis generis bona. πᾶν ἐστιν. ſ. ἀγαθά. εἶσθα Atticè pro εἶσι, thema εἴδομαι. πέραινε perfice, finem impone, conclude, ἀνύσας ad extremum deducens quod narras. ἐκ τῶν ποδῶν. ut ſumma & prima hominis pars eſt caput, ita pedes ſunt infima. Proinde caput & pedes pro prima & ultima partibus accipiuntur. Et qui rem totam atque ordine narraturos ſe aiunt, ἐκ κεφαλῆς ἐς πόδας dicturos ſe pollicentur. Contrà qui recurrunt. i. præpoſterè, & inuerſo ordine rem narrant, dicuntur narrare ἐκ τῶν ποδῶν ἐς κεφαλήν. Quod Carion iocular iter facturum ſe ait, ſed non ſine malo quod ſuæ heræ imprecatur. Nam hæc uerba, ἐς κεφαλήν σοι, in perniciem alicuius proferuntur, id quod nos antea ſemel atque iterum obſeruauimus. Hanc autem fuiſſe Carioni mentem, uerbum hoc πράγματα manifeſtè docet. Significat enim hæc uox quandoque ὄχλησιν. i. moleſtiam. Quomodo Latinis negotium, dum dicunt, faceſſam tibi negotium. Propterea uxor Chremyli ſentiens ſe hoc uerbo ludi, prudenter malum, à ſuo capite petit repulſum, dum ſubdit. μὴ δῆτα &c. μὴ μὲν. ἀγαθὰ quidem uolo & probo, ſed non πράγματα.

πίῃς. Participiū pro infinitiuo. εἶσθα. πράγματα. Negotium.

καρ. ὡς γὰρ τάχιστ' ἀφικόμεθα πρὸς τὸν θεὸν
ἄγοντες ἄνδρα, τότε μὲν ἀθλιώτατον,
νῦν δ', εἴ τιν' ἄλλον, μακάριον κεὐδαίμονα,
πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν·

ἔπειτ' ἐλοῦμεν. ΓΥ. Νὴ Δί' εὐδαίμων ἄρ' ἦν
ἀνὴρ γέρων ψυχρᾷ θαλάττῃ λούμενος.
ΚΑΡ. Ἔπειτα πρὸς τὸ τέμενος ἦμεν τοῦ θεοῦ.
ἐπεὶ δὲ βωμῷ πόπανα καὶ προθύματα
καθωσιώθη, πέλανος Ἡφαίστου φλογί,
κατεκλίνομεν τὸν Πλοῦτον, ὥσπερ εἰκὸς ἦν·
ἡμῶν δ' ἕκαστος στιβάδα παρεκαττύετο.

CAR. Ergo ſimulatque peruenimus ad Aeſculapium, illucque Plutum (tunc temporis quidem miſerrimum, at nunc, vt ſi quis alius, beatum & felicem) perduximus, omnium primum nos ad mare cum ductum marinis immerſum abluimus aquis. VX. Næ ille tum fuit beatus: vir ſenex ſcilicet frigido mari lotus. CA. Conceſsimus poſthæc in templum Aeſculapii, vbi ſuper altare popana, prothymata, & pelanos flammis ſacrauimus expiata. Fecimus dein vt, de more, Plutus decumberet. Nos ſtibadium, quiſq; videlicet ſuum, ſedulò nobis conſtrauimus.

ὡς cum τάχιστα. Vbi primum, ſtatim ut. ἄνδρα. Seruiliter Deum uocat ἄνδρα, cumq; ἀθλιώτατον, mouetur enim ex eo quod foris in Pluto apparebat, ex cæcitate, & externa calamitate, quæ interni numinis & uirtutis in Pluto latentis maieſtatem tegebat. uel ideo ἄνδρα dixit reſpectu Aeſculapij, quem θεὸν uocauit, ut potentiorem Accuſatiuꝰ pro nominatiuo. *Deum, & ut à quo Plutus eſſet curandus. εἴ τιν' ἄλλον. Accuſatiuus pro nominatiuo poſitus eſt: accuſatiuos enim ſpectauit antecedẽtes & ſubſequentes. Dictum certè oportuit εἴ γέ τις, uel εἴ περ τις ἄλλος. ſ. ἐστὶ μακάριος. κεὐδαίμονα pro καὶ εὐδαίμονα. τῇ θαλάττῃ. Ab antiquis uſque huc manauit hæc opinio, ut mare polluta quæcunque purgaret. Traditur hoc monumentis literarum. Cùm Plato ad Aegyptios ſacerdotes ire ſtatuiſſet, ut Aegyptiæ ſapientiæ (quæ tunc celeberrima erat) placita & dogmata perdiſceret, Euripidẽ comitem habuit, quem ſacerdotes Aegyptij, ubi intellexiſſent morbo comitiali (ita enim nonnulli credunt) obnoxium, in mare demergi iuſſerũt, qua ex lotione Euripides morbo liberatus, carmen hoc cecinit: θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά, id eſt,*

Mare. Plato. Euripides.

Mare

Mare abluit uniuersa mortalium mala. Euripidi & Aristophani
assentiuntur & huius temporis homines, qui à rabido cane morsos,
putant à rabie fore tutos, modò aliquot dies post morsum mari abluã-
tur. ἐλοῦμεν imperfectum à λούω. per syncopen autem pro ἐλούο- ἐλοῦμεν.
μεν, quomodo & mox dicet λούμενος pro λουόμενος. εὐδαί- λούμενος.
μων per ironiam, pro κακοδαίμων. ψυχρᾶ. Etiam si aqua ma-
rina dulcibus aquis calidior est, ut quæ spißior est & corpulentior,
quare & quæ calorem melius confoueat, proptereaq́; flammam non æ-
què promptè extinguat, atque aliæ aquæ, tamen suapte natura frigida
est, frigidior autem censenda, si senibus accommodes: hi enim naturali
calore extincto, perpetuo frigore frigescunt. ἦμεν, εἴω unde est εἶ- ἦμεν.
μι uado facit perfectum medium εἶα Atticè ᾖα prima pluralis hinc
fit ᾖαμεν, quæ per syncopen effertur ᾖμεν. Potest esse & præteri-
ti imperfecti ab eodem εἶμι· facit enim εἶν, εἶς, εἶ, in plurali εἶμεν,
Atticè ᾖμεν. πόπανα. Scribunt πόπανα fuisse πλακούντια πλα πόπανα.
τέα, λεπτὰ, καὶ περιφερῆ i. placentulas latas, tenues, & rotundas. For-
tasse id fuerit quod Homerus οὐλοχύτας subinde appellat: panes qui οὐλοχύται
ex hordeo & sale confecti antè sacrificium aris infundebantur. Mo- Mola.
lam uocant Latini. προθύματα. hoc nomen γενικὸν est. i. generale. προθύμα-
πόπανα uerò εἰδικὸν speciale. Sunt enim προθύματα τὰ πρὸ τῶν τα.
θυσίας γενόμενα. i. quæcunq; sacrificium præcedũt, & uelut quæ-
dã præludia, atq; parasceue sacrificij: non enim prius accedebatur ad
peragendũ sacrificiũ, quã permulta circa panẽ, aquã, ignẽ, ornamenta
sacrificuli, & id genus alia facta de more essent, secundũ ritũ lustra-
ta, et disposita. Cariõ tantũ meminit ποπάνων, et πελάνων, quæ ædulia
erãt cætera, ut quæ ad gulã nihil faciãt, negligit. καθωσιώθη. Inde-
finitũ prius à καθοσιόομαι, quod cõponitur à κατὰ et ὁσιόομαι.
πέλανος. Erãt πέλανοι ἄρτοι ἀκάθαρτοι καὶ εὐτελεῖς, panes nõ sacra- πέλανος.
ti, et uiles, fiebãt hi ex pepale. πεπάλη δ' ἦν λεπτότατον τοῦ ἀλεύρου. i. πεπάλη.
pars subtilißima, et flos farinæ. Tradũt pelanos sanctificari cõsueuiße
ἐν τῷ πυρὶ, et (quod ait poëta) ἐν ἡφαίστου φλογί. popana aũt et alias
placẽtas ἐν μέρει τοῦ βωμοῦ in aliqua parte altaris. Subaudiendũ καὶ ἐ-
πεὶ καθωσιώθη πέλανος. ἡφαίστου. Vulcanus igni præest, p metony- Vulcanus.
miã pro igni accipitur. περιεκαττύετο. καττύματα uilia sunt calce- καττύμα-
orũ lora, et quibus calcei subligantur, pro uili solea quandoque capi- τα.
tur, unde παρακαττύεσθαι est res qualescunque, & minimi pretij para- παρακαττύ-
re. Hoc uerbo Carion significat unumquẽque eorum, qui tum aderãt, εσθαι.
humi lectulos uilißimos sibi substrauisse, & ex multis, ijsdemq́; detritis
particulis uelut consarcinasse.

γυ. ἦσαν δέ τινες κἄλλοι δεόμενοι τοῦ θεοῦ;
καρ. εἷς μέν γε Νεοκλείδης, ὅς ἐστι μὲν τυφλὸς,
κλέπτων δὲ τοὺς βλέποντας ὑπερηκόντισεν,
ἕτεροί τε πολλοὶ παντοδαπὰ νοσήματα
ἔχοντες· ὡς δὲ τοὺς λύχνους ἀποσβέσας,
ἡμῖν παρήγγειλε καθεύδειν, τοῦ θεοῦ
ὁ πρόπολος, εἰπὼν εἴ τις αἴσθηται ψόφου,
σιγᾶν ἅπαντες κοσμίως κατεκείμεθα.
κἀγὼ καθεύδειν οὐκ ἐδυνάμην. ἀλλά με
ἀθάρης χύτρα τις ἐξέπληττε κειμένη,
ὀλίγον ἄπωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ γραϊδίου,
ἐφ᾽ ἣν ἐπεθύμουν δαιμονίως ἐφερπύσαι,
ἔπειτ᾽ ἀναβλέψας ὁρῶ τὸν ἱερέα,
τοὺς φθοῖς ἀφαρπάζοντα, καὶ τὰς ἰσχάδας,
ἀπὸ τῆς τραπέζης τῆς ἱερᾶς. μετὰ τοῦτο δὲ
περιῆλθε τοὺς βωμοὺς ἅπαντας ἐν κύκλῳ,
εἴπου πόπανον εἴη τι καταλελειμμένον·
ἔπειτα ταῦθ᾽ ἥγιζεν εἰς σάκταν τινά·
κἀγὼ νομίσας πολλὴν ὁσίαν τοῦ πράγματος,
ἐπὶ τὴν χύτραν τὴν τῆς ἀθάρης ἀνίσταμαι.

VX. Erántne & alii vobiſcum vnà, qui Aeſculapii opem implorarent? CA. Vnus quidem fuit Neoclides nomine, qui & ſi cæcus eſt, furando tamen quanlibet oculatos facilè vincit. Alii item erant nõ pauci, omni morborum genere variè diſtricti. Ergo poſtquàm ſacrificulus, extinctis lampadibus, iuſsit vt omnes ſe ſomno darent, hoc adiiciens, ſi quis ſtrepitum exaudiret, ob id tamen ne moueretur, tum omnes decubuimus quàm placidiſsimè. Verùm ego ſomnum capere non poteram, propterea quòd haud procul à capite

neſcio

nescio cuius vetulæ olla erat pulte plena, quæ oppidò quàm suauiter meas nares tangebat. ea de re illuc feliciter adrepere gestiebam: capite igitur modicè sublato, video sacrificum à sacra mensa placentas et nuces sibi surripientem. Rursus illum eundem aras omneis in orbē circundantem: sicubi fortè popanum illic esset relictū: quæcunque autem inueniebat, ea in saccum quendam coniiciebat. Ego eiusmodi factum multa sanctitate cōspicuum esse ratus, in ollam pultis exurgo.

Νεοκλείδης. Fuit hic rhetor Atheniensis, qui uel hoc uno nomine potuit Aristophani inuisus esse, inuisior autem quòd ærarium expilasset, pituita & lippitudine admodum uexabatur, poëta odiosè cæcum fuisse fingit, & ea de causa ad Aesculapium adductum. *ὑπερηκόντισεν* ab ὑπὲρ & ἀκοντίζω, quod est iaculor: propriè ὑπερακοντίζειν est iactu iaculi uincere, transumptiuè quocunque modò superare. *ἀποσβέσας*, Participium à uerbo composito & anormi ἀποσβεννύω. *πρόπολος*. Quicunque, ac cuiuscunque seruus πρόπολος appellatur, discriminis gratia addit τοῦ θεοῦ, ut sit ἱερομύστης, sacrorum præfectus & antistes, qui mysterijs, atque ritibus sacris præest. *αἴσθηται*, subiunctiuum ab anormi uerbo αἰσθάνομαι. *σιγᾷν*. Illa erat priscæ religionis institutio, ut tantisper dum sacra ritè peragerentur, ἱεροκήρυξ. i. præco sacer, iuberet populum linguis fauere. i. tacere, nulla uoce mala obstrepere, sed in alto silentio permanere. Quæ omnia possent uideri ab hoc nasuto poëta rideri, qui ait sacerdotem imperasse καθεύδειν, & audito etiam strepitu per noctem, σιγᾷν, huc spectabat nimirum, ut ipsi commodius liceret, sacra suo more tractare. i. Dijs oblata suffurari, & deuorare. *κἀγὼ*, à καὶ & ἐγὼ, καὶ autem pro δέ. *ἀθάρης*, genitiuus est à nominatiuo ἀθάρη qui consuetius effertur ἀθάρα. cibus erat quo prisci utebantur, usu coquendi panis nondum reperto: conficiebatur ex farina, aqua, melle aut caseo, immixtis ouis. Quanquam autem Aristophanis ætate panis coquebatur, tamen aniculam edentatam puls magis decebat quā panis. *ἐξέπληκτε*, ab ἐκπλήττω, ferio, tango. oculos primùm puls tetigerat, lampadibus enim adhuc lucentibus Carion pultem præuiderat, sed magis nares & odoratum: non enim eò serpere nititur, ut oculis satisfaciat, sed palato potius. *Δαιμονίως*, ἀναισθήτως. beatum me fore existimabam, si nihil sentiente uetula, ego pultem illi auferrē.

Neoclides.
ὑπερηκοντίζειν.
πρόπολος.
ἱερομύστης.
ἱεροκήρυξ.
καί.
ἀθάρη.

ἐφερπύζειν. ἐφερπύσαι. Verbum hoc ad repetilia pertinet, per metaphoram est leniter, & nullo strepitu edito, aliquò se proripere. Præpositio ἐπὶ ante uerbum ἑρπύζω ponitur ἐκ παραλλήλου. nam iam posita erat

φθοῖς. ante ἣν ἐφ' ἣν ἐπεθύμουν. φθοῖς, φθοΐδες & φθοΐδας cōtrahi in φθοῖς scitur, quod ad significatum attinet, tradunt esse πλακούντιον πλατὺ καὶ περιφερές, ut à πεπάνῳ non differat. ἀφαρπάζοντα, ut in ἐφερπύσαι uacauit ἐπὶ, ita in ἀφαρπάζω ἀπὸ. sequitur enim ἀπὸ τῆς τραπέζης. Mensas autem fuisse in templis oportebat, ut super quas ea deponerentur, quæ Dijs, uel potius (ut poëta rectè

ἰσχάδες. sensit) sacrificulis offerebantur. ἰσχάδας, non tantûm nuces, sed ficus, & omne genus bellariorū quæ à pauperibus possunt Dijs præsentari intellige. ἐν κύκλῳ. Circuitio illa, sacerdotis auiditatē quādam notat. καταλελειμμένον est à καταλείπομαι. ἥγιζεν ab ἁγίζω, siue ἁγιάζω, sanctifico, uenustißimè dixit παρ' ὑπόνοιαν, ἥγιζεν εἰς σάκταν, pro ἥγιζεν εἰς τὸν βωμὸν, iniecit sanctè id est,

τις. gulosè, & ut famelicum decet. Proinde τινὰ non ineptè quis uertat, amplum, & magnum: ut habeat magnitudinis notationem, ut illic, ἔνι γάρ τις κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι. σάκταν, uisum est non-

σάκκος. nullis legendū σάκκον, sed nihil refert, nā σάκκος, σάκτος, & σάκ-

σάκτος. τας παρὰ τὸ σάττειν. i. ab onerādo & implendo dicūtur. πολλὴν ὁ-

σάκτας. σίαν. s. εἶναι factū illud. i. furtū huiusmodi, nempe quod in tēplo fieret, sanctimoniā quandā habere, & omni reprehēsione uacare, fas mihi et

Articulus. licitū esse. τῆς τῆς ἀθάρης. Articulus τῆς Attico more πλεονάζει.

ΓΥ. Ταλαίτατ' ἀνδρῶν οὐκ ἐδεδοίκεις τὸν θεόν;
ΚΑ. Νὴ τοὺς θεοὺς ἔγωγε μὴ φθάσειέ με,
ἐπὶ τὴν χύτραν ἐλθὼν ἔχων τὰ στέμματα.
ὁ γὰρ ἱερεὺς αὐτοῦ με προὐδιδάξατο.
τὸ γραΐδιον δ' ὡς ἤσθετο δή μου τὸν ψόφον,
τὴν χεῖρ' ὑφῄρει· κᾆτα συρίξας ἐγὼ,
ὀδὰξ ἐλαβόμην, ὡς παρείας ὢν ὄφις.
ἡ δ' εὐθέως τὴν χεῖρα πάλιν ἀνέσπασεν,
κατέκειτο δ' αὑτὴν ἐντυλίξασ' ἡσυχῇ·
ὑπὸ τοῦ δέους βδέουσα δριμύτερον γαλῆς.
κᾆγὼ τότ' ἤδη τῆς ἀθάρης πολλὴν ἔφλων·
ἔπειτ' ἐπειδὴ μεστὸς ἦν, ἀνεπαυόμην.

VX. O hominum, quotquot ſunt miſerrime, tu non veritus es Deum? CA. Veritus ſum, Deos teſtor, ne Aeſculapius ipſe corona inſignis, in ollam præcurreret, eamq́ue præriperet: hocce enim timendũ mihi factum ſacerdotis illius abundè me præmonuerat. Porrò autem vbi anicula ſtrepitum à me audiuit, manũ lectulo exeruit, quam ego, quaſi pareas aliquis ſerpens eſſem, ſibilo ingenti conſectatus, mordicùs arripui. Illa protinus manum reduxit, & abdidit, dehincq́ue mirè quieta iacuit, præ timore autem pedens quauis fele putidius. Ego verò tum bonam pultis partem abſorpſi. Poſtea, ventre pleno ſcilicet, & fuſè diſtento, ad quietem me compoſui.

ταλάντατε. ſuperlatiuũ à τάλας. ἐδεδοίκης, pluſquamperfectũ mediũ à δείδω anormi. ἔγωγε. ſ. ἐδεδοίκειν. Rogatus num timuiſſet Dei numen & maieſtatem, reſpõdet potius ſe timuiſſe illius rapacitatem. φθάσειε à φθάνω, quod ſua tẽpora de φθάω ducit, habet hoc uerbum ferè uim anteuertendi & præoccupandi. στέμματα. Deorũ ſimulachra olim corollas geſtabãt, quas æditui ſubinde renouabant, quaſi ea re ſignificatũ uellent, Deorũ uirtutẽ non marceſcere, ſed uiridẽ. i. potentem & efficacẽ perenniter eſſe. προὐδιδάξατο, pro προεδιδάξατο, compoſitum à πρὸ, & διδάσκομαι, antea docuerat, cũ res menſis Deorũ appoſitas, clàm abligurïendas auferret. ᾔσθετο, ab anormi αἰσθάνομαι, ſenſit, intellexit. ὑφήρει ab ὑπὸ, & αἱρέω, tacitè & ſenſim in ollam extendit, ne quis eam ſurriperet. ὀδὰξ, aduerbium, τοῖς ὀδοῦσι dentibus, mordendo. παρείας ſerpentis ſpecies διὰ τὸ παρειὰς μείζους ἔχειν, dictus, quod maxillas habeat inflatiores & maiores, raro mordet, neq; fere unquã lædit. Propterea Carion ait ſe momordiſſe, ut pareas: nã ſi morſu læſiſſet uetulam, illa exclamaſſet, quod factum non uidemus, magis ergo terrefecit quàm læſit. κατέκειτο. ſ. γραΐδιον, à κατάκειμαι. ἐντυλίξασα, ubi manũ inuoluiſſet, & linteis implicuiſſet, hoc modo ſerpentis morſum uitare uolens ab ἐντυλίττω. γαλῆς. Dici ſolet, unicuiq; ita innatum eſſe amorem ſui, ut cuiq; ſuus etiam crepitus bene oleat, aut certe, ut ab alienis excrementis & crepitu, quàm à ſuis quiſq; uehemẽtius abhorreat: uerũ felis excrementa uſque adeo acida ſunt, & fœtida, ut quoniam ipſa graueolentiam illam ferre nequit, aliquid quærat quo ſuum ſtercus contegat. πολλήν. ſ. μερίδα.

φθάνω. Coronæ. ὀδὰξ. Pareas. Cati ſtercus. Nomen tacitum.

ἔφλων

φλάω. ἔφλων. φλάω uerbum est factitium: significat enim μετὰ ψόφου ἐσθίω, cum flatu & sibilo comedo, qui mos est helluonum, & lurcose, auidiusq; edentium.

γυ. ὁ δὲ θεὸς ὑμῖν οὐ προσῄειν; καρ. οὐδέπω.
μετὰ τοῦτο δ' ἤδη καὶ γελοῖον δῆτά τι
ἐποίησα· προσιόντος γὰρ αὐτοῦ, μέγα πάνυ
ἀπέπαρδον· ἡ γαστὴρ γὰρ ἐπεφύσητό μου.
γυ. ἦ πού σε διὰ τοῦτ' εὐθὺς ἐβδελύττετο.
κα. οὐκ· ἀλλ' Ἰασὼ μέν τις ἀκολουθοῦσ' ἅμα,
ὑπηρυθρίασε, χ' ἡ Πανάκει' ἀπεστράφη,
τὴν ῥῖν' ἐπιλαβοῦσ'· οὐ λιβανωτὸν γὰρ βδέω.
γυ. αὐτὸς δ' ἐκεῖνος; κα. οὐ μὰ Δί', οὐδ' ἐφρόντισεν.
γυ. λέγεις ἄγροικον ἄρα σύ γ' εἶναι τὸν θεόν;
κα. μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἀλλὰ σκατοφάγον. γυ. αἲ τάλαν.

VX. Deus ille tum ad vos nondum accesserat? CA. Nondum. Sed post illa, feci & aliud quod non sine risu excipias. Cum propius accessisset Deus, ego in modum etiam atque etiam mirandum pepedi: valde enim meus venter intumuerat.. VX. Vel ob hoc profectò dignus eras, quem statim Deus abominaretur. CA. Minimè verò. At Iaso, quæ subsequebatur, erubuit quidem, et Panacea naribus obturatis faciem auertit: nam ego thus non pedo. VX. Ille autem Deus quid? CA. Per Iouem nihilo factus est commotior. VX. Túne rusticulum Deum fuisse ais? CA. Non modò sanè rusticum, sed & merdiuorum. VX. Execrande quid ais!

ᾔει. προσῄει. μέγα πάνυ.

προσῄειν. εἶμι τὸ πορεύομαι. i. uado habet præteritum mediū εἶα & Attice ᾖα. Vnde fit plusquamperfectum ᾔειν, ᾔεις, ᾔει. Tertiæ huic personæ ν itidem Atticè additur, & pro ᾔει, ᾔειν dicitur. μέγα pro μεγάλως, non contentus hac uoce subiungit alteram πάνυ, ut ex his

compositis

compositis crepitus maior monstretur. ἀπέπαρδον, Ab ἀπὸ & πάρδω, quanquam πέρδω usitatius. ὑπεφύσητο, ab ἐπὶ intendendi particula & φυσάω, intumuerat autem propter pultem quæ flatuosa est, & in uentre multos gignit uentos, unde magno impetu erumpunt. ἐβδελύττετο. Appositum, & in rem exquisitum uerbũ: est enim βδελύττεσθαι propriè eum execrari qui βδέει.i. pedit. Ἰασώ. hanc & Panaceam Aesculapij filias fuisse paulò antè diximus. Illa παρὰ τὴν ἴασιν, id est, à medela & sanitate, sortita est nomẽ: hæc uerò παρὰ τὸ πᾶν & ἄκος, id est, à curãdis omne genus morbis. ἅμα, pro σὺν uel ζὺν, ut sit ζυνακολουθοῦσα. χ' ἡ pro καὶ ἡ. λιβανωτόν. Alludit ad thureum illum uaporem qui in sacris acerra pensili spargitur. λέγεις, cum interrogatione, quæ increpationem habet: Túne dicere audes Aesculapium inter agrestes, & rusticas sordes uersari solitum, honestatis & elegantiæ ignarum?

βδελύττεσθαι.
Iaso.
Panacea.
ἅμα.
χ'.

σκατοφάγον. Dictum hoc παρ' ὑπόνοιαν. Accusatus uidebatur corrigere uelle quod dixerat, μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε .s. λέγω εἶναι ἄγροικον, non certè dico esse rusticanum: sed deterius crimen illi impingẽs, scatophagum uocat, per hoc ἀναίσθητον, & brutum notans. Competere uolunt id uerbi propiè in boues Bœotios, & Cyprios, qui oletis & stercoribus humanis pascuntur: quamuis credãt eos huiusmodi excrementa non tam pastus gratia, quàm ut torminibus liberentur, appetere. Proditum est memoriæ, Hippocratem medicum illum summum, rei medicæ usqueadeo fuisse studiosum, ut ægrotorum etiam retrimenta gustarit, quo morbi naturam inde persentisceret. Hoc tamen nõnulli Aesculapio tribuunt, quos inter apparet Aristophanem fuisse, qui hoc nomen in illum, & in medicos quoscunque torquet, quòd in curãdis ægrotis lotium & alia sordidiora tractent, quo sane quæstu dum uiuunt, quodammodo σκατοφάγοι dici possunt. Composita dictio à nomine heteroclito σκῶρ σκατὸς, & ἀχρήστῳ uerbo φήγω, unde est indefinitum 6. ἔφαγον. αἰ aduerbium μεμπτικόν.

σκατοφάγος.
Bœotius bos.
Cyprius bos
σκῶρ.
φήγω.
αἰ.

Κα. μετὰ ταῦτά γ' εὐθὺς ἐγὼ μὲν συνεκαλυψάμην
Δείσας, ἐκεῖνος δ' ἐν κύκλῳ τὰ νοσήματα
Σκοπῶν περιῄειν πάντα κοσμίως πάνυ.
Ἔπειτα παῖς αὐτῷ λίθινον θυείδιον
Παρέθηκε, καὶ δοίδυκα καὶ κιβώτιον.
Γυ. λίθινον; Κα. μὰ Δί' οὐ δῆτ' οὐχὶ τόγε κιβώτιον.

Γυ. Σὺ δὲ πῶς ἑώρας, ὦ κάκισ᾽ ἀπολούμενε,
ὃς ἐγκεκαλύφθαι φῄς; κα. Διὰ τοῦ τριβωνίου·
ὀπὰς γὰρ εἶχεν οὐκ ὀλίγας, μὰ τὸν Δία.
πρῶτον δὲ πάντων, τῷ Νεοκλείδῃ φάρμακον
καταπλαστὸν ἐνεχείρησε τρίβειν, ἐμβαλὼν
Σκορόδων κεφαλὰς τρεῖς Τηνίων. ἔπειτ᾽ ἔφλα
ἐν τῇ θυείᾳ συμπαραμιγνύων ὀπὸν,
καὶ σχῖνον· εἶτ᾽ ὄξει διέμενος Σφηττίῳ,
κατέπλασεν αὐτοῦ τὰ βλέφαρ᾽ ἐκστρέψας, ἵνα
ὀδυνῷτο μᾶλλον. ὁ δὲ κεκραγὼς, καὶ βοῶν,
ἔφυγ᾽ ἀναΐξας. ὁ δὲ θεὸς γελάσας ἔφη·
ἐνταῦθα νῦν κάθησο καταπεπλασμένος,
ἵν᾽ ὑπομνύμενον παύσω σε τῆς ἐκκλησίας.
Γυ. ὡς φιλόπολίς τις ἐσθ᾽ ὁ δαίμων, καὶ σοφός!

C A. Poſt crepitū ergo, Deū veritus, ſtatim me cooperui, ille morbos in orbē explorās, venerandus & maieſtate plen⁹, oculis omnia perluſtrabat. Poſtmodū puer lapideū illi mortariolū, piſtillū itē, & capſulā appoſuit. V X. Lapideámne? C A. Non herclè, non capſulā inquā. V X. Age verò, ô flagitioſiſsime, cū dixeris te fuiſſe contectū, quî, obſecrò, videre eū tibi licuit? C A. Per palliolū meū videlicet, cui foramina inſunt proculdubio quàm plurima. Itaq; Neoclidæ primo cataplaſtū cœpit tūdere pharmacū, iniectis trib⁹ alliorū Teniorum capitibus, quib. in mortario contuſis, opū permiſcuit, & ſchinū, Sphettio aceto ſuper omnia illa cōſperſo. Mox cataplaſma oculis Neoclidę admouit, ſed, vt cruciat⁹ maior eſſet, palpebris inuerſis. Quare inclamās ille, vociferās, & tota vi exiliēs, fugam meditabatur: cui arridens Aeſculapi⁹ dixit, Cataplaſmate hoc inſtruct⁹ hîc iā ſede, vt à cōcione, legitima excuſatione te ſubmoueā. V X. Quàm politicū Deum mihi narras, & ſapientem!

προσήκειν, eadem forma dictum est, qua & προσήκειν, quo de nuper. προσήκειν.
παῖς. ut Latinis puer ad seruum porrigitur, sic Græcis παῖς. παῖς.
δοίδυκα. Nomen δοίδυξ potest significare non solùm τρίβίδιον, id est, pistillum quo pharmaca tunduntur in mortario, sed & ἀλετρίβανον, i. coclear quo ea quæ in mortario tusa sunt, colliguntur. Puer. δοίδυξ.
Verum credibilius est de pistillo dici, propterea quòd coclear potius fuerit in κιβωτίῳ, id est, arcula quam circunferunt uulnera curaturi, κιβώτιον.
in ea enim sunt linteola, fasciolæ, & instrumenta curando uulneri necessaria. λίθινον. Carion præposuit adiectiuum multis substantiuis, cum primo autem conuenit tantùm, cum duobus alijs, ut aptetur, rerum earum natura non fert. Ridiculè itaque rogat Chremyli uxor generaliter λίθινον; Carion ratus interrogari se de θυειδίῳ, respondet, μὰ δία, id est, omnino .s. παρέθηκε λίθινον· postmodum uerò absurditatem sentiens, & dictum suum corrigens, subiungit, οὐ δῆτα οὐχί non sanè, non inquam παρέθηκε τὸ κιβώτιον. κάκιστα ἀπολούμενε, pessimè perdende, mastigia improbissime. Domini iocando sic seruos solent compellare: non itaque sunt hæc uerba cõtumeliosa. ἐγκεκαλύφθαι. s. σε, te contectum fuisse? ὀπάς. Si uesti non fuissent ὀπαί, uix digna fuisset, quæ τριβώνιον uocaretur: cum lacera uestis & detrita dicatur τριβώνιον, παρὰ τὸ τρίβεσθαι. Ea fortasse uestis fuerit, quàm à lacerando Latini nuncupant lacernam. τριβώνιον. Lacerna.
πρῶτον. Post infirmitates animaduersas, & mores ægrotorum expensos (nouerat enim Deus quales cuique essent mores) primùm conuertit se ad Neoclidem, qui reliquis exemplo esset, impios homines Dijs odiosos esse, nec oportere tales se Dijs impunè offerre. καταπλαστόν. Pharmacorum quæ medelæ causa adhibentur, alia sunt πλαστὰ siue καταπλαστὰ, quibus in cataplasmatis & malagmatis utimur, cuius generis erant quæ Neoclidæ sunt apposita. Alia sunt χριστὰ, quibus illinimus & ungimus. Postrema potabilia πιστὰ καὶ ποτὰ uocantur, potiones appellamus. Ad pharmaca ἄλιμα καὶ ἄδιψα quod pertinet, quibus fames & sitis arcetur, in hunc ordinem non reducas. τηνίων. Tenos una est ex Cycladibus insulis, quam ex hoc loco fuisse σκοροδοφόρον. i. alliorũ ferace inferũt. à τῆνος fit adiectiuũ τήνιος. Idcirco aũt alliorũ succũ in oculos cõiecit, quòd illorũ acrimonia aciẽ oculorũ perstringat & grauissimè urat. θυεία. Ecce primitiuũ unde diminutiuũ θυείδιον, cuius meminit paulò antè. ὀπόν. Vis illa humecta quæ folia ramis agglutinat ὀπὸς uocatur. Pro lachryma cuiusuis arboris ponitur. Omnium tamen significationum hæc est frequentissima, ut ponatur pro radice Pharmaca. πλαστά. καταπλαστά. χριστά. πιστά. ποτά. Tenos. Allia. ὀπός. Silphium.

silphij. Quæ acceptio pulchrè hîc quadrat, ut ex herbis solis, potius quàm ex herbis & arboribus, mixtum sit pharmacum. De silphio postea paulò plura.

σχῖνος. Scilla.

σχῖνον. Est schinus herba inter cæpas cõnumerata, alio nomine scilla dicta, succi est mordacis & amarulẽti, unde ἀπὸ τοῦ σχίζεσθαι ductam uolunt, quòd oculos quasi proscindat, & inde sua ui lachrymas excutiat.

διέμενος.

διέμενος. δίημι à διὰ & ἵημι, effertur quandoque trisyllabum δίημι, unde est δίεμαι, quod est βρέχω aspergo, perfundo, hinc fluxit hoc διέμενος.

σφήττιοι.

σφηττίῳ. Existimarit aliquis, non minus quondam celebre fuisse Sphettiorum acetum, quàm allium fuerit Teniorum. Verùm haud scio an, quoniam Sphettijs nota inhæsit calumniæ, poëta uelit ἀλληγορικῶς significare, eam Neoclidæ fuisse calumniam, quam Sphettijs olim fuisse tradunt. κεκραγὼς, participium perfectum à κράζομαι. ἔφευγε, fugiebat, id est, fugere uolebat: magis fugiendi animus fuit, quàm re uera fugere potuerit, quò enim fugisset, qui bis cæcus propemodũ erat?

ἀναΐξας.

ἀναΐξας. ab ἄνω & ἀΐσσω ἀναΐσσω fit, quod est impetu facto exurgo, cum dolore uehemẽtius eum augente à grabato prosiliuisset.

ὑπόμνυμαι.

ὑπομνύμενον, ab ὑπὸ & ὄμνυμαι, cuius origo est ὀμνύω anorme uerbum, significat hoc uerbum aliquo prætextu puta peregrinationis, uel morbi, causam in aliud tempus reijcere, qui mos est calumniatorum, & subterfugientium. Hoc ait Aesculapius, si in concionem uenire non potes, ubi tu oraturus eras, liberabo te, & quo minus illic sis, faxo ut omnes intelligant, dignum esse te, qui iureiurando dilationem postules & impetres.

φιλόπολις

φιλόπολις, publicæ tranquillitatis amator, qui urbis statũ quietum esse cupit, impuris ciuibus exturbatis.

Κα. μετὰ τοῦτο, τῷ Πλούτωνι παρεκαθέζετο,
καὶ πρῶτα μὲν δὴ τῆς κεφαλῆς ἐφήψατο·
ἔπειτα καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβὼν,
τὰ βλέφαρα περιέψησεν. ἡ Πανάκεια δὲ
κατεπέτασ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φοινικίδι,
καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον. εἶθ' ὁ θεὸς ἐπόππυσεν·
ἐξηξάτην οὖν δύο δράκοντ' ἐκ τοῦ νεὼ,
ὑπερφυεῖς τὸ μέγεθος. Γυ. ὦ φίλοι θεοί.
Κα. τούτω δ' ὑπὸ τὴν φοινικίδ' ὑποδύνθ' ἡσυχῆ,

τὰ

τὰ βλέφαρα περιέλειχον, ὥς γε μοι δοκεῖν.
καὶ πρὶν σε κοτύλας ἐκπιεῖν οἴνου δέκα,
ὁ Πλοῦτος, ὦ δέσποιν᾽, ἀνειστήκει βλέπων.
ἐγὼ δὲ τὼ χεῖρ᾽ ἀνεκρότησ᾽ ὑφ᾽ ἡδονῆς,
τὸν δεσπότην δ᾽ ἤγειρον. ὁ θεὸς δ᾽ εὐθέως
ἠφάνισεν αὑτὸν, οἵ τ᾽ ὄφεις εἰς τὸν νεών.
οἱ δ᾽ ἐγκατακείμενοι παρ᾽ αὐτῷ, πῶς δοκεῖς
τὸν Πλοῦτον ἠσπάζοντο, καὶ τὴν νύχθ᾽ ὅλην
ἐγρηγόρεσαν, ἕως διέλαμψεν ἡμέρα.
ἐγὼ δ᾽ ἐπῄνουν τὸν θεὸν πάνυ σφόδρα,
ὅτι βλέπειν ἐποίησε τὸν Πλοῦτον ταχὺ,
τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησε τυφλόν.
ΓΥ. ὅσην ἔχεις τὴν δύναμιν ὦναξ δέσποτα.

CA. Neoclide relicto, Aesculapius assedit Pluto, ac primùm caput eius manibus attrectauit. Pòst, mūdo & nitenti sudario sumpto, palpebras illius abstersit. Panacea deinde caput, neque non totam Pluti faciem purpureo tegmine obuelauit. His ad hūc modum peractis, fecit Aesculapius vt serpentes duo magnitudinis inusitatæ, sibilo acciti, de templo prodirent. VX. Dii boni quorsum hoc? CA. Illi posteà quàm superiniectum velamen placidè subiuerunt, palpebras Pluti (quantum quidem mihi coniectare licet) lingendo demulserunt. Atque, hoc audi hera, decem heminas vini non citius ebibas, quàm visu recepto Plutus exurrexerit. Illic ego incredibili voluptate captus, sublatis in cœlum manibus, dum applaudo, & herum expergefacio, Deus continuo illinc se subduxit, quod serpētes quoque fecerunt, continuis voluminibus, in templum reptantes. Iam verò quomodo credis fuisse affectos, qui Pluto adiacebant? Iugiter illum amplexati sunt, noctisq; reliquum peruigilio traduxerunt, donec illuxit dies. Ad me

quod attinebat, toto pectore Deũ illũ laudabã, qui cæcũ antea Plutũ, nobis tam promptè dedisset perspicacẽ: & contrà, qui Neoclidem cæcum reddidisset etiam multò quàm anteà cæciorẽ. VX. O rex Aesculapi, & domine mi, quantã tibi virtutẽ inesse probas, & potestatem!

Πλούτωνι. Carion sibi ipsi placens, & ob rem feliciter gestam
Pluto. *exultans, ridiculè diminutiuum finxit, dum Plutum Plutonem uocauit.*
ἐφήψατο, thema huius indefiniti, ἐφάπτομαι, quod ab ἐπὶ & ἅπτομαι componitur. ἡμιτύβιον, pannus est lineus semitritus, linteolũ.
ἡμιτύβιον *Pollux legit (si modò mendum non subest) ἡμιτύμβιον, qui idem*
καψιδρώτιον. *ait hoc nomen uocari καψιδρώτιον, id ipsumq; esse, quod σουδάριον dicitur. κατεπέτασε à καταπετάννυμι uerbo anormi & cõ-*
ἀλουργίς. *posito. φοινικίδι. Purpureæ uestes uocantur ἀλουργίδες, πορφυ-*
πορφυρίς. *ρίδες, φοινικίδες. uolunt tamen φοινικίδα colorem phœniceũ ma-*
φοινικίς. *gis referre, id est, sanguineum. Propterea Lacedæmonij dicuntur in*
Phœniceus color. *bello usi φοινικίδι, quæ sanguini quoniam concolor erat, si quem uulnerari contingebat, & sanguinem per uestem defluere, aspectus uulnerati, ob coloris similitudinem, facilè fallebatur, nec uisus sanguinis metum illi incutiebat. Et hoc tempore familiare est ijs qui ὀφθαλμίᾳ laborant, serico rubro, oculos subinde purgare. ἐπόππυσαν. Factitiũ*
ποππύζειν. *uerbum est ποππύζω, significat enim identidem πῦ, πῦ, πῦ, proferre. Ad equos indomitos demulcendos pertinere uolunt, pro sibilare, & quouis sono quodcunque animal pellicere ponitur. ἐξηξάτην, duale est ab ἐξάγομαι. δράκοντε. Serpentes Aesculapio sacros esse omnes quidem sentiunt, sed non uno modo, & eadem ratione. Alij*
Serpens. *quòd serpens quotannis reiuuenescat, & bis ferè in anno, Vere scilicet atq; autumno λεβηρίδα. i. pellem suã à capite usq; ad caudã exuat. Aesculapio aũt maximo medico maximè id conuenire, ut qui depulsis hominũ morbis, homines quodãmodo in iuuentutem, & pristinũ statũ reducat. Sunt qui ideo illis præesse credant, quòd serpentes inter omnia animantiũ genera, acerrimè intueãtur. Vnde & prouerbio ho-*
Draco. *mines perspicacißimos, ὄφεως ὄμμα. i. serpẽtis oculũ uocãt. Et δράκοντες dicũtur ἀπὸ τοῦ δέρκειν. i. à uidendo. Deniq; potius censent angues Aesculapio sacros, quòd huic animali multa remedia insint. Quale hoc fuerit, contra omnium serpentium ictus, quamuis etiam insanabiles, exta serpentũ uulneri imposita auxiliari. Et hoc, Eos qui uiperæ iecur coctũ hauserint, nunquã postea feriri à serpente. ἐκ τοῦ νεώ. Apparet hinc eos qui opis gratia ad Aesculapiũ ueniebant, nõ in tẽplo, sed*

ſed in ueſtibulo templi, & porticu decumbere conſueuiſſe. νεὼ, *Atticus genitiuus, cõmunis enim eſſet* ναοῦ. τούτω, *duale ad* δράκοντε *refertur, ut* ὑποδύοντε *participiũ ab* ὑποδύμι *ſubeo* ὑποδύομαι. ὥς γε. *hoc ideo addit, quòd latentibus ſub phœnicide anguibus, quid illic agerent, plenè ſcire non potuit.* ἐκπιεῖν. *Expectabat mulier dum Carion diceret,* πρὶν εἰπεῖν σε λόγον ἕνα, *antè quàm tu uerbũ unũ efferre poſſes, uel aliquid huiuſmodi. Sed præter expectationẽ ſubdit, antè quàm tu epotes decẽ cotylas uini. Quo uinoſam admodum eam fuiſſe monſtrat apertiſsimè, ut quæ breuiſsimo temporis ſpatio, tantũ uini exhaurire poſſet.* ἀνεστήκει. *Ab* ἄνω *&* ἑστήκω *præſens eſt, quo tẽpore promptiſsimã fuiſſe curationẽ oſtẽdit, ut per uerbũ etiã ipſum ſolida ea ſignificatur. Nã* ἑστήκω, *eſt* βεβαίως διαμένω, *cõſtanter permaneo, & ſto.* ἠφάνισεν *celauit, occultauit,* ἀφανῆ καὶ ἀόρατον ἐποίησεν. αὑτὸν *pro* ἑαυτόν. ὄφεις ἠφάνισαν αὐτούς. *Obiter obſeruandum quamplurimos diſcrimen ſtatuere inter* ὄφιν καὶ δράκοντα. *i. inter ſerpentẽ & dracone͂, quòd ille minor, hic maior ſit, differentiamq́; cõfirmari hoc prouerbio* ὄφις ἢν μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται *.i. ſerpens niſi ſerpentẽ comederit, draco nõ fiet. Verùm ea confuſio hinc liquet, nã quod nuper dixit* δράκοντε *iã* ὄφεις *dicit.* εἰς τὸν νεών. *Sub uerbo* ἠφάνισαν, *quod quietẽ notat, ſubaudiendũ uerbũ motus* ὑποστρέψαντες, ἀνεχώρησαν, *recipiẽtes ſe, regreſsi.* πῶς δοκεῖς *uel ſubaudi participiũ* διακειμένους, *quomodo cenſes eos fuiſſe affectos? uel quomodo cẽſes eos* κατακεκλίσθαι *iuxta illũ fuiſſe, ſe geſsiſſe? Quomodo aũt ſe habuerint exponit.* ἕως, *donec illuxit, ut intelligas poſt ortũ diẽ indormiuiſſe, uerũ nulla intermiſsione uſq; ad aurorã uigilaſſe, neq; præ gaudio et alacritate quieſſe potuiſſe. Diẽ aũt expectarunt, quòd lampadib extinctis, et Deo inde profecto, tenebræ illic eſſẽt ut nuſquã progredi liceret.* ἐπῄνουν. *Rara eſt huiuſmodi acceptio, ut* ἐπαινέω *de Deo dicatur, proprius .n. de homine dici exiſtimatur.* ὦ 'ναξ *pro* ὦ ἄναξ *Deeſt* καὶ, *uel* ἄναξ *uim habet adiectiui,* ἀνάσσων, *imperiũ in homines habẽs. Deũ magis miratur, q̃ laudet, nã auara eius mẽs tota eſt in Pluto, quare poſthabito Aeſculapio, nulla item neque mariti, neque reliquorum facta mentione, de Pluto ſolicita inquirit.*

ἀνεστήκει.
ὄφις.
δράκων.
Serpens.
Draco.
Participiũ ſubauditum
ἕως.
ἐπαινέω.
ὦ 'ναξ.

Ἀτὰρ φράσον μοι ποῦ 'σθ' ὁ Πλοῦτος. Κα. ἔρχεται.
Ἀλλ' ἦν περὶ αὐτὸν ὄχλος ὑπερφυὴς ὅσος.
Οἱ γὰρ δίκαιοι πρότερον ὄντες, καὶ βίον
ἔχοντες ὀλίγον, αὐτὸν ἠσπάζοντο, καὶ

ἐδεξιοῦνθ᾽ ἅπαντες ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.
ὅσοι δ᾽ ἐπλούτουν, οὐσίαν δ᾽ εἶχον συχνὴν,
οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι,
ὀφρῦς συνῆγον, ἐσκυθρώπαζόν θ᾽ ἅμα.
οἱ δ᾽ ἠκολούθουν κατόπιν, ἐστεφανωμένοι,
γελῶντες, εὐφημοῦντες· ἐκτυπεῖτο δ᾽
ἐμβὰς γερόντων εὐρύθμοις προβήμασιν.
ἀλλ᾽ εἶα ἅπαξ ἅπαντες ἐξ ἑνὸς λόγου
ὀρχεῖσθε, καὶ σκιρτᾶτε, καὶ χορεύετε
οὐδεὶς γὰρ ἡμῖν εἰσιοῦσιν ἀγγελεῖ,
ὡς ἄλφιτ᾽ οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ θυλάκῳ.

Sed age Carion dic mihi vbi nam eſt Plutus? CA. Venit mirabili circundatus hominum frequentia. Qui antea iuſtè, & tenuiter viuebant, nimia voluptate illecti, amplexibus, dextriſq; porrectis illum certatim excipiebant. At diuites qui prius fuerant, & partas iniuſtè opes domi poſsidebant cumulatas, corrugata fronte mœrorem ſummum præ ſe ferebant. Cum interim boni illi et æqui Plutum proximè ſequerentur, coronati, ridibundi, & fauſtis acclamationibus intenti;, quin perſonabat etiam ſolea ſenum in numerum ſaltantium. Quare agite vos quotquot adeſtis, vno, eodemque ſummo conſenſu tripudiate, exilite, & choros inſtaurate: quandoquidem nobis quopiam ingredientibus, nemo poſthac obiecturus eſt, farinam noſtris non ineſſe ſacculis.

ποῦ 'σθ'. *ποῦ 'σθ' pro ποῦ ἐστιν. idem quod suprà dixit, ποῦ 'στιν.* ἔρχεται

Reſponſio inepta. *ineptum, & ſeruo dignum reſponſum.* Rogatus de loco, reſpondet de *facto.* Apud Comicum Latinum *idem facit* Dauus, *interrogatus enim,*

ὅσος. *Quid iſthic tibi negotij eſt? reſpondet,* Modò *introij.* ὅσος. No*tanda hic ſignificatio* particulæ ὅσος, *adiectiuo enim poſtpoſita, aduerbij* λίαν *uim habet.* Ergo ὑπερφυὴς ὅσος, *eſt ingens, et conferta admodum.*

δεξιοῦσθαι. ἐδεξιοῦντο. δεξιοῦσθαι, *eſt aliquem per dextram*

capere

capere, uel illi dextram dare: quæ prehensatio perhumana est, & beneuola. Dextra enim ut fidei, ita & charitatis atq; amoris symbolum est. Propterea Pythagoras admonens quoslibet in amicitiam non esse admittendos dicebat, μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν, id est, dextram non cuiuis esse porrigendam. βίον. facultates & ea omnia quæ uitæ degẽdæ sunt necessaria. ὀφρῦς συνῆγον, supercilia cogebant, ringebãtur. Supercilium duarum potißimùm rerum index est, arrogantiæ & iracundiæ. Modesti homines & placidi frontem & supercilia remittunt, quæ fastuosi & iracundi contrahunt. ἐσκυθρώπαζον, sæuitiam quandam præ se ferebant. Σκυθικοὺς ὦπας εἶχον, uultu Scythico, id est, immani & toruo erant. Scythicum uocant quod est immite, inamœnum, tetricum & austerum. Verbo conficto à nota Scytharum feritate. ἐκτυπεῖ, modum rusticæ saltationis uelut depingit: densior enim solea agrestium, inter saltationem, durius terram ferit, quàm urbanorum, in saltatorio ludo scitè tripudiare doctorum.

Dextra.

βίον.

Supercilium.

σκυθρωπάζειν.

εὐρύθμοις προβήμασι, numeroso progressu, & composito, quod fit ubi omnes uno tenore, & concordi saltu incedunt. Ne putes autem hæc ironicè dicta, nam rustica rusticis placent, quemadmodum urbana urbanis. ἐξ ἑνὸς λόγου, uno modo, una ratione & consensu, nemine alij contradicente, aut aliqua ratione illi obsistẽte. In uno enim cœtu si diuersæ sunt saltationes, probari potest illic diuersas & dissentientes esse uoluntates. Vbi in uerbis & oratione consensus requiritur, Græci non dißimili loquendi formula dicuntur loqui, dicere, uel concinere ἐξ ἑνὸς στόματος uno ore, quod & μιᾷ φωνῇ, id est, una uoce profertur. χορεύετε, Choros celebrate. accipiendus chorus non pro chorea & saltatione (hoc enim per ὀρχεῖσθαι notatur) sed pro hominum cœtu & æqualium coïtione, quæ diebus ferè festis & solennibus solet certis in locis fieri ubi ludo, risui, & nugis plurimus est locus. εἰσιοῦσιν, participium indefinitum ab εἶσιμι, intrò eo. εἰσέρχομαι. ἄλφιτα. Apparet uerba hæc olim in pauperes iactari consueuisse, quo uolebant significare eos extrema pauperie premi. Nam illi cui farina deest & panis, multa alia ut desint neceße est.

ἐξ ἑνὸς λόγου.

ἐξ ἑνὸς στόματος.

μιᾷ φωνῇ.

χορεύειν.

ΓΥ. Νὴ τὴν Ἑκάτην κἀγὼ γ' ἀναθῆσαι βούλομαι
εὐαγγέλιά σ' οἱ κριβανωτῶν ὁρμαθῷ
τοιαῦτ' ἀπαγγείλαντα. ΚΑ. Μή νυν μέλλ' ἔτι.
ὡς ἄνδρες ἐγγύς εἰσιν ἤδη τῶν θυρῶν.

ΓΥ. φέρε νυν ἰοῦσ' εἴσω, κομίσω καταχύσματα,
ὥσπερ νεωνήτοισιν ὀφθαλμοῖς ἐγώ.
ΚΑΡ. ἐγὼ δ' ἀπαντῆσαί γ' ἐκείνοις βούλομαι.

VX. Per Lunã mihi etiã perplacet, te nuntiũ vsqueadeò auspicatum, longa serie panum coronare. CA. Ne cũcteris ergo: viri enim pro foribus iam sunt. VX. Agè ego domũ ingredior, vnde oculis velut nuper emptis catachysmata promam. CA. Interim ego me illis obuium feram.

ἑκάτην. Prædiximus Lunam à diuitibus in triuijs coli consue-
Luna. uisse. Hæc itaque putans se in numero diuitum esse, per Lunam iurare audet. κἀγώ. Quoniam Carion dixerat pauperes coronatos Plutum sequi, faciam ego quoque ut Pluto adsis coronatus, & ut intelligant omnes in nostris saccis farinam esse, coronam tibi contexam ex multis panibus: his uerbis seruum notans tam edacem, quàm seruus
ἀναδῆσαι. eam anteà dixerat bibacem. ἀναδῆσαι circumligare significat, quæ significatio non uacaret ioco: hic tamen pro στεφανῶσαι accipit
κριβανώτη. Carion, qui subdit, μή νυν μέλλ' ἔτι. ἐν κριβανωτῶν. Sunt κρι-
κρίβανος. βανῶται panes clibanarij, id est in clibano cocti. Quod Atticis dici-
κλίβανος. tur κρίβανος, communis lingua effert κλίβανος. Sensus est si legas ἐν κριβανωτῶν ὁρμαθῷ, in multitudine. i. inter multos & ordine dispositos panes. Græcum glossema aliam nouit lectionem, ἐκ κριβανωτῶν ὁρμαθῶν, multis ordinibus panum: ut non ex alia re, quàm ex panibus coronam intelligat concinnandam, nam alia re coronari potest, qui in medijs panibus coronatur. θυρῶν. Qui fit ut dicat Plu-
Pro foribus esse. tum prope fores esse, cùm ipse & Chremyli uxor pro foribus essent? Quanuis Plutus tum procul adhuc esset, & ideo cui Carion ait se obuiam iturum, interea dum Chremyli uxor cætera domi curabit, tamen ita dici solet, de ijs quæ postmodum futura sunt, & quæ instant. Græci etiam dicunt περὶ τὰς θύρας εἶναι, in foribus, id est, in proximo adesse. καταχύσματα. Athenienſibus mos fuit, ut cùm seruus emptus in ædes domini primùm ingrederetur, ante focum in caput eius effunderentur nuces, ficus, & uaria tum leguminum, tum fructuum genera, quæ à conseruis excipiebantur. Vnde missilia eiusmodi à κατὰ
καταχύσματα. & χέω καταχύσματα uocabantur. Signum erat copiæ & ubertatis quæ in ea domo erat. Vxor itaque Chremyli, quoniam intelli-

git Plutum oculos recuperaſſe, & quaſi nouos ſibi comparaſſe, qui primùm ad ſe ueniant, uult catachyſmata parare, quæ de more effundat in oculos illos, ὥσπερ νεωνήτους, *id eſt, quaſi qui ſint nuper empti, & recepti.* βούλομαι. *Poſt hæc uterque ab altero diſcedit. Chremyli uxor domum ſe recipit: Carion ad Plutum recurrit. Interea chorus cantiuncula ſpectatores remoratur, donec de templo Aeſculapij egrediatur Plutus, qui promiſcua hominum caterua ſtipatus, cōiectis in cœlum oculis, in hæc uerba loquitur.*

ΠΛΟΥΤΟΣ.

Καὶ προσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν ἥλιον,
ἔπειτα σεμνῆς Παλλάδος κλεινὸν πέδον,
χώραν τε πᾶσαν Κέκροπος, ἥ μ' ἐδέξατο.
αἰσχύνομαι δὲ τὰς ἐμαυτοῦ ξυμφοράς.
οἵοις ἄρ' ἀνθρώποις ξυνὼν ἐλάνθανον·
τοὺς ἀξίους δὲ τῆς ἐμῆς ὁμιλίας
ἔφευγον, εἰδὼς οὐδὲν ὁ τλήμων ἐγώ·
ὡς οὐδ' ἐκεῖν' ἄρ', οὐδὲ ταῦτ' ὀρθῶς ἔδρων.
ἀλλ' αὐτὰ πάντα πάλιν ἀναστρέψας ἐγὼ,
δείξω τὸ λοιπὸν πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι
ἄκων ἐμαυτὸν τοῖς πονηροῖς ἐνεδίδουν.

PLVTVS.

ET Solem imprimis quidē adoro, deinde venerādę Palladis ſolū memorabile: vniuerſam neq; nō, quæ me feliciter excepit, Cecropis regionē. At enim quantū me mearū pudet calamitatū! Quibꝰ cū hominibꝰ, obſecrò, imprudēs olim ſum verſatꝰ! E diuerſo quàm multos fugitaui, mea cōſuetudine dignißimos, & familiaritate? Sed ego, vt erā egregiè miſer, oīm horū erā ignarꝰ vt nihil miri ſit, ſi & illic, & hîc me, contrà quàm decuit, habuerim. Verùm bona ſpes eſt, rebus hiſce omnibus in di-

in diuerſum commutatis, porrò effecturũ me, vt nemo in poſterum futurꝰ ſit, quin intelligat, quòd ad ſceleſtos illos minimè ex animo diuerterim.

καί. *Καί. Quò ſpectat hoc καί; Si cum γε ponas, uim habet confirmandi. Aut uerò credendum quod ueriſimile eſt. Plutum, antè quàm de templo egrederetur, alia quædam illic dixiſſe, puta, multas Aeſculapio gratias egiſſe, ſibi congratulatum eſſe, Chremylo et Blepſidemo magnam gratiam habuiſſe. Nunc ergo in maiorem lucem prodiens, additurus quæ ſequuntur, ijs quæ præceſſerant, ait καὶ id eſt prætereà.*

Sol. *ἥλιον. Sol & Apollo idem ſunt: Apollo Aeſculapij pater fuit, qui ut Plutus uiſum reciperet, author primarius fuit, cùm Chremylo iußit, ut eum ſubſequeretur: ex ea enim re contigit, ut ad Aeſculapium deduceretur. Deinde Solem meritò adorat: nam ille eſt fons omnis luminis. Ille ut omnia uidet, ita omnes omnia uidere facit, corporibus ſuperioribus iuxta & inferioribus ſuum lumẽ impartitur. Mos fuit antiquis,*
Perſæ. *præcipuè autem Perſis, Solem Deum eſſe credentibus, religionis cau-*
Elephanti. *ſa orientem ſalutare. Quod & ab Elephantis fieri traditum eſt. παλλάδιος. Athenis ab Neptuno & Pallade conſtructis, quæſitum ab utro nomen urbi daretur. Tandem uiſum eſt ab eo eſſe imponendum qui rem ederet hominibus commodiorem. Ille terram tridente ferit, unde natus equus ad bellum commodus. Hæc terrã haſta percußit, hinc orta eſt oliua, arbor pacis typus, & medicaminibus utilißima. A Pallade igitur quæ Ἀθηνᾶ dicitur, Athenæ appellatæ, in quarũ agro quoniam Plutus uiſum recuperauit, Palladem loci eius præſidem, & ipſum*
Cecrops. *Athenarum ſolum laudat. κέκροπος. Cecrops genere Aegyptius fuit, qui in Atticam profectus regionem, multas urbes illic conſtruxit, & ab auſteriore uita in manſuetiorẽ traduxit. Ab eo Athenienſes Cecropidæ nuncupati. Plutus ergo nõ ſolùm Apollini, Palladi & Athenis, ſed & uniuerſo Attico agro ἀναβλέψεως ſuam fert acceptam, eoq́; nomine omnibus illis debitorem ſe agnoſcit memorem & gratum.*

οἵοις. Plutus cùm circumſpectans improbißimos quoſque & flagitioſißimos uideret opulentos per ſe factos, exclamat, οἵοις, cum qualibus, & quantum iniquis uiris uerſatus ſum! ξυνὼν ἐλάνθανον. Eſt ξυνὼν partcipium à ξύνειμι cum aliquo ago. ἐλάνθανον, ab anormi
λανθάνω. *λανθάνω. Notanda conſtructio, ut λανθάνω per aduerbium imprudenter, uel per nomen imprudens, ſiue per imprudentiam exponatur. Participium autem conuertatur in ſuum uerbum, quod erit eius temporis & modi cuius erat λανθάνω. Propterea redde ξυνὼν, ξύνω*

uerſabar

uersabar, ἐλάνθανον imprudenter. Muta tempus, λανθάνω ζωῶν, imprudens uersor. Per futurum λήσομαι ζωῶν, imprudenter uersabor. Iam per tempus perfectum ζωῶν λέλησμαι, nesciui me uersatum. εἰδὼς οὐδὲν, *nihil comperti habens, nullum discrimen faciens.* ὁ τλήμων. ὁ *notationem habet excellentiæ: insignis ego miser, infelix ut si quis alius.* Articulus. ὡς *pro* διὰ τοῦτο, οὐδ' ἐκεῖνα, *neque illa rectè faciebam, cùm malos ditarem,* οὐδὲ ταῦτα, *neque hæc, cùm inopes esse bonos finerem.* ὡς. ἔδρων, *imperfectum à* δράω. ξυνεδίδουν. ξυνεδίδουν. Δίδωμι *creat imperfectum* ἐδίδων. *sed usitatius est, quod à primitiuo desumitur,* διδόω, ἐδίδοον. *Vnde fit contractè* ἐδίδουν *& compositè* ξυνεδίδουν.

ΧΡΕ. Βάλλ' ἐς κόρακας. ὡς χαλεπὸν εἰσὶν οἱ φίλοι,
οἱ φαινόμενοι παραχρῆμ' ὅταν πράττῃ τις εὖ.
Νύττουσι γὰρ καὶ φλῶσι τἀντικνήμια,
ἐνδεικνύμενοι ἕκαστος εὔνοιάν τινα·
ἐμὲ γὰρ τίς οὐ προσεῖπε; ποῖος οὐκ ὄχλος
περιεστεφάνωσεν ἐν ἀγορᾷ πρεσβυτικός;

CHR. Facesse hinc in malam crucem: quàm molestum illud genus amicorum, qui protinus illis apparēt amici, quibus res contingunt secūdiores. Nam dum sedulò student pro se quisque, officiosos se præstare, lædūt, atque adeò frangunt crura fortunatorum. Vel me quis non hodie salutauit! quanta, senum etiam hominum, apud forum turba me circuncinxit!

Βάλλ'. *Chremylus illis succenset, qui ubi ditiorem eum factum uiderunt, obsequiosi ad eum conuolarunt, & beneuoli, qui prius tamē aspectu, etiam eum non fuissent dignati: rebus olim afflictis miserum aspernabantur, & deserebant, at eundem rebus bene cedentibus, ficto obtundunt obsequiolo. Est* βάλλε *à* βάλλω, *actiuum pro passiuo,* Βάλλε. *Actiuū pro passiuo.* βάλλου *cōijciaris, relegeris, uel subauditur accusatiuus* ἑαυτόν. *Antea dixit* ἔρρε. *à comica festiuitate non fuerit alienum, quod de Stratonico* Stratonicus *Atheniensi citharœdo, & musico celeberrimo, scriptum extat: is cùm in psalten, molestius nescio quid obstrepentem incidisset, pro,* βάλλ' ἐς

κόρακας dixit literula una per iocum deprauata, ἀλλ' ἐς κόρακας.

χάλεπον. ſ. πρᾶγμα. φαινόμενοι, rectè uiſi, & apparentes, re uera enim φίλοι non ſunt. παραχρῆμα. ilico, ſtatim ubi fortunam in melius mutatam olfecerunt, & quaſi in ipſa ſtatus permutatione. τὰ ἀντικνήμια. κνήμη eſt ſura, oppoſita pars, ἀντικνήμιον, id eſt, crus uocatur. Non modò ſequuntur adulatores ſed ut cōſpicui ſint magis, offerunt ſeſe, uerùm tanta multitudine ut ab illis tātùm non opprimatur. τίς, admirationem potius habet, quàm interrogationem, quis non? quaſi nemo nō: ergo omnes. Sic ποῖος οὐκ, quāta non turba, maxima igitur. ἐν ἀγορᾷ. Ab Aeſculapij æde rediēs domum ſuam, per forum illi fuit iter. πρεσβυτικός. Grauitas ſenes decet, & illis potius honos debetur, quàm ab illis ulli debeatur, ſed hoc præpoſterè fit, ubi ſenex inops iuniori occurrit potentiori.

ἀντικνήμιον.

Senectus.

γυ. ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, καὶ σὺ, καὶ σὺ, χαίρετε.
φέρε νυν (νόμος γάρ ἐστι) τὰ καταχύσματα
ταυτὶ καταχέω σου λαβοῦσα. πλ. μηδαμῶς.
ἐμοῦ γὰρ εἰσιόντος εἰς τὴν οἰκίαν
πρώτιστα, καὶ βλέψαντος, οὐδὲν ἐκφέρειν
πρεπῶδές ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσφέρειν.
γυ. εἶτ' οὐχὶ δέξῃ ταῦτα τὰ καταχύσματα;
πλ. ἔνδον γε παρὰ τὴν ἑστίαν, ὥσπερ νόμος.
ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεν ἄν.
οὐ γὰρ πρεπῶδές ἐστι τῷ διδασκάλῳ
ἰσχάδια καὶ τρωγάλια τοῖς θεωμένοις
προβαλόντ', ἐπὶ τούτοισιν ἐπαναγκάζειν γελᾶν.
γυ. εὖ πάνυ λέγεις· ὡς ὁ ξενικὸς οὑτοσὶ
ἀνίσταθ' ὡς ἁρπασόμενος τὰς ἰσχάδας.

VX. O virorum optatiſsime, tuq; & tu, ſaluete. Iam agè, ego, ex præſcripto legis, catachyſmata iſthæc accipiam, & in tuum caput effundam. PLV. Minimè. Nam cùm poſt mihi reſtitutum viſum ego tuas ædes nunc primùm ſubeam, in eas aliquid inferre, quàm de eis quidpiam efferre, multo ſanè decentius fuerit. VX.

An

An verò pòst, tu ea accepturus non es? PLV. Domi quidem hoc fiet, apud focum, quomodo lex iubet. Deinde nos illic onerosa ista turba liberabimur. Et minus cõuenit, vt doctor sparsis in spectatores nucibus & tragematis, risum ex ea re, & plausum venetur. VX. Rectè admodum sentis. Sed hic hospes quanto impetu, quasi nuces accepturus, in me irruit!

ὦ φίλτατε. Chremyló ne marito, an Pluto hæc? Est enim salutatio hæc prima ex propẽsiore animo profecta. Cæteræ sunt perfunctoriæ. Vidimus anteà hanc mulierem magis de Pluto, quàm de Chremylo solicitam, quare credibilius est, hoc illi, quàm Chremylo dici, & ita rem habere quæ sequuntur confirmant. φέρε νυν. Excitat Plutum ad id quod factura est. νόμος. hoc obtendit, ne quid ineptè uideatur suscepisse. καταχέω, effundo: hoc presenti tẽpore monstrat, quàm prompta fuerit in spargendis catachysmatis. Nam, ut & hoc sciatur, non modò in seruos, sed & in quoscunque catachysmata iaciebantur, unde boni aliquid sperari poterat, ut esset eiusmodi fusio, uelut quoddam bonũ omen. Vergilius, Tibi ducitur uxor, sparge marite nuces. Catachysmata.

σου. Pendet hic genitiuus à præpositione cũ uerbo iuncta, χέω κατὰ σοῦ. λαβοῦσα, accipiens de canistro, calatho, uel sacculo. πρῶτισα, primùm, per me scilicet, ac nullo duce, propterea subiungit καὶ βλέψαντος, alioqui certum est anteà eum illuc ingreßum, & olim uidisse, priùs quàm à Ioue excæcatus esset. ὥσπερ νόμος. s. κελεύει, aut aliud quiddam tale. ἔπειτα, postea quàm domum ingreßi fuerimus. φόρτον, onus, prementem multitudinem quæ ἀντικνήμια etiã Chremyli paulò antè lædere dicebatur. uel φόρτον accipe, cũ Græco interprete, φορτικὸν γέλωτα, risum effusum & odiosum, quẽ ederet subsequens hominũ colluuies, si in Plutũ nuces spargi uideret. διδασκάλῳ. Aristophanes διδασκάλους uocat comicos quosdã, simulq; eos insectatur, quòd illi auræ popularis captãdæ gratia, antè quàm fabula cepisset agi, in coronã spectatorũ bellaria profundebant, unde fiebat, ut hinc uulgus illectũ, fauore prosequeretur, quod alioqui erat ineptißimũ. Nolo (inquit Plutus) exẽplo huiusmodi διδασκάλων, proiectis ante tuas ædes catachysmatis, risum hîc cieri et cachinnos, dũ alij super alios corruent, & nõ sine inani uociferatione, atq; contẽtione, ob rem nihili, ad manus deueniant. προβαλόντι, respicit διδασκάλῳ. ἐπαναγκάζειν cogere, quoniam res διδάσκαλος.

suapte

suapte natura, & per se, id est si ratio haberetur scripti & argumenti, digna potius esset quæ exibilaretur, atque exploderetur: quare risus hîc quodammodo est coactus. ὣς δέ. *Cùm mulier dixisset, domum referenda esse bellaria, in turba, quæ Plutum sequebatur, aderat uir quidam, non de uicinia Chremyli, sed* ξενικὸς *id est peregrinus & mulieri ignotus, qui uel quòd esuriret, uel ut risum excitaret, manibus in tragemata porrectis, aliquam partem auidè sibi arrepturus fuit, si non cauisset mulier: ob hoc itaque eum accusat, & ut helluonem importunum Pluto accusandum demonstrat.* ἀνίστατο, *exurrexit, corpus promouit, ut bellaria pertingeret. Interea Plutus & Chremylus cum suis domum ingrediuntur, reliqua turba se subducente. Chorus in proscenio restat, qui spectatores tripudio & carmine tantisper erigit, dum Carion domo Chremyli egrediatur, summam illius opulentiam cunctis palàm facturus.*

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὡς ἡδὺ πράττειν ὦνδρες ἔστ' εὐδαιμόνως!
καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενεγκόντ' οἴκοθεν.
ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς εἰς τὴν οἰκίαν
ἐπεισπέπαικεν οὐδὲν ἠδικηκόσιν.
οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐστὶν ἡδὺ πρᾶγμά τι.
ἡ μὲν σιπύη μεστή 'στι λευκῶν ἀλφίτων·
οἱ δ' ἀμφορῆς οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου.
ἅπαντα δ' ἡμῖν ἀργυρίου καὶ χρυσίου
τὰ σκευάρια πλήρη 'στίν, ὥστε θαυμάζειν.
τὸ φρέαρ δ' ἐλαίου μεστόν· αἱ δὲ λήκυθοι
μύρου γέμουσι. τὸ δ' ὑπερῷον, ἰσχάδων.
ὀξὶς δὲ πᾶσα, καὶ λοπάδιον, καὶ χύτρα
χαλκῆ γέγονε. τοὺς δὲ πινακίσκους τοὺς σαπροὺς
τοὺς ἰχθυηρούς, ἀργυροῦς πάρεσθ' ὁρᾶν.
ὁ δ' ἰπνὸς ἡμῖν ἐξαπίνης ἐλεφάντινος
στατῆρσι δ' οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν

χρυσοῖς

χρυσοῖς. ἀποψώμεσθα δ' οὐ λίθοις ἔτι,
ἀλλὰ σκοροδίοις ὑπὸ τρυφῆς ἑκάστοτε.
καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν ἔνδον βουθυτεῖ
ὗν, καὶ τράγον, καὶ κριὸν ἐστεφανωμένος.
ἐμὲ δ' ἐξέπεμψεν ὁ καπνός, οὐχ οἷός τε γὰρ
ἔνδον μένειν ἦν· ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου.

CARION.

QVanta, ô viri, voluptas iis eſt, quibus contingit, fortuna vti ſplendidiore? præſertim autem, ſi ea felicitas nullo rei familiaris diſpendio paratur. Qualis prorſus nuper accidit nobis, qui, nulla cuiuſquam iniuria, in ædibus noſtris ingentem omnium bonorum nacti ſumus aceruum. Ad eum profectò diteſcere modũ, res eſt, ſuprà quàm credi queat, ſuauis & iucunda. Apud nos arca piſtoria farina oppleta eſt triticea. Amphoræ vino plenæ rubro, & fragranti. Nullum præterea nobis vaſculum, quod, ad miraculum vſque, auro atque argento non ſit refertum. Puteus olei plenus. Lecythi pretioſo plenæ vnguento, denique plenum eſt nucibus ſolarium ſummum. Iam nobis hæc omnia ſunt ærea, acetarium vas, lopadium, & ollæ, quotquot, & quantacunque illa ſint. Adhæc, qui prius viles nobis erant ichthyeri, nũc in argenteos videre eſt commutatos. Quondã quæ nobis fuit laterna cornea, mirabili & repentina conuerſione facta eſt eburnea. Quid quòd nos ſeruuli ludim⁹, par impar, aureis ſtateribus? Neque verò lapidibus podicẽ amplius detergimus, ſed alliis idq; ſubinde, delitiarum ſcilicet & animi gratia. Poſtremò herus meus corona comptus, ſuem, hircum & arietem Diis mactat intus: vnde huc exire me compulit fumus, qui oculos vſqueadeò offendebat meos, vt nulla ratione diuti⁹ illic reſtitare ſuſtinuerim.

πράττειν cum εὐδαιμόνως, ſonat εὐπράττειν καὶ εὐτυχεῖν, quod

est, τὸ πλουτεῖν. καὶ ταῦτα. s. ἡδύ ἐστι. maximè uerò placet ἐξενεγκόντι
ἐξενεγκόντι. ei qui extulit μηδέν. Est ἐξενεγκὼν participium ab ἐκφέρω anormi.
Possis legere et ἐξενεγκόντα, ut ad infinitiuum πράττειν referas, non ad
ἡδύ ἐστιν. ἡμῖν et ἠδικηκόσιν datiui sunt post uerbum ἐπεισπέπαι-
κεν. Nihil prohibet quominus uertas in genitiuum, hoc modo, ἐπει-
ἐπεισπαίω σπέπαικεν εἰς τὴν οἰκίαν ἡμῶν οὐδὲν ἠδικηκότων. Verbum ἐπεισπέ
παικεν componitur ab ἐπὶ, εἰς et παίω. Militare est uerbum: per uim
irruo, magno impetu aggredior. uiolentiam uerò tollit, cum subiungit,
οὐδὲν ἠδικηκόσιν, ut notetur hoc uerbo ingens uis diuitiarum, domum
Chremyli certatim ingressarum. μεστή 'στι pro μεστή ἐστι. Vocat fari-
nas albas triticeas: ijs.n. nullæ farinæ albiores. uel capit id quod præ-
cedit pro eo quod sequitur, albis panib. qui eo sunt suauiores Carioni,
quo uesci consueuerat atrioribus. ἀμφορῆς. ἀμφορεὺς pluralem no-
minatiuum facit ἀμφορεῖς contractè, Atticè autem τῶν ει, εἰς τὸ η mutato,
Vinum nigrum. ἀμφορῆς. μέλανος. rustico palato uinum nigrum conuenit, quod ut au-
sterius, ita et generosius illis existimatur. uel nigrum uocat ἐρυθρὸν ru-
ἀνθοσμίον brum et nigro proximum: commendatur hoc nomine à colore, quomodo per
ἀνθόσμιον à sapore, & odore, uoce composita ab ἄνθος & ὀσμὸς,
floreo. i. suauissimo odore, cuius odor nares tangit amœnius, quàm qui-
uis flos. σκευάρια diminutiuum nomen, uascula nostra: pauperibus.n. qua-
ὥστε. lis antea fuit Chremylus, non est ampla, sed curta supellex. ὥστε infi-
nitiuo iungitur, quomodo antea dixit Chremylus, in Peniam. μόλις εὑ-
ρόμενοι, ὥστε γενέσθαι, βούλημα καλόν. τὸ φρέαρ. O rerum insignem mu
tationem, et copiam mirabilem. Oleum tam nobis abundat, quàm olim aqua, &
unguenta, quantumuis pretiosa, non pluris apud nos fiunt, quàm antehac o-
Lecythus. leum. Propterea poëta Lecythum, uas olearium, tribuit unguentis. ὑπερῷον. s.
ὑπερῷον. γέμει ὑπερῷον pro ὑπερώϊον contractè et Atticè dicitur, ut πατρῷον
pro πατρώϊον. Dictio componitur ab ὑπὲρ, et ὤϊον, quod fimbriam si-
gnificat, et extremitatem. Primam uerò huius uocis originem ducunt à nomi-
ne ὄϊς, ἐκτάσει τοῦ ο εἰς ω. atq; ideo pro limbo accipi. ὅτι οἱ ἀρχαῖοι
προβάτων δέρματα ἐνέβαλλον τοῖς τῶν ἱματίων κρασπέδοις. i.
quòd antiqui aliquid de pellibus ouium extremis uestib. adijcerent. Hinc
factum, ut pro quacunq; extremitate ima, summa, aut alia quauis accipia-
tur. Summum itaque tabulatum, et contignatio ὑπερῷον uocatur, τὸ ὑπερ-
ὦα. κείμενον οἴκημα. Nonnulli τὰ ὦα uocant οἰκήματα. Vnde hoc nomen
λοπάδιον compingunt. λοπάδιον, obbula, quomodo primitiuum λοπὰς obbam si-
gnificat: poculum est ligneum, humile quidem, sed latum. χαλκῆ. cur ænea?
uel quia pulchra, et splendida per hoc innuit: est .n. χαλκὸς Homero
νώροψ. νώροψ à splendore dictus. Deinde quòd metallum hoc rubiginis sit ex

pers

pers. Postremò cõmendabile à fortitudine, unde et χαλκὸν dictũ uo- Aes.
lũt παρὰ τὸ ἀλκὴν.i. à robore et firmitate. aspiratã uerò literam χ
præponi ab Dorica proprietate. Illud scitũ, ueteres, præsertim diuites,
æneis usos esse poculis, unde eorũ repositoria χαλκωθήκας nũcupa-
bãt. ἰχθυηρούς uocat πινακίσκους scutellas quibus uenales pisces à χαλκωθή-
pauperibus circunferuntur. πάρεσθ' pro πάρεστιν, quod est παρόν και.
ἐστιν, promptũ est, licet. idẽ quod simplex ἔστιν. ἴπνος. Diuites fa- ἰχθυηρός.
cibus et tædis utuntur noctu, pauperes laternis corneis. Quod ergo πάρεστιν.
antea cornu tegebat heri sui laternã, ait in ebur esse mutatũ. ἐλέφας
nõ modò elephantẽ animal significat, sed & ebur, quod ex oßibus e-
lephantis conficitur: hinc ἐλεφάντινος, eburneus. στατῆρσι. Stater στατῆρ.
nummus fuit Atticus aureus et didrachmus. Pollux: ὁ δὲ χρυσοῦς στα-
τὴρ δύο εἶχε δραχμὰς ἀττικάς.i. Stater aureus nũmus duas dra-
chmas Atticas habebat. ἀρτιάζομεν. Qui ἀρτιάζουσι, talos, nuces, ἀρτιάζειν.
nũmos, aut quidpiã aliud in manu cõcludũt: pòst, pugno collusori de-
monstrato, rogãt eũ, sint' ne in ea manu ἄρτια ἢ περιττά.i. res in nu-
mero pari, an uerò impari. Si is qui respõdet rectè cõiectauit, obtinuit.
qui aũt exquirit, excidit: et è diuerso. ἀπεψώμεσθα pro ἀπεψώμε-
θα, abundat σ Atticè. λίθοις. Pauperes aluo exonerata qualibet re
nates tergent, lapide, tegula, ligno, herba, aut alia re quacunq;, ad ma-
nũ quæ est. Carion diues factus, adeò allia dedignatur (quæ tamen illi
quondam delitiæ fuerant) ut allijs nates purget. idq; crebrò facere,
mira est illi uoluptas, ut secessum adire sæpius intelligatur, ductus uo-
luptate magis quàm neceßitate. βουθυτεῖ. hoc uerbum per se signifi- βουθυτεῖν.
cat boues immolo, quòd regũ propriè est. Sacrificiũ huiusmodi ἑκα- ἑκατόμβη
τόμβη appellatur. Hîc autem quoniam respicit ὗν, τράγον & κρι-
όν, tantùm significat macto, nisi quod hoc uerbo apparatus magnifi-
centior demõstratur. Quemadmodũ uerò pauperes in sacrificiũ molã,
popana, et pelanos, ita diuites in legitimũ et pfectũ sacrificiũ Dijs ma
ctabãt suẽ, hircum et arietẽ, quæ uictima trittys dicebatur. Apud Ro- Trittys.
manos ex trib. itidẽ cõstabat sacrificiũ, ex sue, oue, et tauro: hinc cõfi- Solitaurilia
cta illis uox, solitaurilia. ἐστεφανωμένον. Hoc de more est sacra faci- οἷός τε ἦν.
entiũ. οὐχ οἷός τε ἦν, nõ erã potẽs.i. οὐκ ἐδυνάμην. nõ poterã intus ma
nere. Sed perpẽde nõ ferendã seruuli insolentiã: dominus fumum fert,
quẽ seruus ferre se nõ posse ait. Hæc cũ iactaret Cariõ et iã redire do
mũ pararet, ecce superuenit q antea diues, liberalitate factus erat miser,
postea uerò quàm Plutus uisum recepit, in diuitẽ rursus euasit. Quo-
niã autẽ id sibi cõtigisse scit à Pluto, cũ puero ad Chremylum pergit,
nõ immemorẽ beneficij, neq; ingratum se Pluto probaturus. Puerum
ergo suum uir iustus sic alloquitur.

ΔΙΚΑΙΟΣ ἈΝΗΡ.

Ἕπου μετ' ἐμοῦ παιδάριον, ἵνα πρὸς τὸν θεὸν
ἴωμεν. καρ. ἔα, τίς ἔσθ' ὁ προσιὼν οὑτοσί;
Δικ. Ἀνὴρ πρότερον μὲν ἄθλιος, νῦν δ' εὐτυχής.
Καρ. Δῆλον ὅτι τῶν χρηστῶν τις (ὡς ἔοικας) εἶ.
Δικ. μάλιστ'. Καρ. ἔπειτα, τοῦ δέει; Δικ. πρὸς τὸν θεὸν
ἥκω· μεγάλων γάρ μοὐστὶν ἀγαθῶν αἴτιος.
ἐγὼ γὰρ ἱκανὴν οὐσίαν παρὰ τοῦ πατρὸς
λαβὼν, ἐπήρκουν τοῖς δεομένοις τῶν φίλων·
εἶναι νομίζων χρήσιμον πρὸς τὸν βίον.
Καρ. Ἦ πού σε ταχέως ἀπέλιπε τὰ χρήματα.
Δικ. κομιδῆ μὲν οὖν. καρ. οὐκοῦν μετὰ ταῦτ' ἦσθ' ἄθλιος;
Δικ. κομιδῆ μὲν οὖν. κἀγὼ μὲν ᾤμην οὓς τέως
εὐηργέτησα δεομένους, ἕξειν φίλους
ὄντως βεβαίους, εἰ δεηθείην ποτέ·
οἱ δ' ἐξετρέποντο, κοὐκ ἐδόκουν ὁρᾶν μ' ἔτι.
Καρ. καὶ κατεγέλων γ' εὖ οἶδ' ὅτι. Δικ. κομιδῆ μὲν οὖν.
Αὐχμὸς γὰρ ὢν τῶν σκευαρίων μ' ἀπώλεσεν.
Καρ. Ἀλλ' οὐχὶ νῦν. Δικ. ἀνθ' ὧν ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν
προσευξόμενος ἥκω δικαίως ἐνθάδε.

IVSTVS VIR.

HEus puerule, vt Deum illum adeamus, mecum vnà venito. CAR. Hui, quisnam ille, ad nos qui rectà contendit? IVST. Is sanè, qui nunc tam est beatus, quàm olim miser fuit, & calamitosus. CAR. Si non egregiè fallor, tu bonus aliquis vir es. IVST Is sum, crede indubitatò. CAR. Quid est autem quod te huc agat? IVST. Deum inuiso, qui author est eorum, quæ mihi affatim sunt bonorum. Nam vt

scias

scias, quod olim mihi hæreditario iure obtigerat patrimonium, & illud quidem satis amplum, vt ingenio erã liberali, indigis amiculis commune mecum esse volui, ratus ad hanc vitam illud apprimè vtile esse. CAR. Mirum sanè ni te tua statim defecerint bona. IVST. Haud dubiè statim. CAR. Et illinc tua miseria scilicet. IVST. Illinc profectò: idq; intra paucos dies. Reputabam ego tum apud me, si quando mala sors ferret, vt indigerem ipse, eos, quos liberalitate mea prius foueram, certissimos mihi fore amicos: at illi sicubi in via mihi occurrebant, in aliam protinus diuertebant, vt ne suo quidem amplius me dignarẽtur aspectu. CAR. Tu, credo, etiam illis ludibrio eras. IVST. Eram omnino: nam postea quàm omnia corrasi, cœpi vulgò miser haberi. CAR. Nunc verò secus se res habent tuę. IVST. Verè multò secus: eaq; de re huc venio, Pluto, vt par est, gratias actur⁹ quàm potero maximas.

παιδάριον, non de seruulo dici, sed de puero huius hominis iusti placet accipi. Si enim de seruo diceretur, potius dixisset ἕπου μοι, id est, sequere me, quàm μετ' ἐμοῦ, mecum: nam uult pater ut filius suus sentiat à Pluto bona ipsis esse, quæ ut utriusque erunt communia, ita consentaneum est, ut communibus uotis Deo gratos se testẽtur. Quod si cui magis lubet, ut de seruulo dicatur, non magnopere refragabor. utrumlibet fuerit, inducitur κωφὸν πρόσωπον, id est, muta persona, nam in hac scena cæteris loquentibus tacebit. Ideo autem adijcitur, ut intelligatur, quò, egressus domo sua hic iustus, ire intendat. τὸν θεόν. Articulus excellentiam notat: magnum illum, & celeberrimũ Deũ cuius nomen apud omnes innotuit. ἔα. Quemadmodum ἄγω & φέρω de suis imperatiuis ἄγε & φέρε aduerbia formant, sic ab ἐάω fit imperatiuum ἔα, συγχώρησον, id est sine, quod migrat in aduerbium hominis se continentis, & ad aliquid considerandum se componentis.

δῆλον ὅτι, hoc in loco hæc uerba non explanant, sed confirmant, certè, dubio procul. ὡς ἔοικας, ut appares & uideris. Si is es, quẽ præ te fers: nam externæ fronti non semper habenda fides. Est ἔοικας perfectum medium Atticum de quo suprà: pro præsenti ponitur. μάλιστα Minimè erras, probus uir sum: quod ideo de se prædicat, ne à Pluto arceatur. τοῦ δέει; ὧν pro τίνος, qua re indiges, id est,

[Margin: παιδάριον — Persona muta. — Articulus. — ἔα. — δῆλον ὅτι — Temporis enallage. — τοῦ δέει.]

quid te mouet ut huc ad nos uenias? Antea dixit τὸ χάριν δὲ τοῦ δεόμενος ἦλθε. Quid quærens, cuius rei gratia. μετὰ τῶν ἐμῶν, ἱκανὴν οὐσίαν, tantùm facultatum, quantum homini libero debet esse satis. Ita loquitur qui modestus est, Arrogãs ostẽtator suas opes cum Crœsi opibus cõparaßet. Eodẽ et æquè modesto animo ait, ἐπήρκουν· sic subministrabã, ut cõtentos amicos esse oporteret. τῶν φίλων pro τοῖς φίλοις. χρήσιμον. Si uera sunt quæ scribit Plato, ἕκαστος ἡμῶν οὐχ αὑτῷ μόνον γέγονεν, Nemo nostrũ natus est sibi tantùm. Si quæ uulgò audiuntur, Ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος, Magis necessarius est amicus, quàm ignis & aqua. Rursum, oportere etiã ἄχη τῶν φίλων κοινὰ εἶναι. dolores et incõmoda amicorum cõmunia esse: quis nõ studeat amicis sua impartiri, et suppeditare? Et re uera id fieri ita oportet, uerè amicis, nõ autem ijs de quibus dici solet, ζεῖ χύτρα, ζῇ φιλία. Feruet olla, uiget amicitia. ἦσθ᾽ pro ἦσθα, quod ab Aeolib. manauit, qui secundis personis in σ exeuntibus θα adijciunt, ergo ἦσθα est τὸ ἦς. κομιδῇ μὲν οὖν. Ecce ut simpliciter, minimeq; accuratè loquitur, idem bis dixit, κομιδῇ μὲν οὖν. Qui affectatè loqui uoluißet, lenocinio exquisitiore suã orationẽ uariaßet: fucus enim mẽdacium comitari solet. κἀγὼ μὲν. In κἀγὼ καὶ abundat, & μὲν pro δὲ ponitur, ἐγὼ δέ. ἐξῆν. s. ἐμέ. ὄντως, pertinaciter, ut proprio etiam periculo parati eßent, mea causa perire. διετρέποντο. Theognis optimo iure eos dãnat amicos (si modo digni sunt amicorum nomine) qui sunt μέχρι προσηγορίας φίλοι. i. salute tenus amici, quid autem de his dicturus erat, qui cõgreßu, imò & aspectu bene meritos de se, nõ dignãtur? καὶ καταγέλων. καὶ, præterea, augmentum habet ingratitudinis. Non salutari, non lubenter uideri ab amico, uideri graue debet, at etiã derideri, omnium est grauißimum. εὖ οἶδ᾽ ὅτι. Aßeuerationis formula, qualis est in εὖ οἶσθ᾽ ὅτι, quo de suprá. κομιδῇ μὲν οὖν. Vides perpetuam in dicendo simplicitatem? αὐχμὸς γὰρ ὢν· quæ enim orta est siccitas, τῶν σκευαρίων. i. uasculorum. Præter expectationem hoc subdit, credi potuit ut diceret, τῶν πυρῶν, ἢ κριθῶν, tritici, uel ordei. Sine humore et imbre sata, & fruges ad iustam non perueniunt maturitatem, sed ex maiore siccitate nascitur sterilitas, et agricolarum calamitas. Per metaphoram ait, post supellectilem consumptam in gratiam amicorum, se in extremam deueniße paupertatem. Vnde postea propemodum perijt: nam in rebus aduersis, personati amici amicos deserunt. ἀλλ᾽ οὐχί, νῦν. s. αὐχμὸς ἀπολεῖ σε. ἀνθ᾽ ὧν, quamobrem: quoniam scilicet res mihi iam suppetunt.

Καρ.

καρ. τὸ τριβώνιον δὲ, τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν,
ὃ φέρει μετὰ σοῦ τὸ παιδάριον τουτί; φράσον.
Δικ. καὶ τοῦτ' ἀναθήσων ἔρχομαι πρὸς τὸν θεόν.
καρ. μῶν οὖν ἐμυήθης δῆτ' ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα;
Δικ. οὔκ. ἀλλ' ἐνερρίγωσ' ἔτη τρισκαίδεκα.
καρ. τὰ δ' ἐμβάδια; Δικ. καὶ ταῦτα συνεχειμάζετο.
καρ. καὶ ταῦτ' ἀναθήσων ἔφερες οὖν; Δικ. νὴ τὸν Δία.
καρ. χαρίεντά γ' ἥκεις δῶρα τῷ θεῷ φέρων.

CA. Agè verò per Deos, detritum palliolum quod tuus tecum portat puer, quid sibi vult? Loquere obsecrò. IVS. Pluto, ad quem venio, in animo est sacrare. CAR. Hoc ipsúmne est quod indueras, quo tẽpore Cereris initiatus es sacris? IVS. Non: verùm eo indutus totos tredecim annos vehemẽti horrore alsi. CA. Et hi calcei quorsum nam? IVST. Et ipsi annos totidem hyemarunt mecum. CA. Deo itaq; & hosce attulisti sacrandos? IVS. Scilicet. CAR. Dona nimirum Deo adfers speciosa.

τί δύναται, quid potest, cuius, aut quantæ uirtutis est. Ironiæ plena sunt uerba Carionis. Cum enim lacerum sit pallium, in quem usum ferri potest? πρὸς τῶν θεῶν. Adiurat per Deos, quo ironiã prodat maiorẽ. φράσον. Hoc dicitur, ut hærẽti et perplexo. ἀναθήσων. Quæ donaria in templis suspenduntur, ut sint posteritati monimentum diuini alicuius beneficij, ἀναθήματα uocãtur. Qui ea dicat & suspendit, ἀνατιθέναι dicitur. καὶ antè οὖν uel abundat, uel affirmat. ἐμυήθης. Apud Eleusin Atticæ regionis uicum, sacra fiebant, Eleusinia dicta, quæ duũm generum erãt, μεγάλα καὶ μικρά. i. magna & parua. Illa Cereri, hæc Proserpinæ Cereris filiæ celebrabãtur. Parua fuerunt uelut προκάθαρσις et κατήχησις quædã. i. lustratio prima et instructio, qua instituebãtur, qui μεγάλοις sacris uolebãt initiari. Moris fuit, ut quã uestẽ quis eo tẽpore gestaret, quo initiaretur, nõ prius eã exueret, quàm lõgo usu detrita, gestari amplius nõ posset. nã tũ ferebatur in tẽplum, dicãda illi Deo, religionis cuius cãdidatus fuisset, qui sacrandam offerebat. Rogat itaque Carion num ea uestis sit, quam puer portat, quam induerat Iustus uir, cùm sacris Cereris initiaretur,

δύναμαι. πρὸς τῶν θεῶν. ἀναθήματα. καί. Eleusis Eleusinia Sacra.

ἐμυήθης

Nomen tacitum.

ἐμυήθης indefinitum est à μυέομαι. ἐν αὐτῷ. *s.* τριβωνίῳ. τὰ μεγάλα. *s.* μυστήρια ἐνερρίγωσα, *in ipso* τριβωνίῳ ἐρρίγωσα, *rigui, horrore & frigore penè contabui: à themate* ῥιγόω. τὰ δ' ἐμβάδια. *s.* τί δύναται; χαρίεντα. *Ironia est, ut* ἥκεις φέρων *periphrasis, pro* φέρεις. *Post hæc Iustus uir cum Carione ad Plutum erat ingressurus, de improuiso autem aliũde prodiens Sycophanta, eos remoratur, qui desperatis rebus, lamentabili uoce, suam calamitatem deflet, grauiterq́; offensus, de Pluto, tanti mali authore, conqueritur.*

ΣΥΚΟΦΆΝΤΗΣ.

οἴμοι κακοδαίμων, ὡς ἀπόλωλα δείλαιος,
καὶ τρισκακοδαίμων, καὶ τετράκις, καὶ πεντάκις,
καὶ δωδεκάκις, καὶ μυριάκις. ἰοὺ, ἰού.
οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι;
Καρ. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε, καὶ θεοὶ φίλοι,
τί ποτ' ἐστὶν ὅ, τι πέπονθεν ἄνθρωπος κακόν;
Συκ. οὐ γὰρ σχέτλια πέπονθα νυνὶ πράγματα,
ἀπολωλεκὼς ἅπαντα τἀκ τῆς οἰκίας
διὰ τὸν θεὸν τοῦτον; τὸν ἐσόμενον τυφλὸν
πάλιν αὖθις, ἤνπερ μὴ λίπωσιν αἱ δίκαι.
Δικ. ἐγὼ σχεδὸν τὸ πρᾶγμα γινώσκειν δοκῶ·
προσέρχεται γάρ τις κακῶς πράττων ἀνήρ·
ἔοικε δ' εἶναι τοῦ πονηροῦ κόμματος.
Καρ. νὴ Δία καλῶς τοίνυν ποιῶν, ἀπόλλυται.

SYCOPHANTA.

O me infortunatum, vt perii infelix, & ter miser, & quater, & quinquies, et duodecies, et decies millies! Heu, heu. Méne tã multiplici, tamq; vario obrui infortunio? CAR. Apollo malorum auersor, & vos ô Dii boni, ecquod tandem malum hic homo passus est? SYC. An nõ est nuper mecum miserè actum, cui, propter istũ

Deum

Deum, contigit, vt quidquid rei familiaris esset, id semel ac vniuersum concideret? Atqui, si iura modò seruabũtur inuiolata, futurum est, vt ipse in pristinam redigatur cæcitatem. IVST. Videor ego mihi, hoc quidnã sit, propemodum assecut⁹. Viro sanè, qui huc venit, res ex animi sententia non cedunt, apparet autem mali cuiusdam commatis esse. CAR. Ergo per Iouem optimo iure perierit.

Τρισκακοδαίμων, de incremẽto numerorũ uult incrementũ notari malorũ. Qui infelices omneis, inquit, mea supero infelicitate, tripla, quadrupla, quintupla, duodecupla, & decies millecupla. πολυφόρῳ, *uinum multæ aquæ patiens, & quod uocant* οἶνον οἰνώδη, *id est, uinum uinosum, Græci appellant* πολυφόρον, *quemadmodum quod debile est, & aquæ impatiens* ὀλιγοφόρον. *Sycophanta non ineleganti metaphora dicit se diuexatum à dæmone, & genio quopiam malo* πολυφόρῳ, *qui ipsi multa & uarij generis mala inuexit, quibus non aliter uires & bona amisit, quàm uinum dilutius suam uim amittere solet. Id quod uel protrito liquet adagio,* ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ, *id est, Perdidisti uinũ infusa aqua.* συγκέκραμαι, *cõmixtus sum, de uino. n. dicitur diluto et tẽperato. Accipitur pro oppressus sum, attritus et subuersus. Dicitur aũt* συγκέκραμαι, *pro* συγκεκέραμαι *p syncopen, thema* συγκεραννύω, *seu* συγκεράννυμι. *Vide* κεραννύω, *uerbum anorme.* φίλοι *amici hominibus, qui ab hominibus mala depellitis, tristia, et calamitosa amolimini.* ἀπολωλεκώς. *Participiũ Atticũ ab* ἀπολέω, *cõmune esset* ἀπωλεκώς. *Tale fuit* ἀπόλωλα, *uerbũ pfectũ ab* ἀπόλλομαι *pro* ἀπῶλα. τἀκ *pro* τὰ ἐκ τᾶ. *s.* ἀγαθά. ἐκ τῆς οἰκίας, οἰκεῖα, *domestica. i. domus meæ.* τουτονί, *in hoc pronomine subest fastidiũ et contẽptus.* πάλιν αὖθις. ἐκ παραλλήλου. *altera. n. dictio sufficisset.* ἤν περ ἐᾶν, *si iura nõ me reliquerint i. si iudices corrupti nõ fuerint. Est* λίπωσιν *à themate* λείπω. κόμματος *à* κόπτω, *percutio, cudo, numus dicitur non bene percussus, qui illegitimus est et adulterinus.* κίβδηλος, *ad imposturam factus. Per metaphoram dicimus mali cõmatis esse, qui moribus est improbis. Ideo aũt* ἔοικε, *quia quemadmodũ numisma ex inspecta imagine protinus dignoscitur quale sit, legitimum an adulterinum, ita ex oris figura ferè ingenium hominis & mores deprehendimus. Euripides,*

γνοίη δ' ἂν ὥς τὰ πολλά γ' ἀνθρώπων πέρι,
τὸ σχῆμ' ἰδών, ὡς εἰ πέφυκεν εὐγενής· *id est,*

πολυφόρος
ὀλιγοφόρος
συγκέκραμαι.
τἀκ.
κόμμα.

Vbi hominum formã cõsideraris, ut plurimum sanè cognoscas quisne sit indolis generosæ. καλῶς πιῶν, *rectè agens . Quod rectè fit, iure fit. Dum hic* κακῶς πράττει. *i. præposteris utitur rebus,* καλῶς ποιεῖ, *pulchrè facit, optimo iure ita illi contingit. Oportet enim bona bonis esse, & mala malis.*

ποιεῖν καλῶς.

Συκ. Ποῦ ποῦ 'σθ' ὁ μόνος ἅπαντας ἡμᾶς πλουσίους
ὑποσχόμενος οὗτος ποιήσειν εὐθέως,
εἰ πάλιν ἀναβλέψειεν ἐξ ἀρχῆς; ὁ δὲ
πολὺ μᾶλλον ἐνίους ἐστὶν ἐξολωλεκώς.
Καρ. Καὶ τίνα δέδρακε δῆτα τοῦτ'; Συκ. ἐμὲ τουτονί.
Καρ. Ἦ τῶν πονηρῶν ἦσθα καὶ τοιχωρύχων.
Συκ. Μὰ Δί', οὐ μὲν οὖν ἔσθ' ὑγιὲς ὑμῶν οὐδενός.
Κοὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἔχετέ μου τὰ χρήματα.
Καρ. Ὡς σοβαρός, ὦ Δάματερ, εἰσελήλυθεν
ὁ συκοφάντης. Δικ. Δῆλον ὅτι βουλιμιᾷ.
Συκ. Σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις·
ἐπὶ τοῦ τροχοῦ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ στρεβλούμενον
εἰπεῖν ἃ πεπανούργηκας. Καρ. οἰμώξ' ἄρα σύ.

SYC. Vbinam quæso est, vbi est ille, qui, si denuo ipsi, vt prius, videre liceret, vsqueadeò magnificè iactitabat, se vnum effecturum, vt omnes confestim ditesceremus? Atqui multò peius quàm vnquam nonnullos euertit. CAR. In quem verò talia admisit? Syc. In hunc ipsum me. CAR. Tu omnino vir es sceleratus, & fur. Syc. Imò, per Iouem, nihil quidquam est in vobis sanæ mẽtis. Nec quisquam est qui mihi dissuadeat, vos eos esse, qui mea occupetis bona. CAR. O Ceres, sycophanta hic quàm petulanter, huc se inuexit, & arroganter? IVS. Planè inedia languet. Syc. Nunquam me hercle effugies, quin ilicò in ius rapiaris. Illic enim oportet te rotæ insertum, & arctissimè reuinctũ, quæ tu flagitiosè patraris, profiteri. CAR.

Faxo

Faxo sanè ego vt hoc nomine iam lugeas.

ὑποσχόμενος, participium à uerbo ὑπισχνέομαι. ᾧτινες. In genere loquitur, nec se lubenter nominat expressum, uir superbus, & qui falso titulo probitatē præ se fert, ut hoc modo simplices in fraudem illiciat, & in exitium calumniosè protrahat. ὅσ' ἂν διολωλέκως, periphrasis, pro διολώλεκε. τίνα post δέδρακε, quod duobus accusatiuis iungitur. Latini personam uertunt uel in datiuum, uel in accusatiuum cum præpositione: cui? uel in quē hæc fecit? id est, Quosnam peius tractauit? τουτονὶ, τοῦτον, pronomen est δεικτικόν. Ne longius petas qui de Pluto queratur, habes qui tecum de eo expostulet, me hunc scilicet ipsum. τῶν πονηρῶν. genitiuus hic subauditum habet uel nomen, εἷς, unus es improborum: uel præpositionem ἐκ, ut sit ἐκ τῶν πονηρῶν, ex improbis es, id est, de numero & ordine scelestorum hominum, & qui ui, iniuria, ac uiolentia sibi uiuendi rationē parant. μὰ Δία, negatio cum iureiurando. Repetitur negatio οὐ μὲν οὖν (uel iunctis particulis οὐμένουν) non est, Iouem testor, non est, inquàm, ὑγιὲς οὐδὲν ὑμῶν, sana mens in ullo uestrum: Nemo planè uestrum, sanæ mentis est. Sonant hæc ad uerbum, non est sanum, id est, sanitas & sanus animus, ullius uestrum. οὐδενὸς tertiam habet negationem, quæ summam sycophantæ importat asseuerationem. κοὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ. Verbum uerbo sic reddes, Nec est ut non, id est, non fieri potest quin. uerbo uno dixisset, ἦ uel ὄντως, Re uera possidetis: sed longa uerborum hæc circuitio, irritati animi significationem habet expreßiorem. σοβαρὸς, elato & audaci animo, ut qui uix dū ingressus, & Deum uanitatis, atque imposturæ, & nos furti accuset. εἰσελήλυθεν, huc uenit, nos adortus est, rectà nos adijt. ὁ pro οὗτος, gestu hoc effertur aspernabili. βουλιμιᾷ. Ingens & non toleranda fames βουλιμία dicitur, unde βουλιμιᾷν summa laborare inedia βοῦ, aduerbium est intendendi, quod significat πάνυ, μεγάλως, & λίαν λιμὸς fames: ut is, dicatur βουλιμιᾷν, qui præ fame totum bouem sit deuoraturus. Iustus culpam iracundiæ in famem sycophantæ censuit reijciendam. Quod ita acerbè desæuiat, inquit, hoc fames efficit. Dictum est autem uetere prouerbio, Fames & mora bilem in nasum cōciunt. Et famelicorum uentrem, latrantem dicunt, & iratum. φθάνοις. Sic expones uerbum φθάνω οὐκ ἂν φθάνοις ἰών, nunquam efficies quin eas, nulla ratione poteris te expedire, quin à me in ius uoceris. Dicuntur hæc Carioni, qui acerbius cum uocauerat πονηρὸν, τοιχωρύχον, et σοβαρὸν συκοφάντην. Modestius enim multo iustus

ὑποσχόμενος.

Nomen tacitum.

Præpositio tacita.

Negatio.

βουλιμιᾷν βοῦ.

Fames.

φθαίνειν.

dixerat eum βουλιμιᾶν. *Ecce autem ut ad lites mouendas paratus est*
Roti. *calumniator.* τροχοῦ. *Noxij adligabantur rotis, ut radijs rotarũ cõ-*
uulsi, lenta quidem morte, sed maximo cruciatu illic perimerentur. Pe-
culiarius fuisse seruis tormentum hoc uolunt, quo exsculpebatur, quod
οἴμωζε. *illi perperã admiserant.* οἴμωζε, *luge. Ergo iam te tui pœniteat di-*
cti. Minatur illi uerbera & luctũ. Aut uerò contẽptus est. Quos enim
aspernamur, iubemus eos plorare. Sumptum à Scythis, qui Dario regi
κλαίειν. *nihil aliud responderunt, quàm* κλαίειν.

ΔΙΚ. Νὴ τὸν Δία τὸν σωτῆρα πολλοῦ γ' ἄξιος
ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ὁ θεός ἐσθ', ὅτι
τοὺς συκοφάντας ἐξολεῖ κακοὺς κακῶς.
ΣΥΚ. οἴμοι τάλας, μῶν καὶ σὺ μετέχων καταγελᾷς;
ἐπεὶ πόθεν θοιμάτιον εἴληφας τοδί;
ἐχθὲς δ' ἔχοντ' εἶδόν σ' ἐγὼ τριβώνιον.
ΔΙΚ. οὐδὲν προτιμῶ σου· φορῶ γὰρ πριάμενος
τὸν δακτύλιον τονδὶ παρ' εὐδάμου, δραχμῆς.
ΚΑΡ. ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος.

IVST. Sospitatorem ipsum Iouem testor, apud Græcos Plutum plurimi ea de re potissimùm fieri, quòd sceleratos sycophantas funditùs euertat. Syc. O me miserum. Etiam tu me ridere paras? Dic autem, vndenã tibi nitidum hoc indumentum? Memini me ante hosce dies videre te vilissimo contectum palliolo. IVST. Tuam ego calumniam nihili pendo, vt qui anulum gestem, drachma ab Eudama ipso comparatum. CAR. Sed nullus vsquam est anulus tam efficax, qui aduersus sycophantæ morsum quidquam possit.

Σωτήρ. Σωτῆρα. *Ex quamplurimis cognominibus* Iouis, *unum fuit cum*
primis celebre quo Σωτὴρ *id est seruator dictus est, quod in conui-*
uijs maximè ueteres usurpabant. Prisci moris fuit, ut cibis apposi-
tis uinum merum infunderetur, quo significatum uolebant, quanta uis

esset

esset boni dei. Postea quàm uerò quisque pro suo arbitrio diluisset, nomen Iouis Seruatoris præfabantur, per hoc innuentes, uinum ita esse temperatum, ut citra noxam bibi iam posset. Primum poculum Ioui sacrabatur, qui pro loco, & re nomen sortiebatur. In uictoriali cõuiuio, calix dicebatur διὸς ὀλυμπίου. Iouis Olympici. In nuptiali aũt, διὸς ὡραίου γάμου, Iouis tempestiuarũ nuptiarũ authoris. In hac re primus crater Iunoni itidem ut Ioui sacrabatur. Secundum poculũ ἥρωσι tribuebatur, heroibus et semideis. Tertium poculum τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι sacrabant. i. Ioui sospitatori propterea quòd crederent potationem hucusque citra ebrietatem consistere posse. Vltra aũt quod erat, ad libidinẽ uergere & intemperiem. Qua ratione tertium craterem uocabãt τέλειον. i. perfectum & summũ, ut in quem bibendi desineret modus. Quanquam Asclepiades ad tertium usque scyphum progredi noluerit qui aiebat, primum ad sitim pertinere, secundum ad uoluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam. Vide aũt, nũ idcirco iustus uir hic per Iouem Seruatorem ideo iuret, ut recordatio conuiuiorum, in quibus frequens sycophanta fuerat, & mentionem Iouis Seruatoris audierat, grauius eum offendat, qui nunc miser, à consortio hominum, ut execrabilis submouendus est. πολλοῦ ἄξιος, multa re dignus est, magni fit, multum honoris consequitur. μετέχων, socius iniuriarum. θοἰμάτιον, τὸ ἱμάτιον. εἴληφας. Perfectum Atticum ab anormi uerbo λαμβάνω. προτιμῶ, propriè est pluris facio, pro simplici ponitur, facio, curo, κήδομαι. Idẽ quod dixerat Carion, οἴμωζε ἄρα σύ. Δακτύλιον. In anulis ferendis fatalem quandam, ac uelut magicam inesse uirtutem, antiquitas existimauit, uel ad depellenda incommoda, uel commoda ijs cõcilianda, qui anulos gestarent. Gyges Lydorum rex tantæ efficaciæ anulos habuisse fertur, ut illis ditesceret, illis gratus & amabilis esset, & quocunque libitum erat, iret. Talem habere se Iustus ait, quem ab Eudamo emerit, qui philosophus fuit, rerum naturalium peritissimus, in hoc genere adeò exercitatus, ut anulos conficeret aduersus dæmones, ueneficia, ferarum morsus, præsertim contra serpentes, qui eiusmodi erant, ut non solùm homines ὀφιοδήκτους, id est, à serpentibus iam morsos curarent, sed & ne morderẽtur, impedirent, qui propter præsentem remedij præstantiam φαρμακῖται uocabantur, quemadmodum φυσικοί, propter mutuam rerum naturaliũ uel συμπάθειαν. i. consensum & cognationem, uel ἀντιπάθειαν. i. dissensum & repugnantiam. Naturalium enim rerum opportuna applicatio conferebat ad contrahendum, uel expellendum. Isthæc nosse

Iupiter.

Pocula.

τέλειον.

θοἰμάτιον

εἴληφα.

προτιμᾶν.

Anulus.

Gyges.

Eudamus.

φαρμακῖται.

φυσικοί.

exactè, eius demùm est, qui naturalium rerum causam callet, & uim secretiorem. δραχμῆς. Collocatur hæc dictio post participiũ πριάμενος. Drachma tantum capit sex obolos, ut mirè exiguum uideri queat pretium rei tam nouæ, & exquisitæ. At hoc dicit ut iniuriã faciat sycophantæ, cui iam adeò angusta res est, ut ne drachma quidem supersit huiusmodi anulis comparandis, cum contrà, bonis usqueadeò nihil desit, ut pretiosißima quæq; minimo etiam constent. δήγματος. Etiam si anulus quem gestas plurimũ potest aduersus morsum ferarum, tamen aduersus dentem & calumniam sycophantæ, inefficax est. Nam nemo est, quamlibet etiam bonus & æquus, qui sycophantarum uitet calumniam. Cõstructio est eiusmodi, οὐκ ἔνεστι .s. φάρμακον .i. remedium, uel ἐπῳδὴ .i. incantatio δήγματος συκοφάντου, aduersus morsum sycophantæ. uel οὐκ ἔνεστι .s. δακτύλιος, non conficitur anulus, δήγματος, ἔχων ἰσχὺν πρὸς τὸ δῆγμα συκοφάντου.

Drachma.

Nomen tacitum.

Συκ. Ἆρ' οὐχ ὕβρις πολλὴ ταῦτ' ἐστί; σκώπτετον·
ὅ,τι δὲ ποιεῖτον ἐνθάδ' οὐκ εἰρήκατον·
οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ γὰρ ἐνθάδ' ἐστὸν οὐδενί.
Καρ. Μὰ τὸν Δί' οὔκουν τῷ γε σῷ, σάφ' ἴσθ' ὅτι.
Συκ. Ἀπὸ τῶν ἐμῶν γὰρ, ναὶ μὰ Δία, δειπνήσετον.
Δικ. Ὡς δὴ 'π' ἀληθείᾳ σὺ μετὰ τοῦ μάρτυρος
διαρραγείης, μηδενὸς ἐμπεπλησμένος.
Συκ. Ἀρνεῖσθον; ἔνδον ἐστὶν ὦ μιαρωτάτω
πολὺ χρῆμα τεμαχῶν, καὶ κρεῶν ὠπτημένων.
ὖ, ὖ, ὖ, ὖ, ὖ, ὖ.
Καρ. Κακόδαιμον, ὀσφραίνει τι; Δικ. Τοῦ ψύχους γ' ἴσως·
ἐπεὶ τοιοῦτον ἀμπέχεται τριβώνιον.

SYC. Obsecrò, an non est insignis hęc iniuria? nihil aliud quàm me luditis: cuius autem rei gratia hæreatis hîc, nec dũ mihi dixistis. Vnde fit vt facilè mihi persuadeam, vos hoc in loco, nullius rei bonæ causa, restitare. CAR. Velim hoc scias, profectò non tibi, inquam, bonæ. SYC. Non dubium me hercule, quin

de

de meo sitis hodie cœnaturi. IVST. Si ita res habet vt dicis, vtinam tu, cum tuo teste, iam crepes medius: quamquam famelicus es, & nullo cibario satiatus. SYC. Vos mihi cibum esse negatis? atqui intus apud me, ô impurissimi homines, & piscibus, & assariis dapibus focū videre est magnificè instructū. hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy. CAR. Quid est quod odoraris, miser? IVST. Frigoris fortasse quidpiam: quid enim miri, cùm tali tegatur palliolo?

εἰρήκατον. Non fuit cur illi dicerent, præsertim non roganti, sed hoc illi graue, quod nihil de illis audiat, unde causam arripiat, qua eos possit in ius uocare. Id quod facturus erat cùm Carion, dixit, ἦ τῶν πονηρῶν ἦσθα, καὶ τοιχωρύχων (Animum enim eius rei faciundæ fuisse sycophantæ, testatus satis est ipse, cum dixit, Σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις) sed illi nondū aderat testis, qui postea quasi aliud agens, eò adrepsit, ubi hi contendebant. At coram teste cauent Iustus et Carion, ne quid incōsultius effutiāt, quod ipsis postea obfuturum sit. τῶν γε σῶν. s. ἀγαθῶν. repete οὐκ ἔστι μὲν ἐνθάδε ἐπ' ἀγαθῷ τῶν γε σῶν. σάφα pro σαφῶς, uel εὖ. τῶν ἐμῶν .s. ἀγαθῶν de meis facultatibus. furti eos insimulat, ut quid contumeliosè illi obijciant, sed iustus prudenter conuitium in risum uertit. Nomen tacitum.

Sic disrumparis, ut uerum est quod dicis, nēpe nos de tuo cœnaturos. Sic ergo illudit, Si nos de tuo cœnabimus, tu uelim, ut rumparis inuidia. Quod si non ita continget, meritò mendacij es accusandus. Vtrouis accidente, omnis & noxa, & culpa in te erit retorquenda.

τοῦ μάρτυρος. demonstrat testem Sycophantæ, cui tantundem mali imprecatur. χρῆμα. Nomen hoc cum genitiuo excellentiam quandam notat χρῆμα φρονήσεως, mirabilis prudentia. Aliquando adiectiuum adijcitur, ut καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα, res pulcherrima & maxima. Per superlatiuum enim excellentia quæ huic dictioni inest, significatur. Ergo πολὺ χρῆμα τεμαχῶν, uocat ingentia frusta piscium. Non enim aliarum rerum, quàm piscium τεμάχη .i. pars est. Propterea discrimen notaturus poëta subiungit, καὶ κρεῶν. In alijs rebus à pisce, portio τόμος uel κόμμα potius uocetur. Meminit aūt piscium, quòd olim in conuiuijs præcipuus luxus in piscibus esset. χρῆμα. τεμάχη. Pisces.

ὖ ὖ, his aduerbijs exprimit sonum eorum, qui spiritu per nares ducto, & reducto, nidorem ciborum olfaciunt. ὀσφραίνει. Atticum pro ὀσφραίνῃ. ὖ ὖ. Nomen tacitum.

Sensuum uerba.

ὀσφραίνῃ. τοῦ ψύχους. Subaudi τι uel ὀσμήν, olfacit, id est, sentit, percipit. Quod narium est, ad totum corpus transfert. Verba enim sensuum, confundi nouum non est, ut uidere pro audire.

ΣΥΚ. ταῦτ' οὖν ἀνασχετ' ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ,
τούτους ὑβρίζειν εἰς ἔμ'. οἴμ' ὡς ἄχθομαι,
ὅτι χρηστὸς ὢν, καὶ φιλόπολις πάσχω κακῶς.
ΔΙΚ. σὺ φιλόπολις καὶ χρηστός; ΣΥΚ. ὡς οὐδεὶς ἀνήρ.
ΔΙΚ. καὶ μὴν ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναί μοι. ΣΥΚ. τὸ τί;
ΔΙΚ. γεωργὸς εἶ; ΣΥΚ. μελαγχολᾶν μ' οὕτως οἴει;
ΔΙΚ. ἀλλ' ἔμπορος; ΣΥΚ. ναὶ σκήπτομαί γ' ὅταν τύχω.
ΔΙΚ. τί δαί; τέχνην τιν' ἔμαθες; ΣΥΚ. οὐ μὰ τὸν Δία.
ΔΙΚ. πῶς οὖν διέζης, ἢ πόθεν, μηδὲν ποιῶν;
ΣΥΚ. τῶν τῆς πόλεώς εἰμ' ἐπιμελητὴς πραγμάτων,
καὶ τῶν ἰδίων πάντων. ΔΙΚ. σύ; τί μαθών; ΣΥΚ. βούλομαι.
ΔΙΚ. πῶς οὖν ἂν εἴης χρηστὸς ὦ τοιχωρύχε,
εἴ σοι προσῆκον μηδὲν, εἶτ' ἀπεχθάνει;
ΣΥΚ. οὐ γὰρ προσήκει τὴν ἐμαυτοῦ μοι πόλιν
εὐεργετεῖν μ', ὦ κέπφε, καθ' ὅσον ἂν σθένω;
ΔΙΚ. εὐεργετεῖν οὖν ἐστι τὸ πολυπραγμονεῖν.
ΣΥΚ. τὸ μὲν οὖν βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις,
καὶ μὴ 'πιτρέπειν ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ.
ΔΙΚ. οὔκουν δικαστὰς ἐξεπίτηδες ἡ πόλις
ἄρχειν καθίστησιν. ΣΥΚ. κατηγορεῖ δὲ τίς;
ΔΙΚ. ὁ βουλόμενος. ΣΥΚ. οὔκουν ἐκεῖνός εἰμ' ἐγώ·
ὥστ' εἰς ἔμ' ἥκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα.
ΔΙΚ. νὴ Δία πονηρόν γ' ἄρα προστάτην ἔχει.
ἐκεῖνο δ' οὐ βούλοι' ἂν, ἡσυχίαν ἔχων,
ζῆν ἀργός; ΣΥΚ. ἀλλὰ προβατίου βίον λέγεις,
εἰ μὴ φανεῖται διατριβή τις τῷ βίῳ.

ΔΙΚ.

Δικ. οὐδ᾽ ἂν μεταμάθοις; Συκ. οὐδ᾽ ἂν εἰ δοίης γέ μοι
τὸν Πλοῦτον αὐτὸν, καὶ τὸ βάττου σίλφιον.

SYC. Prò Deum atque hominum fidem, musſitandâne hæc iniuria eſt? Tantam ego contumeliam, ab iſtis vt feram? Heu quanto differor dolore, dum me, virum bonum, & reipublicæ ſtudioſum, tam malis videam acceptum modis? IVST. Tu verò bonus ciuis, & frugi? Syc. Sum ergo, quantùm eſt alius nemo. IVST. Percupiam, vt ad ea quæ rogabere mihi reſpondeas. Syc. Quid habes quod me roges? IVST. Noſtin, obſecrò, agriculturã? Syc. Tu me inſanum adeò putas? IVST. Negotiationêm ne? Syc. Eam, ſi quando res poſtulat, pernoui adſimulare. IVS. Quid ergo? artẽ didiciſti vllam? Syc. Nullã planè. IVS. Perquam mirum profectò, quî, aut vndênam tibi victus ſuppetat, qui nihil rerum geras. Syc. Ego rerum omniũ tum publicarum, tũ priuatarum ſatago. IVST. Tu, quæſò, qua inſtructus arte hoc agas? Syc. Ita lubet. IVST. Age furcifer, cùm hoc ad te nihil attineat, & hinc omnibus fias odioſus, quo pacto te virum bonũ eſſe credis? Syc. Ain tu, virorum ineptiſsime, vtrum ad me non pertinet, pro mea virili, de ciuibus meis bene mereri? IVS. Bene igitur mereri, eſt in re aliena curioſiꝰ verſari. Syc. Imò verò eſt latis legibus opem ferrè, neque quod quis perperam admiſit, conniuentibus oculis inultum relinquere. IVST. Ea de re vrbs conſultò magiſtratus qui authoritate præſint, ſibi creare ſolet. Syc. Eſt vt dicis. Verùm cuius fuerit ſontes apud magiſtratũ illum accuſare? IVST. Nimirum cuiuslibet. Syc. Ille ego ſum, ad quem hoc munus propriè pertinet, vt intelligas ad me reipub. noſtræ negotia pertinere. IVST. Sceleratum itaque vrbs ſibi nacta eſt vindicem & tutatorem. Poſtremò hoc vnum mihi dicito. Non ſatius tibi videatur, quietè, & moleſtis hiſce delationibus omiſſis, otioſam vitam agere? Syc. Ouiculæ vitam mihi

narras: ea verè vita non est, cui nulla exercitatio adest. IVS. Neq; institutū hoc vitæ mutaueris? Syc. Nō, ne si mihi quidem Plutū ipsum dederis, & Batti silphiū.

ὀδυ. ταῦτα ἀνάσχετα, hæc tolerabilia, & æquo animo ferenda? ὀδυ urget, & indignationem habet. Subiungit autem quæ illa sint quæ non patienter sufferat, nempe τούτους ὑβρίζειν εἰς ἐμέ. χρηστός. uerba hæc meram sapiunt συκοφαντίαν, modestus enim qui est, suarum laudum & uirtutum ἐγκωμιαστὴς non est. ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναι interrogatus responde, ita dici consueuit ijs, qui inconsultius, & amplius quàm par est loqui solent, quod uitium proprium est sycophātarum. τὸ τί, pro simplice τί, articulo τὸ uacante. μελαγχολᾶν. Sycophātæ diuites quàm pauperes potius insectantur, propterea pro insano se haberi uellet, si urbibus relictis, agricolarum solitudinem quæreret. σκήπτομαι. Olim quoniam negotiatores reipublicæ plurimùm commodabant, ut qui ab externis regionibus urbi necessaria adueherent, quæ autem in patria ob copiam nimis euilescebant, ad exteros trāsportarent. Rursus, siquando bellum ingruebat, quoniam reipub. causa belli commeatum & expensas suppeditabant, his de causis uisum priscis est, ut mercatores in bellum non mitterentur. Ait itaque Sycophanta, si contingit ut milites conscribantur, ego fingo me negotiatorem esse, ut hoc prætextu fugiam discrimina belli. τύχω, si quando è re mea fuerit, si aliquid hinc consequar, & utilitatem ex eo mihi fore intellexero. τέχνην τινὰ, liberalem scilicet, aut illiberalem, & ex alterutro genere, unam aliquam? ἔμαθες ἀ μανθάνω. διέζης imperfectum ἀ διαζάω, quod Atticè amat mutare α in η pro διέζας, ut in infinitiuo διαζῆν pro διαζᾶν. πόθεν, πῶς, quàm lautè aut tenuiter, quàm beatè & iucundè, aut miserè, & infeliciter? πόθεν, qua industria, quibus dolis & commentis. τῶν quæ sunt τῆς πόλεως reipub. hoc est τῶν πολιτικῶν, ἤτοι δημοτικῶν. εἰμὶ ἐπιμελητὴς, periphrasis τοῦ ἐπιμελέομαι siue ἐπιμέλειαν ποιοῦμαι. μαθὼν, indefiniti β participium ἀ μανθάνομαι. βούλομαι. Responsum sycophanta dignum. Ita uolo & audeo, quo iure, quáue iniuria id de me fiat, ne cures. προσῆκον μηδέν. Nominatiui sunt absoluti pro genitiuis μηδενός σοι προσήκοντος. εἶτα, interim. ἀπεχθάνει Atticum pro ἀπεχθάνῃ. ὦ κέπφε, κέπφος qui & λάρος appellatur, auis est circa mare uersans, spuma enim marina mirè gaudet, adeo ut cibi illius auiditate facilè capiatur. Primùm spuma illi obijcitur satis longo

Margin notes: ὀδυ. — Articulus. τὸ τί. — Negotiatio — ἔμαθες. διέζης. — μαθὼν. — Nominatiuus. — κέπφος. λάρος.

spatio

spatio, postea propius, propiusq;, tãdem qui spumam gestat, manibus illi exhibet, quam dum inde sibi capere Larus putat, capitur ipse. Insignis uecordia huius auis fecit, ut Cephus & Larus pro stulto & stupido accipiantur. Nonnunquam pro κέπφος, legitur κέμφος. Latinè dici solent Fulica & Gauia. Pompeius fertur aliquando adportasse ex Aegypto cephum prodigiosum, quem ob miraculum Romanis ostendit: erat enim quadrupes, sed sic ut pedes posteriores humanis responderent pedibus, priores uerò manibus. καθ᾽ ὅσον, quãtum, quatenus. πολυπραγμονεῖν est rebus suis neglectis aliena curare, et illis ita se implicare, ut et sibi et alijs multũ negotij atq; molestiæ exhibeatur. Verbũ huic oppositũ est οἰκειοπραγεῖν. Tũ, inquit, fatebor te εὐεργετεῖν, cũ εὐεργετεῖν, et πολυπραγμονεῖν sensu accipiẽtur eodẽ. μὴ οὖν, atqui εὐεργετεῖν ἐστὶν τὸ hoc, nẽpe βοηθεῖν, tutari leges. κειμένοις. uocat leges κειμένους nõ iacẽtes, et quæ in desuetudinẽ abierũt, sed quæ latæ sunt, sancitæ, et propositæ. ἐπιτρέπειν ἐπιτρέπειν, noxã remittere. ποτε cũ μὴ, μήποτε nunquã. ἐξεπίτηδες, quod dicitur et ἐπίτηδες. aduerbiũ est, quod prouidè, et studiosè significat, quo modo hîc capere licet, tametsi sunt qui pro ἀργῶς & μάτην accipiãt, ut cum interrogatione dicatur. Ergo urbs magistratus sibi frustra cõstituit? ἀρχὴν post καθίστησιν, reddas per πρὸς τὸ ἀρχεῖν, ut alijs ciuibus præsint, & secundum leges unicuique suum ius tribuant.

κέμφος. Fulica. Gauia. πολυπραγμονεῖν. κείμενος. ἐξεπίτηδες. ἐπίτηδες.

ἐκεῖνος, ille nobilis delator. Iudicium non constat solo iudice, opus est præterea actore, & reo. Nec ullus est reus si non erit actor. Quãuis autem liberum cuique sit accusare, nemo tamen in urbe uisitur qui sæpius accuset, & reos agat, quàm ego. Sycophantam se & calumniatorem esse manifestè docet, quàm rem non uitio, sed laudi sibi dandam existimat, quasi ipse sit cuius ope iudicia uigeant, cum tamen id tantum sit, quod subiungit Iustus, προστάτης scilicet πονηρός, id est, non iuris sed iniusticiæ summæ præses & fautor. idémque eo iniustior, quo magis conatur æquitatem suis prætendere calumnijs. βούλοιο. Subaudiendum comparatiuum μᾶλλον. Vtrum uerò non malles ἐκεῖνο, illud quod iam propono, uidelicet, ἡσυχίαν ἔχων, quiescendo, non ita miserè & te, & tuos ciues uexando. Ociosum esse, malum est, probos uiros calumnijs exagitare, malum grauius est, præstat autem uni quàm duobus obnoxium esse malis. προβατίου. Omnium quadrupedum inertissimum est προβάτιον, ut scribit Aristoteles, nam nulla etiam de causa quandoq; prorepit in deserta ac nõ rarò hybernis mẽsibus è septis egreditur, quòd si à niuibus occupabitur, nisi pastor compulerit, illinc

ἐκεῖνος. Iudicium. μᾶλλον. Ouis.

discedere non uult, illic cessans peritura, ni pastor arietem ipsum eò adduceret, quem ouis sequeretur præeuntem. Vnde factum ut uita & mores ouium dicantur de stolidis & imbecilioribus. μεταμάθοις *à* μεταμανθάνω, *quod est priore instituto relicto, nouum sectari.* αὐτὸμ, *ipsum etiam Plutum, quem uos tantopere effertis.* Βάττου. *Iuxta Cretã insula est, nomine Thera, unde profectus Battus in Affricam uenit, ubi Cyrenem urbem condidit. Huius beneficij memores Afri silphium illi sacrarunt, quod apud eos herba hæc gloriam inter herbas obtineat primam, ut cuius caulis, succus, folia, fructus, omnia deniq; quæ in silphio sunt preciosa sint, & utilia. Amplius Batto numisma percusserunt, in cuius altera parte regia facies sculpta erat, in altera silphium, quo donatus à Cyreneis Battus fuerat. Hinc factũ est ut Batti silphium, pro raro & nouo quopiam honore, uel dono accipiatur. Tali tamen præmio, sycophanta ait se adduci non posse, ut à calumnijs abstineat.*

μεταμανθάνω. Thera. Battus. Cyrene. Silphium.

Δικ. κατάδου ταχέως θοιμάτιομ. Καρ. οὗτος, σοὶ λέγει.
Δικ. ἔπειθ' ὑπόλυσαι. Καρ. πάντα ταῦτα σοὶ λέγει.
Συκ. καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἔμ' ὑμῶν ἐνθαδὶ,
ὁ βουλόμενος. Καρ. οὔκουν ἐκεῖνος εἰμ' ἐγώ.
Συκ. οἴμοι τάλας, ἀποδύομαι μεθ' ἡμέραν.
Καρ. σὺ γὰρ ἀξιοῖς τἀλλότρια πράττωμ ἐσθίειμ.
Συκ. ὁρᾷς ἃ ποιεῖς; ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.
Καρ. ἀλλ' οἴχεται φεύγωμ ὃμ εἶχες μάρτυρα.
Συκ. οἴμοι περιείλημμαι μόνος. Καρ. νυνὶ βοᾷς.
Συκ. οἴμοι μάλ' αὖθις. Καρ. δός σύ μοι τὸ τριβώνιομ,
ἵν' ἀμφιέσω τὸμ συκοφάντην τουτονί.
Δικ. μὴ δῆθ' ἱερὸμ γάρ ἐστι τοῦ Πλούτου πάλαι.
Καρ. ἔπειτα ποῦ κάλλιομ ἀνατεθήσεται,
ἢ περὶ πονηρὸμ ἄνδρα καὶ τοιχωρύχομ;
Πλοῦτομ δὲ κοσμεῖμ ἱματίοις σεμνοῖς πρέπει.
Δικ. τοῖς δ' ἐμβαδίοις τί χρήσεται; τις; εἰπέ μοι.
Καρ. καὶ ταῦτα πρὸς τὸ μέτωπομ αὐτίκα δὴ μάλα,

ὥσπερ

ὥσπερ κοτίνῳ προσπατταλεύσω τουτῳΐ.

IVST. Hanc iam nunc exue veſtem. CAR. Heus tu, tibi hæc dicit. IVST. Calceos deinde tuos reſolue. CAR. Hæc omnia tibi dicit. Syc. At enim huc ad me accedat veſtrum aliquis, cuicunque id lubitum erit. CAR. Itaque ille ego ſum. Syc. Miſerum me, interdiu etiam ſpolior. CAR. Cenſes æquum aliena tractando victum tibi parare. Syc. Satin vides quid agas? Ego vos de hac re teſtor. CA. Sed quem teſtem huc adducebas, aufugit. Syc. Hei mihi. Siccine ſolus ab iſtis obſideor! CAR. Iam vociferaris. Syc. Amplius etiam vociferabor: Hei, hei mihi. CAR. Porrige mihi tuum palliolum, vt eo ſycophanta opperiatur. IVST. Non do, eſt Pluto iampridem ſacratum. CAR. Nullibi poſthac decentius reponetur, quàm ſuper humeros flagitioſi huiuſce hominis, & furis ſummi. Plutum verò indumẽtis præſtantioribus ornari par eſt. IVST. Verùm dic mihi, quiſnam horum calceorum futurus eſt vſus? CA. Eos quoque ego in frontem huius, ceu in perticã oleaſtrinam, quàm primùm adigam.

κατάθου, imperatiuum à κατατίθεμαι, quod eſt onus & rẽ grauem excutere: quo demonſtrat non qualicunque ſed ampla, & diuite ueſte ſycophantam fuiſſe indutum. οὗτος. ſ. ὦ. uidetur Sycophanta demiratus, quod Iuſtus manum in ueſtem eius iniecerit, exiſtimaſſeq́; in ſe hoc fieri non debere. προσελθέτω, opis gratia ueniat ad me: Nam agnoſcit ſe nudandum ſerio. ὑμῶν. dicturus erat τις ὑμῶν aliquis ex uobis: ſed quoniam uidet cunctantiores eſſe ſpectatores, & mutuò ſeſe conſpicere, alius alium propellere, rem autem celeritatem deſiderare, precipitanter ſubdit, ὁ βουλόμενος προσελθέτω. οὐκοῦν. Carion inſultat Sycophantæ, dum repetit, quod de ſe glorioſulè paulò antè dixerat· Roganti enim illi κατηγορεῖ δ' τίς, cum reſpõdiſſet Iuſtus, ὁ βουλόμενος, ſtatim elato animo protulit, οὐκοῦν ἐκεῖνος εἰμ' ἐγώ. Nunc paria faciens Carion, poſtea quàm ille opẽ implorans, dixit, προσελθέτω ὁ βουλόμενος, reſpondet: Ego ille ero, qui te adibit, quo animo autem accedet, poſtmodum planum faciet.

κατατίθεμαι. τις ſubauditur.

ἀποδύομαι. An uerò à Iusto iustè fit, dum hunc spoliat? iustissimè sanè, nam oportet, posthac bonos tantùm ditari, & felices fieri.

μεθ' ἡμέραν. μεθ' ἡμέραν. Diurna uis grauior est, & ab audaciore animo profecta: quare supplicio maiore digna, nam minus effrons est, qui clam & noctu uiolentas manus alicui infert. Atticè aūt μεθ' ἡμέραν pro τῇ ἡμέρᾳ dictum uolunt. ἀλλότρια πράττων, aliena negotia curans. πολυπραγμονῶν, sycophantam perpetuò agens. μαρτύρομαι, circumstanti populo hoc ait, ego uos testes cito. ταῦτα περὶ τούτων, de ea quæ nunc mihi fit iniuria. οἴχεται. s. ὁ μάρτυς, quem in ac-

Accusatiuus Cōstructio. cusatiuum mutauit, ut conu niret cum uerbo ἦγες cui postponitur. περιείλημμαι, à περιλαμβάνομαι. Vide anorme λαμβάνω. μόνος sine testibus: qui aderant enim testimoniū dicere contra spoliantes recusabant. uel μόνος, nemine opitulante. τὸ τριβώνιον, palliolū intelligit, quod Iustus puero ferendum dederat ad Plutum de quo Carion

ἀμφιέσω. ἱερόν. sic dixerat, τὸ τριβώνιον δὲ τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν; ἀμφιέσω· futurū ab ἀμφιέννυμι, quod pro ἀμφιέω ponitur. Prima huius uerbi origo est ἕω, τὸ ἐνδύομαι. i. induo. μὴ δῆτα. s. δώσω. ἱερόν· substantiuum est, τὸ ἀνάθημα, donum, idcirco subdit περὶ ἀνατεθήσεται, ubi suspendetur aptius. Certè quando uilis, & detrita uestis, uili homini & inutili accommodatur, omnino illic est, quod uulgato fertur adagio, Dignum patella operculum. ἐμβαδίοις. Vbi palliolo ornatus est Sycophanta, rogat Iustus, quid de calceis, quos puer gestauerat cum palliolo, fiet. Ex ijs quæ sequuntur, constat in caput Sycophantæ à Carione fuisse coniectos. κοτίνῳ In templis perticæ erant, de quibus donaria pendebant. Perticæ aūt, quoniam nullo discrimine

Species pro genere. κότινος. ex arboribus sumebantur, speciem pro genere capit, cum ait προσπατταλεύσω κοτίνῳ τουτῳί, agam in hanc perticam oleastrinam, id est, in hunc nebulonem, & uirum calumniatorem, quem ego possim non immeritò cum ligno & stipite conferre. Dijs quæ offeruntur, ipsi non portant, sed in ligna quædam reijciuntur, hic autem, uelut ridiculus aliquis Deus, feret ipse, perticæ loco, quæ sacrata ipsi sunt, calceos & palliolum uidelicet.

ΣΥΚ. Ἄπειμι· γινώσκω δ' ἥττων ὢν πολὺ
ὑμῶν. ἐὰν δὲ σύζυγον λάβω τινὰ,
καὶ σύκινον, τοῦτον τὸν ἰσχυρὸν θεὸν
ἐγὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην,
ὅτι καταλύει περιφανῶς εἷς ὢν μόνος

τὴν δημοκρατίαν, οὔτε τὴν βουλὴν πιθὼν
τὴν τῶν πολιτῶν, οὔτε τὴν ἐκκλησίαν.

Syc. Quandoquidem facilè video me vobis multo inferiorem, à vobes diſcedo: quòd ſi poſthac mihi continget, vt mei ſimilem, & ficulnum quempiam nanciſcar virum, efficiam ego, vt hocce die, feroculus iſte Deus pœnas ſe dignas dependat. Ille enim eſt qui ſolus democratiam manifeſtè diſſoluit, dum & conſilium, & conciones diſſuadet populares.

ἥττων, comparatiuum anorme, à poſitiuo μικρὸς, eſt aũt ὢν participium pro infinitiuo εἶναι cui adderetur, accuſatiuus, ἥττωνα ὄντα. σύζυγον. Hoc nomẽ de bobus propriè dicitur, qui ſub idem iugũ mittuntur, nomine à σὺν & ζυγὸς conflato. Per metaphoram pro æquali, ſocio, pro homine qui moribus ſit ſimilibus, eiuſdem ſortis & conditionis. Apud Græcos uerſiculus extat prouerbialis,

Ἐγώ τε, καὶ σὺ ταὐτὸν ἕλκομεν ζυγόν, id eſt,

Ego & tu idẽ trahimus iugũ. Pro eo quod eſt, pari ſtudio, ac ſimili cõtentione, cõmune peragimus negotiũ. λάβω. Subiũctiuũ à themate λαμβάνω. σύκινον. Exponit poëta cõditionẽ Sycophãtæ, dũ uocat eius æquales ficulnos homines .i. uanos, et nullius pretij homines. Sũptum hoc à ficu, quæ arbor eſt fragilis, et ad res propemodũ omnes, inutilis, præterea cuius fumus acerrimus ſit, et moleſtiſsimus. Quãobrẽ homines ξύλου συκίνου .i. ligni ficulni, pro eo accipiũtur, quod antea dixit, πονηροῦ κόμματος. Bene eſt aũt, quod Sycophanta poſcit ſibi ſycophãtas adiũgi, & improbos, ut cui nõ liceat cũ bonis congruere. Quando enim fiat, ut qui bonus uir ſit, bonum & inſontem accuſet?

ἰσχυρὸν, potentem: interim tamen Pluti potentiam notat ſibi eſſe inuiſam, ut per quam ad extremam ſentiat ſe redactum pauperiẽ. Proinde contemptim & inuidioſè addit τοῦτον. ποιήσω, ijſdem uerbis Penia uſa eſt anteà aduerſus Chremylum, rogantem quænam ea tandem eſſet. εἷς ὢν μόνος. Certũ eſt ὢν participiũ uacare, & μόνος idem quod εἷς eſſe, ideo aũt additũ, ut culpã uiolatæ democratiæ in hũc unũ conferat expreſsius. Eſt hæc inſignis calumnia, ait Plutum uelle μονοκρατίαν & tyrannidẽ introducere, δημοκρατίαν uerò uelle ſupprimere. Eſt μονοκρατία ubi unus imperat, δημοκρατία, ubi uniuerſus populus. Quædã monocratia erit, ſi Plutus unus diuites reddat Athenieſes, uel paupes. Id quod fieri, ſycophãta manifeſtiſsimo experitur argumento

ἥττων. Nominatiuus. σύζυγος. λάβω. σύκινος. Ficus. εἷς μόνος ὤν. μονοκρατία. δημοκρατία.

argumento. Qua ex re calumniandi occasionem sibi arripit, ut Plutum ad populum deferat, tanquam δημοκρατίας *hostem, quam scit Atheniensibus fuisse semper multò optatissimam. In democratia hæc obseruantur,* ὅσα τῇ βουλῇ δόξει, ταῦτα ἐπὶ τὸν δῆμον ἀναφέρεται· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου. τὰ ὑπὸ τοῦ δήμου ψηφιζόμενα, ὑπὸ τῆς βουλῆς κυροῦται. *i. Quæ consilio, & ut sic dicam, senatui Atheniensi, uisa erant, ea ad populum referebantur, & è diuerso, quæ populus decreuerat, consilij authoritate cõfirmabatur, ut hæc duo* βουλὴ *et* ἐκκλησία, *rempub. Atheniensium uniuersam moderarentur. Quare qui hæc euertenda censuisset, simul censendus erat, uniuersam euertere uelle rempublicam, & democratici status authoritatem.*

βουλή. ἐκκλησία.

Δικ. καὶ μὴν ἐπειδὴ τὴν πανοπλίαν τὴν ἐμὴν
ἔχων βαδίζεις, εἰς τὸ βαλανεῖον τρέχε.
ἔπειτ' ἐκεῖ κορυφαῖος ἑστηκὼς, θέρου·
κἀγὼ γὰρ εἶχον τὴν στάσιν ταύτην ποτέ.
Καρ. ἀλλ' ὁ βαλανεὺς ἕλξει θύραζ' αὐτὸν, λαβὼν
τῶν ὀρχιπέδων· ἰδὼν γὰρ αὐτὸν, γνώσεται
ὅτ' ἔς' ἐκείνου τοῦ πονηροῦ κόμματος.
νῷ δ' εἰσίωμεν ἵνα προσεύξῃ τὸν θεόν.

IVST. Hoc potius audi, postea quàm meis armis ita instructus, abire statuisti, consilium est, vt hinc rectà procurras in balneum, vbi coryphæus, & sedem primã occupans, calefias. Fuit dum ego quoque eam stationem tenerem. CAR. Sed quid? simul atq; balneator ad hunc animaduerterit, mali illius, ac vulgati commatis esse intelliget, quamobrem minimè dubiũ est, quin de testiculis arreptũ eũ protinus foras sit exturbatur⁹. Nos verò Plutũ vt salutes, eo dimisso, domũ ingrediamur.

πανοπλία

πανοπλίαν. *hoc nomine comprehenditur uniuersus armorum apparatus, omnia simul arma, intelligit ridiculè suum palliolum & calceos quibus quondam usus erat aduersus rigorem hyemis, non secus quàm suis armis aduersus hostem miles solet: illis autem sycophanta exutus ab Iusto, à Carione est antea ornatus.* βαλανεῖον. *Di-*

ctum

ctum suprà est balneum brumali tempore locum suffugij ijs fuisse, qui Balneum. præ inopia domi suæ ignem extruere nequirent. Quem locum sycophantæ esse expetendum ideo putat, quod nudus penè sit. Propterea cùm nidorem culinæ suæ olfacere se antea simularet, Carioni roganti κακόδαιμον ὀσφραίνει τί; respondit Iustus, τοῦ ψύχους γ' ἴσως, ἐπεὶ τοιοῦτον ἀμπέχεται τριβώνιον. κορυφαῖος, princeps & primarius, à κορυφὴ dictus, qui uertex est, & summa capitis pars, ἔνδοξος καὶ ἔξοχος. κορυφαῖος. ἑστηκώς, perfectum medium ab ἑστήκομαι. δέρου, imperatiuum uerbum à δέρομαι. ἑστηκώς. στάσιν Verbum est militare, quo στάσις. locus notatur, quem miles defendendum suscipit. Respicit ad πανοπλίαν, ut perduret in metaphora. ποτέ. cùm pauper essem ut tu. Sed hoc tam debet gratum esse Iusto, quòd illic ob probitatem esset, quàm sycophantæ ingratum, quòd ob improbitatem futurus illic sit. ἐκείνου, illius, & notissimi commatis. Iam enim apud omnes percrebruit, eos tantùm pauperes esse, qui mali sint. προσεύξῃ. Ea sanè gratia Iustus dixerat se huc concessisse,

Ἀνθ' ὧν ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν
προσευξόμενος ἥκω δικαίως ἐνθάδε.

Ergo Carione & Iusto domum Chremyli ingreßis, Sycophanta disparuit, Chorus in proscenio canit, cui superuenit anus libidinis indomitæ, Plutum quæritans, ut apud eum expostulet, de iuuene amatore, à quo ipsa paulò antè fuerit relicta. Disceßionis causa diuitiæ fuerunt, quas speciosus adolescens ideo nactus est, quòd probus, et indolis bonæ esset, nam paupertate coactus, aniculæ amore captum se esse prius simulabat: re uera enim à putidis meretriculæ moribus alienißimus erat.

ΓΡΑΥ͂Σ.

Ἆρ', ὦ φίλοι γέροντες, ἐπὶ τὴν οἰκίαν
ἀφίγμεθ' ὄντως τοῦ νέου τούτου θεοῦ,
ἢ τῆς ὁδοῦ τὸ παράπαν ἡμαρτήκαμεν;
ΧΟΡΟ΄Σ. ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένη,
ὦ μειρακίσκη· πυνθάνει γὰρ ὡρικῶς.
ΓΡ. φέρε νυν ἐγὼ τῶν ἔνδοθεν καλέσω τινά;
ΔΙΚ. μὴ δῆτ'· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα·
ἀλλ' ὅ τι μάλιστ' ἐλήλυθας, λέγειν ἐχρῆν.

Γρ. πέπονθα δεινά, καὶ παράνομ', ὦ φίλτατε·
ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν
ἀβίωτον εἶναί μοι πεποίηκε τὸν βίον.
Δικ. τί δ' ἐστίν; ἦπου καὶ σὺ συκοφάντρια
ἐν ταῖς γυναιξὶν ἦσθα; Γρ. μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὔ.
Δικ. ἀλλ' οὐ λαχοῦσ' ἔπινες ἐν τῷ γράμματι;
Γρ. σκώπτεις· ἐγὼ δὲ κατακέκνισμαι δειλάκρα.
Δικ. οὔκουν φράσεις ἀνύσασα τὸν κνισμὸν τίνα;

ANVS.

DIcite mihi, obſecrò, viri ſenes, nobís ne eò ventum eſt, vbi nouus iſte agit Deus? An verò nos ab ea prorſum aberrauimus via? CHO. Non potuiſti, ô iuuencula, de hac re nos temporius rogare: ad ipſas fores perueniſti. AN. Quid ſi vnum aliquem huc ex his ædibus euocaro? IVST. Nihil hac re opus, cùm ipſe ego illinc nunc primùm egrediar. Tibi potius hîc dicẽdum, quamobrem tandem maximè huc veneris. AN. Quòd grauibus, mi vir, & inauditis ego ſim affecta malis: nam ab eo tempore, quo Deus iſte videre cœpit, vita mihi viſa eſt acerbiſsima. IVST. Quidnam iſthuc eſt? Non tu quoque inter mulieres ſycophantria fuiſti? AN. Minimè ſanè. IVST. Quid ergo, ſortibus per literas ductis, tibi non licuit ex voto perpotare? AN. Ludibrio tibi habeor, quæ interim miſera langueo. IVST. Ecquid ceſſas mihi dicere, cuiuſnam rei tantùm ſit tuum deſiderium?

γέροντες. Chorus in hac Comœdia ex uiris ſenibus conſtituebatur. Id quod antea uidimus, cùm ipſe à Carione ad Chremylum uocatus dixit· Οὔκουν ὁρᾷς ὁρμωμένους ἡμᾶς πάλαι προθύμως, ὡς εἰκός ἐστιν ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἤδη. ἀφίγμεθα perfectū ab ἀφικνέομαι anormi. ὄντως omnino, abſque hallucinatione. Anus coniectauit Plutum illic eſſe, quòd Chorus in honorem Pluti illic aliquid cecinisset. Tùm autem, ſicut nec aliàs, quòd Chorus cecinerit nō

extat

extat. τοπαράπαν, prorsus. Non aberrat à uia τὸ παράπαν qui quò tendebat eò peruenit, etiam si magno uiæ dispendio eò peruenerit: aberrat autem τοπαράπαν, qui ab eo quò tendit, in diuersum uadit. ἡμαρτήκαμεν. Thema est ἁμαρτάνω, quod sua tempora ducit ab ἁμαρτάω. ἴσθι ἀφιγμένη, scias te uenisse. participiũ loco infinitiui ponitur, ἴσθι σε ἀφικέσθαι. μειρακίσκη. Non est obscura derisio cũ uetula, nomine iuuenculæ salutatur. Eo aũt ipso quòd de Pluto cõqueritur, suæ improbitatis nõ dubiã fidẽ facit. πυνθάνει pro πυνθάνῃ. ὡρικῶς. Tẽpus peragẽdæ rei cõmodissimũ, ὥρα dicitur, unde est ὡρικῶς opportunè, κατὰ καιρόν. Si citius rogasses, nondũ perueneras: si serius, præterieras. τῶν ἔνδοθι. τῶν. s. ὄντων, eorum qui sunt intus. hoc idcirco rogat, quoniã ueretur ne Pluto fiat importuna, & ne repentino ingressu magis Plutum in se prouocet, quàm cum sibi conciliet. Post hæc uerba, Iustus, qui antea cum Carione ingressus erat, domo egressus, in anũ hanc incidit, cuius querelã excipit, nec minus festiuè lusit, quàm paulò antè sycophantã luserat. ἐξελήλυθα, perfectũ mediũ Atticũ ab ἐξέρχομαι anormi, temporũ habet cõmunionem cum ἐλεύθω. αὐτὸς, ego ipse nũc primùm ex ædibus prodeo, quare fides mihi, ut si cui alij, maximè est habenda. ὅτι pro διότι, uel τίνος ἕνεκα. ἀφ' οὗ s. χρόνου. ἀβίωτον βίον, uitã nomine uitæ indignam, ingratam, ut iam mihi sit satius mori, quàm diutius ita miserè uictitare.

τοπαρά-παν.
ὥρα.
ὡρικῶς.
Participiũ tacitum.
ἐξελήλυθα.
ὅτι.
Nomen tacitum.

καὶ σύ. Iustus qui antè quàm domũ Chremyli ingrederetur, sycophantã delusum ab ædibus Chremyli submouerat, quærit, num anus hæc inter mulieres idem factitarit, quod sycophãta inter uiros facere solebat. συκοφάντρια, calũniatrix, συκοφάντρια et πανδοκεύτρια simili forma finguntur. λαχοῦσα. Alludit ad priscã illã iuris dicundi formulã, cuius illic meminimus, ubi Carion ludificabatur Chorũ, ἐν τῇ σορῷ νῷν λαχὸν τὸ γράμμα σοῦ δικάζειν &c. Ordo.n. literarum in urnã cõiectarum, & inde reductarũ iudicandi locũ sortientibus præscribebat. Hoc ait, Si non es calumniatrix, an non saltem es egregia quædã potrix? Potuit hoc accidisse, ut sortitione facta, inter te et tuas cõpotrices, litera bibendi locum tibi dederit postremum. proinde tu fortasse turbatior nunc es, quòd exiccatis poculis, quod bibas nihil sit relictum. κατακέκνισμαι, amoris ut oppressa sum. Sed quoniam κνισμὸς, id est, libido, multarum rerum potest significare desiderium, nunquam autem crediturus fuerat Iustus anum usqueadeo effoetam amoribus adhuc indulgere puellaribus, percontatur de quo κνισμῷ intelligat, eiusq; rei audiendæ cupidus, rogat, ut id demum quid sit properè dicat.

ἀβίωτος βίος.
συκοφάντρια.
λαγχάνειν.
κατακνίζεσθαι.
κνισμός.

Γρ. Ἄκουέ νυν. ἦν δή μοι τι μειράκιον φίλον,
πενιχρὸν μὲν, ἄλλως δ' εὐπρόσωπον, καὶ καλὸν,
καὶ χρηστόν· εἰ γάρ του δεηθείην ἐγὼ,
Ἅπαντ' ἐποίει κοσμίως μοι καὶ καλῶς·
Ἐγὼ δ' ἐκείνῳ πάντα ταῦθ' ὑπηρέτουν.
Δικ. τί δ' ἦν ὅ, τι σου μάλιστ' ἐδεῖθ' ἑκάστοτε;
Γρ. οὐ πολλὰ, καὶ γὰρ ἐκνομίως μ' ᾐσχύνετο.
Ἀλλ' ἀργυρίου δραχμὰς ἂν ᾔτησ' εἴκοσιν
Εἰς ἱμάτιον γ', ὀκτὼ δ' ἂν εἰς ὑποδήματα.
Καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἀγοράσαι χιτώνιον,
Ἐκέλευσεν ἄν, τῇ μητρί τε θοιμάτιον·
πυρῶν τ' ἂν ἐδεήθη μεδίμνων τεττάρων.
Δικ. οὐ πολλὰ τοίνυν, μὰ τὸν Ἀπόλλω ταῦτά γε
Εἴρηκας· ἀλλὰ δῆλον, ὅτι σ' ᾐσχύνετο.
Γρ καὶ ταῦτα τοίνυν οὐχ ἕνεκα μισητίας
Αἰτεῖν μ' ἔφασκεν, ἀλλὰ φιλίας οὕνεκα·
Ἵνα τοὐμὸν ἱμάτιον φορῶν μεμνῇτό μου.
Δικ. λέγεις ἐρῶντ' ἄνθρωπον ἐκνομώτατα.

AN. Iam audi. Fuit mihi antehac adoleſcens quidã egregiè charus, pauper ille quidem, cętera formoſus, honeſtus & commodus: etenim nihil erat, quo indigerem ego, quod ille mihi non præſtaret perbellè, appoſitéq;. Viciſsim autem ego illi omnia hæc ſuppeditabam. IVST. Quid erat, quæſo, quod ille potiſsimùm ex te deſiderabat? AN. Illa non ità multa fuere, propterea videlicet quòd ſupramodum me verebatur. Aliquãdo veſti ſibi comparandæ, viginti drachmas argenti à me petebat: Aliàs octo, calceis emendis. Nonnunquam rogabat me, vt ſororibus ipſius, neque non matri, veſtẽ emerem. Erat denique dum illi quatuor frumenti medimnis opus eſſet. IVST. Verè non ita multa ſunt,

quæ tu narrasti, sed nulli dubium, quin à pluribus exigendis pudor eum reuocarit. AN. Dicere porrò solebat, se non eo illa ex me petere, vt ipsi copiam mei facerem, verùm beneuolentiæ tantùm gratia, & summi amoris erga me sui, atque præsertim in hoc, vt tantisper dum veste vteretur qua illum donaram, amicitiæ nostrę memoria identidem renouaretur. IVS. Insolentissimum profectò nobis narras amatorem.

ἦν, fuit: non amplius itaque ipsi esse innuit, unde illi tam uehemẽs querimoniarum causa. χρυσὸν, *rerum mearum studiosus. Multis nominibus probat amabilem fuisse, propterea grauius ipsi esse nunc eo carendum.* τ̃, τινὸς, *respicit potius* χρυσὸν *quàm* εὐπροσωπον καὶ καλόν. δεηθείην. *Indefinitum α optatiui, ab anormi* δέομαι. κοσμίως, *opponitur* τῷ ἀτάκτως *præpostere, inordinate: & καλῶς* τῷ κακῶς *malè, ut fit ab ijs qui non ex animo, sed coactè, & perfunctoriè opus faciunt, atque ea de re ab inuiso se utcunque expediunt negotio.* ταῦτα. *Vox hæc indicat anum in animo habuisse ordine ac sigillatim referre, quæ sufficere adolescenti solebat. Iustus autem occeptam interrupit narrationem. Vel de industria, & ut comico seruiret risui, dum* ταῦτα *protulit, totam se demõstrauit, hoc modo significans se liberam sui copiam adolescenti facere consueuisse. Quo respiciens. Iustus subdit* τί δ᾽ ἦν, *ex omnibus illis rebus, et corporis tui partibus, quænam illa erat, qua potißimum indigebat quotidie?* αἰδοῖα *notans.* ἐδεῖθ᾽, ἐδεῖτο, *ab eodem* δέομαι, *de quo nuper.* οὐ πολλά γ᾽ ἦν. *Iusto de re, & substantia interroganti, anus respondet de quantitate: fingit se non intellexisse quorsum spectarent uerba Iusti, sed in memoria habere, quæ adolescẽti suppeditabat, ea aũt pauca fuisse.* ᾐσχύνετο, *pro* αἰδεῖτο. *Verecundè gerebat se erga me, obseruabat me, & ita uerebatur, ut præ pudore multa petere non auderet. Vide autem facetum Aristophanis ingenium, usurpat uerbum hoc in significatione ambigua, quandoquidem potest significare idem quod* αἰσχύνω, *uitium & stuprum offero.* ᾔτησε *cum* ἂν *transit in modum potentialem, neque tam exprimit quod fecit adolescens, quã quod facere potuit. Aut* ἂν *resolue per solet,* ἀντὶ τοῦ εἴωθε, *petere solebat* εἰς ἱμάτιον, *in uestem* εἰς τὸ τὸ ἱματίου ὤνησιν, *uel* εἰς τὸ πρίασθαι θοἰμάτιον. ὀκτὼ δ᾽ ἄν, *repete cum* ἂν, ᾔτησε. χιτώνιον *diminutiuo utitur, rei uilitatem, & precij tenuitatem significans.*

Marginal notes: χρυσός. τοῦ. Responsio inepta. αἰσχύνεσθαι. ἄν.

Quod sibi uestem & calceos peteret, cogebat necessitas: quòd matri, & sorori, charitas, & genuina quædam probitas: quòd uilia, & pauca, uerecundi animi simplicitas, in summa, delirans anus modis omnibus adolescentem probat inculpabilem. ἐκέλευσε. Quando hoc uerbum de maioribus erga minores dicitur, imperium significat: quãdo contrà, ut hîc, preces. μεδίμνων. Medimnus Attica mensura sex modios (uulgus bossellos uocat) capiebat. ἀπόλλω, accusatiuus pro ἀπόλλωνα, ν expuncto, ο & α in ω contrahũtur. ἀλλὰ δῆλον. Et hoc ridiculè in anum torquetur, ἀλλὰ ueruntamen, id est, etiam si isthæc modica fuerint, certum tamen est, quòd ille tua cõsuetudine subinde utebatur. Sed ad hunc sensum anus non animaduertens, dum crimen à se propulsare nititur, maiorem suæ libidinis suspicionem relinquit. τοὐμόν, τὸ ἐμόν, meum, meis pecunijs emptum. μεμνῆτο. Si ueste non conspecta, memoria euanescebat aniculæ, oportuit eius amorem parum fixè animo adolescentis insedisse. ἐκνομιώτατα. Anus nuper cum dixit ἐκνομίως μ' ἠσχώετο, ἐκνομίως sensit ab ἐκ & νομίζω compositum, ut esset, ἔξω πάσης νομίσεως, incredibiliter, suprà quàm credi posit. Iustus diuersius accipit aduerbiũ ἐκνομιώτατα, ut deducatur ab ἐκ & νόμος, sonetq; enormissimè, omnibus & honesti, & amoris legibus reclamantibus. Quid enim absurdius, quàm si formosus deformem, pauper diuitem, iuuenis amauerit uetulam? Præter ueras amoris leges amauit, qui τὴν φιλίαν ἰσότητα εἶναι, id est amicitiam æqualitatem esse, ignorauit.

κέλευσεν. Medimnus. ἀπόλλω. ἐκνομίως.

ΓΡ. ἀλλ' οὐχὶ νυνὶ γ' ὁ βδελυρὸς τὸν νοῦν ἔχει
τὸν αὐτόν, ἀλλὰ πολὺ μεθέστηκε πάνυ.
ἐμοῦ γοῦν αὐτῷ τὸν πλακοῦντα τουτονὶ
καὶ τἄλλα τἀπὶ τοῦ πίνακος τραγήματα
ἐπόντα πεμψάσης, ὑπειπούσης θ' ὅτι
εἰς ἑσπέραν ἥξοιμι. ΔΙΚ. τί σ' ἔδρασ', εἰπέ μοι.
ΓΡ. ἀμητά τε προσέπεμψεν ἡμῖν τουτονί,
ἐφ' ᾧτ' ἐκεῖσε μηδέποτέ μ' ἐλθεῖν ἔτι·
καὶ πρὸς ἔτι τούτοις, εἶπεν ἀποπέμπων, ὅτι
πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.
ΔΙΚ. δῆλον ὅτι τοὺς τρόπους τις οὐ μοχθηρὸς ἦν·

ἔπειτα

ἔπειτα πλουτῶν οὐκ ἔθ' ἥδεται φακῇ·
πρὸ τοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἅπαντα κατήσθιεν.

AN. At iam execrandus ille, non amplius eo est, quo antehac fuit in me animo: suum amorem longè aliò transtulit. Nuper cùm placentam hanc, & alia quædam bellaria disco aptè imposita, ad eum misissem, & hoc verbi subiunxissem, me vesperi illum inuisuram. IVST. Quæsò, dic mihi, ille quid tum egerit. AN. Et meam quam ad eum dederam, & hãnc abs se ad nos misit placentam: nimirum hoc volẽs, vt ne posthac vnquam ego ad eum vadam: remittens autem, durum hoc adiecit dicterium, Quondam fuere fortes Milesii. IVS. Ille, quisquis fuit, minimè socordi fuit ingenio. Diues factus, lentem in delitiis non amplius habet, qui præ egestate quælibet anteà deuorabat.

ὁ βδελυρός. Articulus ὁ præponitur adiectiuo in αὔξησιν: nimis sceleratus ille. Maior hic affectus arguit anum fuisse libidinosiorem, & animi impotentioris. **Articulus.** *πολὺ πάνυ. Iunctæ dictiones eiusdem significati, impetui seruiunt anili. Vehementem hanc animi affectionem non incommodè per superlatiuum exprimas, sceleratißimus ille à me nunc est alienißimus.* **πολὺ πάνυ** *τουτονί. illam ipsam offert placentam, quã ad adolescentem miserat, ut intelligatur eam non fuisse indignam quæ reciperetur: quare adolescentis ingratitudinem animaduersione grauiori esse dignißimam, talia secum reputat desipiens anus. τἄπι, τὰ ἐπί. Cum autem ἐπὶ sequatur in ἐπόντα participio ab ἐπὶ & εἰμὶ composito, necesse est alterum abundare, esseq; id quod sæpe contingit, compositum pro simplice acceptum, ἐπόντα pro ὄντα.* **ἐπόντα. Præpositio abundans. Compositũ pro simplice.** *πεμψάσης καὶ ὑπειπούσης respiciunt genitiuum ἐμοῦ. Tradunt in ὑπειπούσης præpositionem ὑπὸ ἀντὶ τοῦ πρὸ accipiendã, ἐμοῦ τε προειπούσης, cum prædixissem illi me sub uesperã ad eum uẽturam. Nihil uetat quo minus significet post, & ultimi loci quandam habeat rationem.* **ὑπό.** *Anus primùm cogitauit de dono mittendo, deinde placentam & bellaria censuit mittenda potißimum: illa ordine disposita tradidit deferenda, post illa omnia, dixit illuc ituram se. τί σ' ἔδρασε. Quoniam hoc tantùm superesse uidebatur, ut anus diceret se protinus ad adolescentem conuolasse, amoris impatientia in amplexus eius irruisse,*

Iustus

Iustus cupidißime hoc audire gestiens, ut spectatori esset unde magis rideret, his uerbis, τί σ' ἔδρασε, εἰπέ μοι, anum excitat, ut promptius & liberius quod in animo habet proferat ἄμητα. Est ἄμης πλακοῦς γαλακτώδης. i. placenta ex lacte confecta: sapidior, quàm si ex aqua & farina temperaretur. Vult placentam quæ ipsi mißa est ab adolescente intelligi non fuisse uulgarem. πε. inest uis huius uoculæ, significat præterea. i. præter nostram, præter quàm quòd meam mihi remisit, à se quoq; aliã mihi misit. ἀπεπέμπων τὸν πλακοῦντά μου, ἄμητά πε τοῦ αὐτοῦ προσέπεμψεν. τουτονὶ. exhibet placentã ab iuuene datã. ἐφῶτ' aduerbialiter pro ἵνα ponitur: potest diductis par tib. etiã dici ἐφ' ᾧ, cũ μὴ iunctũ significat ut ne. ἐφῶ aũt ut ὥστε infinitiuũ amat ἐφῶ μηδέποτε μ' ἐλθεῖν ἔτι, ut nunquã omnino ad eum irẽ, sed uia ad illũ esset in totũ posthac mihi præclusa. καὶ πρὸς, Atticis particula πρὸς quãdoq; uidetur abundare, quomodo hic esse putes, nisi pro πλεῖον capias καὶ ἐπὶ τούτοις πλεῖον, his etiã amplius. Præter mißã suã placentã, & meã remissam, ingenti arrogantia ductus, et nimio mei contẽptu, καὶ πρὸς εἶπεν, uel iunctim, προσεῖπεν, ἀπὸ πέμπων. ὅτι. Subinde, ὅτι sic à Græcis usurpatur, ut eo dempto, sensus nihilo secius constet. Μιλήσιοι. Milesij belli gloria diu floruerunt, post delitijs fracti, & in mollitiem conuersi, imbelles facti sunt, & effœminati. Polycrates Samiorum rex bellum gesturus oraculum consuluit, num sibi utile esset Milesios accersere socios, cui oraculũ respõdit πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. qui uersiculus postea cœpit dici de ijs qui deteriores facti, desierunt id esse quod antea erant, & præstare posse quod antea præstabant. Festiuißime Iuuenis hoc in uetulam torquet, non solùm quòd eam iam fastidiat opibus exhaustã, quam quondam emolumenti gratia coluerat prædiuitem, uerum hoc uersu significat anum quondam fuisse iuuenculam speciosam, & ad usum Veneris aptißimã, nunc uerò ob seniũ ad amorẽ esse ineptã, neque satis strenuã & idoneã. fœdißimum sane est, & nimis indecorũ uetulam lasciuire, & insana libidine præter ætatem prurire. φακῆς. Lens tenuium est, & pauperum cibus, quæ tamen fastidio esse solet, ubi lautior contigit fortuna, & uberior. Iuuenis prius inops aniculæ morem gerebat, eius amorem boni consulebat, iam diues factus eam aspernatur, ea neglecta iuuenculam amplexari mauult, nec mirũ profectò. Quis enim tam uecors, qui uelit οἴνου παρόντος, quod aiunt, ὄξος πιεῖν, id est, uino præsente acetum bibere.

ἄμης. πε. ἐφῶ. πρός. ὅτι. Milesij. Polycrates. Lens.

Γρ. καὶ μὴν ποτ' ἦν γ' ὅσημέραι, νὴ τὼ θεώ,

ἐπὶ τὴν θύραν ἐβάδιζεν ἀεὶ τὴν ἐμήν.
Δικ. ἐπ᾽ ἐκφοράν. Γρ. μὰ Δί᾽. ἀλλὰ τῆς φωνῆς μόνον
ἐρῶν ἀκοῦσαι. Δικ. τοῦ λαβεῖν μὲν οὖν χάριν.
Γρ. καὶ νὴ Δί᾽ εἰ λυπουμένην γ᾽ αἴσθοιτό με,
νιτάριον ἂν, καὶ βάτιον ὑπεκορίζετο.
Δικ. ἔπειτ᾽ ἴσως ᾔτησεν ἄν σ᾽ ὑποδήματα.
Γρ. μυστηρίοις δὲ τοῖς μεγάλοις ὀχουμένην
ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ὅτι προσέβλεψέ μέ τις,
ἐτυπτόμην διὰ τοῦθ᾽ ὅλην τὴν ἡμέραν·
οὕτω σφόδρα ζηλότυπος ὁ νεανίσκος ἦν.
Δικ. μόνος γὰρ ἥδεθ᾽, ὡς ἔοικεν, ἐσθίων.
Γρ. καὶ τάς γε χεῖρας παγκάλας ἔχειν μ᾽ ἔφη.
Δικ. ὁπότε προτείνοιέν γε δραχμὰς εἴκοσιν.
Γρ. ὄζειν τε τῆς χρόας ἔφασκεν ἡδύ μου.
Δικ. εἰ θάσιον ἐνέχεις, εἰκότως γε νὴ Δία.
Γρ. τὸ βλέμμα θ᾽ ὡς ἔχοιμι μαλακὸν, καὶ καλόν.
Δικ. οὐ σκαιὸς ἦν ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἠπίστατο
γραὸς καπρώσης τἀφόδια κατεσθίειν.

AN. Atqui, per Deos, antea nullus omnino præteribat dies, quo ille ad meas ædes non veniret. IVS. Nimirum vt inde quidpiam exportaret. AN. Minimè. Verùm adductus solo audiendæ vocis meæ desiderio. IVST. Eam scilicet vocem, per quam de te aliquid acciperet. AN. Quòd si ædepol me tristem esse subsensisset, nitarium, & batium blandulè me appellitabat. IVST. Postmodum forsan' calceos abs te petebat. AN. Ad sacra Cereris cùm aliquando curru vectarer, & nescio quis fortè, vt ferè fit, oculos in me coniecisset, eo die toto, propter vnum illum intuitũ, ab illo sum propulsata. Tanta de me adolescenti inerat zelotypia. IVST. Certè, quantum apparet, hoc

ambibat, vt solꝰ tuis frueretur. AN. Meas manꝰ ꝑquã elegãtes esse quãdoq; dictitabat. IVS. Videlicet cùm viginti drachmas illi porrigerẽt. AN. Addebat, mirã esse cutis meę suaueolentiã. IVS. Nõ immeritò quidẽ si illi thasiũ infundebas. AN. Adhęc oculos meos admodũ esse illices & venustos. IVS. Nę homo ille haud inscitꝰ fuit, q̃ hircissãtis anus viatica sic nouit deuorare.

ὁσημέραι.
Νὴ τὼ θεώ
Μὰ τοὺς θεούς.

ὁσημέραι, aduerbium quod compositum uidetur ἀπὸ τοῦ ὅσαι καὶ ἡμέραι. Significat πάντοτε, siue, quod sequitur, ἀεί. νὴ τὼ θεώ. Duali numero νὴ τὼ θεώ, iusiurandum muliebre, non uirile esse uolunt: uirorum enim hoc potius esse, μὰ τοὺς θεούς. ἐπὶ ἐκφορὰν, ad exportationem, ut efferret. s. ἐβάδιζε, non tã propter te, quàm propter tua, te quotidie adibat. μὰ Δία. Per Iouem non eo animo ueniebat. Persuaderi non potest anus, quin gratia & amore sui, ab adolescente inuiseretur. Proinde, etiam si sunt uerissima quæ postea Iustus dicet, tamen anus dum nimium sibi placebit, & suæ libidini seruire studebit, quæ à Iusto dicentur non audiet. τοῦ λαβεῖν, τοῦ λήμματος χάριν, quæstus & lucri gratia. Plurimùm illi placebat hæc tua uox, Isthuc cape, Hinc abiens hoc tecum aufer, His ego te dono: cum similibus orationibus misero adolescenti quidpiam largientibus. αἴσθοιτο. Optatiuum ab anormi αἰσθάνομαι. νιτάριον. Apud comicos νίταρος mollem significat, & delicatum. βάτος quoque ἰχθύδιον. i. pisciculus, est. Pro τρυφερῷ & μαλακῷ itidem ponitur, unde βατύλους uocant fœminas pusilli & prætenuis corporis. à nitaro & bato diminutiua finxit, nitarium & batium. quæ sonant uelut, mea delicatula, mollicula, tenella amica. Amatoribus sanè assentãtibus propria admodum sunt ὑποκορίσματα, mi passercule, mea animula, meũ suauiolum, meum corculum, mei ocelli, & similia. Propterea uerbum addit huic rei congruum, nam ὑποκορίζεσθαι est suaui & blando nomine appellare. Cõpositũ uidetur ab ὑπὸ diminutionis uim habẽte, et κόρη puellam, ut sit κοράσιον siue κορίσκιον i. puellulã uocitare. ἔπειτα post huiusmodi blanditias. Quod nunc dicitur, à Iusto, sic effertur, ut spectatores respiciat, interim autem anum digito, uel manu monstret.

αἴσθοιτο.
Νίταρος.
Βάτος.
Βάτυλοι.

ὑποκορίζεσθαι.
ὑπό.

ὀχεῖσθαι.

ἐπὶ τῆς ἁμάξης. Quanquam ὀχεῖσθαι ferè de uehiculo dicatur, tamen aliquando generaliter accipitur, ut qualemcunque comprehendat uecturam, siue ea nauigio, siue equo, siue curru constet. Eam ob rem non contentus poëta dixisse ὀχουμένην, adiecit ἐπὶ τῆς ἁμάξης. ἐτυπτόμην, cædebar. Si ad eum accedere uolebam, inquit, ille obten-

dens

dens manum, ac me à se submouens, nouum amasium mihi obijciebat. Nam qui uerè amant, & zelotypia laborant, nullum in partem amoris admittunt. Leuiter pulsatam intellige, quoniam dum amicus amicã cædit, amaritudo abest. Quòd fictè, neque ex animo fiebat, anus ridicula seriò fieri existimauit. ἥδετο ἐσθίων pro ἐσθίειν, ea demũ illi summa erat uoluptas, si solus tua comederet. Quæ una causa erat, cur alios omneis abs te cuperet substractos. χρόας. Attica constructione genitiuum pro accusatiuo posuit, hoc modo, ἔφασκεν τῆς χρόας μου ὄζειν ἡδύ. Iam cum χρόα color sit, coloris autem nullus sit odor, colorem pro colorata cute posuit. ἡδὺ pro aduerbio ἡδέως. Genitiuus. χρόα.

Θάσιον. s. οἶνον. Thasus insula est iuxta Thraciam, ubi uinum nascitur laudatissimum, quod à soli nobilitate Thasium uocatur. Negat Iustus fragrantiam ullam fuisse à meretrice putidula, potius uerò odorem illum suauem prodijsse ab odoratissimo uino quod amatori bibendum proponebat. ὡς ἔχοιμι, repete ἔφασκε. καπρώσης, à nomine κάπρος fit uerbum καπράω, quod de porcis porcam appetentibus dicitur. Latini ab his nominibus, sus, caper, hircus, formãt subare, caprissare, & hircissare, quæ significant libidine ardere, & dementius lasciuire. τἀφόδια τὰ ἐφόδια, quæ propriè sunt τὰ ἐν τῇ ὁδῷ γινόμενα ἀναλώματα, uiatica. i. commeatus in uiam comparatus. Simpliciter hîc accipitur pro bonis & facultatibus. Thasus. Θάσιον. καπρᾶν. Subare. Caprissare. Hircissare. ἐφόδια.

Γρ. ταῦτ' ἐστὶν ὁ θεός, ὦ φίλ' ἄνερ, οὐκ ὀρθῶς ποιεῖ,
φάσκων βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις ἀεί.
Δικ. τί γὰρ ποιήσει φράζε, καὶ πεπράξεται.
Γρ. ἀναγκάσαι δίκαιόν ἐστι, νὴ Δία,
τὸν εὖ παθόνθ' ὑπ' ἐμοῦ, πάλιν μ' ἀντευποιεῖν,
ἢ μηδοτιοῦν δίκαιον ἀγαθὸν ἐστ' ἔχειν.
Δικ. οὐκ οὖν καθ' ἑκάστην ἀπεδίδου τὴν νύκτα σοι;
Γρ. ἀλλ' οὐδέποτέ με ζῶσαν ἀπολείψειν ἔφη.
Δικ. ὀρθῶς γε. νῦν δέ γ' οὐκ ἔτι ζῆν σ' οἴεται.
Γρ. ὑπὸ τοῦ γὰρ ἄλγους κατατέτηκ', ὦ φίλτατε.
Δικ. οὐκ, ἀλλὰ κατασέσηπας, ὥς γέ μοι δοκεῖς,
Γρ. διὰ δακτυλίου μὲν οὖν ἐμέ γ' ἂν διελκύσαις.
Δικ. εἰ τυγχάνοι γ' ὁ δακτύλιος ὢν τηλία.
Γρ. καὶ μὴν τὸ μειράκιον τοδὶ προσέρχεται,

ὅυπερ πάλαι κατηγοροῦσα τυγχάνω.
ἔοικε δ' οὖν κῶμον βαδίζειν. ΔΙΚ. φαίνεται·
στέφανον γέ τοι, καὶ δᾶδ' ἔχων πορεύεται.

A N. Iis igitur de causis, vir amice, Plutus, qui posthac iniuriam paſsis, ſemper promptam ſe opem laturū prædicabat, non rectè facit. I V S T. Tantùm ergo dic, quidnam eum facere oporteat, & áctutùm fiet. A N. Conſentaneum eſt, vt adoleſcentem illum, de quo tam bene ſum merita, viciſsim de me bene mereri, compellat. Alioqui proculdubio fuerit iniquiſsimū, ille bona mea gratis vt poſsideat. I V S T. Sed non tibi ſingulis noctibus beneficium rependebat? A N. Quin idem pollicebatur, me, dum certè viuerem, ſe deſerturum nunquam. I V S T. Rectè hoc quidem, verùm te ſuperſtitem non amplius arbitratur. A N. Ego præ mœrore, vir optimè, tota ſum liquefacta. I V S T. Nequaquam verò es liquefacta, tota potius videris mihi putrefacta. A N. Propterea per mediū anulum me pertraxeris. I V S T. Credo, ſi anulus quidem fuerit telia. A N. Ecce autem, hic ille iuuenis, de quo apud te dudum expoſtulo, huc venit, ad Comum ire videtur. I V S T. Ita videtur, coronam enim, & faculam geſtans progreditur.

ταῦτα. *ταῦτα· ſupprimitur præpoſitio* διά. φάσκων, *qui antea dicebat, nō quod à Pluto audierit ipſa, ſed hoc à Pluto fuiſſe dictum rumor paßim increbuerat.* ἀδικουμένοις, *quaſi uerò ipſa ſit affecta iniuria, quòd ab adoleſcente formoſo fuiſſet amata.* πεπράξεται. *Paulò pòſt futuro utitur, quo monſtret in reprimendis iniurijs Plutum uindi-*
παθών. *cem eſſe acerrimum, & promptißimum.* εὖ παθόντα. πάσχω *anorme uerbum eſt, & per ſe paßiuum, id eſt, quod uoce actiua paßionem ſignificat, idcirco illi ſubiungit præpoſitionem cum genitiuo, haud aliter quàm ſi participium eſſet paßiuum. Oppoſitæ ſunt ſignificatio-*
εὖ πάσχειν *nis* εὖ πάσχειν *&* εὖ ποιεῖν. *Qui beneficium recipit ab aliquo,* εὖ πά-
εὖ ποιεῖν. σχει, *qui in alium prior confert,* εὖ ποιεῖ, *nam ſi rependit,* ἀντευποιεῖ.
ἀντευποιεῖν μηδοτιοῦν. *Si ad* δίκαιον *refers, ſonat, nulla prorſus ratione par*

eſt

est. Si ad ἀγαθὸν, ne minutulam portionem bonorum meorum habere eum æquum est. καθ' ἑκάστην τὴν νύκτα, nocturnos tangit concubitus, à quibus anum nullis noctibus temperasse ait, quo nomine salacißimam eam fuisse perdocet. ἀπειδὴ ἴδῃ .s. χάριν uel τὸ ὀφειλόμενον. ὀρθῶς, illudit Iustus anui, quàm significat adeò multis annis esse grauatam, ut adolescenti credibile meritò fuerit, iampridem eam è uiuis excessisse. κατατέτηκα, perfectum medium à κατατήκομαι, emarcui, extenuata sum, gracilis & macilenta effecta. οὐχ. Videtur primùm innuere uetulam non esse dolore maceratam, sed maioris risus gratia, præter expectationem subdit, οὐκ .s. μόνον κατατέτηκας, ἀλλὰ κατασέσηπας, præ nimio senio putris es, tota saniosa, rancidula, situ & carie obducta. hoc participium est à medio κατασήπομαι δακτυλίου. Qui morbo, tristicia, studio, aut alia quauis re, arefacti supramodum gracilescunt, per anulum transire, uel trahi posse dicuntur. ὢν cum τυγχάνει abundat. τηλία est cribri circunferentia. κατηγοροῦσα τυγχάνω, sum accusans, pro κατηγορῶ. ὤν. τηλία.

κῶμον. Fuit Comus comessationum, ebrietatis, & intemperantiæ Deus, quem iuuentus olim colere se existimabat, dum ante fores amicarum noctu cum facibus & musicis instrumentis saltabant, nonnunquã etiam perpoti foribus effractis in ædes irrumpebant. Quod adolescẽtem facere uelle, & neglecta se, illum aliam ambire, interpretatur suspicax anus, cum tamẽ Pluto sacrificaturus accedat, & de more coronatus, facem illi adferat. φαίνεται. Auget aniculæ suspicionẽ, & per se plus satis insanientem, amplius etiam instigat. Comus.

ΝΕΑΝΙΑΣ.

Ἀπασπάζομαι. Γρ. τί φησιν; Νε. ἀρχαία φίλη
πολιὰ γεγένησαι ταχύ γε, νὴ τὸν οὐρανόν.
Γρ. τάλαιν' ἐγὼ, τῆς ὕβρεως ἧς ὑβρίζομαι.
Δικ. ἔοικε διὰ πολλοῦ χρόνου σ' ἑωρακέναι.
Γρ. ποίου χρόνου ταλάνταθ', ὃς παρ' ἐμοὶ χθὲς ἦν.
Δικ. τοὐναντίον πέπονθε τοῖς πολλοῖς ἄρα·
μεθύων γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὀξύτερον βλέπει.
Γρ. οὔκ, ἀλλ' ἀκόλαστός ἐστιν αἰεὶ τοὺς τρόπους.
Νε. ὦ Ποντοπόσειδον, καὶ θεοὶ πρεσβυτικοὶ,

ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ῥυτίδων ὅσας ἔχει; ΓΡ. ἆ, ἆ.
τὴν δᾷδα μή μοι πρόσφερ'. ΔΙΚ. εὖ μέντοι λέγει·
ἐὰν γὰρ αὐτὴν εἷς μόνος σπινθὴρ λάβῃ,
ὥσπερ παλαιὰν εἰρεσιώνην καύσεται.

IVVENIS.

Lubet te amplexari. AN. Quid est quod ait? IVV. Amica vetus mea, hui quàm modico tempore incanuisti! AN. Siccine miseram me contumelia peti? IVST. Videtur hic à multo te non vidisse tépore. AN. Hominum infelicissime, à quanto eum non vidisse me credas? etiam heri apud me fuit. IVS. Longè aliter huic vsu venit, quàm vulgò accidere solet: temulentior enim quò est, eò cernit acutius. AN. Non sic res habet vt dicit, sed semper ita moribus fuit proteruis. IVV. O Neptune, & reliqua senilium Deorum turba, quàm multis facies vetulæ huius est obducta rugis! AN. Ah, ah. Facem mihi ne admoueris. IVST. Bene monet: quandoquidem si in eam, vel vnica inciderit scintillula, tam citò cremabitur, quã arefactus aliquis oleæ ramus.

τί φησιν. Dedignatur iuuenem alloquio, uel pudore, uel dolore.

ἀρχαῖος. ἀρχαία. Non quam à multo iam tempore amaui, nunquam enim te amaui, sed παλαιὰ annosa, senio confecta. Quid autem si ἀρχαίαν interpreteris μωρὰν, stultam, insipidam & delirantem? εἰρων. Ironia est. ταχὺ, dum hoc profert admouet facem capiti uetulæ, ut de capilitio eius canescente certius pronunciet. Quod ait ταχὺ, non uult ex eo intelligi, caniciem illam esse praeproperam, præterq; ætatis rationem accidisse, uerùm quoniam negligenter caput compsit, canos prodit, quos dum iuueni placere studuit, anxiè occuluit. τῆς ὕβρεως. s. ἕνεκα. Duplex affectus hîc subesse uidetur: τάλαιναν se ait. i. infelicem, miseram, & modis acceptam indignis ab adolescente, qui se deseruit. Ab eodem autem indignioribus acceptam modis, ut qui ipsi, alioqui miseriori, conuicia ingerat odiosissima. Hoc sensu si accipis, exaudienda sunt aduerbia, οἴμοι τάλαινα ἐγώ. φεῦ τῆς ὕβρεως, Atticum σχῆμα est, ὕβρεως ὑβρίζεσθαι, ut μέμψιν μέμφεσθαι. πλ-

ἕνεκα subauditum.

Aduerbium tacitum.

λου

λου. Colligit hoc, quod dixerit iuuenis ἀρχαία φίλη. deinde, πολιὰ γεγένησαι. ἑωρακέναι. Atticum ineſt augmentum ab ὁράω, cõmune eſſet, ὡρακέναι. ταλάνταπ. Sentit ſe etiã ab hoc rideri, propterea etiã in hunc deſæuit. τοῖς πολλοῖς. Ad uerbũ, contrariũ alijs pro eo quod eſt, contrà quàm uulgò euenire conſueuit. Cum enim cõpertum ſit, uinolentorum oculos ignea quadam ui ſcintillantes, retuſiores fieri, & hebetiores, tamen hìc, quẽ egregiè potũ dixiſti Como, & comeſſationi operã dare, potuit tuos etiã canos internoſcere. Vel ideo hoc dicit, ut dicatur iuuenis id uidiſſe ebrius, quod antè non uiderat ſobrius: nã nũc primùm uidetur deprehẽdere hanc eſſe uetulam, & canam. Vinolentia.

πυτοπόσειδον. ὦ τ̃ πόντου Θεὸς Πόσειδον. O Neptune maris Deus, & præfectè ſumme. Neptune marine. Admonet Græcus interpres πόντον quãdoq; idẽ ſignificare quod μέγεθος, amplitudo, unde lectum eſſe, πόντος ἀγαθῶν pro πλῆθος, abundãtia, & copia bonorum, hinc ποντοπόσειδον ſonare, potentiſſime. Neptune, ditiſſime. Scitũ eſt apud uetuſtiſſimos, Solẽ, Lunã, Stellas, Terrã et Cœlũ Deos ſolos fuiſſe putatos. Poſt illos Deos perueteres fuiſſe Neptunũ, Plutonẽ, et Iouem, hos enim τὸ πᾶν. i. quicquid ſub cœlo eſt, inter ſe diſtribuiſſe. Quoniã itaq; res ipſi eſt cũ anu, Deũ inuocat Neptunũ, et alios ſeniles Deos, ut quibus curæ maiori ſoleãt, uel quodãmodo debeãt ſenes eſſe. τῶν ῥυτίδων, pro ὅσας τὰς ῥυτίδας ἔχει. Iſta effert face ardẽti admota faciei aniculæ. ἆ, ἆ. aduerbiũ conſternatæ mulieris, & ignẽ à facie ſua repellẽtis. εἰρεσιώνην. Cũ olim peſtis p uniuerſum Atheniẽſem agrũ graſſaretur, conſultũ oraculũ reſpõdit, luẽ illã ceſſaturã, ubi Atheniẽſes uouiſſẽt, ſuos pueros quotãnis ante ædes ereſionẽ in honorẽ Apollinis collocaturos. Erat εἰρεσιώνη, ramus oleaginus, lana obuolutus, de quo omnis generis fructus circũpendebãt. Iã ramus ille cũ ſuapte natura incẽdi facilè poſſit, quo tẽpore excinditur, poſt annũ aëri et ſoli expoſitus, quì non ſtatim conflagret? καύσεται. ſ. ὁ σπινθὴρ. eſt futurum à καίομαι, quod hìc actiuè ſonat, eam cremabit.

Ποντοπόσειδον. πόντος. Dij ſimiles. ἆ, ἆ. εἰρεσιώνη. καύσεται.

Νε. βούλει δι᾽ χρόνου πρός με παῖσαι; Γρ. ποῖ τάλαν;
Νε. αὐτοῦ λαβοῦσα κάρυα. Γρ. παιδιὰν τίνα;
Νε. πόσους ἔχεις ὀδόντας. Δικ. ἀλλὰ γνώσομαι
κἄγωγ᾽. ἔχει γὰρ τρεῖς ἴσως, ἢ τέτταρας.
Νε. ἀπότισον. ἕνα γὰρ γόμφιον μόνον φορεῖ.
Γρ. ταλάντατ᾽ ἀνδρῶν οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς,

γλωσσῶν

πλυνόν με ποιῶν ἐν τοσούτοις ἀνδράσιν.
Νε. ὄναιο μέν γ' ἄν, εἴ τις ἐκπλυνειέ σε.
Δικ. οὐ δῆτ', ἐπεὶ νῦν καπηλικῶς ἔχει·
εἰ δ' ἐκπλυνεῖται τοῦτο τὸ ψιμύθιον,
ὄψει κατάδηλα τοῦ προσώπου γε τὰ ῥάκη.

IVV. Graue tibi non erit, diutule mecum lusitare? AN. Infelix, hoc vbinam factum vis? IVV. Hîc scilicet, posteaquam nuces in eam rem ceperis. AN. Quo genere lusus? IVV. Dêtes quot tibi sint diuinare experiemur. IVST. Age perplacet: nam hocce diuinàro et ipse. Fortasse tres, ad summũ quatuor habet. IVV. Solue: molarem vnicum habet. AN. Tûne satis sobrius es virorũ omniũ, infortunatissime, qui præsentibus adeò multis sic me lauare pergas. IVV. Non ab re tua sanè sit, te si probè quis lauerit. IVST. Minimè ex re eius fuerit, fucata quandoquidem nũc est. Quòd si cerusa eluatur, manifestè faciem eius videas flaccidam, et pendula cute detritam.

ποῖ. Anus iniuriam ultura, non tam quærit locum ubi cum iuuene ludat, quàm in quo eum cædat, aut certè animi sui indignationem pro uoto euomat. At iuuenis quasi de loco ludendi illa seriò rogarit, subdit, αὐτοῦ, simul genus ludi ridiculæ anui præscribit. Risu maiore digna fuerit anus, si de lusu Venereo sensisse intelligetur. Ouidius Lude, sed occultè. Nuces. *κάρυα. Quoniam anus senium à se quantum potest arcere laborat, ad puerilem lusum eam prouocat, qui quomodo nucibus peragatur, antea diximus, ubi quid ἀρτιάζειν significet, exposuimus.*

παιδιάν τίνα; Quàm ingratum ludum mihi proponis? qui puerorũ de more, nuces etiã repetere me uis. Sed quasi illa percontata sit, quonã potißimũ genere ludi, qui nucibus constet, lusuri sint, cõsultò iuuenis ait, Quæremus quot habeas in ore dẽtes, cùm dicere debuisset, in manu quot habeas nuces. hoc scommate edentulam anum esse apertè indicat. κἀγώ, ego quoque quemadmodum & tu, hoc diuinando assequi possum. πλύνειν. *πλυνόν με ποιῶν, lotam me faciens, periphrasis, pro πλύνων με, lauans me.* Lauare. *Significat uerbum hoc ὀνειδίζειν, καὶ λοιδορεῖν, probris incessere, sugillare, dedecore & conuicijs*

cijs

eijs afficere. Significationem huiusmodi traductam uolunt, ab ijs qui ludibrij causa aliquem conspergunt aqua. Ludibrium autem eo censetur atrocius, quo pluribus fit præsentibus. ὄναιο ἄρ. Vtile sit tibi, in usum & commodum tuum uertatur, hoc bono fruaris si te quis lauerit. Optatiuum ab ὄνομαι, τὸ ἀπολαύω. Capit hic πλύνειν in significatu primario. Nõ putes me propterea ineptire, si te præsentibus hisce lauero, nam non potest non esse tibi ex usu, si quis te, adeò fœdã & squallidam, eluerit. καπηλικῶς ἔχει. In superioribus dictum est, καπηλίδας mulieres, cauponarias esse, quæ uina bona deteriori mixta pro natiuo uendunt, καπηλικῶς ἔχειν, est ita se in aliqua re gerere, ut solent in sua arte καπηλίδες, nempe cum fraude & impostura. Quomodo habere se ait cerusatam hanc uetulam, quæ uitia cutis artificiosè superinducto colore dißimulat, ut nihil hic sit καπηλικῶς, quàm ἐψιμμυθισμένως fucatè se habere, id est, fucatam esse. ἐκπλυνεῖται. futurũ mediũ utramque significationem recipere potest. Si fucum abluerit, uel si fucus abluetur. ὄψει. Attica forma, quomodo nuper dixit βούλει, quæ ita usu recepta sunt, ut βούλῃ, & ὄψῃ usus non admittat. ῥάκη, panni sunt uiles, & detriti. conuiciosè cutẽ aniculæ rugosam, & flaccescentem cum reijculis & longo usu attritis pannis confert.

ὄναιο.

καπηλικῶς ἔχειν,

ὄψει.

βούλει.

ῥάκος

Γρ. γέρων ἀνὴρ ὤν, οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.

Νε. πειρᾷ μὲν οὖν ἴσως σε, κατὰ τῶν τιτθίων

ἐφάπτεταί σου, λανθάνειν δοκῶν ἐμέ.

Γρ. μὰ τὴν Ἀφροδίτην οὐκ ἐμοῦ γ', ὦ βδελυρὲ σύ.

Δικ. μὰ τὴν Ἑκάτην οὐ δῆτα· μαινοίμην γ' ἄν.

Ἀλλ' ὦ νεανίσκ', οὐκ ἐῶ τὴν μείρακα

μισεῖν σε ταύτην. Νε. Ἀλλ' ἔγωγ' ὑπερφιλῶ.

Δικ. καὶ μὴν κατηγορεῖ γέ σου. Νε. τί κατηγορεῖ;

Δικ. εἶναί σ' ὑβριστήν φησι, καὶ λέγειν ὅτι

πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

Νε. ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαί σοι. Δικ. τὸ τί;

Νε. Αἰσχυνόμενος τὴν ἡλικίαν τὴν σήν, ἐπεὶ

οὐκ ἄν ποτ' ἄλλῳ τοῦτ' ἐπέτρεπον ποιεῖν.

Νῦν δ' ἄπιθι χαίρων, συλλαβὼν τὴν μείρακα.
ΔΙΚ. οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν· οὐκ ἔτ' ἀξιοῖς ἴσως
εἶναι μετ' αὐτῆς. ΓΡ. ὁ δ' ἐπιτρέψων ἐστὶ τίς;
ΝΕ. οὐκ ἂν διαλεχθείην διεσπεκλωμένῃ
ὑπὸ μυρίων ἐτῶν γε καὶ τρισχιλίων.
ΔΙΚ. ὅμως δ' ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἠξίους
πίνειν, συνεκποτέον ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα.
ΝΕ. ἀλλ' ἔστι κομιδῇ τρὺξ παλαιὰ καὶ σαπρά.
ΔΙΚ. οὐκοῦν τρύγοιπος ταῦτα πάντ' ἰάσεται.

AN. Pro ingraueſcente tua ætate, non ſatis mihi ſapere videris. IVV. Tu fortaſſe hoc ideo credis, quod hic clam me, vti quidem exiſtimat, tuam tentet pudicitiam, & tuas contrectet mammas. AN. Meas, ſcelerate? Per Venerem non attrectat. IVST. Non per Hecaten, non inquam profectò hoc ego ſi facerem, planè inſanirem. Sed heus tu nunquam committam, vt hanc oderis iuuenculam. IVV. Ego verò eam deamo. IVST. Et tamen accuſat te. IVV. Quamobrem autem accuſat? IVST. Contumelioſum eſſe te ait, dicteriumq; hoc ipſi obiectaſſe, Quondam fortes fuere Mileſii. IVV. Diutius ego tecum de ea contẽdere nolim. IVST. Cur ita obſecrò? IVV. Certè propter ætatis tuę reuerentiã. Alioqui nulli cuiquam mortaliũ id facere, quod facis, vnquã pmitterẽ. Verùm quod quidẽ tibi bene vertat, iuuenculã hãc tibi accipe, et hinc cum ea faceſſe. IVS. Quid animi habeas pernoui: cœpit fortaſſe te conſuetudinis huius pœnitere. AN. Quis omniũ eſt hoc qui permittat? IVV. Cum ſcorto hocce, ab annis, vſq; decies mille, & ter mille, plus quàm putido, iugiq; meretricio, temerato, poſthac verba facere, nulla ratione ſuſtineã. IVS. Veruntamẽ, tibi cui vinũ bibere non ingratũ fuit, fex quoq; poſtea tibi ebibẽda fuerit. IVV. Sed iſta fex inueterauit, et ſupramodũ exoleuit. IVS. Igitur incõmodo huic trygœp⁹ medebitur.

γέρων

γερόντων ὤν. longo uitæ usu, & multarum rerum peritia, senes prudentiores esse debent, & meliores, at tu contumeliosus es, qui me fucatam esse dicis, & uir pessimus, qui me iniuria ab hoc affectã, & multis probris afflictam, nouis etiam insectaris. πειρᾷ σε, tentat te, procatur, cum senex sit, & ob ætatem ad amores inutilis, hinc fortaße ais eum non esse sanum. λανθάνειν ἐμέ, me hoc ignorare, me inscio credens se amatorem tibi fore. ἀφροδίτην. Meretricis est, & libidinosæ mulieris, per Venerem iurare, sed iusiurandum hoc in anu tã est ridiculum, quàm oportet eam ab amoribus esse alienam. Iustus diues factus per Hecaten (quæ à diuitibus colebatur) tẽpestiuius iurat. μαινοίμην insanus essem, si senex ego iuuenculam hanc mihi adiungere pararem. Propterea subdit adolescens non impedio quo minus ames hanc puellã. οὐ μάχομαι. Inter procos & riuales, amicarũ gratia, pugna sæpe cooritur. Quod si est ut tu hanc ames, ego de ea tecum nõ contendero, ut quæ tuæ potius quàm meæ conueniat ætati. τὸ, τί, pro solo τι, articulus τὸ abundat. τοῦτ᾽ ἔτο ποιεῖν, hoc facere, eã sibi habere. ἄπιθι, imperatiuum ab ἄπειμι, uade, χαίρων, nulla inuidia, cũ bona uenia, sic ut nemo te cum hac muliercula consuescere impediat. οἶδ᾽ οἶδα. Verbum hoc effertur ut à cogitabundo, ideoq; geminatur, ut innuat uix tandem consilium adolescentis deprehendisse, quo motus uideatur non illibenter hanc à se dimittere. ὁ δ᾽ οὖν δὲ τίς ὁ ἐπιτρέψων. Est ne quisquam qui hoc permittat? Pro prima persona sic, Egó ne permittam ut cum alio potius quàm tecum sim? διαπεπλωμένη, διαπεπλῶσθαι est corrumpi, pollui, uitiari, & contaminari, propriè autem ἐν τῇ συνουσίᾳ, & coitu nefario, illegitimoq;, dicturus propterea erat ὑπὸ μυρίων ἀνδρῶν, sed longæuitatem illi exprobrans, & ætatem aniculæ ad coitum intempestiuam, dixit, ὑπὸ μυρίων ἐτῶν. Quod autem minorem numerum postposuit maiori (sunt enim τὰ μύρια ἔτη decẽ millia annorũ, τὰ δὲ τρισχίλια, tria millia) ut ab homine perturbato, & indignato censendum est esse pronuntiatum.

Venus. · τὸ, τί. · Articulus. · μύρια. · τρισχίλια

καὶ τὸν οἶνον. Hoc significat. Quæ quondam ætate florenti tibi placuit, nunc grandis natu displicere tibi non debet, fastidire iam non debes anum rugosam, qua quondam fruitus es iuniore, & formosiore.

συνεκποτέον, aduerbium positionis, à σὺν, ἐκ, & πίνω conflatum. παλαιά, anum esse fatetur, sed eiusmodi quæ non nũc primùm incipiat anus esse, uerùm quæ iampridem desierit iuuenis esse, & indigna planè quæ à quoquam amari uel poßit, uel debeat. τρύγοιπος. ἀπὸ τῆς τρυγίας, καὶ τοῦ πεῖσθαι, id est à fece & retinere, fit nomẽ τρύγοιπος uas uimineũ per quod mustum de torculari fluens trãsmittitur,

συνεκποτέον. · τρύγοιπος

densius autem si quid est, ab eodem retinetur. Vt cum fece anum hanc contulit, ita iocolariter adolescentem cum trygœpo cõfert. Tu, inquit, si quid erit in anu, unde commodum capere poßis, cape, & boni consule, cætera quæ minus placebunt, abijce. Opertè significat adolescentẽ posse querimonias, & luctum uetulæ sedare, si cum ea redire in gratiã uolet, & eam, ut prius, amore complecti.

Νε. ἀλλ' εἴσιθ' εἴσω· τῷ θεῷ γὰρ βούλομαι
ἐλθὼν ἀναθεῖναι τοὺς στεφάνους τούσδ' οὓς ἔχω.
γρ. ἐγὼ δέ γ' αὐτῷ καὶ φράσαι τι βούλομαι.
Νε. ἐγὼ δέ γ' οὐκ εἴσειμι. Δικ. θάρρει, μὴ φοβοῦ·
οὐ γὰρ βιάσεται. Νε. πάνυ καλῶς τοίνυν λέγεις·
ἱκανὸν γὰρ αὐτὴν πρότερον ὑπεπίττουν χρόνον.
γρ. βάδιζ'· ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι.
Δικ. ὡς εὐτόνως, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γρᾴδιον
ὥσπερ λεπὰς, τῷ μειρακίῳ προσίσχεται.

IVV. Eia ingredere: nã, quando huc veni, volo quas gesto corollas Deo sacrare. AN. Habeo ego quoque illi quod dictum velim. IVV. Ego verò non iã introeo. IVST. Confide, nihil vereare: nam vim tibi non inferet. IVV. Scitè admodũ loqueris: antehac enim ego eam probè subleui. AN. Ingredere: ego autem è vestigio te subsequor. IVST. Deus bone, quàm contentè, & pertinaciter anicula hæc adolescentẽ insectatur! nulla certè lapidi fixius hæreat lepas.

βιάζεται. *εἴσιθι. Postpositis de uetula nugis, rogat Iustum, ut domum regressus, locum sibi monstret, in quo Plutus colatur. βιάσεται. Verbum hoc ferè & conuenienter de uiris pudicitiam puellæ, uel mulieris expugnantibus dicitur: iocosè autem anui adaptauit, quæ iuuenem usqueadeo miserè deperit, ut ipsi ab ea, uis potius metuenda sit, quàm*
ὑπεπιττόω *contrá. ἱκανὸν pro ἱκανῶς. ὑπεπίττουν ab ὑπὸ & πιττόω, pi-*
Picare. *co, id est, pice coniungo. Vina uiolentiora qualia præsertim sunt recentia, βιάζονται, quando per rimulas doliorum impetu, & magna ui crumpunt: propterea qui timent ne qua parte uinum effluat, diligen-*

ter

ter dolia sua picare solent. Ergo quoniam Iustus dixit de anu, οὐ βιάζεται, iuuenis significatione uerbi ad uinũ translata, ait, uis huius mulierculæ aduersus me nihil poterit, cum antea de me sedulò picata fuerit. Sentit se anteà cum anu rem sæpißimè habuisse, proinde nihil sibi ab illa timendum esse. In his altius rimandis ingeniosiores nos esse non oportet. βάδιζε. Dum anus hoc dixit, simul iuuenis domũ Chremyli ingressus est, eo autem uix ingresso, anus simul ingrediẽs hoc dixit, ἐγὼ δέ σου &c. Iustus autem non sine risu subdit ὡς εὐτόνως.

λεπὰς, piscis est de genere ostreorum, qui ubi semel lapidi adhæserit, ab eo reuellitur non nisi ægerrimè. Adolescẽte & anu intromissis, Iusto subducto, & finita chori cantiuncula, Mercurius de Pluto & ipse questurus, quòd uniuersa Deorum sacrificia numen Pluti antiquaret, ad ædes Chremyli accedit, qui foribus potentißimè ictis, illinc subitò reuolat, ut nemine comparente, fores reseranti diuinitùs tactæ uiderentur. Carion ergo domo egressus, huc illuc prospiciens, dum neminem uidet qui pulsarit, secum ipse in hæc uerba loquitur. λεπάς,

ΚΑΡΙΩΝ.

Τίς ἔσθ' ὁ κόπτωμ τὴν θύραν; τουτὶ τί ἦν;
οὐδεὶς ἔοικεν, ἀλλὰ δῆτα τὸ θύριομ
φθεγγόμενομ ἄλλως κλαυσιᾷ. ἙΡΜΗΣ. σέ τοι, σέ τοι
λέγω Καρίωμ, ἀνάμεινομ. Καρ. οὗτος, εἰπέ μοι,
σὺ τὴν θύραν ἔκοπτες οὑτωσὶ σφόδρα;
Ἑρ. μὰ Δί', ἀλλ' ἔμελλομ· εἶτ' ἀνέῳξάς με φθάσας.
Ἀλλ' ἐκκάλει τὸμ δεσπότην τρέχωμ ταχύ.
ἔπειτα τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ παιδία·
ἔπειτα τοὺς θεράποντας, εἶτα τὴν κύνα·
ἔπειτα σαυτὸμ, εἶτα τὴν ὗμ. Καρ. Εἰπέ μοι
τί δ' ἐστίμ. Ἑρ. ὁ Ζεὺς, ὦ πόνηρε, βούλεται
ἐς ταὐτὸμ ὑμᾶς συγκυκήσας τρύβλιομ,
ἁπαξάπαντας εἰς τὸ βάραθρομ ἐμβαλεῖμ.

CARION.

QVIS ille est qui fores pulsat? Hui,hoc quidnam sibi vult? Nemo hercle quisquam hîc comparet. Mirum verò porta hæc si suapte sponte tantum edidit sonum. MERCVRIVS. Heus tu Carion, tibi loquor,tibi inquam,resiste. CAR. Tu dic autem mihi,is ne es,qui tã validè hasce fores pepulisti? MER. Nequaquam,pulsaturus autem,ni eas reserando præoccupasses. Sed audi. Quàm potes festinantissimè dominum huc ad me tuum euoca. Vxorem eius itẽ, & liberos,ad hæc in famulitio quidquid est, canem quoque, adde & ipsum te,postremò suem. CAR. Obsecrò dic mihi quorsum hoc. MER. Summus ille Iupiter,ô scelerate,semel decreuit vos omnes, ad vnum, patella in eadem commixtos,in barathrum pręcipitare.

τίς ἔσθ᾽ ὁ κόπτων; pro τίς κόπτει; *τουτὶ, τοῦτο, hæc pulsatio unde est? putat miraculum esse,quod cum nusquam uideat qui fores tetigerit.* *ἀλλὰ δῆτα. Sed certè hæc porta ultro insonuit. Subest hîc negatio,& perinde est ac si dicat,fieri non potest quin ab aliquo pulsata sit.*

κλαυσιᾶν.

φθεγξάμενον resonans, κλαυσιᾶν lugubrem quendam tactũ exprimit,& modo quodam insolito,distinctum interuallo, sed uehementem: κλαυσιάω.η. à κλαίω.ι. fleo formatũ est. Voluit Mercurius nouitate tactus domesticos omnes attẽtiores reddi,ut dicturo illi fides promptior & maior haberetur. *σέ σι. Carion cum neminẽ ante fores uidisset,de recipiendo se cogitauit. Mercurius aũt quasi tũ primùm eò accederet,illi de uia acclamat, σέ σι σέ σι, λέγω. Est σὲ ac-*

Accusatiuus.

cusatiuus Atticè pro datiuo σοι positus. τοι explet. Geminatus autem casus seriam rem promittit. *ἔμελλον.s.κόψειν εἶτα, sed interim φθάσας με, anteuertẽs, et antè quã pulsarẽ, ἀνέῳξας, aperuisti. Atticũ perfectũ est ab anormi ἀνοίγω.*

ἀνέῳξα.

κύνα. Quorsum attinet & canem, & suẽ uocari? his uerbis demõstrat uniuersam Chremyli familiã Ioui esse inuisissimã. Iouẽ in ulcissẽda sua iniuria,etiam in bruta fore immisericordẽ. Oportuit aũt ut simul essent præmonẽdi, qui simul erant perdendi. *καὶ σαυτόν. Atqui nemo seipsum uocat. Hoc ait, Nõ illis modò periculum imminet,sed & tibi,propterea quod tu illis dices,tibi quoq; idẽ dictũ putato. Ridiculè inter canem et suem collocat Carionẽ, quasi in ordine animalium rationis expertium sit connumerãdus.* *εἰπέ μοι.*

Carion blanditur Mercurio ut hoc quid sit, omnium primus resciscat. Ferè sanè ita comparatum uidemus, ut ingenijs seruorum insita sit uanitas, quare & curiositas. ὦ Ζεῦ. *Hinc reddit attentum:* ὦ πόνηρε, *hinc solicitum.* συγκυκήσας, *ubi summa pernicie perdendos uos confuderit, ita ut de hac familia tota, nihil postea reliqui sit futurum. Sumptũ est à coquis diuersas carnes minutatim concisas, & in eadem sartagine commixtas frigentibus.*

καρ. ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι τούτων τέμνεται.
ἀτὰρ διὰ τί γε ταῦτ' ὠπιβουλεύει ποιεῖν
ἡμᾶς; ἑρ. ὅτι ἡ δεινότατα πάντων πραγμάτων
εἴργασθ'. ἀφ' οὗ γὰρ ἤρξατ' ἐξ ἀρχῆς βλέπειν
ὁ πλοῦτος, οὐδεὶς οὐ λιβανωτὸν, οὐ δάφνην,
οὐ ψαιστὸν, οὐχ ἱερεῖον, οὐκ ἄλλ' οὐδὲ ἓν
ἡμῖν ὠπιθύει τοῖς θεοῖς. καρ. μὰ Δί' οὐδέ γε
θύσει· κακῶς γὰρ ἐπεμελεῖσθ' ἡμῶν τότε.

CAR. Præconi horũ lingua præſcindatur. Quãobrem autem Iupiter tam dira in nos meditatur? MER. Qnoniam rem deſignaſtis rerũ omnium multo teterrimam. Ex quo enim Plutus videre cœpit, ſtatim deſierũt homines thus, laurum, pſęſtum, victimã, breuiter quodcunque aliud, nobis Diis conſecrare. CAR. Deſierunt ſanè, nec impoſterum quemquam vobis ſperate ſacrificaturũ, vt à quibus antehac nobis ſit conſultũ malè.

ἡ γλῶττα. *Lingua uictimarum quondam Mercurio debebatur,* διὰ τὴν ἑρμηνείαν. *i. propter beneficiũ interpretationis quod per plectrũ linguæ fit. Quò respexit Carion dũ dixit,* τούτων *horum omnium nostrum, quos mactandos propediem dixisti, lingua tua fuerit. Melius credas ita dictũ. Quoniã præco ante sacrificiũ admonebat populũ ut linguis fauerẽt. i. cõticerẽt, lingua uictimarũ præconi dari solebat. Idcirco ait* ἡ γλῶττα τούτων *s.* θυομένων. *In utraq; interpretatiõe genitiuus* τούτων *respicit nomen* γλῶττα. *Sed uenustißimum fuerit, & uerisimilimum, si* τούτων *exponas horum malorum, ut subijciatur* Lingua.

τῷ κήρυκι. Nam quemadmodum moris fuit læta nuntiantibus mercedem dare, quod εὐαγγέλιον uocabant, ita æquum censet Carion, ut Mercurio tam infausta nuntianti lingua incidatur. εἴργασθε, perfectum ab ἐργάζομαι. ἀφ' οὗ. s. χρόνου. Quod addit, ἤρξατο δὲ ἀρχῆς, incepit à principio, demonstrat efficacißimã fuisse Pluti diuinitatem, ut quæ aliorum Deorum numen repentina quadam ui reprimere potuerit. Succurrant quæ Chremylus prædixerat Pluto adhuc cæco: ἔχ' ἥσυχος, ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺ μείζω δύναμιν. Et paulò pòst, οὐδ' ἂν εἷς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι, οὐ βοῦν ἂν, οὐχὶ ψαιστὸν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν, μὴ βουλομένου σοῦ. λιβανωτόν. Thus in suffitum Deorum, ut Laurum in serta & coronas Deorum & sacra facientium. ψαιστὸν placentas & panes sacerdotũ gulæ maximè debita fuisse testatus est antea sacrificus Aesculapij, ἱερεῖον animalia uocat immolari solita, quæ ferè erãt, sus, hircus, aries, & boues nonnunquam. ἐπεμελεῖσθε ἡμῶν, soliciti fuistis de nobis κακῶς, nullo modo, τότε, tum scilicet cum affatim uobis omnia essent, & nullius indigeretis.

εὐαγγέλιον

ψαιστόν.

ἱερεῖον.

ἑρ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων μοι θεῶν ἧττον μέλει.
ἐγὼ δ' ἀπόλωλα κἀπιτέτριμμαι. καρ. σωφρονεῖς;
ἑρ. πρότερον γὰρ εἶχον μὲν παρὰ ταῖς καπηλίσιν
πάντ' ἀγάθ' ἕωθεν εὐθὺς, οἰνοῦτταν, μέλι,
ἰσχάδας, ὅσ' εἰκὸς ἐστιν ἑρμῆν ἐσθίειν·
νυνὶ δὲ πεινῶν ἀναβάδην ἀναπαύομαι.
καρ. οὔκουν δικαίως, ὅστις ἐποίεις ζημίαν
ἐνίοτε τοιαῦτ' ἀγάθ' ἔχων. ἑρ. οἴμοι τάλας,
οἴμοι πλακοῦντος τοῦ 'ν τετράδι πεπεμμένου.
καρ. ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλεῖς.
ἑρ. οἴμοι δὲ κωλῆς ἣν ἐγὼ κατήσθιον.
καρ. ἀσκωλίαζ' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν.
ἑρ. σπλάγχνων τε θερμῶν, ὧν ἐγὼ κατήσθιον.
καρ. ὀδύνη σε περὶ τὰ σπλάγχν' ἔοικεν ἐπιστρέφειν.
ἑρ. οἴμοι δὲ κύλικος ἴσον ἴσῳ κεκραμένης.
καρ. ταύτην ἐπιπὼν, ἀποτρέχων οὐκ ἂν φθάνοις.

MER.

MER. Quod ad reliquam Deorum turbam attinet, minus anxiè de illis laboro, quàm de me, qui iã fame confectus interii. CAR. Nunc demum sapis? MER. De cauponariis mulieribus, in ipso etiam statim diluculo, quid boni prius non recipiebam? œnuttã, mel, ficus, & id genus alia, quæ Mercurio edenda proponi solent. Sed res hoc tempore rediit eò, vt esuriẽs iaceã supinus. CAR. Nec immeritò certè, vt qui post tot bona de illis accepta, in graues multas incidere nonnunquam eas paterere. MER. Hei misero mihi, vbi placenta quæ tetrade mihi pinsebatur? CAR. Absentem desideras, frustraq; vocas. MER. Vbi anteriores illæ victimarum partes, quas esitare non illibenter solebam? CAR. Lubet hîc subsultare? en gratam serenitatem. MER. Quò abiere calida illa exta? quibus ô quàm auidè fruebar! CAR. Quantum apparet, laboras ex intestinis. MER. Vbi pocula mihi ex æquo temperata? CAR. De siccato hocce poculo, de reuolando, non meditabere.

τῶν μ̀ ἄλλων. Non est incelebris Græcorum sententia:
φιλεῖ δ' ἑαυτοῦ πλεῖον οὐδεὶς οὐδένα, id est,
Nemo quenquam magis seipso diligit. Quam cum hoc comico Græco Latinus confirmauit comicus:
Verum, inquit, illud uerbum est, uulgò quod dici solet,
Omnes sibi esse melius malle, quàm alteri.
Mercurius ergo postpositis aliorum Deorum commodis, studiosius suum agit negotium. κἀπιτέτριμμαι, καὶ ἐπιτέτριμμαι. thema huius perfecti est ἐπιτρίβομαι. καπηλίσιν. Mercurius furtis et furibus præesse credebatur, quare à mulierculis cauponariam exercentibus colebatur, ut eius fauore, ipsæ alijs commodius imponerent, σωφρονεῖς. Sine interrogatione significat, Sapis qui priuati, quàm alieni commodi magis meministi. Cum interrogatione hunc habet sensum, Tu qui quondam nos aspernabaris, nunc rebus tuis accisis, & afflictis, sapis? ὀινοῦτταν Ductum est hoc uerbum ἀπὸ τ͂ οἴνου, est enim species mazæ quæ ex uino subigebatur. Atqui, inquies, Dij humanis non uescuntur cibis. Res ita habet, neque hîc fuit Mercurius, sed Mercurij sacrificulus, qui specie Mercurij suæ rei diligenter inseruit. Mercurius. οἰνοῦττα.

Quæ Mercurio offerebantur, à sacerdote ablata comedebantur. Haud scio eo tēpore utrum maius fuerit, sacrificorúm ne impostura, an popelli stupor & ignauia. Illi quæ edebant, Deos comedisse aiebant, populus uanitati illorum credebat, qui etiam existimat personatum hunc Mercurium, uerum esse Mercurium, qui relicto cœlo, et cœlestibus Dijs in consortium & familiam Chremyli iam asciscì percupiat. Tale quiddam fieri ab Aesculapij sacrifico uidimus. ἀναβάδην, aduerbium quod significat ἄνω τοὺς πόδας ἔχων, sublatis, & in altum porrectis pedibus otium ago, supinus sum: supinitatem pro negligentia & torpore accipiunt. Mirum uideri uult, quòd ipse qui Deorū nuntius est, & qui antea nulla intermißione, dum uariè à Dijs ablegaretur, uix unquam quiesceret, nunc per otium supinus & ignauus quiescat, &, quod eum peius habet, πεινῶν famelicus langueat. δικαίως. s. ἀναπαύῃ πεινῶν. Hæc quæ narras, optimo iure tibi contingunt. Quoniam cauponariæ illæ tua ope fretæ, & tuo fauore innixæ, liberius furari pergebant, aliquando deprehensæ grauiter multabantur. Quod si eas probè curasses, pœnas suæ imposturæ non dedissent. Non ab re igitur illæ nunc te deserunt, abs te prius damnosè desertæ quæ fuerunt. οἴμοι τάλας. Animaduertēda constructio τοῦ οἴμοι, nominatiuo primùm iungitur, deinde multis genitiuis desideriū notantibus earum rerum quas olim Mercurius habuerat, iam uerò habere ipsi non liceat. τοῦ, τῆς ἐν τετράδι. Diximus antea ὀγδόην. i. octauum cuiusq; mensis diem fuisse Theseo sacratum, hic intelligendum Mercurio τετράδα. i. quartum diem cuiusq; mēsis dicatū fuisse. Vnde est nō dißimile ueri etiamnū obseruari, ut cuiusque hebdomadis quartus dies, Mercurij dies uocitetur. πεπεμμένου participiū est à πέπτομαι. ποθεῖς. Hylas Theodamantis filius eximia fuit pulchritudine, is cum fortè aquatum iuisset, à nymphis ob egregiā formā raptus est. Hercules adolescentem eum deperibat, propterea longiorem eius cessationem miratus, Polyphemum misit, qui cum nomen Hylæ sæpius, at nequicquam mirabili uociferatione inclamasset, audita tandem uox hæc, ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλεῖς. Hinc uersiculus cœpit dici de ijs qui rem absentem, & quæ haberi nequit, desiderant, interim aūt uotis nihil proficiunt. κωλῆς. Per quintam declinationem κώληξ ossa significat, per secundam κωλῆ partes anteriores uictimæ quibus inest plus oßium, quàm carnis & pinguedinis, cuiusmodi sunt caput & pedes. Græcus interpres putat κωλῆς ἀντὶ τοῦ κώλυκος dictū, ut cōqueratur Mercurius, quod ipsi iam nihil præter ossa carnib. nudata apponātur rodenda. Non aūt intelligendum de quibuslibet os-

sibus

ἀναβάδην

οἴμοι.

τοῦ.

τετράς.

Mercurij dies.

Hylas.

Theodamas.

Hercules.

Polyphemus.

κώληξ.

κωλῆ.

situs, sed de ijs quæ in priore parte uictimæ erant, & illi unà cũ carne proferri solebant. ἀσκωλίαζε. ἀσκοὶ utres sunt, unde festa quædam Bacchi dicta sunt ἀσκώλια, quasi utralia. Scitum est capram uiti esse inimicam, proinde in festis Bacchi capra immolari consueuit, de pellibus autem caprinis utres conficiebantur, qui uino pleni, et uncti in medio theatro collocabantur, ut altero pede innixi iuuenes in eos exilirent, faciebat autem utrium uolubilitas, ut ferè omnes laberentur, nec super utrem consisterent, unde spectatoribus ridendi erat nõ modica occasio. Quod si quis fortè constitisset, & utrem, & uinum præmij loco reportabat, hinc ἀσκωλιάζειν, propriè est τοῖς ἀσκοῖς ἐνάλλεσθαι in utres insilire. Simpliciter tamẽ dixit ἀσκωλίαζε pro ἅλλου salta. Porrò gratia non caret, quod esurientẽ inuitet ad saltum, nã bene pransis & saturis saltus minimè conuenit. σπλάγχνων. [ο]ἴμοι, et ὧν pro ἃ constructione Attica intellige, sequitur enim casum antecedentis. πρὸς τὰ σπλάγχνα. Tuus dolor non in capite est, ubi graues curæ sunt, sed uidetur te ad intestina conuertere, non enim tantopere te mouet hominum erga Deos impietas, quàm stomachi tui latrantis, & intestinorum tuorum inanitas, nam de esurie & tua fame, tota tua disputatio est. ἴσον ἴσῳ, par pari, id est, æquali mixtura temperatum, ex æquo moderatum, ut tantum esset aquæ, quantum & uini. Rogant cur alijs Dijs uinum merum detur, Mercurio autem dilutum. Quoniam, aiunt, ius obtinent in uiuos & mortuos, nam & ad hos & ad illos Iupiter Mercurium mittere solet. Hoc figmento fortasse monentur, qui magni momenti legationes obeunt, ut à temulentia & ebrietate prorsus absint. Verba hæc ἴσον ἴσῳ absolutè ponuntur, & præter rationem legitimæ constructionis. Participium autem κεκραμένης unde sit scies ex anormi uerbo κεραννύω. ταύτην. s. κύλικα ἐπιπιὼν, participium indefinitum ab ἐπιπίνω, ubi hoc poculum ebiberis. Carion dum hoc ait, simul Mercurio calicem uini meracioris porrigit. φθάνοις, non properabis, ἀποτρέχων, pro ἀποτρέχειν recurrere eò unde huc uenisti. Satius duces hic hærere, quàm illic ubi antea fuisti diutius languere. Mercurius itaque, auidè epoto uino, Carionem amicè interpellat, rogátque ut se in ordinem eorum, qui cum Pluto agunt, cooptet.

ἀσκώλια.

ἴσον ἴσῳ.

Mercurius.

κεκραμέν[ης] Nomen tacitum.

Ἑρ. Ἆρ' ὠφελήσαις ἄν τι τὸν σαυτοῦ φίλον;

Καρ. Εἴ του δέει γ' ὧν δυνατός εἰμ' ὠφελεῖν.

Ἐρ. εἴ μοι πορίσας ἄρτον τιν' εὖ πεπεμμένον,
δοίης καταφαγεῖν καὶ κρέας νεανικὸν,
ὧν θύεθ' ὑμεῖς ἔνδον. Καρ. ἀλλ' οὐκ ἔκφορα.
Ἐρ. καὶ μὴν ὁπότε τι σκευάριον τοῦ δεσπότου
ὑφέλου, ἐγώ σε λανθάνειν ἐποίουν ἀεί.
Καρ. ἐφ' ᾧτε μετέχειν αὐτὸς ὦ τοιχωρύχε·
ἧκε γάρ ἄν σοι ναστὸς εὖ πεπεμμένος.
Ἐρ. ἔπειτα τοῦτόν γ' αὐτὸς ἂν κατήσθιες,
Καρ. οὐ γὰρ μετεῖχες τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοὶ,
ὁπότε τι ληφθείην πανουργήσας ἐγώ.
Ἐρ. μὴ μνησικακήσῃς, εἰ σὺ φυλὴν κατέλαβες·
ἀλλὰ ξύνοικον, πρὸς θεῶν, δέξασθέ με.
Καρ. ἔπειτ' ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς ἐνθάδε μενεῖς;
Ἐρ. τὰ γὰρ παρ' ὑμῖν ἐστι βελτίω πολύ.
Καρ. τί δέ γ' αὐτομολεῖν ἀστεῖον εἶναί σοι δοκεῖ;
Ἐρ. πατρὶς γάρ ἐστι πᾶσ' ἵν' ἂν πράττῃ τις εὖ.

MER. An verò me tui amantissimum aliqua in re non iuueris? CAR. Certè iuuabo, si modò quicquã erit, in quo te iuuare queam. MER. Potes sanè, si modò vnum aliquem panem mihi dederis, ex iis apud vos qui accuratè confecti sunt. Prætereà autem carnium illarum quæ domi vestræ Pluto mactantur, bonam aliquam largitus mihi fueris portionem. CAR. At isthæc domo efferri non licet. MER. At tu cùm Chremyli vasculum aliquod surripiebas, perpetuò solicitus eram ne in ipso furto deprehendereris. CAR. Hoc ideo faciebas, nebulo, quòd sperares te furti participem fore: nam ex ea re nastus sedulò pistus ad te mittebatur. MER. Sed nastum eum tu postea quandoq; comedebas ipse. CAR. Quidni comederem ego, in ipso flagitio deprehensus? tum etenim socius verberum

rum non eras, neque pœnas ex æquo mecum luebas. MER. Si Phylam occupasti, malorum obliuiscere anteactorum: potius autem, obsecrò, me in familiã vestrã asciscite. CAR. An in animum inducas, Diis in posterum relictis, hic nobiscum manere? MER. Inducam verò vel cupidissimè: vobiscum enim multo felicius agitur. CAR. Nec absurdum putaris ita ab illis deficere? MER. Patria omnibus illic est, vbi bene viuere licet.

τί.ς.κατά. φίλον. Vnde coaluit inter hos amicitia? An ex æqualitate officiorũ? uterq; enim Deorũ minister est. Vel hoc, efficit fames, & necessitas, quæ, inferiorem alioqui, utilitatis gratia cogit amicum uocare. εἰ. *repete uerbum* ὠφελήσαιμι, *id est, iuuero, τ pro τινος, & δέῃ Atticè pro δέῃ accipe, ut sic habeat lectio,* ὠφελήσαιμί σε, εἴ γέ τινος δέῃ. *Iam* ὧν *relatiuum est, quod capit casum antecedentis taciti* ἐκείνων. *Alioqui pro* ὧν *dictum esset* καθ' ἃ, *in quibus.* εἰ μοι. *Et hìc subaudiendum* ὠφελήσαις ἄν. τινά. *secretionem facit panum: non enim petit sacerdos secundarium panem, aut cibarium, sed* εὖ πεπεμμένον, *bene pistum,* πεπτικὸν, *concoctionis facilioris, primarium, qui materia præstet, & artificio.* νεανικόν. *Quomodo Mercurius nuper sibi panem poscebat* εὖ πεπεμμένον, *optimum significans, ita nunc petit carnem sibi dari* νεανικὸν, *quod nomen interpreteris teneriusculam: iuniorum enim caro tenerior est. Vel carnis portionem significat ingentem & permagnam, quemadmodum meatus insignes uocant* πόρους νεανικούς. *Simillimum autem ueri est, carnem* νεανικὸν *uocari præcipuam, præstantiorem: nam quod cæteris præpollet,* νεανικὸν *uocant. Sumptum ab ætate iuuenili, quæ ætatibus alijs, uirili nempe & senili, uiribus longè præcellit.* ὧν *genitiuus pro accusatiuo* ἅ. *Subauditur autem in hoc casu antecedens, hoc modo,* δοίης κρέας τῶν ζώων, *uel* ἱερείων, ἃ θύετε ὑμεῖς. ἔκφορα *adiectiuum esse accentus indicat, substantiuum enim quando est, oxytonum est. Ea quæ petis non sunt* ἔκφορα, *quasi dicas exportabilia. Quæ Laribus Dijs & penatibus sacrificabantur, religiosum erat foras emittere. Propterea Plutus uxori Chremyli catachysmata sparsuræ ante ædes, dixit:* ἔνδον γε πρὸς τὴν ἑστίαν, ὥσπερ νόμος. ὑφείλου, *indefinitum* β. *ab* ὑφαιρέομαι *anormi uerbo.* λανθάνειν, *latere ignorari.* ἐφῶ τε, *idem quod* ἐφῶ, *de quo supra, iungitur infinitiuo,*

δέῃ. ὧς. πεπεμμένος. νεανικόν. Nomen tacitum. ἔκφορα. ὑφείλου. ἐφῶ τε.

cui hîc loco accusatiui præponit nominatiuum αὐτός. ἧκε, ueniebat, accedebat, dabatur. ναστός. Inter panes qui in sacrificijs olim Dijs proferebantur, nastus fuit: ferè ex melle & uuis paßis cōficiebatur, alijsq; aromatis. Qui pauperiores erant, ex oleo tantùm faciebant. ἔπεμπτα. Obijcit Mercurius Carioni, quòd non semper ipsi dederit nastum nomine Mercurij pistum, sed comederit ipse qui Mercurio daturum se uouerat, id quod fiebat, cùm Carion ante oblatum Mercurio nastum, reus fiebat furti. Qua conditione autem Carion daturum se diceret, quæ sequuntur docent, nimirum si impunè furaretur. Si furtum bene cedebat Carioni, Mercurio sacrabatur nastus: sin minus, Carion in nastum sæuiebat. ἐμοί, post τὰς ἴσας, æquales mihi, pro τὰς ἴσας ταῖς ἐμαῖς πληγαῖς, æquales meis plagis. Si communia tibi mecum fuissent uerbera, fuisset & communis nastus. Verùm quia solus cædebar, solus nasto fruebar. λαφθείην. Indefinitum α. Optatiui. thema est anorme uerbum λαμβάνω. μνησικακήσῃς. Verbum hoc μνησικακεῖν sonat, meminisse malorum & iniuriæ præteritæ. Vt altius res repetatur, scire oportet Athenienses aliquando cum Lacedæmonijs bellum geßisse acerrimū, in quo Atheniensibus uictis, Lacedæmonij statim triginta uiros Athenas miserunt, qui summum ius & in urbem, & in ciues obtinerēt. Hi postmodum insolentiores facti, atque in tyrannidem conuersi, quorundam ciuium bona publicabant, illos profligabant, alios deniq; pro sua libidine crudeliter etiam occidebant. Fuit per id tempus Athenis Thrasybulus uir ingenio admodum sublimi & generoso, qui tyrannidem exosus, clàm selectorum militum manu comparata, se in Phylam recipit (erat Phyla locus in Attico agro) ubi de expellendis ab urbe Lacedæmonijs seriò cum suis agit. Id subodorati Lacedæmonij, aduersus Thrasybulum bellum instaurant, magno impetu cum adoriuntur, nec sine magno suo malo congrediuntur, quo enim res Atheniensium fuerat deploratior, eo uictoria quam tum de Lacedæmonijs reportarunt fuit gloriosior. Profligatis Lacedæmonijs Thrasybulus plebiscitum interposuit, in quod Ciues iurarunt. Plebiscito hoc cauebatur, Ne cuiquam Atheniensium liceret imposterum, rerum antè malè actarum memoriam refricare. Sed præterita mala obliuione sempiterna (ἀμνηστίαν uocant) delerentur. Mercurius ergo Carioni ait, Si Phylam occupasti, id est, si diues euasisti, & fortunam nactus es splendidiorem, μὴ μνησικακήσῃς, id est, ne quid eorum malorum quæ antea paßus es, in tuam mentem reuoces, sed ueteris illius Atheniensium ἀμνηστίας memor, omnia mihi benignè condones

νάστος. Cōstructio. μνησικακεῖν. Thrasybulus. Phyla. ἀμνηστία.

dones

dones, & ignoſcas. τὰ παρ' ὑμῖν, ea quæ apud uos ſunt, res ueſtræ, ſtatus & conditio ueſtra. Subaudiendum autem eſt μένω maneo. βελτίω, Atticum & anorme comparatiuum, pro βελτίονα. αὐτομολεῖν, ex te ipſo, nemine imperante, uel te cogente, transfugere, ac uelut hoſpite inſalutato diſcedere? πατρίς. Socrates dictum Mercurij confirmauit, dum interrogatus cuias eſſet, reſpondit, κοσμικός i. mundanus, innuens nulli debere patriam præſcribi certam, nam ubicunque commodè uiuitur & feliciter, illic patria eſt: ubi ſecus contingit, exilium. Circunfertur apud Græcos uerſiculus eiuſdem prorſus argumenti, τοῖς γὰρ καλῶς πράσσουσι πᾶσα γῆ πατρίς. i. Quæuis terra illis patria eſt, quibuſcum bene agitur.

Verbū tacitum.
βελτίω.
αὐτομολεῖν
Patria.
κοσμικός.

καρ. τί δῆτ' ἂν εἴης ὄφελος ἡμῖν ἐνθάδ' ὤν;
ἑρ. παρὰ τὴν θύραν στροφαῖον ἱδρύσασθέ με.
καρ. στροφαῖον; ἀλλ' οὐκ ἔργον ἐστ' οὐδὲν στροφῶν.
ἑρ. ἀλλ' ἐμπολαῖον. καρ. ἀλλὰ πλουτοῦμεν. τί οὖν
Ἑρμῆν παλιγκάπηλον ἡμᾶς δεῖ τρέφειν;
ἑρ. ἀλλὰ δόλιον τοίνυν. καρ. δόλιον; ἥκιστά γε·
οὐ γὰρ δόλου νῦν ἔργον, ἀλλ' ἁπλῶν τρόπων.
ἑρ. ἀλλ' ἡγεμόνιον. καρ. ἀλλ' ὁ θεὸς ἤδη βλέπει·
ὥσθ' ἡγεμόνος οὐδὲν δεησόμεσθ' ἔτι.
ἑρ. ἐναγώνιος τοίνυν γ' ἔσομαι· καὶ τί ἔτ' ἐρεῖς;
Πλούτῳ γάρ ἐστι τοῦτο συμφορώτατον,
ποιεῖν ἀγῶνας μουσικοὺς, καὶ γυμνικούς.

CA. Hic ſi, vt optas, vixeris, quis verò nobis abs te vſus percipiatur? MER. Vos me ad portā ſtatuetis ianitoré. CA. Ianitoré? tali ianitore nobis nihil opus. MER. Fuero igitur apud vos negotiator. CA. Cum affatim diuites ſimus, Mercuriū propolam cur alemus? MER. Dolos, ſi quādo res poſtulabit, ſuggerā. CAR. Dolos tu ſuggeras? Atqui verſutis morib. iā nō eſt opus, cādidis potius op⁹ eſt, et ſimplicib⁹. MER. Me ergo vtemini duce. CA. Plutus videt, quid eſt quod poſthac

vllo

vllo indigeam⁹ duce? MER. Certamina igitur procurabo. Ecquid dicas ampli⁹? Omnino & musica, & gymnica constituere certamina, rem arbitror Pluto longè vtilissimam.

στροφαῖος.

στροφαῖον. uertigo & uolutio στροφὴ dicitur, unde στροφαῖος Mercurij ἐπώνυμον. Quoniam enim fures interdiu post ostium latitare solent, donec per occasionem aliò se conferant, ad arcendos illinc fures, post ostium iuxta cardines Mercurij statua erigebatur, aut certè figura eius depingebatur. Hoc itaq; primum munus est, quo se functurum in ædibus Chremyli pollicetur, obseruabit ne quis post fores delitescat. στροφῶν. Apparet genitiuum esse à nominatiuo στροφὴ, ut sit, nihil nobis opus his reuolutionibus, neq; lucrum, neq; damnū ab ostij conuersionibus expectamus, quare neque te στροφαίῳ nobis

ἐμπολαῖος

opus est. ἐμπολαῖον. Mercurius olim creditus est mercatoribus & negotiatorib. præesse, & suo fauore illorū rē augere: unde ἐμπολαῖος uocabatur παρὰ τὸ ἐμπολᾶν negotiari, & ex mercimonia quæstū facere. Si me in numerum domesticorum allegetis, faciam mea industria & negotiatione ut breui Chremylus in uirum euadat opulentissimum.

κάπηλος.
κάπηλις.
παλιγκάπηλος.

παλιγκάπηλον. Propriè κάπηλος, uini uenditor est, ut κάπηλις uenditrix. παλιγκάπηλος, est qui à uenditore illi uinum emit, quod reuendat. Mercurius iactitabat se ἐμπολαῖον fore, significans quaruncumq; rerum commercium exercere se posse. Carion negociationem eius eleuans, uocat eum παλιγκάπηλον, innuens eum tantummodo uinum reuendere posse, unde uenditori lucrum accedit perexiguum, quare nō esse cur Chremylus iam ditissimus, παλιγκάπηλον sordidum uel hili faciat.

δόλιος.

δόλιον. impostoribus, præstigiatoribus, uafritie & ingenio subtiliore præditis uiris, Mercurium adesse uetustas existimauit. Conatur ergo Mercurius propter uersutias sui animi, in familiaritatem Chremyli se insinuare. Qua una re non aliam esse Pluto inuisiorem ex præcedentibus scitur. Aut, quod magis

δόλος.

credendum, δόλος est & ἀγαθὸς & κακὸς, quomodo & Latinis dolus bonus, & dolus malus. Prior prudētiam signat, & socordiā habet oppositam: hoc significato δόλιον se uocat Mercurius. faciam

ἡγεμόνιος.

ut in rebus gerēdis cauti sitis, & prouidi. Mercurius de dolo malo intelligit, qui simplicitati & morum candori opponitur. ἡγεμόνιον. Mercurius dictus est ἡγεμόνιος dux & index uiarum. Qua ratio-

ἐνόδιος.

ne ἐνόδιος dicebatur, quòd in uijs esset. Proclides ἑρμῆν τρικεφάλιον.i. Mercurium tricipitē in triuijs posuit. In singulis aūt capitibus

tibus inſcriptio erat, quæ præmonſtrabat quò unaquæq; uia duceret.
Porrò quoniam nulli magis quàm cæcis neceſſarius eſt Mercurius ἡ-
γεμόνιος, ideo eius operam reijcit, quod uiſum receperit Plutus, nec
ullo duce ipſi iam ſit opus. δεησόμεσθ' pro δεησόμεθα. ἐ-
ναγώνιος. Moris antiquitus erat, ut in honorem Deorum in theatris
ludi ęderentur, quos ἀγῶνας uocabant, ad quos ſpectandos quoniam ἀγῶνες.
populus undique confluebat, ingens emolumentum τοῖς ἀγωνοθέταις
.i. ijs qui certamina conſtituebant parabatur. Cenſet itaque Mercurius
certamina in gratiam Pluti proponenda: hinc enim Pluto & Chremy-
lo lucrum acceſſurum immodicum. Id quod ſi faciundum arbitrabun-
tur, pollicetur Mercurius ſe ἐναγώνιον fore id eſt, eum qui ſolicitè, ἐναγώνιος
ſummaq; diligentia curaturus ſit, ut ἀγωνισαὶ id eſt, certatores, & a-
ctores partium, unuſquiſque ſuarum, meminerint: adeò ut in eiuſmodi
ludis ſpectator nihil quidquam ſit deſideraturus. τί ἔτι. Quæ alia
functio eſt (quamlibet etiam illa fuerit abiecta) quàm ego non ſubeã,
modò in ueſtrum admittar conſortium? μουσικοὺς. Theatricorum
artificum apud Græcos duo fuere potiſſimum genera. Prioris ordinis σκηνικοὶ
erant qui à ſcenis & tabernaculis, quibus in theatro utebantur, σκηνι- ἀγῶνες.
κοὶ dicebantur. In his erant ὑποκριταί. i. alienæ perſonæ ſimulatores, ὑποκριταί.
ut comœdi, & tragœdi, actores fabularum. Rurſus θυμελικοὶ, χο- Thymelici.
ρονόμοι καὶ ὀρχησαί. Sub thymelicis comprehendebantur cithari- Cithariſtæ.
ſtæ, qui citharam pulſabant, & citharœdi qui fidibus citharæ accine- Citharœdi.
bant. fidicines Latini eos uocant. Chironomi geſticulatores erant qui Fidicines.
manuum imprimis & pedum geſtum, flexum & motum probè for- Chironomi
mabant: cauebant enim ne corporis ſtatus indecorus eſſet, ne pedes in-
ſcitè proferrentur, ne à reliqua corporis parte, caput, oculiq; diſside- Orcheſtæ.
rent. Orcheſtæ ſaltatores erant. Antiquæ ſaltationis tres fuerunt ſpe- Pyrrhica.
cies, πυῤῥίχη, κόρδαξ, & σίκιννις. Pyrrhicam Pyrrhus docuit: ſalta- Cordax.
tio erat armatorum, idcirco ὄρχησις ἐνοπλία uocata eſt. Cordax
obſcœna erat ſaltatio, & quæ cum ruſticitate quadam iunctam habe-
bat laſciuiam. Sicinnis inuſitatior fuit, & ſatyrica ſaltatio exiſtimata. Sicinnis.
Ad hæc obeunda muſicis opus erat inſtrumentis, ea de re ἀγῶνες μου- μουσικοὶ
σικοὶ uocabantur. Appellantur & Dionyſiaci ludi, propterea quòd ἀγῶνες.
Dionyſio i Baccho dicati eſſent. Alterum genus ἀγώνων dictum eſt Dionyſiaci
γυμνικὸν, quòd qui ſe in illis exercerent, γυμνοὶ, id eſt, nudi eſſent. ludi.
Hoc quintuplex fuit. certantium nomina hæc ſunt, πύκται, δισκόβο- γυμνικοὶ
λοι, ἁλτικοὶ, δρομεῖς καὶ παλαισαί. Vno & generali nomine ἀ- ἀγῶνες.
θληταὶ uocabantur. Pyctæ τῇ πυγμῇ, id eſt, cæſtu ſe exercebant. ἀθληταί.
Cæſtus dictus eſt à cædendo, erat autem lorum è corio crudo confe- Pyctæ.
ctum Caſtus.

ctum, cui massa plumbea insita erat: hoc cæstu manus Pyctarum armabantur, ut ictum aduersarij minus sentirent, & eum grauius ferirent. fuit πυγμαχία hæc discriminis plena, nec nisi à fortißimis uiris tentata. Latini Pyctas, à pugnis Pugiles uocarunt. Discoboli à δίσκος & βάλλω dicti. Discus erat lapis rotundus, & pertusus, quem tota ui in sublime iactabant. Haltici dicuntur ab ἅλλομαι salio: hi saltu contendebant. In saltu halteribus utebantur. Erant ἁλτῆρες massulæ, & pilæ plumbeæ, quibus utraque manu se librabant ut certius aßilirēt. Dromēi cursu certabant, nomenq; pro modo cursus sortiebantur. Qui stadium percurrebant σταδιοδρόμοι uocabantur. Qui postquam ad metam peruenerant eò recurrebant, unde primùm inierant cursum διαυλοδρόμοι: nam δίαυλος duplū est curriculum. Sic δολιχοδρόμοι, appellabantur, qui longißimo cursu certabant. Cursus enim qui longißimè profertur δόλιχος δρόμος dicitur. Deniq; palestæ erant qui & palæstritæ, & palestrici nuncupantur, Luctatores uocantur à Latinis. Hi ceromate. i. oleo cerato uncti, puluere aspergebantur, ut corpora illorum ceromate, & sudore lubrica, mutuas prehensiones admitterēt. Sed περὶ τῶν μουσικῶν τε καὶ γυμνικῶν ἀγώνων pro loco satis.

Pugiles.
Discoboli.
Discus.
Haltici.
ἁλτῆρες.
Dromei.
σταδιοδρόμος.
διαυλοδρόμος.
δολιχοδρόμος.
Palestæ.
Luctatores
Ceroma.

Καρ. ὡς ἀγαθὸν ἐς ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν·
οὗτος γὰρ ἐξεύρηκεν αὑτῷ βιότιον.
οὐκ ἐτὸς ἅπαντες οἱ δικάζοντες θαμὰ
σπεύδουσιν ἐν πολλοῖς γεγράφθαι γράμμασιν.
Ἑρ. οὐκοῦν ἐπὶ τούτοις εἰσίω; Καρ. καὶ πλῦνέ γε
αὐτὸς προσελθὼν πρὸς τὸ φρέαρ τὰς κοιλίας,
ἵν' εὐθέως διακονικὸς εἶναί μοι δοκῇς.

CAR. Quàm expedit multa habere cognomina! nam iste etiam sibi qualemcunq; adinuenit viuendi rationē. Nō temerè profectò est, quod iudices subinde videamus variis sortitionibus varia affectare tribunalia. MER. Ob ea quæ de me dixi, non igitur ingrediar? CAR. Scilicet. Verùm heus tu, saltem fac ingressus, aquis putei victimarū exta laues: vt protinus hinc mihi probes, olim quàm sis futurus officiosus.

ἐπω-

ἐπωνυμίας. Varios titulos, uarias artes & functiones, ut si quid erit, quod per unam assequi nequeas, per aliam liceat. Quomodo contigit Mercurio, qui quamuis στροφαῖος esset, ἐμπολαῖος, δόλιος & ἡγεμόνιος, tamen omnibus hisce nominibus nihil proficere se cùm uideret ἐναγώνιον fore se cùm dixit, tandem hac uia quodammodo extorsit à Carione ut admitteretur. οὗτος iste alioqui uilißimus. Dicuntur hæc spectatoribus, interim Mercurius ut contemptibilis, & fastidiēdus digito obliquè monstratur. ἐξεύρηκεν, perfectum hoc tēpus manauit ab ἐξ & anormi uerbo εὑρίσκω. βίοτον, diminutiuum est: paruam uitam, paruulum uictum, ut qui tantummodo cum ministris sacrorum certaminum posthac uictitabit. βιότιον. σπεύδουσιν, festinant, irrequietè ambiunt, summa ope nituntur. γράμμασιν. Antea dictū est Athenis morem fuisse, ut iudices sortibus eligerentur, sortem aūt per literas fieri. Tangit hîc auarum & ambitiosum quorundam Atheniensium ingenium, qui ne iudiciorum prorsus expertes uiuant, ubicunq; sortitio fit, illic sortiātur, ut si fortè ex aliquo loco excludātur, saltē in alio quopiam obtineant. γεγράφθαι pro ὀνομάσθαι nominari et iudicem declarari accipe, & γράμμασιν pro κληρώσει sortitione. γράμματα. εἰσίω compositum est ab εἰς & ἔω uado, pro ἔω, ἴω quandoque, ut hîc ponitur, τοῦ ε εἰς τὸ ι mutato, receptius est εἴσειμι, utrunque tempore præsenti ponitur, loco futuri non satis usitati. εἰσίω. δοκῆς. Hîc domum Chremyli Carion ingreditur, quem subuerecūdè sequitur Mercurius. Illis ingreßis, chorus nonnihil tripudiat, interea sacerdos Iouis extat, qui de Pluto conqueritur eadem de causa, de qua paulò antè questus erat Mercurius. Postmodum fit, ut simul sacerdos percontari de Chremylo incipiat, & Carion domo Chremyli exeat, ut miseri sacerdotis, quæ iam sequitur, excipiat querimoniam.

ΙΕΡΕΥΣ.

Τίς ἂν φράσειε ποῦ 'στι Χρεμύλος μοι σαφῶς;
Καρ. τί δ' ἔστιν ὦ βέλτιστε. ἱερ. τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς;
Ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Πλοῦτος οὗτος ἤρξατο βλέπειν,
Ἀπόλωλ' ὑπὸ λιμοῦ, καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔχω·
Καὶ ταῦτα σωτῆρος ἱερεὺς ὢν Διός.
Καρ. ἡ δ' αἰτία τίς ἐστιν ὦ πρὸς τῶν θεῶν;

SACERDOS.

Est' ne quis hîc, qui certò indicarit mihi, vbinâ Chremylus agat. CAR. Quid rei nouæ est ô præclare? SAC. Quid aliud quàm malum esse céses? Hercle ex quo Plutus iste visum recepit, fame interii: neque quod iam edam, mihi quidquam est relictum: etiam si sim ego sacerdos Soteris ipsius Iouis. CAR. Obsecrò quid causæ est, isthæc quod ita se habeant?

βέλτιστε, superlatiuum irregulare, ô uir optime, ironia subest: nam scit malum esse, postea quàm illi res malè cedunt. ἄλλο s. εἴη, fuerit. ἢ κακῶς, quàm malè. Aduerbium est pro nomine κακόν. Per aduerbia dictum esset, πῶς γὰρ ἢ κακῶς; Rogatus autem per nomen, debuit respondere itidem per nomina τί ἄλλο ἢ κακόν; οὐκ ἔχω, non possum: ideo autem non potest, quòd non habeat. καὶ ταῦτα, idq; præsertim uerò & quod maximè mirandum, cùm sim sacerdos Iouis Soteris, quem conueniebat inter omneis Deorum sacrificos quæstum facere uberrimum. ὦ πρὸς τῶν θεῶν. Si ὦ tollis, lectio integra est: si apponis, subaudi, uel σὺ, uel οὗτος, heus tu.

Aduerbium pro nomine

ἱερ. θύειν ἔτ' οὐδεὶς ἀξιοῖ. καρ. τίνος οὕνεκα;
ἱερ. ὅτι πάντες εἰσὶ πλούσιοι. καίτοι τότε,
ὅτ' εἶχον οὐδὲν, ὁ μὲν ἂν ἥκων ἔμπορος
ἔθυσεν ἱερεῖόν τι σωθεὶς, ὁ δέ τις ἂν
δίκην ἀποφυγὼν, ὁ δ' ἂν ἐκαλλιερεῖτό τις,
καὶ μετεκάλει τὸν ἱερέα· νῦν δ' οὐδὲ εἷς
θύει τὸ παράπαν οὐδὲν, οὐδ' εἰσέρχεται.
πλὴν ἀποπατησόμενοί γε πλεῖν ἢ μύριοι.
καρ. οὔκουν τὰ νομιζόμενα σὺ τούτων λαμβάνεις.
ἱερ. τὸν οὖν Δία τὸν σωτῆρα κἀυτός μοι δοκῶ
χαίρειν ἐάσας, ἐνθάδ' αὐτοῦ καταμένειν.

SAC. Nemo omnium hominum amplius vult sacrificare. CAR. Qua de re verò? SAC. Quod opibus valeant omnes. Prius cùm inopes erant, mercatorem

torem vidisses,qui (quòd saluus & incolumis peregrè rediisset) victimam Ioui mactasset prae pinguem. Hoc ipsum faciebat, qui in ius vocatus, iudicio absolutus esset. Alius denique luculentè sacris operaturus, sacerdotem accersebat. At nunc, ne vnus quidem omnino est,qui vel tantillum Ioui sacrificet, vel templum etiam eius ingrediatur, praeter certè innumeram quãdam merdigerulorum turbam. CAR. Tu ab istis videlicet portionem accipis legitimam. SAC. Eam ob rem statui,Sotere illo Ioue relicto, imposterum hic apud vos permanere.

πάντες.hyperbole,pro maxima parte.Soli enim boni diuites erãt,
qui sua bona Pluto ferebant accepta.Improbi suis diuitijs spoliati,cõ-
sueta peragere sacrificia non poterant. ἥκων,*ueniens ad me ex in-*
stituta negotiatione, ἔθυσεν ἄν,*immolasset* ἱερεῖον,*uictimam nõ uul-*
garem,sed τι,*magnam & excellentem aliquam.* τι *enim quandoque* τίς.
praestantiam notare antea uidimus. σωθεὶς,*indefinitum* α,*à* σώζο-
μαι,*à piratis,praedonibus & naufragio, à grassatoribus & uiarum*
obsessoribus liberatus. ὁ δέ τις,*unus item alius.s.*ἔθυσεν ἂν ἱερεῖ-
όν τι,δίκην ἀποφυγὼν,*qui reus factus crimen intentatum declina-* Δίκην ἀπὸ
uit,& euasit.Est ἀποφυγὼν *participium indefiniti β,ab anormi* ἀ- φυγεῖν.
ποφεύγω. ἐκαλλιερεῖτο,*etiam nulla causa externa eum impellente,*
praeclarum sacrificium in honorem Iouis parasset.Plus est καλλιερεῖ- καλλιε-
σθαι *quàm* θύειν.*est enim* καλλιερεῖν,καλῶς τὰ ἱερὰ ποιεῖν, *splen-* ρεῖσθαι.
didè & magnificè sacra facere. μετεκάλει,*uocabat in suas aedes,*
ubi dum de sacrificio ritè peragendò tractaremus,lauto interim cõ-
uiuio excipiebar. τὸ παράπαν, *satis dictum esset,* νῦν δ' οὐδὲ εἷς
θύει,*nisi ex amisso lucro commotior animus hoc adijciundum putas-*
set τοπαράπαν οὐδέν. εἰσέρχεται.*s.*εἰς τὸν τοῦ Διὸς ναόν. ἀπο-
πατησόμενοι *cacaturi,& uentrem exoneraturi. Non potuit sacer-*
dos contemptius loqui de Iouis sui templo, quàm dum conferendum
cum Latrina & publico secessu existimauit. γε, *saltem:hoc addit* Γε.
religiosè,ne mẽtitus uideatur. πλεῖν.*Attici pro* πλέον *dicũt* πλεῖν πλεῖν.
plus. ἀττικώτερον *autem dictum hîc uolunt* πλεῖν *pro* πλείους
plures.Sed Atticis consuetum nonnihil est,aduerbia pro nominibus u- Aduerbium
surpare. ἢ μύριοι,*quàm decies mille:numerus est certus, pro incer-* pro noĩe.
to,& maximo. νομιζόμενα.*Moris erat,ut quae in sacrificium ad-* Μύριοι.

hiberi non possent, quòd nullius usus essent, ut pellis uictimæ, & alia huiuscemodi reijcula, sacerdotes suo quodam iure acciperent, proinde sacerdotem ludens ait, par fuisse, ut de excrementis quæ in Iouis templo ponerentur, ipse de more partem aliquam sibi auferret. τὰ νομιζόμενα .ſ. μέρη. *Genitiuus autem* τούτων *habet subauditum genitiuum* ἀποπατημάτων, *uel præpositionem* ἐκ, *ut sit,* ἐκ τούτων ἀποπατημάτων τὰ ἔθιμα λαμβάνειν. *Sacerdos ad ea quæ Carion dixit, parùm attentus (magis enim propter spectatorem, quàm propter sacerdotem hoc interiectum est) pergit dicere quod incœperat.*

κἀυτός. κἀυτὸς, καὶ αὐτὸς, *& ego censeo. Aut* καὶ *hîc abundat, aut ego quoque, quemadmodum aiunt Mercurium fecisse, uolo, ubi Ioui uale dixero, & eius negotium curare desiero.*

χαίρειν. χαίρειν. *Quando significamus nos de aliqua re non laborare, ad nos quæ nihil attineat, dicere solemus,* χαιρέτω, *ualeat.* ἐνθάδε αὐτοῦ, ἐκ παραλλήλου *ponuntur.*

καρ. θάρρει· καλῶς ἔσται γάρ, ἢν θεὸς θέλῃ.
ὁ ξεὺς ὁ σωτὴρ γὰρ πάρεσιν ἐνθάδε,
αὐτόματος ἥκων. ἱερ. πάντ' ἀγαθὰ τοίνυν λέγεις.
καρ. ἱδρυσόμεσθ' οὖν αὐτίκ' (ἀλλὰ περίμενε)
τὸν πλοῦτον οὗπερ πρότερον ἦν ἱδρυμένος.
τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τῆς θεοῦ.
ἀλλ' ἐκδότω τις δεῦρο δᾷδας ἡμμένας.
ἵν' ἔχων προηγῇ τῷ θεῷ σύ. ἱερ. πάνυ μὲν οὖν,
δρᾶν ταῦτα χρή. καρ. τὸν πλοῦτον ἔξω, τις, καλεῖ.

CAR. Bono animo esto. Omnia, Deo annuente, rectè habebunt. Tuus ille Iupiter soter in hisce ædibus est, quò suapte sponte venit. SAC. O faustum & felicẽ nuntium! CAR. Sustine parumper nos postmodũ Plutum illic collocabimus, vbi prius Iupiter positus, arcem Palladis perpetuò adseruabat. Agè, faces huc proferat aliquis accensas: tu eas Plutum præcedens gestabis. SAC. Lubentissimè sanè. Sunt quæ dixisti nobis omnino facienda. CAR. Plutum quispiam foras euocet.

θάρρει. Antea cùm Carion ingressus est domum Chremyli cũ Mercurio, audiuit Chremylum in animo habere, deducere Plutum in arcẽ Palladis, quàm prius occupabat Iupiter Soter, ut ab augustiore eo loco gloria maior Pluto esset, tam angustas enim Chremyli ædes tanto numini non conuenire. Iam ergo Carion nactus sacerdotem Iouis, qui Ioue relicto optet Pluto adiungi, cupidè eum retinet: magnũ enim cũctis erit ex hac re indicium, Plutum ipso Ioue esse potentiorem. ἢν θεός. De quo Deo intelligit? De nullo speciatim: ratio tantum loquẽdi est, quàm boni ominis causa, de re futura uerba facientes, uulgò usurpare solent. Propterea quandoque pluraliter etiam effertur. ἄνπερ θεοί γ' ἐθέλωσιν. Siquidem Dijs ita uisum fuerit. αὐτόματος nomen est, ultroneus, spontaneus pro aduerbio αὐτομάτως ultrò, spontaneè. Composita dictio plerisq; uidetur ab αὐτοῦ & ab ἀχρήστῳ uerbo μάομαι, excitor, promptus sum. Sonat ergo αὐτόματος ἀφ' ἑαυτοῦ προθυμούμενος, à seipso inductus ut ueniret, nemine eum uocante, ἄκλητος non uocatus, quomodo irrumpunt in præpotentum ædes, qui tenuioris sunt fortunæ. πάντα. Omnium bonorum cumulus mihi in eo est, quod ais. Quid est enim quod posthac Iupiter mihi succenseat, ad uos quod diuerterim, si ille tantus idem prior fecit?

αὐτόματος. Nomẽ pro aduerbio.

ἱδρυσόμεσθα, Attica forma, pro ἱδρυσόμεθα. περίμενε. Cariõ multa secum in animo uoluit, quibus efficiat, ut aliquando cesset uerbis fouere, & retinere hunc sacerdotem: propterea rogat ut dum rem occœptam tractabit, ipse interea quod fiet, æquanimiter ferat. οὗπερ, pro solo οὗ, quod ipsum pro ὅπου, ubi, quo in loco, accipitur. ἢν. s. Ζεύς.

οὗπερ.

ὀπισθόδομον. Athenis post templum Palladis, locus erat munitissimus, quem uocant ὀπισθόδομον, quod esset δόμος ὄπισθεν τοῦ τῆς ἀθηνᾶς ναοῦ. Arcem fuisse ferunt, in cuius medio Atheniense ærariũ recondebatur, proinde θησαυροφυλάκιον dicebatur. Illius loci custos perpetuus erat Iupiter Soter, illicq; religiosissimè colebatur. Hi statuunt, Ioue illinc deposito, Plutum in eius locum substituere. τῆς θεοῦ. Atticum est, uoces masculinas in fœmininas transferre: τῆς θεᾶς. s. Παλλάδος, uel Ἀθηνᾶς. Simpliciter autem & absolutè θεὰ apud Athenienses Pallas uocatur: fuit enim illa ciuitatis Atheniensium præses, adeò propitia, ut eorum δυσβουλίαν, id est, incogitantiam, stulta et inconsulta consilia, benè uertere crederetur. ἀλλ' ἐκδότω. Carion iam occupatiorem se monstrat in instruenda pompa, cum qua deducendus est Plutus. πάνυ μὲν οὖν. s. δᾷδας ἔχων προηγήσομαι.

ὀπισθόδομος.

θησαυροφυλάκιον.

Pallas.

τίς καλεῖ. Poßis cum interrogatione legere. Quis uocat, id est, uocare uult Plutum? Sed per imperatiuum ait, κάλει, uoca. uisus est

Carion uni alicui ex ijs qui aderant, iniungere, ut Plutum euocaret, uerùm aliò spectans, nec satis otij habens, subdit tertiam, & eam indefinitam personam τις *unus aliquis uestrum. s.* καλείτω. *Non abludit hinc Plautinum illud, Aperite aliquis ostium. Neque quod dixit antea Sycophanta,* καί μοι προσελθέτω πρὸς ἐμ' ὑμῶν ἐνθαδί, ὁ βουλόμενος.

Cõstructio.

ΓΡΑΥΣ.

Ἐγὼ δὲ τί ποιῶ; καρ. τὰς χύτρας, αἷς τὸν θεὸν
ἱδρυσόμεσθα, λαβοῦσ', ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρε
σεμνῶς. ἔχουσα δ' ἦλθες αὐτὴ ποικίλα.
γρ. ὧν δ' οὕνεκ' ἦλθον. καρ. πάντα σοι πεπράξεται·
ἥξει γὰρ ὁ νεανίσκος ὥς σ' εἰς ἑσπέραν.
γρα. ἀλλ' εἴ γε μέντοι, νὴ Δί', ἐγγυᾷ σύ μοι
ἥξειν ἐκεῖνον, ὡς ἔμ', οἴσω τὰς χύτρας.
καρ. καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τἀναντία
Αὗται ποιοῦσι· ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτραις
Ἡ γραῦς ἔπεστ' ἀνωτάτω· ταύτης δὲ νῦν
τῆς γραὸς ἐπιπολῆς ἔπεισιν αἱ χύτραι.

ANVS.

EGO verò quid agam? CAR. Ollas istas, cum quibus Deum collocari in arce conuenit, accipe, & eas capiti tuo superpositas, in templum composito feras gradu: nam ex te ipsa alioqui huc accessisti versicoloribus ornata indumentis. AN. Sed de iis, quorum gratia huc veni. CAR. Desine: iamiam ea omnia tibi præstabuntur, adibit te adolescens sub vesperam. AN. Per pol agè ego ferã ollas, si tu illum ad me vẽturum in te recipis. CAR. Enimuero longè diuersum hæ ollæ ab aliis faciunt ollis. In aliis etenim spuma in summo esse consueuit: in his autem aniculę huius ollis, spuma subest, ollæ summum tenent.

ἐγὼ δέ. *Anus hæc expostulatura de iuuene quem deamabat,*

Chremyli domum anteà ingressa, cùm re infecta uidet Plutum exire, & omnes iam ad pompam accingi, de recuperando amico spem nullam ipsi relinqui, lamentabili uoce exclamat, ἐγὼ δὲ τί ποιῶ? Ego autem quę tam atroci iniuria sum affecta, quid faciam? quò me uertam? Carion ridiculè eius uerba excipit, & quasi illa roget, quidnã in ea pompa factura sit, cum præsertim omnes rei alicui gerendæ intenti sint, ait, τὰς χύτρας &c. τὰς χύτρας. Moris erat tum in dicandis aris, & cuiuspiam Dei statua sacranda, ut mulier adesset, uestibus cõpta uarij coloris (eò fortasse res spectabat, ut colorum uarietas uariam significaret hominum alacritatem, & multiplicem numinis potestatem) Præterea ut muliercula ad eum modum uestita, ollas secum ferret leguminibus coctis plenas, quæ primitiæ essent, & noui Dei libamina prima. ἆις.ſ.σύ. λαβοῦσα, ubi acceperis, acceptas. σεμνῶς, grauiter, & reuerenter, neq; hoc scommate caret: quo enim magis se componet anus ad grauitatem, eo, uel Dijs ipsis, risum ciebit maiorem. αὐτή. Vltro, nemine te admonente ut ποικίλα gestares, etiam si peropus erat, ut in exornanda sic muliere, laborandum nobis fuisset. Ea autem induerat, non ut Deo ita placeret, sed ut amatum adolescentem in amorem sui ita pelliceret. ποικίλα post ἔχουσα.ſ. ἱμάτια. ὧν δ'. Imperfecta est oratio, subaudiendum quid tandem futurum? aut aliud huiusmodi. Carion satis intelligens mentem aniculæ, uerba illi obtruncauit in ore, omniaq; illi promittit secunda, ueritus ne ea de gestandis ollis sententiam mutet. πεπράξεται, paulò pòst futurum rem notat, breuiter futuram. Et hinc animum recipiet anus. ὥς σε. πρὸς σέ. adeò captus erit amore tui. Antea .n. anus dicebat se ituram ad adolescentem, nunc contrà fit. εἰς ἑσπέραν. Eo animo profert hoc Carion, ut uelit intellectum ad anum iuuenem iturum nunquam. νὴ Δία. Virile magis, quàm muliebre iusiurandũ, sonat quasi diceret, Per Deum, quod ex animo & asseueratione summa profertur. Vide autem, quæso, in re indecenti, quo affirmatius uetula iurat, hoc stolidiorem se, & magis ridiculam præstat. οἴσω, futurum est ab anormi φέρω. καὶ μὴν. Ollis uetulæ capiti impositis, Carion ad spectatorem conuersus, & digito ollas ostentans, hoc ait, αὗται.ſ. χύτραι. ἡ γραῦς ἔπεστι. De nomine ὁμωνύμῳ & uarias res significanti, sumitur hic iocandi occasio. γραῦς enim quandoq; spumam notat, quæ feruente olla supernatat, quomodo accipiendum uult, dũ ait, ἡ γραῦς ἔπεστ' ἀνωτάτω. Quandoque autem, & ferè semper, anum significat, quo sensu per metaphoram anum hanc uocat spumam, sordes, id est, sordidam, immundam, & ab omnibus reijciendam, concul-

Ollæ in sacris.

αὐτός.

Nomen tacitum.

νὴ Δία.

οἴσω.

γραῦς.

ἐπιπολῆς. *candamq́;.* ἐπιπολῆς *quod & διὰ* ἐπιπολῆς *dicitur, significat* ἐπάνω, *supra, in summo, genitiuum amat.* Ergo, *Carionis præsertim diligentia, compositis omnibus, sacerdos cum faculis, anus cum ollis, Chremylus cum aliquot alijs, honorificè, solenniq́; adhibita pompa, Plutum in* ἐπισθόδομον τοῦ θεοῦ *deducere parant, quos dum continua seriè chorus progredi uidet, populo finem actionum expectanti, quod sequitur ait.*

ΧΟΡΌΣ.

οὐκ ἔτι τοίνυν γ' εἰκὸς μέλλειν, οὐδ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀναχωρεῖν
εἰς τοὔπισθεν· δεῖ γὰρ κατόπιν τούτων ᾄδοντας ἕπεσθαι.

CHORVS.

Nihil est, quod diutius hîc hæreamus, imò verò ipsa res postulat, vt hos proximè sequẽtes, edito cantu, hinc nos recipiamus.

τοίνυν, *itaque, quoniam uidelicet omnes hinc abeunt.* οὐκ εἰκὸς *ſ.* ἐστί. οὐδ' ἡμᾶς, *neque nos qui hucusque inseruiuimus Comœdiæ,* τοὔπισθεν *dum post alios alij prodirent actores.* εἰς τοὔπισθεν. εἰς τὸ ὄπισθεν, *retro. Dum Chorus hæc dicit, oculos in spectatores intendit, à tergo Plutum & reliquam pompam incedẽtem habet, quos non prius subsequetur, quàm* εἰς τοὔπισθεν *conuertatur.* τούτων. *Dixisset* ἕπεσθαι τούτοις, *sed* κατόπιν *cum genitiuo adiecit, ut doceret Chorũ simul, continuoq́; tractu, cum alijs abire debere.* ᾄδοντας. *Ad chorum enim* χορεύειν, *pertinet, καὶ* ᾄδειν· *& comica lege exitus Comœdiæ lætus esse debet.*

FINIS.

IMPRIMEBAT CHRISTIANVS WEchelus *sibi, & Mathurino Dupuys, Anno* 1549.

KONSERVIERT DURCH
ÖSTERREICHISCHE FLORENZHILFE
WIEN 1967